karl may

«Intenţia mea de a-mi prezenta personajele, pe de o parte în mediul triburilor indiene, pe de alta în ţările orientale, m-a condus în mod firesc la o adîncă compasiune pentru soarta popoarelor respective. Mă preocupa tot mai mult prăbuşirea rasei pieilor-roşii, considerată ca fiind inevitabilă. Mi-am propus să accentuez mereu acest lucru, să trezesc în cititorii mei dragostea pentru rasa pieilor roşii...»

KARL MAY (1906)

editura minerva

Vol. I—V, lei 25

672

karl may

karl may

winnetou

★

Ilustraţia copertei : *Victor Feodorov*

karl may

winnetou

ROMAN

*

TRADUCERE DE EUGEN FRUNZĂ

TABEL CRONOLOGIC DE
ALEXANDRU BONDOC

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI • 1972
EDITURA MINERVA • BUCUREŞTI

WINNETOU
Karl May's Gesammelte Werke,
Band 7—8—9, Karl-May-Verlag, Radebeul bei Dresden

Ediția de față, în 5 volume, reproduce cele 3 volume (Karl May — *Winnetou)* apărute la Editura Tineretului în anul 1967. În vederea reeditării în „Biblioteca pentru toți", textul a fost confruntat cu originalul german și completat.

CUVÎNTUL TRADUCĂTORULUI

Aproape întreaga operă a lui Karl May, întinsă ca o prerie sud-americană (comparația m-a solicitat datorită preferinței autorului pentru acest peisaj exotic) evoluează sub zodia literaturii de aventuri. Chiar și volumul autobiografic *„Eu"* nu e lipsit de situații și accente specifice unui asemenea gen de proză. Maestru al acțiunii, Karl May te obligă să alergi gîfîind cu personajele sale, care nu cunosc răgazul decît în pregătirea unor noi și teribile bătălii. Generații după generații i-au citit cărțile pe nerăsuflate.

Să obiectăm că, supusă unei severe optici critice, opera sa nu atinge culmi ? Că paginile sale gîndesc puțin ? Că stilul e oral, cîteodată expediat, ca la mai toți prozatorii foiletoniști din rîndul cărora face parte ?

Toate acestea, și încă altele, s-au mai spus, nu fără temei, de un secol încoace, de cînd Karl May a intrat în lume cu primele sale povestiri. Și totuși, de ce vîntul bun îi mînă mereu corabia spre țărmurile neuitării ? În 1972 se împlinesc șase decenii de la moartea scriitorului, dar milioane de oameni de pe toate continentele, mai cu seamă tineri, continuă să-l citească în aproape 30 de limbi, iar casa-muzeu din Radebeul, lîngă Dresda, atrage și azi pe nenumărații săi admiratori.

După opinia mea, explicația acestui succes nu trebuie căutată numai în caracterul antrenant al aventurii propriu-zise, pe care scriitorul știe într-adevăr să o ridice la maximă tensiune, cu un meșteșug rar întîlnit și cu o fantezie debordantă. Aventura în sine, oricît de bine condusă, dacă ținem cont și de limitele

artistice pomenite mai sus, nu i-ar fi deschis drumul către un veac, pînă acum, de celebritate mondială. Hotărîtor în această privință ni se pare faptul că aventura nu e nicidecum gratuită, nu se consumă în cercul ei sterp și nici în patologic sau în abjectă criminalitate, cum se întîmplă cu multa maculatură de acest soi, care moare imediat după naștere, în propriul ei venin.

Karl May își plasează de obicei acțiunea într-un cadru geografic, istoric și social determinat, ceea ce îi dă prilejul să zugrăvească un destul de veridic și multilateral tablou al condiției umane. Scrierile sale cele mai izbutite, printre care la loc de frunte se numără *Vinnetou*, conțin o sumedenie de referiri interesante, chiar dacă nu scutite de erori, privind civilizația unor popoare, tradițiile, credințele, felul de a gîndi, limba, portul, năzuințele, ca și specificul naturii în care trăiesc. Astfel lectura cărților lui Karl May devine și o plăcută ocazie de instruire pentru marele public.

Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, autorul se situează net pe poziții umanitariste, înfierînd nedreptatea, opresiunea, teroarea rasială și religioasă, deposedarea, exterminarea semenilor, a națiunilor mai mici, de către altele mari, în numele unui drept barbar al forței, pe care imperialismul și-l arogă, drapîndu-l de ochii lumii în așa-zise principii morale. Scriitorul creiază eroi cinstiți, drepți, puternici, fără teamă de moarte, al căror mod de existență e aventura, dar nu orice fel de aventură, ci una pusă în slujba echității, a binelui, împotriva degradării ființei omenești. Eroii aceștia înving, infamii pier, spre satisfacția lectorului. Fără a neglija petele obscurantiste, mistice, care întunecă uneori chiar și cele mai reușite scrieri ale lui Karl May, trebuie subliniată ca principală trăsătură a lor mesajul generos de încredere în virtuțile omului, de respect, prietenie și solidaritate.

Astfel se explică și longevitatea povestirii *Winnetou*, a cărei traducere apare azi sub auspiciile colecției „Biblioteca pentru toți". Traducătorul nu găsește necesar să revendice, în cazul de față, și rolul de exeget amator. Sensurile sînt atît de clare, procedeul literar atît de sincer mărturisit prin însăși factura compoziției, prin tonalitatea și ritmul în care se desfășoară povestirea, încît îmi face impresia că a mă lansa în speculații pe marginea ei ar însemna să bat la porți deschise.

Un singur lucru doresc să relev, și acesta nu de natură estetică : *Winnetou* iese la lumina tiparului în 1892, într-un moment de acută agresivitate a imperialismului pe continentul american. Poporul străvechi al indienilor, frustat de drepturi în propria lui țară, supus celor mai grele privațiuni, hăituit și decimat, mai luptă cu cele din urmă forțe ca să-și păstreze o fărîmă de libertate. Tone de hîrtie se consumă pentru a „demonstra" că indianul e un rebut al istoriei, o ființă subumană, care trebuie imobilizată și cetluită de stînci, ca să nu cășuneze pasă-mi-te suavei perfecțiuni a omului alb. În aceste condiții, Karl May lansează, prin *Winnetou*, un strigăt de revoltă împotriva tîlharului deghizat în „civilizator" și elogiază spiritul onest, vitejia, demnitatea indianului maltratat. Este fără îndoială un merit de noblețe, pe care înșiși indienii l-au prețuit imens, copleșindu-l pe autor cu nenumărate daruri și scrisori de mulțumire.

Mai ales vîrstele tinere s-au apropiat întotdeauna de literatura lui Karl May cu lăcomie și entuziasm. Dar nu numai ele. Iată și o mărturie de prestigiu în acest sens :

„Nota captivantă pe care Karl May o adaugă bucuriei noastre (de a călători împreună cu eroii săi și a cunoaște peisagii inedite, E. F.) *este, fără îndoială, grija lui de a cultiva tot timpul o etică sănătoasă și regeneratoare"*.

Rîndurile citate, care se referă îndeosebi la *Winnetou*, au apărut în 1935 și aparțin lui Ion Minulescu. Poetul vedea în Karl May *„un autor cu adevărat celebru"*, ale cărui scrieri *„cultivă o nouă și bogată plantație de sentimente și virtuți"*.

Cred că observația coresounde adevărului.

EUGEN FRUNZĂ

TABEL CRONOLOGIC

1842 *25 februarie.* S-a născut Karl May, la Hohenstein-Ernsthal, în landul Saxonia din Germania. Tatăl era ţesător. Dintre cei 14 copii, 9 au murit înainte de împlinirea vîrstei de un an. În afară de Karl May au mai rămas în viaţă patru fete.

1847—1856 De la vîrsta de 5 ani pînă la 14 ani, Karl May urmează şcoala generală.

1857—1861 Frecventează cursurile seminarului pedagogic din Waldenburg şi Plauen, obţinînd, în septembrie 1861, diploma de învăţător.

1862—1863 Prima călătorie în America de Nord. Avea 20 de ani. Lipsit de mijloace materiale, se angajează ca fochist pe un vapor. În America stă aproape un an. O vreme este învăţător pe lîngă copiii unei familii înstărite, apoi lucrează ca topograf-supraveghetor la căile ferate, ajungînd pînă la Munţii Stîncoşi şi Parcul Naţional din Yellowstone.

1862—1876 Apar o serie de schiţe umoristice, povestiri, nuvele[1]: *Predici geografice, Povestiri de*

[1] În ce priveşte anul de apariţie al unor lucrări de Karl May, nu se poate da întotdeauna un răspuns precis. Autorul a scris

prin satele din Munții Metalici (Bătrînul din Dessau, Din întunericul pădurilor de brazi, Omul cel negru din pădure), Profesorul Vitzliputzli (povestirile 3—13), *Apa vrăjită* (povestirile 2—5, 8).

Între anii 1868—1899 a călătorit prin mai multe țări europene : Anglia, Franța Elveția, Italia, Ungaria, Iugoslavia, Albania, Grecia, Turcia.

1869 Cea de a doua călătorie în America de Nord. De astă dată ajunge prin statele sudice ale S.U.A., trecînd și în Mexic. Mărturii ale acestor călătorii sînt numeroase obiecte păstrate în „Muzeul Karl May", înființat după moartea scriitorului. Printre obiecte se află și cele trei puști despre care scrie în povestirile sale : ‚doborîtorul de urși", „carabina cu 25 de focuri", confecționată de armurierul Henry, și „pușca cu ținte de argint".

1870 Trecînd prin Elveția și Italia, Karl May întreprinde o călătorie de cca. 5 luni în Africa.

În legătură cu călătoriile lui Karl May, trebuie reținut faptul că scriitorul vorbea o englezească

---

o serie de povestiri mai scurte sau mai lungi, care la început au apărut în diverse publicații și pe care ulterior le-a adunat în volume. Ceea ce se prezintă în acest tabel cronologic, a fost întocmit pe baza însemnărilor cuprinse în vol. 34 din *Opere complete*, intitulat *„Eu"*. Acest lucru poate fi exemplificat chiar cu cele 3 volume despre Winnetou. Astfel, în 1876, au fost scrise capitolele 5 și 6 din vol. II, în 1879 — capitolele 1—4 din vol. III, în 1883 — capitolele 5—7 din vol. III, în 1887 — ceea ce nu apăruse pînă atunci din cele 3 volume ale ediției originale. Menționăm că titlurile cărților au fost traduse liber după original, urmînd ca, la eventuala editare a unor lucrări în limba română, autorii versiunii românești să găsească titlul cel mai potrivit.

specifică marinarilor și locuitorilor din Vestul sălbatic ; de asemenea, el vorbea curent limba arabă.

1876 Apar : *Metisul* (povestirile 2—4) și *Winnetou* (capitolele 5—6 din vol. II).

1877 *Căpitanul Kaiman* (povestirile 1, 4).

1878 *Căpitanul Kaiman* (povestirea 2) și *Portocale și curmale* (povestirea 1).

1879 *Apa vrăjită* (povestirea 1), *Pe malurile Oceanului Pacific* (povestirile 1, 3, 4), *Pe poteci străine* (povestirea 2), *Winnetou* (capitolele 1—4 din vol. III), *Între sceptru și ciocan.*

1880 *Insula perlelor, Pe malurile Oceanului Pacific* (povestirea 2), *Traversînd deșertul Africii.*

1881 *Kurdistanul sălbatic, Pe poteci străine* (povestirea 1).

1882 *Metisul* (povestirile 5—6), *Castelul Rodriganda, De la Rin pînă la Deșertul Mapini, Benito Juarez, Vînătorul „Cioc de vultur", Împăratul muribund, De la Bagdad la Istanbul.*

1883 *Winnetou* (capitolele 5—7 din vol. II), *Portocale și curmale* (povestirea 6), *Drumul spre Watterloo, Secretul lui Marabut, Spionul din Ortry, Stăpînii din Greifenklau.*

1884 *Stafia din tufiș, Printre defileurile Munților Balcani.*

1885 *Alah il-Alah !, Dervişul, În valea morţii, Vînătorul de samuri.*

1886 *Căpitanul Kaiman* (povestirea 3), *Morarul zis „Biciul", Ţăranul de argint, Risipitorul de bani, Sepp, zis „Rădăcină".*

1887 *În ţara skipetarilor, Şeful bandei, zis „Şut"-ul, Printre vulturii lacomi, Winnetou* (capitolele 1—4 din vol. II), *Portocale şi curmale* (povestirea 3).

1889 *Matusalemul roş-albastru* şi *La Rio de la Plata.*

1890 *În Munţii Cordilieri, Caravana de sclavi.*

1891 *În ţara lui Mehdi (vol. I—III), Comoara din Lacul de Argint.*

1892 *Winnetou* (ceea ce nu apăruse încă), *Testamentul incaşului.*

1893 *Portocale şi curmale* (ceea ce nu apăruse încă), *Pe malurile Oceanului Pacific* (povestirea 5), *Iscariot şi diavol, Profesorul Vitzliputzli* (povestirile 1—2).

1894 *Old Surehand* (vol. I—II).

1895 *Prinţul petrolului.*

1896 *Metisul* (povestirea 1), *Pe poteci străine* (ceea ce nu apăruse încă), *Apa vrăjită* (povestirea 9).

1897 *Crăciun, În împărăţia leului de argint* (vol. I—II).

1898 *De partea cealaltă, Apa vrăjită* (povestirile 6—7), *Acorduri grave* (compoziţii muzicale).

1899—1900 La 4 aprilie 1899, Karl May porneşte într-o lungă călătorie în Orientul Mijlociu şi Orientul Îndepărtat. Drumul lui trece de la Port Said la Cairo, apoi în Valea Nilului, se întoarce şi vizitează oraşele Beirut, Ierusalim, Damasc, Bagdad, ruinele unor aşezări vechi ca Babilonul, Persepolis, Pasargadae. Trece apoi în Sudan, ajungînd pînă la Massua. De aici pleacă în India, Ceylon şi Sumatra. Întors la Port Said, face o nouă călătorie, de astă dată împreună cu soţia — Clara May — pînă la Assuan, apoi în Palestina, Iordania, Liban, vizitează Grecia şi Italia ajungînd în Germania în august 1900.

1900 *Gînduri îndreptate spre cerul luminos* (poezii), *Pace pe pămînt.*

1902—1903 În împărăţia leului de argint (vol. III—IV).

1907—1908 Ardjistan şi Djinistan.

1908 Ultima călătorie în America, împreună cu soţia. New York, Fluviul Hudson, Albany, Buffalo, Cascada Niagara, Toronto, lacurile Ontario şi Erie, diferite rezervaţii de triburi indiene, Colorado, New Mexico, Arizona, Boston, Lawrence, Andover, New York — iată itinerariul acestei călătorii.

Moştenitorii lui Winnetou.

1910 *Viaţa şi năzuinţele mele.*

1912 *30 martie.* Karl May moare.

În legătură cu opera lui Karl May se cere făcută o remarcă :

O parte însemnată din lucrările lui este scrisă la persoana întîia, acel „Eu", care în ţările din America este numit Old Shatterhand, iar în ţările Orientului Apropiat — Cara ben Nemzi. Alături de acest „Eu", în povestirile care se referă la Vestul sălbatic apare ca personaj central Winnetou, iar în Orient Hadji Halef Omar. În descrierea acestor personaje, autorul s-a inspirat probabil din figurile întîlnite în călătoriile sale, la fel în ceea ce priveşte alte personaje descrise, cum sînt Sam Hawkens, Old Firehand etc. De altfel, Old Shatterhand, Winnetou şi personajele amintite apar nu numai în cele trei volume care poartă numele căpitanului apaşilor, ci şi în romanele *Old Surehand, În împărăţia leului de argint* etc. Şi astfel se naşte întrebarea : este oare posibil ca tot ceea ce este scris la persoana întîia — cca. 30 de volume — să fi fost „trăit" de Old Shatterhand şi Cara ben Nemzi ? Pentru a răspunde la această întrebare, considerăm util să reproducem cîteva fragmente din lucrarea cu caracter autobiografic *„Eu"*, din vol. 34 al *Operelor complete :*

„Pentru a asigura unitatea tuturor acestor povestiri, personajul principal trebuia să fie unul şi acelaşi, un om cu însuşiri deosebite şi în continuă perfecţionare, care treptat-treptat se curăţă de zgura zilnică. Pentru America urma să-l cheme Old Shatterhand, pentru Orient — Cara ben Nemzi"...

„El trebuia prezentat povestind întîmplări la persoana întîia. Acest «Eu» nu este o realitate, ci o ficţiune poetică. Însă chiar dacă acest «Eu» nu există, tot ceea ce povesteşte trebuia să fie inspirat din realitate şi să o ajute în dezvoltarea ei"...

„Old Shatterhand — Cara ben Nemzi trece prin diferite ţări pentru a căuta oameni cu caracter nobil (*Édelmensch*). Şi dacă nu găseşte, atunci tocmai prin comportamentul său dovedeşte ce înseamnă a fi un asemenea om imaginat de el. Acest Old Shatterhand fictiv, acest Cara ben Nemzi fictiv, acest «Eu» poetic, trebuie să devină prin ficţiune realitate, şi anume în cititorul meu, care, retrăind întîmplările descrise, creşte şi se perfecţionează alături de personajele mele"...

„Simţeam că procedînd astfel, mă expun unui anumit pericol : ce se întîmplă dacă această poetizare nu este înţeleasă, adică dacă acest «Eu» este interpretat greşit ? Dacă se va crede că prin acest «Eu» mă refer la mine însumi ? Nu este oare firesc ca toţi cei ce nu sînt în stare să facă o deosebire între realitate şi ficţiune poetică să mă considere un fel de Münchhausen ? Da, îmi spuneam, există şi această posibilitate, însă în mică măsură. Intenţionam să-l înzestrez pe acest «Eu» cu toate calităţile la care a ajuns pînă azi omenirea în dezvoltarea sa ascendentă. Eroul meu trebuia să aibă mintea cea mai ascuţită, sensibilitatea cea mai înaltă, cea mai mare îndemînare în toate exerciţiile fizice. Se înţelege de la sine că este imposibil ca astfel de însuşiri să se regăsească toate la un singur om. Şi dacă voi scrie un număr mare de volume, aşa cum mi-am propus de la început, puteam să cred cu toată siguranţa că oricine are mintea întreagă nu se va gîndi că un singur om să fi trecut prin toate întîmplările descrise"...

„Intenţia mea de a-mi prezenta personajele, pe de o parte în mediul triburilor indiene, pe de alta, în ţările orientale, m-a condus în mod firesc la o adîncă compasiune pentru soarta popoarelor respective. Mă preocupa tot mai mult prăbuşirea rasei pieilor-roşii, considerată ca fiind inevitabilă. De asemenea, mă întrista profund

lipsa de recunoştinţă a Apusului faţă de Orient, ştiut fiind faptul că tocmai Orientului îi datorăm cultura noastră. Propăşirea omenirii presupune ca în relaţiile dintre ţările din Apus şi Orient să nu mai existe exploatare şi vărsări de sînge, să fie pace. Mi-am propus să accentuez mereu acest lucru, să trezesc în cititorii mei acea dragoste pentru rasa pieilor-roşii şi pentru popoarele Orientului. Azi mi se spune că am reuşit să realizez acest lucru nu numai cu cîţiva oameni, ci cu sute de mii, şi doresc să fie aşa."

ALEXANDRU BONDOC

CUVÎNT ÎNAINTE

De cîte ori gîndul mă poartă la pieile-roşii, de atîtea ori îmi amintesc, fără să vreau, de Turcia. Oricît de ciudat, faptul are o justificare. Deşi indianul şi turcul au foarte puţine trăsături comune, totuşi există ceva care îi aseamănă: într-un grad mai mare sau mai mic, socotelile cu ei au fost încheiate. Despre turc nu se discută altfel decît ca despre „omul bolnav" [1]*, în timp ce indianul — aşa susţin toţi cei care cunosc situaţia — e „pe moarte".*

Da, rasa pieilor-roşii este pe moarte! Acest pacient uriaş, doborît de o soartă cumplită ce nu cunoaşte îndurare, zace întins de la Ţara de Foc pînă dincolo de Marile Lacuri ale Americii de Nord. Împotrivirea lui disperată a fost în van. Forţele i s-au stins treptat. Abia de mai respiră. Răzvrătirile periodice ale trupului său golaş sînt convulsiuni care anunţă sfîrşitul.

Are vreo vină, a meritat indianul acest sfîrşit prematur?

Dacă acceptăm ideea că tot ceea ce trăieşte are dreptul la viaţă şi că un atare adevăr se referă atît la individ cît şi la specia întreagă, atunci indianul are şi el dreptul la existenţă, asemenea omului alb;

[1] Autorul se referă la perioada de descompunere a vechiului Imperiu otoman (sec. XIX).

el poate chiar să pretindă libertatea de a se dezvolta din punct de vedere social și statal potrivit personalității sale. Unii afirmă că indianul nu ar poseda însușirile necesare pentru a-și făuri un stat. Oare așa să fie? Eu spun răspicat: Nu! Însă n-am de gînd să dovedesc aceasta printr-o lucrare savantă. Omul alb a avut norocul să urce un lung drum istoric, trecînd de la treapta vînătoarei la păstorit, apoi la agricultură și, în sfîrșit, la civilizația industrială. Indianul nu a parcurs o asemenea evoluție. Totuși unii îi cer să realizeze saltul gigantic de la treapta cea mai de jos la cea mai de sus, fără a lua în considerare faptul că, sărind astfel, ar putea să cadă și să se rănească mortal.

Natura vie se guvernează după o lege cruntă: cel mai slab e nevoit să cedeze în fața celui mai tare. Cînd e vorba însă de oameni, această lege sălbatică trebuie să devină mai clementă, pentru că o lege de asemenea veșnică este și iubirea între oameni. Putem să spunem oare că față de indianul muribund s-a aplicat o astfel de clemență?

Primii albi nu numai că s-au bucurat de toată ospitalitatea indienilor, dar aproape că au fost divinizați. Și cu ce răsplată s-au ales indienii? Țara ce o stăpîneau le-a fost răpită; nimeni nu o poate nega. Cine a citit istoria „vestiților“ conchistadori știe cît sînge a curs și cîte cruzimi s-au săvîrșit; iar exemplul lor a fost continuat de urmași. Omul alb a venit cu vorbă mieroasă pe buze, dar purtînd cuțitul tăios la brîu și în mîini arma încărcată. El făgăduia iubire și pace, dar semăna ură și sînge. Indianul trebuia să se retragă pas cu pas. De repetate ori i s-au promis drepturi „veșnice“ asupra teritoriului care de fapt îi aparținea, pentru ca după scurt timp să fie alungat din nou mai departe, tot mai departe. I s-au „cumpărat“ pămînturile, cu plata în obiecte

fără valoare, de care nu se putea folosi. Ori nu i se plătea nimic. În schimb, a fost blagoslovit cu otrava perfidă a „apei de foc“, precum și cu vărsatul sau cu alte boli rele, dezgustătoare, care au decimat triburi întregi, depopulînd satele. Dacă indianul încerca să-și apere drepturile, i se răspundea cu gloanțe; și din nou trebuia să se retragă, cedînd în fața superiorității armelor omului alb. Plin de amărăciune, se răzbuna pe fețele palide, ca indivizi; urmau atunci acele masacre odioase printre indieni. Și astfel, vînătorul de odinioară, mîndru, curajos, viteaz, iubitor de adevăr și profund devotat prietenilor săi, a devenit un om bănuitor, prefăcut, care se furișează pe ascuns; nu el a vrut-o, ci omul alb l-a obligat să fie așa.

Unde au dispărut hergheliile de mustangi, din mijlocul cărora indianul își alegea cu îndrăzneală calul de călărie? Unde sînt bizonii care hălăduiau, milioane, în prerie și îl hrăneau? Din ce trăiește indianul de azi? Din făina și carnea pe care le primește? Dar cum arată făina? Amestecată cu ipsos și cu alte murdării, încît nici nu poți să o consumi? Unui trib i se promit o sută de „vaci grase“ dar pe drum acestea se transformă în două-trei vite jigărite, a căror carne nu ar sătura nici măcar un vultur mîncător de stîrvuri. Sau poate că indianul ar trebui să se apuce de agricultură? Dar este el sigur că va ajunge să-și strîngă recolta, el, omul lipsit de drepturi, mînat mereu mai departe, fără a i se da putința de a se așeza undeva? Înainte vreme puteai să admiri figura semeață, frumoasă a indianului zburînd peste savana întinsă pe mustangul lui cu coada în vînt; și cît de mizer, de obidit arată el azi în zdrențele sale, care nici măcar nu sînt în stare să-i acopere goliciunea trupului! Indianul care altădată înfrunta cu mîna goală pe ferocele urs cenușiu

se furişează acum prin unghere ca un cîine rîios, pentru a cerşi o ciosvîrtă de carne sau pentru... a fura.

Da, indianul a ajuns un om bolnav, un muribund, iar noi, la căpătîiul lui, aşteptăm să-i închidem ochii. Să stai la căpătîiul unui muribund este un lucru foarte grav, dar de mii de ori mai grav e să stai la căpătîiul unei rase sortită morţii. În acest din urmă caz, se pot pune multe, foarte multe întrebări, şi mai ales următoarea : ce ar fi înfăptuit această rasă dacă i s-ar fi lăsat timp şi spaţiu pentru a-şi valorifica forţele şi talentele, înlăuntrul ei ca şi în afară ? Ce forme specifice de cultură pierde omenirea prin dispariţia acestei rase ? Indianul aflat astăzi pe moarte avea un caracter ferm, nu se lăsa asimilat ; era oare acesta un motiv ca să-l omori, nu putea fi păstrat în viaţă ? Dacă pentru prevenirea dispariţiei bizonilor s-a găsit un azil protector în Parcul Naţional din Montana şi cel din Wyoming, de ce oare nu se găseşte şi un loc unde să poată trăi, propăşind în linişte, fostul stăpîn legitim al ţării ?

Ce rost mai au însă astfel de întrebări în pragul morţii ! Ce să ajute reproşurile, cînd nimic nu mai poate ajuta ! Pot numai să deplîng situaţia, dar nu s-o schimb ; pot să umblu îndoliat, dar nu pot învia nici o victimă. De ce mă refer la persoana mea ? Pentru că sînt unul dintre aceia care i-au cunoscut pe indieni de-a lungul mai multor ani, şi am cunoscut îndeosebi pe unul a cărui făptură deosebit de luminoasă şi minunată sălăşluieşte adînc şi la loc de cinste în inima mea, în gîndurile mele. Dintre toţi prietenii el a fost cel mai bun, cel mai credincios, oricînd gata să se sacrifice pentru alţii, un adevărat tip reprezentativ al rasei sale. Şi aşa cum rasa îi e osîndită la moarte, a pierit şi el, răpus de un glonte ucigaş al duşmanului. A fost cel mai nobil fiu al acestei naţiuni în agonie, pe care o iubesc şi azi, aşa cum l-am iubit pe el. Mi-aş fi dat bucuros viaţa ca să-l salvez, precum şi el şi-a pus de mii de ori viaţa în primejdie pentru mine. Dar în timp ce mie nu mi-a fost dată fericirea să-l scap de la moarte, el a murit salvîndu-şi prietenii. Şi totuşi, dispariţia lui nu e decît fizică, pentru că Winnetou, căpetenia cea mare a apaşilor, va continua să trăiască în paginile cărţilor mele. Scriindu-le, voi căuta să-i ridic un monument binemeritat. Şi dacă tu, cititorule, privindu-l cu ochii minţii, vei judeca fără părtinire poporul pe care această căpetenie l-a întruchipat atît de fidel, atunci voi fi întru totul mulţumit.

AUTORUL

Capitolul I

UN «GREENHORN»

Știi dumneata, dragă cititorule, ce înseamnă cuvîntul *greenhorn?* Ei bine, e o poreclă foarte supărătoare și jignitoare pentru cel căruia i se adresează.

Green, în englezește, înseamnă *verde*; iar prin *horn* — *corn*, în limba noastră — se înțelege antena, adică acel mănunchi de firișoare subțiri cu care gîza pipăie împrejurimile. Un *greeenhorn* este deci un om încă *verde*, adică necopt, un nou-sosit în ținuturi necunoscute lui, un ins care trebuie să-și întindă bine antenele dacă nu vrea să se facă de rîs.

Un *greenhorn* nu se ridică de pe scaun pentru a-l ceda unei doamne care se apropie; salută pe stăpînul casei înainte de a se înclina în fața doamnei și domnișoarei de gazdă; își încarcă arma vîrînd gloanțele de-a-ndoaselea, sau bagă mai întîi dopul, apoi cartușul și abia la urmă praful de pușcă. Un *greenhorn* ori nu știe deloc limba engleză, ori o vorbește prea corect și înflorit; îi este groază de englezeasca „yankeilor" și mai ales de acel idiom folosit în regiunile cu codri neumblați, care nu-i intră în cap și încă mai puțin îi vine pe limbă. *Greenhorn*-ul ia un racoon drept un oposum, și o mulatră cît de cît frumoasă drept metisă. Un *greenhorn* fumează țigarete și nu poate suferi pe cei care mestecă tutun. Cînd un *greenhorn* e pălmuit de un „paddy", adică de un irlandez, dă fuga să se plîngă judecătorului de pace,

în loc să-l împuşte fără multă vorbă pe individul cu pricina, cum ar face un yankeu autentic. Un *greenhorn* ia urmele paşilor de curcă drept urme de urs şi o ambarcaţie uşoară, destinată sportului, drept un vapor cu aburi de pe Mississippi. Un *greenhorn* se sfieşte să-şi urce cizmele pline de noroi pe genunchii călătorului de alături şi să soarbă supa ca şi cînd ar horcăi un bivol în agonie. Un *greenhorn* cară după el în preerie buretele de spălat cît un dovleac uriaş, o busolă care, după trei sau patru zile, indică toate punctele cardinale afară de nord. Un *greenhorn* notează opt sute de expresii ale indienilor şi, cînd întîlneşte prima piele-roşie, bagă de seamă că a expediat din greşală însemnările într-un plic celor de acasă, reţinînd în schimb scrisoarea destinată lor. Un *greenhorn* cumpără praf de puşcă şi abia cînd vrea să tragă primul glonte, constată că i s-a dat cărbune de lemn pisat. Un *greenhorn*, deşi a studiat timp de zece ani astronomia, poate să se uite alţi zece ani la cerul înstelat fără să afle cît e ceasul. Un *greenhorn* îşi vîră cuţitul de vînătoare la brîu în aşa fel, încît, atunci cînd se apleacă, îi intră vîrful în coapsă. Un *greenhorn* aprinde în vestul sălbatic un foc de tabără atît de semeţ, încît vîlvătaia se înalţă cît prăjina, şi apoi se miră că indienii l-au dibuit şi au tras în el. În sfîrşit un *greenhorn* e, ca să zic aşa, un *greenhorn*, şi un asemenea *greenhorn* eram pe atunci şi eu.

Dar să nu se creadă cumva că aş fi ştiut sau măcar bănuit vreo legătură între mine şi această poreclă jignitoare! Nicidecum! Pentru că tocmai asta e cea mai de seamă ciudăţenie a oricărui *greenhorn*: el îi socoteşte „boboci" pe toţi în afară de sine.

Dimpotrivă, mă credeam foc de deştept şi de priceput; făcusem doar ceea ce se cheamă studii şi nu tremurasem niciodată înaintea unui examen. Că de

fapt viaţa este adevărata şcoală, unde dai examene zi de zi şi ceas de ceas, obligat fiind să treci prin nenumărate probe — toate acestea mintea mea tînără de atunci nu voia să le priceapă. Unele împrejurări neplăcute din patrie şi, aş putea spune, un fel de neastîmpăr înnăscut, m-au mînat peste ocean, către Statele Unite, unde condiţiile de reuşită ale unui tînăr sîrguincios erau pe atunci mult mai bune şi mai prielnice decît azi. Poate că în statele din est aş fi putut găsi mai uşor o slujbă bună, dar mă atrăgea vestul. Lucrînd scurtă vreme ba ici, ba colo, am agonisit destul pentru a mă echipa cuviincios şi pentru a-mi asigura buna dispoziţie. Am ajuns astfel la Saint Louis. Acolo, norocul m-a adus într-o familie germană, unde am găsit, pînă una alta, adăpost ca meditator. Venea aici, în familie, un oarecare mister Henry, om ciudat, meşter de puşti, care-şi făcea cu pasiune de artist meseria şi se recomanda el însuşi, cu o mîndrie patriarhală: „Mister Henry, the Gunsmith" — domnul Henry, făuritorul de puşti.

Bărbatul acesta era un mare iubitor de oameni, deşi părea mai curînd contrariul, deoarece, în afară de pomenita familie, nu avea legături de prietenie cu nimeni, iar pe clienţi îi trata rece şi aspru, încît nu-l căutau decît pentru calitatea produselor sale. Îşi pierduse soţia şi copiii într-o împrejurare îngrozitoare, despre care nu vorbea niciodată; totuşi, după unele aluzii ale sale, bănuiam că fuseseră ucişi într-un atac neaşteptat. Asta îl făcea atît de aspru în aparenţă, şi poate că nici dînsul nu-şi dădea seama cît de grosolan se purta; dar în fond era blînd şi bun, şi am observat adeseori cum i se umezeau ochii cînd povesteam despre patrie şi despre ai mei, la care ţineam şi ţin din toată inima.

De ce bătrînul acesta ursuz îmi arăta preferinţă tocmai mie, tînărul străin — asta n-am înţeles-o,

pînă ce, într-o bună zi, m-a lămurit chiar dînsul. De cînd mă aflam în familia respectivă, omul venea pe acolo mai des ca înainte, trăgea cu urechea la lecţiile mele, se ţinea în preajma mea, cercetîndu-mă şi rugîndu-mă chiar să-l vizitez. Nu mai făcuse nimănui o asemenea favoare şi de aceea mă feream să abuzez de ea. Dar reţinerea mea nu părea să-i fie pe plac ; îmi amintesc şi astăzi chipul său mînios cînd, într-o seară, căutîndu-l acasă, m-a întîmpinat răstit şi, la respectuosul meu salut, *good evening* — bună seara, mi-a răspuns :

— Unde naiba v-aţi ascuns ieri, *sir ?*

— Acasă.

— Şi alaltăieri ?

— Tot acasă.

— Ia nu-mi mai vindeţi braşoave !

— Spun adevărul, mister Henry !

— *Pshaw !* Fleacuri ! O pasăre tînără ca dumneavoastră nu stă ghemuită în cuib, ci îşi vîră pliscul pretutindeni, numai unde trebuie nu !

— Şi unde, mă rog, ar trebui să mi-l vîr, dacă-mi permiteţi ?

— Ei, unde ! Aici, la mine, bineînţeles ! Voiam încă de multă vreme să vă întreb ceva.

— Şi de ce n-aţi făcut-o ?

— Fiindcă n-am vrut ! Înţeles ?

— Şi cînd o să vreţi ?

— Poate chiar azi.

— Atunci n-aveţi decît să mă întrebaţi. Voia dumneavoastră !

Mă privi mirat drept în faţă, clătină din cap nemulţumit, apoi izbucni :

— Voia mea ! Ca şi cînd unui *greenhorn* ar trebui să-i cer mai întîi voie cînd vreau să-i vorbesc !

— *Greenhorn ?* întrebai, încreţindu-mi fruntea, căci mă simţeam adînc jignit. Vreau să sper, mister Henry, că aţi rostit acest cuvînt fără intenţie şi fără control.

— Nu vă faceţi iluzii, *sir !* Am vorbit cu toată chibzuiala ; sînteţi un *greenhorn,* şi încă un *greenhorn* sadea ! Ceea ce scrie-n cărţi, fireşte, v-a intrat în cap. Să te cruceşti, nu alta, cîte mai învăţaţi voi ăştia, de dincolo ! Orice tinerel ştie pe dinafară distanţa de-aici pînă la stele, ştie ce-a scris regele Nabucodonosor pe cărămizi şi cît cîntăreşte aerul pe care nici măcar nu-l poate vedea ! Şi fiindcă ştie toate astea, se crede băiat deştept ! Dar ia băgaţi-vă nasu-n viaţă, aşa vreo cincizeci de ani, adînc în viaţă ! Atunci veţi afla, şi poate nici atunci, ce înseamnă adevărata înţelepciune ! Tot ce cunoaşteţi pînă acum e nimica toată — absolut nimic ! Şi ceea ce sînteţi în stare să faceţi e şi mai puţin. Nici măcar cu puşca nu ştiţi să trageţi !

Spusese toate acestea pe un ton de adînc dispreţ şi cu o asemenea siguranţă de sine, încît ai fi zis că se bizuie pe temeiuri serioase.

— Dacă ştiu să trag cu puşca ? Hm ! răspunsei zîmbind. Să fie asta întrebarea ce voiaţi să mi-o puneţi ?

— Întocmai asta e. Aştept răspunsul !

— Daţi-mi mai întîi o puşcă bună şi apoi vă răspund. Înainte, nu !

Meşterul puse deoparte ţeava de puşcă la care tocmai lucra, se ridică, se apropie de mine, mă privi cu ochi uimiţi şi strigă :

— Să vă dau o puşcă, *sir ?* Nici prin gînd nu-mi trece ! Nicidecum ! Puştile mele nu ajung decît în mîini cărora pot fi încredinţate cu cinste !

— Am asemenea mîini ! mă încumetai eu.

Mă mai privi odată, pieziş, se aşeză iar, îşi reluă lucrul la ţeavă şi mormăi ca pentru sine :

— Ce mai *greenhorn!* Zău că mă scoate din pepeni cu îndrăzneala lui!

Îl lăsai să creadă ce vrea, căci îl cunoşteam; scosei un trabuc şi-i dădui foc.

Timp de un sfert de oră păstrarăm tăcere. Dar mai mult bătrînul nu putu răbda; ridică ţeava la lumină, se uită prin ea şi zise:

— Să tragi cu puşca e mai greu decît să caşti gura la stele sau să dezlegi ce scrie pe cărămizile lui Nabucodonosor. Înţeles? Aţi ţinut vreodată o puşcă în mînă?

— Cred şi eu!

— Cînd?

— Demult, şi nu o singură dată.

— Şi aţi ochit? Aţi apăsat pe trăgaci?

— Da.

— Şi aţi nimerit?

— Fireşte!

Lăsă să-i scape din mînă ţeava pe care o cercetase, mă privi din nou şi rosti:

— Da, aţi nimerit, fireşte, dar ce?

— Ţinta, bineînţeles!

— Cum? Şi vreţi s-o cred şi pe asta?

— Nu insist să mă credeţi pe cuvînt; aş vrea să vă conving; e purul adevăr!

— Dracu să vă ia, *sir!* Cine să vă priceapă? Sînt sigur că aţi tras peste zid, chiar dac-ar fi înalt de douăzeci de coţi şi lat de cincizeci, şi totuşi îmi vindeţi toate astea cu o mutră atît de hotărîtă şi serioasă, încît simt că se răsuceşte firea în mine! Eu nu sînt un puşti pe care să-l meditaţi. Limpede? Un *greenhorn* cu nasu-n cărţi, ca dumneavoastră, pretinde că ştie să ochească! A cotrobăit prin tot felul de hîrţoage turceşti, arăbeşti şi prin alte tîmpenii, şi mai zice că a găsit timp să tragă cu puşca. Luaţi, vă rog, din cui, *gun*-ul acela vechi, puşca de

colo, duceţi-o la ochi ca şi cînd aţi ţinti! E un doborîtor de urşi, cea mai bună armă pe care am avut-o vreodată în mînă.

Luai puşca din cui şi o dusei la ochi.

— *Hello!* strigă meşterul, încît tresării. Ce treabă-i asta? Umblaţi cu arma de parc-ar fi un bastonaş, şi totuşi e cea mai grea puşcă din cîte cunosc! Sînteţi chiar atît de puternic?

Drept răspuns, îl apucai cu dreapta de surtuc şi de cureaua pantalonilor şi îl ridicai în sus.

— *Thunder-storm!* Măi să fie! strigă el şi mai tare. Daţi-mi drumul! Sînteţi mai puternic şi decît Bill al meu!

— Bill al dumneavoastră? Dar despre cine-i vorba?

— Feciorul meu care... dar să lăsăm asta! E mort, ca şi ceilalţi. Făgăduia să ajungă un băiat destoinic, dar pe cînd lipseam de acasă a fost lichidat şi el. Îi semănaţi la statură. Aveţi cam aceiaşi ochi şi aceeaşi cută în jurul gurii. De aceea dumneavoastră... na, restul nu vă priveşte!

O expresie de adîncă mîhnire i se ivi pe chip; îşi trecu mîna peste faţă şi continuă, de astă dată ceva mai calm:

— Dar, *sir,* cu asemenea muşchi e mare păcat că aţi tăbărît asupra cărţilor. Trebuia să vă antrenaţi.

— Ceea ce am şi făcut.

— Zău?

— Da!

— Box?

— Nu se obişnuieşte la noi. Dar de la gimnastică şi de la luptă dreaptă nu mă dau în lături.

— Călărie?

— Da.

— Scrimă?

— Am dat şi lecţii.

— Ia nu mai minţiţi atîta !
— Poate doriţi să încercaţi ?
— Mulţumesc ! Îmi ajunge ce-am văzut pînă acum. Afară de asta, mai am şi de lucru. Aşezaţi-vă la loc !
Se reîntoarse la strung. Conversaţia se desfăşură apoi aproape monosilabic. Henry părea să clocească în minte ceva foarte important. Deodată, îşi ridică ochii spre mine şi întrebă :
— V-aţi ocupat cîndva de matematică ?
— Era unul din obiectele mele preferate.
— Aritmetică, geometrie ?
— Fireşte !
— Topografie ?
— Îmi făcea mare plăcere. Ieşeam adeseori, aşa, fără nici o treabă, la cîmp cu teodolitul şi ridicam planuri.
— Şi ştiţi să măsuraţi, adică să măsuraţi cu adevărat ?
— Bineînţeles. Am participat atît la măsurători orizontale, cît şi la cele de altitudine, deşi nu pot să afirm că sînt specialist în geodezie.
— *Well*... foarte bine, foarte bine !
— Dar de ce vă interesează, mister Henry ?
— Oi fi avînd motivele mele. Înţeles ? Nu e nevoie s-o ştiţi acum ; veţi afla la timp. Trebuie mai întîi... hm ! Da, trebuie mai întîi să mă încredinţez cum staţi cu mînuirea puştii.
— N-aveţi decît să mă puneţi la încercare !
— Asta am s-o şi fac, fireşte, am s-o şi fac ! Vă puteţi bizui pe mine ! La ce oră începeţi mîine dimineaţă lecţiile ?
— La opt.
— Atunci poftiţi aici la orele şase. Vom urca sus, la poligonul de tir, unde-mi încerc eu puştile.
— De ce aşa devreme ?
— Fiindcă nu vreau să mai aştept. Ard de nerăbdare să vă dovedesc că sînteţi un *greenhorn*, şi nimic mai mult. Dar acum, destul! Am altceva de făcut; ceva mult mai important.

Părea să fi terminat lucrul la ţeava de puşcă. Scoase dintr-un dulap o bucată de fier în formă de prismă şi începu să-i pilească muchiile. Observai că fiecare latură a piesei avea cîte un orificiu.
Se cufundase atît de adînc în lucrul lui, încît părea să fi uitat cu totul de mine. Ochii îi scînteiau şi, de cîte ori îşi cerceta mai îndeaproape lucrarea, constatam că o privea cu o expresie de adîncă dragoste. Piesa aceea de fier părea să aibă pentru el o valoare deosebită. Eram curios să ştiu de ce ; aşadar, îl întrebai :
— Nu cumva e şi asta o componentă a vreunei puşti, mister Henry ?
— Da, îmi răspunse, ca şi cînd abia atunci şi-ar fi amintit de prezenţa mea.
— Nu cunosc nici un sistem de armă care să aibă o asemenea piesă.
— Cred şi eu ! Dar o să fie. I se va spune, desigur, „sistem Henry".
— Ah, o nouă invenţie ?
— *Yes !*
— Atunci vă rog să-mi iertaţi curiozitatea. E de bună seamă un secret.
Privi lung, fiecare gaură în parte, întoarse piesa pe toate feţele, o cercetă de cîteva ori la capătul ţevii şi zise în cele din urmă :
— Da, e un secret ; dar am încredere în dumneavoastră. Sînt convins că puteţi păstra o taină, deşi sînteţi un *greenhorn* în lege ; de aceea am să vă spun ce-o să iasă de-aici. Va fi o carabină, o carabină cu repetiţie. Douăzeci şi cinci de focuri !
— Cu neputinţă !

— Ia mai ţineţi-vă pliscul! Nu sînt atît de prost, încît să mă apuc de ceva irealizabil.

— Păi, în cazul acesta se cer încărcătoare pentru douăzeci şi cinci de gloanţe!

— Am!

— Atunci trebuie să fie foarte mari şi greu de mînuit.

— Nu-i decît un singur încărcător; se mînuieşte uşor şi nu stînjeneşte deloc. Fierul ăsta e încărcătorul.

— Hm! Nu mă pricep în meseria dumneavoastră, dar ce facem cu temperatura? N-o să se încingă ţeava peste măsură?

— Nici gînd! Materialul ţevii şi tratamentul ce-i aplic sînt secretul meu. Afară de asta, parcă e totdeauna nevoie să tragi toate cele douăzeci şi cinci de gloanţe la rînd?

— Nu prea!

— Păi, vedeţi! Această piesă de fier devine un butoiaş care se roteşte excentric; douăzeci şi cinci de orificii conţin tot atîtea gloanţe. După fiecare împuşcătură reuşită, butoiaşul se mişcă atît cît să ajungă în dreptul ţevii glonţul următor. De ani de zile mă lupt cu ideea asta; nu izbutesc în nici un chip; acum pare să meargă. Ca făurar de puşti, am de pe acum un nume respectabil, dar de-aci încolo am să ajung renumit şi voi cîştiga bănet, nu glumă!

— Dar veţi trăi cu conştiinţa încărcată.

Preţ de cîteva clipe mă privi drept în ochi, apoi întrebă:

— Cu conştiinţa încărcată? Cum aşa?

— Credeţi oare că un ucigaş poate avea conştiinţa curată?

— *Zounds!* La naiba! Vreţi să spuneţi că aş fi un ucigaş?

— Pentru moment, nu.

— Adică aş putea deveni un ucigaş?

— Da. A înlesni omorul e tot atît de grav ca şi cînd l-ai săvîrşi tu însuţi.

— Să vă ia dracu! Mă voi feri pe cît posibil ca să ajung părtaş la vreun omor.

— La unul singur, fireşte, se poate; ce te faci însă cu masacrul?

— Cum asta? Nu înţeleg!

— Dacă veţi face o armă care trage în serie douăzeci şi cinci de focuri şi dacă o astfel de armă încape pe mîna oricărei haimanale, atunci se va dezlănţui dincolo, în prerii, în pădurile seculare şi în văgăunile munţilor, un măcel înspăimîntător; bieţii băştinaşi vor fi împuşcaţi ca lupii şi în cîţiva ani nu va mai exista un singur indian. Vreţi să vă încărcaţi astfel conştiinţa?

Mă privi lung şi în tăcere.

— Şi, urmai eu, dacă oricine poate cumpăra această armă, veţi vinde, ce-i drept, în scurtă vreme mii de bucăţi, dar caii sălbatici şi bizonii vor fi stîrpiţi, pînă la unul şi, odată cu ei, tot felul de vînat de care pieile-roşii au nevoie pentru hrană. Sute şi mii de braconieri se vor înarma cu carabina dumneavoastră şi se vor îndrepta spre vest. Sîngele oamenilor şi al animalelor va curge şiroaie şi, foarte curînd, ţinuturile de dincoace şi de dincolo de Munţii Stîncoşi vor fi pustiite.

— *'s death!* Ho! strigă el deodată. Ia spuneţi, sînteţi chiar atît de proaspăt venit din Germania?

— Da.

— Şi n-aţi mai fost nicicînd pe-aci?

— Nu.

— Nici în vestul sălbatic?

— Nici.

— Aşadar, un *greenhorn* desăvîrşit! Şi totuşi, acestui „boboc" îi turuie gura de parc-ar fi strămo-

șul tuturor indienilor și-ar fi trăit aici o mie de ani, și mai trăiește încă! Omulețule, să nu vă închipuiți că mă puteți scoate cumva din fire! Și chiar de-ar fi așa cum spuneți, n-o să-mi treacă niciodată prin minte să deschid o fabrică de armament. Sînt însingurat și vreau să rămîn singur. N-am poftă să-mi bat capul cu sute de lucrători sau cu și mai mulți.

— Dar, ați putea, totuși, pentru a cîștiga bani, să vă patentați invenția și să vindeți brevetul?

— Puteți aștepta mult și bine, *sir!* Pînă acum am avut totdeauna din ce trăi și cred că și de-aci încolo am să știu s-o scot la capăt fără vreun brevet. Și-acum, hai, cărați-vă acasă! Destul pentru azi! Nu am chef să ascult ciripit de pui abia răsărit din găoace; mai întîi să-nvețe zborul, pe urmă, mă rog, să fluiere sau să cînte!

Nici gînd să-i iau în nume de rău aceste expresii brutale. Așa era dînsul și îi cunoșteam prea bine tîlcul cuvintelor. Mă îndrăgise și de bună seamă că dorea, pe cît îi sta în putere, să mă servească, să-mi fie de folos. Ne scuturarăm zdravăn mîinile și plecai.

Nu bănuiam cîtă însemnătate avea să aibă pentru mine seara aceea, nici nu-mi trecea prin minte că doborîtorul de urși, căruia meșterul îi zicea „bătrînul *gun*“, ca și carabina neterminată a lui Henry, vor juca un rol atît de mare în viața mea. Mă bucura însă perspectiva dimineții următoare, căci într-adevăr trăsesem în trecut la țintă mult și cu succes și eram întru totul convins că voi cîștiga prețuirea bunului, ciudatului și bătrînului meu prieten.

A doua zi dimineață, exact la ora șase, mă înfățișai la dînsul. Mă aștepta în prag; îmi strînse mîna și, în timp ce chipul lui aspru se însenină de un zîmbet șiret, îmi spuse:

— *Welcome, sir!* Bun-venit domnule! Văd că faceți o mutră de parc-ați fi sigur de izbîndă. Credeți că veți nimeri zidul de care vă vorbeam aseară?

— Sper.

— *Well,* atunci să mergem! Iau cu mine o pușcă mai ușoară și dumneavoastră o să cărați doborîtorul de urși; nu-mi vine să trag după mine o asemenea greutate.

Își agăță de umăr o pușcă ușoară cu două țevi, iar eu înșfăcai arma aceea grea cu care meșterul nu voia să se împovăreze. Ajunși la poligon, Henry încărcă amîndouă armele și trase mai întîi cu pușca lui două focuri. Apoi venii eu la rînd, cu doborîtorul de urși. Nu cunoșteam încă bine arma. De aceea, la primul glonț nu nimerii decît marginea neagră a discului; al doilea glonț lovi mai bine, iar al treilea găuri exact centrul discului; celelalte trecură toate prin gaura lăsată de al treilea. Mirarea lui Henry creștea cu fiecare împușcătură; a trebuit să trag și cu arma lui ușoară și, cînd izbutii la fel de bine, bătrînul sfîrși prin a exclama:

— Ori îl aveți pe dracu, *sir,* ori sînteți sortit să fiți un om al vestului! N-am mai pomenit un *greenhorn* să tragă cu atîta precizie!

— Nu-l am pe dracu, mister Henry, rîsei eu. De o astfel de alianță mă lipsesc.

— Atunci, nu aveți numai menirea, ci și datoria să deveniți om al vestului. Vă trage inima la așa ceva?

— De ce nu?

— *Well,* vom vedea ce se poate face cu acest *greenhorn.* Știți să și călăriți?

— La nevoie.

— La nevoie? Hm!

— *Pshaw!* Mare lucru și călăria! Să încaleci, asta-i cel mai greu. Dar dacă mă văd în șa, nu mă mai răstoarnă nici un cal din lume.

Mă privi cercetător, să vadă dacă am vorbit serios

sau în glumă. Făcui o mină cît se poate de nevinovată, după care el mi se adresă iar:

— Credeţi cu adevărat? Vreţi cumva să vă ţineţi cu mîinile de coamă? Atunci vă înşelaţi. Aţi spus bine: încălecatul e cel mai greu lucru, căci treaba asta o faci singur. Descălecatul e mult mai uşor. Îţi poartă de grijă calul, de aceea merge mult mai lesne.

— Numai că în ce mă priveşte, nu apelez la serviciile calului.

— Aşa? Vom vedea! Aţi vrea să faceţi o probă?

— Cu plăcere!

— Bine. Atunci, haideţi! Nu-i decît ceasul şapte, şi mai aveţi o oră întreagă. Să mergem la Kim Korner, geambaşul; are el un cal dereş care o să vă cam dea de furcă.

Ne înapoiarăm în oraş şi intrarăm la geambaş. Acolo se afla un mare manej de călărie, înconjurat de garduri. Ne întîmpină chiar Korner în persoană şi ne întrebă ce poftim.

— Acest june, *sir*, susţine că nici un cal nu-l poate arunca din şa, răspunse Henry. Ce părere aveţi, mister Korner? N-aţi vrea să-l vedeţi cocoţat pe dereşul dumneavoastră?

Negustorul mă cercetă cu privirea, dădu apoi satisfăcut din cap şi răspunse:

— Osatura pare bună şi destul de elastică; afară de asta, tinerii nu-şi frîng gîtul atît de lesne ca oamenii mai în vîrstă. Dacă gentlemanul vrea să încerce calul, n-am nimic împotrivă.

Dădu poruncile cuvenite şi, după puţin, doi argaţi aduseră din grajd calul gata înşeuat. Animalul era cît se poate de neastîmpărat şi căută să le scape din mîini. Bătrînului meu Henry începu să-i fie teamă pentru mine; mă rugă chiar să renunţ la încercare. Dar mie, mai întîi de toate, nu-mi era deloc frică, şi apoi consideram examenul ca o chestiune de onoare.

Cerui o cravaşă şi o pereche de pinteni; apoi, ce-i drept, după unele tentative nereuşite, mă avîntai în şa. Argaţii săriră grăbiţi în lături, iar calul se săltă pe toate patru picioarele, mai întîi în sus, apoi într-o parte. Mă ţinui vîrtos în şa, deşi nu-mi vîrîsem încă bine picioarele în scări; dar mă sileam să le vîr. Cînd izbutii, calul începu să se cabreze; văzînd că nu-i ajută la nimic, o porni glonţ spre zid, ca să mă strivească, dar cravaşa îl corectă curînd. Se încinse o luptă crîncenă, pentru mine de-a dreptul primejdioasă, între călăreţ şi cal. Întrebuinţai toate mijloacele de care dispuneam, puţina dibăcie şi neîndestulătoarea mea pricepere de atunci, precum şi forţa genunchilor mei şi, în fine, biruii. Cînd descălecai îmi tremurau picioarele de încordare, iar calul, leoarcă de sudoare, părea nins cu spumă. Asculta de fiecare îndemn al meu.

Pe negustor îl cuprinse grija de cal. Porunci să fie învelit cu pături şi plimbat încet de dîrlogi; apoi se întoarse către mine.

— Asta, domnule, nu mi-aş fi închipuit-o! Credeam că o să vă întindeţi pe jos la prima smucitură. Fireşte că nu-mi datoraţi nimic şi, dacă vreţi să-mi faceţi o favoare, mai poftiţi şi cuminţiţi-mi pînă la urmă bestia. Nu mă zgîrcesc la zece dolari; animalul e de rasă şi, dacă învaţă să asculte, realizez o afacere bună.

— Cum doriţi. Mi-ar face chiar multă plăcere! răspunsei.

De cînd descălecasem, Henry nu mai scoase o singură vorbă, mulţumindu-se să mă privească şi să clatine din cap. Apoi îşi lovi palmele şi strigă:

— Acest *greenhorn* e, fără îndoială, nemaipomenit, sau măcar neobişnuit! Mai-mai să-l înăbuşe din strînsoare pe bietul animal, în loc să cadă plăcintă în nisip! Cine v-a învăţat călăria, *sir*?

— Întîmplarea. O întîmplare care mi-a potrivit

între pulpe un armăsar unguresc de pustă, atît de sălbatic, încît nu răbda pe nimeni în spinare. L-am domolit încetul cu încetul, dar mi-am pus viața în joc.

— Mulțumesc de asemenea creaturi! Atunci se cuvin laude bătrînului meu jilț care n-are nimic împotrivă cînd mă odihnesc în el. Haideți! M-a prins amețeala. Dar nu de florile mărului v-am văzut cum trageți și călăriți. Vă puteți bizui pe asta!

Plecarăm fiecare spre casele noastre. În timpul acelei zile și în următoarele două, meșterul nu s-a mai arătat și nici eu nu avui prilejul să trec pe la el; dar în a treia zi, după prînz, m-a căutat acasă; știa că era ziua mea liberă.

— Ați avea chef să faceți o plimbare cu mine?

— Încotro?

— La un gentleman căruia i-ar face plăcere să vă cunoască.

— De ce tocmai pe mine?

— Nu-i greu de ghicit: omul n-a mai văzut pînă azi un *greenhorn.*

— Atunci merg! O să mă cunoască dumnealui, n-aveți grijă!

Henry mă privea cu atîta șiretenie, încît bănuiam că-mi pregătise o surpriză. Străbăturăm cîteva străzi și ne oprirăm la un birou în care se intra din stradă printr-o ușă mare de sticlă. Meșterul mi-o luă repede înainte; nici nu-mi lăsase vreme să citesc firma aurie zugrăvită pe geam. Dar deslușii ceva ca „Office și Surveying", adică birou de măsurători de terenuri. Aflai curînd că nu mă înșelasem.

Înăuntru, trei domni ne primiră foarte prietenos și curtenitor; pe mine mă cercetară din cale-afară de curioși. Mesele erau încărcate cu hărți, cu planuri. Printre mese — tot soiul de instrumente de măsurat. Ne aflam la un serviciu de geodezie.

Nu înțelegeam ce scop urmărea prietenul meu cu

această vizită; n-avea de făcut nici o comandă și nici vreo informație de cerut; părea să fi venit numai de dragul unei discuții amicale. În orice caz, conversația luă în curînd un curs vioi și nu s-ar fi zis că avea vreo legătură cu obiectele de pe masă; îmi convenea, fiindcă puteam astfel să particip mai activ la discuții decît în cazul cînd s-ar fi abordat subiecte pur americane sau de altă natură, care nu-mi erau încă destul de familiare.

Henry părea să se intereseze de astă dată deosebit de mult de știința măsurării terenurilor; voia să știe totul, și eu mă lăsai cu plăcere antrenat în discuție; în cele din urmă, ajunsesem să răspund eu la întrebări, să descriu întrebuințarea diverselor instrumente, să explic felul cum se desenează hărțile și cum se ridică planurile. Eram într-adevăr un *greenhorn* desăvîrșit, căci nu le ghicisem intențiile. Abia după ce mă pronunțasem cu privire la natura și la deosebirile dintre metoda de stabilire a coordonatelor pe de o parte și metoda polară și diagonală pe de altă parte, dintre măsurătoarea perimetrelor și procedeul repetării, după ce explicasem calculul trigonometric și observasem că cei trei domni îi fac cu ochiul meșterului Henry — abia atunci lucrul îmi deveni suspect; mă ridicai de la locul meu, arătîndu-mi intenția de a pleca. Bătrînul nu se împotrivi. La despărțire furăm salutați și mai amical ca la început.

Ne depărtasem suficient ca să nu ne mai zărească funcționarii din birou. Atunci Henry se opri locului, îmi puse mîna pe umăr și, în timp ce fața-i strălucea de satisfacție, îmi strigă:

— *Sir*, domnule, omule, tinere, *greenhorn* ce sînteți, mi-ați făcut o mare bucurie! Sînt de-a dreptul mîndru de dumneavoastră!

— De ce?

— Aţi întrecut cu mult atît recomandările mele cît şi aşteptările acelor oameni.

— Recomandări ? Aşteptări ? Nu înţeleg !

— Nici nu-i nevoie, dar chestiunea e cît se poate de simplă. Aţi afirmat nu demult că vă pricepeţi în topografie, şi, pentru a mă convinge că n-a fost doar o fanfaronadă, v-am introdus la acei gentlemeni, buni cunoscuţi de-ai mei, ca să vă sondeze. V-aţi descurcat mai mult decît lăudabil în această probă.

— Fanfaronadă ? Mister Henry, dacă mă credeţi capabil de aşa ceva, nici n-am să mai trec pe la dumneavoastră !

— Nu vă faceţi de rîs ! Doar n-o să-i răpiţi unui nătărău bătrîn ca mine bucuria de a vă vedea ! Ştiţi : din pricina asemănării cu feciorul meu... Aţi mai fost pe la geambaş ?

— Zilnic.

— Şi i-aţi călărit dereşul ?

— Da.

— Iese ceva din calul ăsta ?

— Cred şi eu ! Mă tem însă că eventualul cumpărător nu se va înţelege cu el tot atît de bine. Calul s-a obişnuit cu mine şi pe oricare altul îl aruncă jos.

— Mă bucură, mă bucură nespus ! Aşadar, nu vrea să fie încălecat decît de un *greenhorn*... Haideţi acum cu mine pe uliţa asta dosnică. Ştiu aici un faimos *dining-house*, un birt, unde se mănîncă bine şi se bea şi mai bine. Se cade sărbătorit examenul pe care l-aţi trecut astăzi cu atîta succes.

Nu-l puteam înţelege pe bătrîn ; părea cu totul schimbat. El, singuraticul, omul atît de retras, să cineze într-un *dining-house !* Pînă şi la faţă arăta altfel, iar glasul îi era mai limpede, mai tineresc ca de obicei. Examen, aşa spusese. Cuvîntul m-a surprins, dar poate că-l folosea fără a-i da vreo importanţă.

De atunci venea zilnic pe la mine şi mă trata ca pe un prieten drag pe care ţi-e teamă să nu-l pierzi. Dar nu-mi îngăduia ca, pe temeiul acestei simpatii, să mă umflu în pene ; avea totdeauna frîna pregătită, şi aceasta era fatalul cuvînt *greenhorn.*

În chip cu totul ciudat se schimase în acest răstimp şi purtarea familiei unde lucram ca meditator. Părinţii îmi acordau în mod vizibil mai multă atenţie, iar copiii deveniseră mai afectuoşi. Îi surprindeam aruncîndu-mi priviri al căror tîlc nu izbuteam să-l dezleg ; le-aş putea numi pline de dragoste amestecată cu regrete.

Cam la trei săptămîni de la curioasa noastră vizită în biroul mai sus pomenit, stăpîna casei mă rugă să nu ies seara în oraş, deşi era ziua mea liberă, ci să iau cina în familie. Ca motiv al acestei neobişnuite invitaţii mi-a invocat faptul că vor fi de faţă mister Henry şi alţi doi domni, dintre care unul se numeşte Sam Hawkens şi e, în lumea vestului, o personalitate. Eu, ca un *greenhorn* ce mă aflam, nu auzisem de acest nume, totuşi mă bucurai la gîndul că voi cunoaşte un adevărat *westman,* şi încă unul atît de renumit.

Cum eram de-ai casei, nu trebuia să aştept mai întîi sunetul clopoţelului, aşa că intrai în sufragerie cu cîteva minute mai devreme. Spre surprinderea mea, constatai că aspectul obişnuit al încăperii fusese transformat ca pentru o festivitate. Mica Emmy, fetiţa de cinci ani, se afla singură în sufragerie şi îşi vîrîse degetul în compotul de mure. Cum mă zări, şi-l retrase, ştergîndu-l în grabă de buclele ei blonde. Cînd, privind-o mustrător, o ameninţai cu degetul, alergă spre mine şi-mi gînguri cîteva cuvinte la ureche. Ca să-i iert purtarea, îmi destăinui secretul

pe care, în ultimele zile, îl ţinuse ascuns în inimioara ei. Crezui că nu înţeleg bine, dar la stăruinţele mele, copila repetă : „Serbarea ta de bun rămas".

Ospăţul meu de despărţire ! Cu neputinţă ! Cine ştie prin ce confuzie ajunsese copilul să înţeleagă anapoda rostul acestei mese. Am ascultat-o zîmbind.

Se auziră apoi voci în salonaşul de alături ; sosiseră oaspeţii, iar eu trecui dincolo pentru a-i saluta. Veniseră tustrei în acelaş timp, aşa cum se înţeleseseră — fapt pe care îl aflai mai tîrziu. Henry mă prezentă unui bărbat tînăr, cam rigid şi stîngaci, care se numea mister Black, şi apoi lui Sam Hawkens, omul din vest.

Omul din vest ! Mărturisesc deschis că, în clipa cînd privirea mea uluită se opri asupra lui, trebuie că arătam foarte puţin deştept. O astfel de apariţie nu mai întîlnisem de cînd sînt. Fireşte că, mai tîrziu, am văzut altele şi mai şi. Era omul şi aşa destul de ciudat, dar ciudăţenia lua proporţii prin faptul că, aici, în acest salon luxos, dumnealui se înfăţişa ca şi cînd s-ar fi aflat departe, în plin vest sălbatic, şi anume, cu pălăria pe cap şi cu puşca în mînă. Imaginaţi-vă cum arăta !

Sub borul lat al pălăriei de pîslă, care, în ce priveşte vechimea, culoarea şi forma, ar fi provocat dureri de cap şi celui mai calm observator — se detaşa dintr-o pădure de păr — barbă şi mustăţi — atîrnînd melancolic, un cogeamite nas de dimensiuni aproape înspăimîntătoare, care ar fi putut servi, cu cinste, de arătător oricărui cadran solar. Din pricina acestei bărbi uriaşe, în afara organului olfactiv atît de măreţ edificat, nu se vedeau pe restul figurii decît doi ochi mici, isteţi, înzestraţi cu o mobilitate neobişnuită şi cu o expresie de şiretenie şăgalnică. Ne uitam unul la altul cu aceeaşi atenţie ; abia mai

tîrziu aflai de ce prezentasem atîta interes pentru dînsul.

Aşadar, această porţiune superioară a făpturii sale se planta pe un trup invizibil pînă la genunchi, pierdut într-o haină de vînătoare din piele de ţap, destinată, pe cît se părea, unei persoane mult mai voluminoase şi dînd acestui om mărunţel o înfăţişare de copil care, în joacă, şi-a pus halatul bunicului. De sub veşmîntul acesta, mai mult decît abundent, se iţeau o pereche de picioare subţiri, încovoiate ca secera, scufundate în nişte jambiere rupte şi atît de vechi, încît trebuie să fi ostenit pînă atunci cel puţin două decenii, după care ieşeau la iveală cizmele indiene ; într-acestea, la nevoie, posesorul ar fi putut intra cu totul.

Faimosul *westman* ţinea în mînă o flintă pe care numai cu cea mai mare precauţie aş fi atins-o ; semăna mai curînd a măciucă decît a puşcă. În acele clipe, cu greu mi-aş fi putut închipui o caricatură mai şarjată a vreunui vînător de prerie, dar nu avea să treacă mult timp pînă se recunosc pe deplin valoarea acestui original omuleţ.

După ce mă cercetă atent, îl întrebă pe meşterul de puşti, cu o voce subţirică de copil :

— O fi ăsta tînărul *greenhorn* de care mi-aţi vorbit, mister Henry ?

— *Yes !* încuviinţă meşterul.

— *Well !* Nu-mi displace. Nădăjduiesc să-i placă şi dumisale Sam Hawkens, hi-hi-hi !

Cu acest rîs piţigăiat şi neobişnuit pe care, mai tîrziu, aveam să-l aud de mii de ori, îşi întoarse faţa către uşa care tocmai se deschidea. Intrară stăpînul şi stăpîna casei, salutîndu-l pe vînător cu deosebită prietenie, ceea ce dădea de bănuit că l-au mai văzut odată, fără ca eu s-o fi ştiut. Apoi furăm invitaţi să trecem în sufragerie.

Am dat urmare invitației. Spre mirarea mea, Sam Hawkens nici nu-și scoase pălăria. Abia după ce ni se indicaseră locurile la masă, arătă spre pușcociul lui și zise :

— Un adevărat *westman*, și cu atît mai mult eu, nu-și lasă niciodată pușca din ochi. Pe mult stimata mea Liddy am s-o agăț acolo, de cîrligul perdelei.

Așadar, pușcociul se chema Liddy. Mai tîrziu am aflat că era în obiceiul oamenilor din vest să-și trateze armele ca pe niște ființe dragi și să le boteze.

Agăță deci pușca și dădu să-și anine alături faimoasa pălărie ; cînd și-o scoase, constatai cu groază că toată podoaba lui capilară rămăsese în fundul pălăriei. Țeasta lui jupuită de piele și roșie ca sîngele era într-adevăr înfricoșătoare. Doamnei îi scăpă un țipăt de groază și copiii se porniră să urle cît îi ținea gura. Dar Sam se întoarse către noi și rosti calm :

— Nu vă speriați, doamnelor și domnilor ! Nu e nimic grav. Aveam propriul meu păr în deplină proprietate și îl purtam cu cinste din anii copilăriei, de pe cînd mergeam încă de-a bușilea ; nici un avocat din lume n-ar fi îndrăznit să-mi pună în discuție dreptul la părul din cap, pînă au tăbărît pe mine o duzină sau două de pawnes, băștinași de pe Mississippi, și mi l-au smuls cu piele cu tot. A fost o senzație a dracului de neplăcută, dar am suportat-o cu vrednicie, hi-hi-hi-hi ! M-am dus apoi la Tekama și mi-am cumpărat un alt scalp, dacă nu mă înșel îi zice „perucă", și m-a costat destule blănuri de biber, trei baloturi grele. Nu-i nimic. Pielea cea nouă e mult mai practică, mai ales în timpul verii ; o pot scoate la nevoie, cînd transpir, hi-hi-hi-hi ! Își cocoță pălăria pe flintă și își potrivi peruca la loc, pe cap. Apoi își scoase haina și o așeză pe spătarul scaunului. Haina, care fusese țesută și cîrpită

de foarte multe ori, petic peste petic, ajunsese atît de țeapănă și de groasă, încît cu greu s-ar fi lăsat străpunsă de o săgeată indiană.

Acum picioarele lui subțiri și strîmbe se vedeau pe de-a-ntregul. Partea de sus a trupului era strînsă într-un surtuc de piele, vînătoresc. La brîu purta un cuțit și două pistoale. După ce se înapoie la locul lui, îmi aruncă întîi mie, apoi doamnei de gazdă, o privire șireată și glăsui :

— N-ar vrea cumva *my lady*, pînă a nu ne pune pe mîncat, să-l informeze pe acest *greenhorn* despre ce e vorba, dacă nu mă-nșel ?

Expresia „dacă nu mă-nșel" era un tic. Doamna consimți, se întoarse către mine, arătă spre celălalt oaspete, mai tînăr, și începu :

— Desigur, nu știți încă, domnule, că mister Black este succesorul dumneavoastră.

— Suc... ceso... rul meu ? bîlbîii eu uluit.

— Da ! sărbătorim astăzi plecarea dumneavoastră din această casă, nu-i așa, și ne-am văzut nevoiți să căutăm un alt mediator.

— Plecarea... mea ?...

Astăzi mulțumesc soartei că n-am fost fotografiat în clipa aceea, căci trebuie să fi arătat ca o personificare a zăpăcelii.

— Da, *sir*, plecarea dumneavoastră ! îmi surîse ea cu o bună dispoziție pe care n-o prea găseam la locul ei, pentru că mie nu-mi venea deloc să zîmbesc. Ar fi trebuit, poate, urmă ea, să stabilim mai întîi un termen, dar pentru că v-am îndrăgit cu toții, n-am fi vrut să vă întîrziem în căutarea norocului. Regretăm din toată inima că plecați și vă facem cele mai bune urări. Plecați, în numele Domnului, chiar mîine.

— Să plec ? Mîine ? Încotro ? îngăimai cu greutate.

Atunci Sam Hawkens, care ședea lîngă mine, mă bătu pe umăr și răspunse rîzînd :

— Încotro ? Cu mine, spre vestul sălbatic. Ați trecut cu laude examenul, hi-hi-hi-hi ! Ceilalți experți pornesc călare mîine în zori și n-au timp să vă aștepte, trebuie să veniți fără multă vorbă. Eu, Dick Stone și Will Parker am fost angajați călăuze de-a lungul lui Canadian River pînă la New Mexico. Nu cred că ați prefera să rămîneți un *greenhorn* și să stați mereu în același loc !

Atunci mi-a căzut ca un văl de pe ochi. Așadar, totul fusese pus la cale dinainte ! Expert topograf ! Poate pentru noile drumuri de fier aflate în proiect. Ce idee grozavă ! Nici n-a mai fost nevoie să-i descos ; căpătai lămuririle fără să le mai cer ; bătrînul, bunul meu Henry, mă apucă de mînă și-mi zise :

— V-am mai spus, de altfel, de ce mi-ați căzut cu tronc la inimă. Vă aflați aci la oameni cumsecade, însă o slujbă de meditator, *sir*, nu e potrivită pentru dumneavoastră. Trebuie să plecați în vest. Am intervenit pentru asta la „Atlantic and Pacific Company“ și, fără să bănuiți, ați fost supus unui examen. L-ați trecut cu bine. Iată angajamentul !

Îmi întinse hîrtia ; dintr-o ochire, citii salariul meu probabil, și simțeam că-mi sar ochii din orbite. El însă continuă :

— Veți porni călare ; vă trebuie așadar un cal bun. Am cumpărat dereșul pe care l-ați îmblînzit ; păstrați-l din partea mea. Și de arme e nevoie ; vă ofer doborîtorul meu de urși, arma aceea veche și grea pe care eu n-o pot folosi, dar cu care dumneavoastră ați tras drept în centrul discului. Ei, *sir*, ce spuneți ?

Mai întîi n-am spus nimic ; apoi, cînd mi-a revenit graiul, am încercat să refuz darurile, însă fără succes. Acești oameni atît de buni hotărîseră să mă facă fericit, și un refuz al meu i-ar fi rănit adînc. Spre a curma, cel puțin pentru moment, orice alte formalități, doamna luă loc la masă, încît ne văzurăm obligați să-i urmăm exemplul ; atacarăm bucatele și discuția fu întreruptă.

Abia după cină aflai ce trebuia să știu. Calea ferată avea să parcurgă distanța de la Saint Louis prin India Territory, New Mexico, Arizona și California, pînă la coasta Pacificului. Se elaborase un plan de cercetare și de măsurare în secțiuni aparte a acestui lung traseu. Secțiunea căreia fuseserăm repartizați eu și alți trei experți, sub conducerea unui inginer-șef, se afla între ținutul de la izvoarele lui Rio Pecos și cursul sudic al lui Canadian River. Cele trei călăuze încercate, Sam Hawkens, Dick Stone și Will Parker trebuiau să ne conducă într-acolo, unde ne aștepta un întreg detașament de oameni ai vestului, bărbați curajoși, însărcinați cu securitatea noastră. Firește că mai contam și pe sprijinul trupelor din forturi. Era, în orice caz, inutil ca lucrurile ce le aflam în acea seară că mă tulbure. Mă liniștea în același timp faptul că oamenii se îngrijiseră pînă în cele mai mici amănunte chiar și de echipamentul meu. Nu-mi mai rămînea altceva de făcut decît să mă prezint colegilor care mă așteptau în locuința inginerului-șef. Mă dusei acolo, însoțit de Henry și de Sam Hawkens, și mă bucurai de o primire cît se poate de amicală. Știau că fusesem luat prin surprindere și, ca urmare, nu-mi reproșară întîrzierea.

După ce, în dimineața următoare, îmi luasem rămas bun de la gazdele mele, îl căutai pe Henry. Acesta îmi opri repede avalanșa de mulțumiri, scuturîndu-mi mîna cu toată căldura și adresîndu-mi-se în felul lui aspru :

— Tacă-vă clanța, *sir* ! Dacă vă trimit pe alte me-

leaguri, apoi vreau ca *gun*-ul meu să aibă iarăşi un cuvînt de spus. Cînd vă întoarceţi, binevoiţi a pofti pe la mine, să-mi povestiţi cîte aţi petrecut şi învăţat. Se va vedea atunci dacă aţi rămas ceea ce sînteţi şi nu vă credeţi a fi — adică un *greenhorn* cum scrie la carte !

Zicînd acestea, mă împinse pe uşă afară. Dar înainte de a o închide, îi zării ochii înlăcrimaţi...

Capitolul II

KLEKIH-PETRA

Ne aflam către sfîrşitul superbei toamne nord-americane şi, de mai bine de trei luni, în plină activitate. Dar nu ne împlinisem încă sarcinile, în timp ce oamenii din celelalte sectoare se întorseseră în bună parte acasă. Întîrzierea noastră se datora următoarelor două împrejurări :

Întîi de toate lucram într-o regiune foarte dificilă. Linia ferată trebuia să treacă prin prerii şi să urmeze cursul sudic al lui Canadian River ; aşadar, direcţia ce ni se indicase ducea pînă la izvoarele fluviului şi pornea de la New Mexico peste văi şi trecători. Dar sectorul nostru se găsea între Canadian River şi New Mexico şi ne revenea nouă misiunea de a stabili pe teren direcţia prevăzută. Pentru aceasta făceam drumuri lungi călare, cu nesfîrşită pierdere de vreme şi umblam mult pe jos, executînd măsurători complicate. Toate astea înainte de a putea trece la construcţia propriu-zisă. În plus, regiunea era foarte primejdioasă, mişunau diferite triburi de indieni, kiowaşi, comanşi, apaşi, care nici nu voiau să audă de o cale ferată pe pămînturile lor. Trebuia să fim atenţi, să ne ferim, să fim în permanentă stare de alarmă, ceea ce, bineînţeles, ne stînjenea mult activitatea şi încetinea ritmul.

Din pricina indienilor eram nevoiţi să renunţăm la vînat. Altminteri i-am fi pus pe urmele noastre.

Ne procuram cele necesare transportîndu-le din Santa Fé în care cu boi. Dar şi acest mijloc de aprovizionare era, din păcate, foarte nesigur. Ne vedeam adeseori obligaţi ca, în aşteptarea carelor, să întrerupem măsurătorile.

Alte greutăţi proveneau din însăşi componenţa grupului nostru. Am arătat în primul capitol că, la Saint Louis, fusesem întîmpinat cît se poate de amical de către inginerul-şef şi cei trei experţi. Primirea de care m-am bucurat atunci mă îndreptăţea să sper într-o conlucrare rodnică, dar mă aştepta o cruntă dezamăgire.

Colegii mei erau nişte veritabili yankei, care vedeau în mine un *greenhorn* şi un *dutshmann,* cuvînt rostit cu intenţie injurioasă, cum ai spune „şoacăţ". Urmăreau să cîştige bani fără să le pese prea mult dacă-şi îndeplinesc conştiincios datoria. Şi iată că eu, neamţul cinstit, le stăteam în cale. Simpatia ce mi-o arătaseră la început mi-au retras-o cît se poate de repede. Ce-i drept, faptul nu mă demoraliza şi-mi vedeam de treabă. În scurt timp mi-am dat seama că nici cunoştinţele lor nu erau prea strălucite; îmi repartizau cele mai grele lucrări şi îşi făceau viaţa cît mai uşoară. Eu le acceptam. Totdeauna am fost de părere că omul e cu atît mai puternic, cu cît duce mai multe sarcini în spinare.

Mister Bancroft, inginerul-şef, era cel mai pregătit dintre toţi; din păcate îi plăcea prea mult rachiul. Sosiseră de la Santa Fé cîteva butoiaşe pline, şi de-atunci Bancroft se ocupa mai mult de alcool decît de instrumentele de măsurat. Se întîmpla uneori să zacă beat-turtă cîte o jumătate de zi pe pămîntul gol. Riggs, Marcy şi Wheeler, cei trei experţi, suportau, ca şi mine de altfel, o cîtime din costul băuturii şi, pentru a nu rămîne în pagubă, beau şi ei pe întrecute. Fireşte că nici aceşti gentlemeni nu se aflau totdeauna în cea mai bună formă. Cum eu nu consumam nici o picătură de rachiu, ajunsesem să duc greul muncii, pe cînd dumnealor beau cu schimbul şi dormeau ca să-şi alunge ameţeala. Dintre toţi, Wheeler îmi era totuşi mai apropiat; avea măcar atîta bun-simţ ca să recunoască eforturile pe care eu, fără a fi obligat, le depuneam în locul lor. E limpede că, în asemenea condiţii, lucrul suferea.

Nici restul grupului nu lăsa mai puţin de dorit. La sosirea noastră, găsirăm în sector pe *westmen*-ii care ne aşteptau. Eu, ca novice, nutream la început o stimă deosebită pentru aceşti oameni, dar constatai mult prea curînd că aveam de-a face cu nişte inşi de un nivel moral foarte scăzut.

Le revenea misiunea de a face de gardă şi de a ne ajuta în muncă. Din fericire, timp de trei luni nu se întîmplă nimic şi nu avui prilejul de a apela la această foarte îndoielnică apărare. Iar în ce priveşte ajutorul în muncă, pot să afirm fără exagerare că-şi dăduseră întîlnire aici doisprezece dintre cei mai înrăiţi pierde-vară ai Statelor Unite.

Nu e greu de înţeles că, în astfel de împrejurări, stăteam extrem de prost cu disciplina.

Bancroft era, după titlu şi sarcină, şeful nostru, şi îşi dădea chiar aerul de a fi. Numai că nimeni nu-l asculta. Cînd emitea un ordin, rîdeau de el. Atunci pornea să înjure cum n-am mai auzit un om înjurînd şi alerga la butoiaşul cu rachiu, unde-şi afla răsplata pentru efortul făcut. Nici Riggs, Marcy şi Wheeler nu se purtau altfel. Aveam deci toate motivele să iau în mîinile mele frîul, dar o făceam pe nesimţite. Un ins ca mine, tînăr şi lipsit de experienţă, n-ar fi fost luat în serios. Dacă m-aş fi încumetat, nedibaci, să le vorbesc de sus şi să le dau ordine,

atunci totul s-ar fi soldat cu un hohot de rîs. Trebuia să procedez cu prudență, asemenea unei soții inteligente care știe să-și strunească și să-și conducă bărbatul nărăvaș fără ca el să-și dea seama. E drept că acești *westmen*-i jumătate sălbăticiți și greu de astîmpărat nu mă scoteau din *greenhorn;* totuși se lăsau, în mod inconștient, conduși de mine; îi făceam să creadă că nu se supuneau decît propriei lor voințe.

Aveam, în acest sens, un sprijin excelent în Sam Hawkens și în ceilalți doi însoțitori. Dick Stone și Will Parker. Erau tustrei oameni întregi și, ceea ce nu puteam ști încă la prima mea întîlnire cu micul Sam — la Saint Louis — erau toți bărbați încercați, săritori, deștepți și curajoși, renumiți pînă hăt departe. Se țineau mai mult în preajma mea, izolați de ceilalți, dar așa fel, ca să nu-i jignească. Mai ales Sam Hawkens, cu toată înfățișarea lui caraghioasă, știa să se impună acelui colectiv îndărătnic și de cîte ori, cu tonul lui jumătate aspru, jumătate glumeț, dobîndea ascultare, mă făcea să înțeleg că-mi acordă asistență în vederea scopului ce-l urmăream.

Se statorniciseră între mine și el, în mod tacit, relații pe care cel mai bine le-aș defini prin cuvîntul „suzeranitate". Mă luase sub protecția lui ca pe un om căruia n-ar fi nevoie să-i ceri în prealabil părerea. Eu eram *greenhorn*-ul, iar el încercatul om din vest, ale cărui vorbe și fapte urma să le consider infailibile. De cîte ori aveam timp și se ivea prilejul, îmi oferea sfaturi teoretice și practice în tot ce interesa existența mea de om al vestului. Și dacă astăzi, credincios adevărului, trebuie să recunosc că Winnetou mi-a fost dascăl în clasele superioare, mărturisesc cinstit că Sam Hawkens m-a instruit în cursul elementar. Mi-a confecționat cu propria-i mînă un *lasso* și îngăduia să mă exersez cu această periculoasă

unealtă asupra măruntei sale făpturi și asupra calului său. Cînd mi-am însușit, în fine, îndemînarea de a strînge fără greș, dintr-o aruncătură, lațul în jurul țintei s-a bucurat din inimă și a strigat:

— Foarte frumos, tînărul meu *sir;* așa e bine! Numai să nu vă îngîmfați de pe urma laudelor mele! Un profesor trebuie să laude din cînd în cînd și pe cel mai slab dintre elevii săi, pentru ca acesta să nu rămînă cu totul și cu totul în urmă. Am fost dascălul multor tineri *westmen*-i care au învățat meșteșugul mai repede ca dumneavoastră, însă cu străduință veți ajunge, poate, peste șapte-opt ani, să ieșiți din stadiul *greenhorn*-ului. Pînă atunci vă puteți mîngîia cu vechiul adevăr că prostul poate uneori să-l ajungă, ba chiar să-l întreacă pe deștept, dacă nu mă-nșel!

Spunea toate acestea la modul cel mai serios din lume și eu mă prefăceam că-l cred; știam însă că altele erau gîndurile lui.

Din toate învățămintele lui, cele practice îmi erau îndeosebi necesare, pentru că eram atît de prins de treburile zilnice, încît, dacă n-ar fi fost Sam Hawkens, n-aș fi găsit răgazul să mă exersez în diversele meșteșuguri specifice vînătorului de prerie. De altfel, țineam exercițiile astea în cel mai mare secret; le făceam la o asemenea depărtare de tabără, încît nu puteam fi observați. Sam hotărîse aceasta și cînd l-am întrebat de ce, mi-a răspuns:

— De dragul dumneavoastră, *sir!* Sînteți atît de neîndemînatic, încît mi-ar fi rușine dacă v-ar zări dumnealor. Acuma știți de ce, hi-hi-hi-hi! Să nu vă faceți inimă rea!

Prin urmare, în ce privește mînuirea armelor și pregătirea fizică, nimeni din tot colectivul n-ar fi dat un ban pe mine; faptul însă nu mă supăra cîtuși de puțin.

Cu toate obstacolele pomenite, ajunserăm în cele din urmă atît de departe, încît, peste o săptămînă, am fi putut realiza joncţiunea cu sectorul vecin. Pentru a transmite mai departe această ştire, ne trebuia un curier. Bancroft luă misiunea asupră-şi. Va face drumul călare luîndu-şi însoţitor pe unul din *westmen*-i. Se mai făcuseră comunicări şi mai înainte, cu alte ocazii ; eram în permanentă legătură prin curier atît cu sectorul din spatele nostru, cît şi cu cel din faţă. Ştiam că inginerul însărcinat cu conducerea întregului şantier era un om foarte capabil.

Sosi şi dimineaţa de duminică în care Bancroft hotărîse să pornească la drum. Crezu necesar să golească mai întîi un păhărel împreună cu fîrtaţii lui. Numai eu nu fusesem chemat, iar Hawkens, Stone şi Parker nu dădură urmare invitaţiei. Se încinse un chef teribil, aşa cum bănuisem. Şi cheful se prelungi pînă cînd Bancroft abia mai reuşea să lege două vorbe. Camarazii de beţie ţinură pasul cu el şi, pînă la urmă, nu erau mai puţin piliţi decît şeful. Cine să mai plece la drum în asemenea stare ? Indivizii făcură şi acum ceea ce obişnuiau să facă şi în alte ocazii : se retraseră în tufişuri şi adormiră buştean.

Cum s-o descurcăm ! Curierul trebuia să plece, şi oamenii ăştia aveau să doarmă mult şi bine, pînă seara. Aş fi preferat să pornesc chiar eu ; dar puteam s-o fac ? Eram convins că pînă la înapoierea mea, cel puţin patru zile lucrul ar fi rămas pe loc. Pe cînd mă sfătuiam cu Sam Hawkens, acesta arătă cu mîna spre apus şi zise :

— Nu mai e nevoie să plecaţi, *sir*. Puteţi preda mesajul celor doi oameni care sosesc acum. Iată-i !

Privind în direcţia indicată zării într-adevăr doi călăreţi care se apropiau. Erau doi albi şi şi într-unul din ei îl recunoscui pe bătrînul *scout*, cercetaşul care mai fusese de cîteva ori pe şantierul nostru şi ne

adusese veşti de la sectorul învecinat. Alături călărea un bărbat mai tînăr care nu purta haine de *westman*. Pe acesta nu-l mai văzusem.

Le ieşii în întîmpinare. Cînd ajunsei în dreptul lor, călăreţii se opriră şi tînărul se interesă de numele meu. Auzind cum mă cheamă, mă privi amical şi zise :

— Aşadar, dumneavoastră sînteţi tînărul gentleman care face aici toată treaba, în timp ce alţii trîndăvesc ! Îmi daţi voie să mă recomand, *sir*. Sînt White.

Era însuşi şeful sectorului învecinat unde urma să fie trimis curierul nostru. Trebuia să existe un motiv serios ca să se deplaseze chiar dînsul pînă aici. Descălecă, îmi întinse mîna, după care îşi plimbă privirea peste tabăra noastră, căutînd parcă pe cineva. Îi zări pe oamenii adormiţi prin tufişuri, cu butoiaşul de rachiu alături şi un zîmbet amar i se ivi pe faţă.

— Sînt beţi ? întrebă el.

Confirmai cu capul.

— Toţi ?

— Da. Mister Bancroft se pregătea să plece spre dumneavoastră şi, la despărţire, a oferit cîte un păhărel. Am să-l trezesc şi...

— Staţi ! mă opri. Lăsaţi-l să doarmă ! Prefer să stau de vorbă cu dumneavoastră în absenţa lor. Să ne retragem mai la o parte. Nu-i treziţi ! Cine sînt cei trei bărbaţi cu care eraţi adineauri ?

— Sam Hawkens, Will Parker şi Dick Stone, însoţitorii noştri încercaţi, călăuze.

— Ah, Hawkens, vînătorul acela mărunţel şi ciudat ! Vrednic om ! Am auzit de numele lui. Să vină tustrei cu noi.

Făcui semn celor trei, după care întrebai :

— Aţi venit în persoană, mister White. E ceva important care v-a adus încoace ?

— Nimic altceva decît dorința de a face puțină rînduială ; aș vrea să stăm de vorbă. Noi am terminat, ne-am realizat sarcinile în sectorul nostru. Aici însă, la dumneavoastră, lucrurile întîrzie.

— Terenul e dificil... și...

— Știu, știu ! mă întrerupse. Din păcate știu totul. Dacă n-ați fi depus dumneavoastră singur eforturi întreite, Bancroft s-ar mai găsi cu lucrările ca la început.

— Nu e cazul, mister White. Cum de ați ajuns la concluzia greșită că numai eu singur aș fi activ ? Este, în orice caz, de datoria mea...

— Domol, *sir*, domol ! Au circulat curieri între noi și au văzut ce se petrece. Am tras cu urechea la comentariile lor. Sînteți prea generos apărîndu-i pe acești bețivani. Totuși vreau să cunosc întreg adevărul. Și cum, din cîte aud și văd, sînteți un om prea discret ca să-mi dezvăluiți realitatea, vă voi scuti de întrebări ; mă voi adresa lui Sam Hawkens. Hai să ne așezăm !

Ajunsesem la corturile noastre. White se așeză pe iarbă și ne îndemnă să-i urmăm exemplul. Apoi începu să-i iscodească pe rînd, pe Sam Hawkens, pe Stone și pe Parker. Îi mărturisiră totul, fără să îngroașe deloc adevărul. Totuși, aruncai și eu din cînd în cînd o vorbă pentru a îndulci anume asprimi și a-mi apăra colegii, deși intervențiile mele nu reușeau să influențeze impresia lui White. Dimpotrivă, mă rugă în cîteva rînduri să nu mă mai ostenesc degeaba.

După ce află totul, îmi ceru să-i arăt desenele și jurnalul de șantier. Nu eram obligat să-i satisfac cererea. O făcui însă pentru a nu-l jigni și pentru că vedeam că-mi acordă multă încredere. Cercetă totul cu luare-aminte, iar eu — luat de întrebări — nu putui nega faptul că eram unicul autor al desenelor

și al însemnărilor. Ceilalți nu interveniseră nici măcar cu o virgulă, necum cu vreun cuvînt.

— Dar de aici nu reiese cît de mult sau cît de puțin a muncit fiecare, constată el. Ați mers prea departe cu lăudabila dumneavoastră colegialitate !

Sam Hawkens se amestecă în vorbă, zîmbind cu tîlc.

— Băgați-i mîna în buzunarul de la piept, mister White ! Veți găsi o drăcie de tinichea în care au locuit cîndva sardele. Peștii au dispărut și acuma cutia e plină cu hîrtii. E jurnalul lui intim, dacă nu mă-nșel. Acolo lucrurile sună altfel decît în rapoartele oficiale menite să mușamalizeze trîndăvia colegilor.

Sam știa că-mi făcusem însemnări personale și că le purtam într-o cutie goală de sardele. Îmi era penibil că mă dăduse de gol. White mă rugă să-i arăt hîrtiile. Să fi refuzat ? Meritau oare colegii să fac și munca lor, fără să aud un cuvînt de mulțumire și apoi să mai și trec faptul sub tăcere ? Nu voiam să le provoc neplăceri, dar nici să mă port urît cu White. Îi dădui, deci, însemnările, cu condiția de a nu dezvălui nimănui conținutul lor. Citi, îmi restitui jurnalul și zise :

— De fapt, ar trebui să iau aceste file și să le predau la locul cuvenit. Colegii dumneavoastră sînt niște netrebnici, care n-ar merita drept plată nici un dolar ; în schimb, dumneavoastră ar trebui să încasați onorariul întreit. În fine, cum doriți ! Vă atrag doar atenția că veți face bine păstrînd cu grijă aceste notițe. Vă vor fi cîndva de folos. Și acum, hai să-i trezim pe faimoșii gentlemeni !

Se ridică în picioare și dădu alarma. „Gentlemenii" ieșiră la iveală cu ochii cîrpiți de somn și cu fețele buhăite. Bancroft era gata să facă urît că i se tulburase somnul, dar deveni cuviincios după ce-l informai că a sosit mister White de la sectorul vecin. Nu se

văzuseră pînă atunci şi prima grijă a lui Bancroft fu să-i ofere musafirului un pahar cu rachiu ; dar nu dădu peste omul potrivit. White se folosi de prilej pentru a trece la un perdaf în lege cum Bancroft, desigur, nu mai înghiţise pînă atunci. Era atît de uluit, încît amuţi pentru o vreme. Apoi se repezi la White, îl apucă de braţ şi se răsti la el.

— Hei, domnule, fără multă vorbă ! Vreau să ştiu cum vă cheamă ?!

— Aţi auzit doar ! Mă cheamă White.

— Şi ce sînteţi, mă rog ?

— Inginerul-şef al sectorului învecinat.

— Şi are cineva dintre noi dreptul să se amestece în treburile dumneavoastră ?

— Cred că nu.

— Păi, vedeţi ! Mă numesc Bancroft şi sînt inginerul-şef al acestui sector. Nimeni nu are dreptul să-mi poruncească. Şi cu atît mai puţin dumneavoastră !

— Într-adevăr, stăm amîndoi pe aceeaşi treaptă ierarhică, răspunse calm White. Nici unul din noi nu poate să-i ordone celuilalt. Dar cînd constată că se aduc pagube întreprinderii în care lucrează amîndoi, atunci are datoria să-l facă atent pe colegul său. Scopul vieţii dumneavoastră pare să fie butoiul cu rachiu. Am numărat aici şaisprezece oameni, care, acum două ore, cînd am sosit, erau cu toţii beţi, aşa că...

— Două ore ? îl întrerupse Bancroft. Sînteţi de atîta vreme aici ?

— Întocmai. Am cercetat desenele şi m-am interesat de autorul lor. Păi, aţi dus-o aici ca trîntorii, în timp ce un singur om, cel mai tînăr dintre toţi, a cărat în spinare tot greul !

Atunci Baucroft se repezi spre mine şi-mi şuieră printre dinţi :

— Asta dumneata i-ai spus-o, şi nimeni altul ! Sau vrei să negi, mincinos ordinar şi perfid !

— Nu, răspunse White. Tînărul dumneavoastră coleg s-a purtat ca un gentleman şi nu v-a vorbit decît de bine. V-a luat apărarea şi vă sfătuiesc să-i cereţi scuze.

— Să-i cer scuze ? Nici prin gînd nu-mi trece ! rînji batjocoritor Bancroft. Acest *greenhorn*, nu poate deosebi un triunghi de un pătrat şi-şi vîră în cap că e expert. Dacă n-am progresat e din pricina lui. Toate le face pe dos şi ne trage îndărăt. Şi acum, în loc s-o recunoască, ne mai şi bîrfeşte în faţa altora. Aşteaptă numai, că...

Nu mai continuă. Răbdasem luni de zile în tăcere şi-i lăsasem pe aceşti oameni să mă creadă cum voiau. Acum sosise clipa să le arăt că se înşală. Îl apucai pe Bancroft de braţ şi-l strînsei atît de tare, încît, de durere îşi întrerupse fraza începută.

— Mister Bancroft, aţi băut prea mult şi aţi dormit prea puţin. Sînteţi încă beat, aşadar consider că n-aţi spus nimic.

— Eu, beat ? Eşti nebun ! se răţoi el.

— Da, beat ! Căci dac-aţi fi treaz şi aţi profera injuriile cu bună ştiinţă, aş fi nevoit să vă culc la pămînt ca pe un derbedeu obraznic. Înţeles ? Mai susţineţi că sînteţi treaz ?

Continuam să-i strîng braţul. Desigur, nu şi-ar fi închipuit vreodată că ar putea să se teamă de mine ; dar acum era limpede că se speriase. Nu-i lipsea forţa fizică, dar expresia feţei mele părea să-l înspăimînte. Nu vroia să accepte că mai e beat, dar nici nu se încumeta să-şi susţină acuzaţiile. De aceea, chemă în ajutor pe şeful celor doisprezece *westmen*-i, care ne fuseseră ataşaţi pentru securitate.

— Mister Rattler, puteţi răbda ca omul acesta să mă ameninţe ? Oare nu sînteţi aici pentru a ne apăra ?

Acest Rattler era un găligan înalt, lat în spate, care părea să aibă o forță cît trei-patru oameni la un loc, un tip brutal și totodată colegul preferat întru beție al lui Bancroft. Nu mă putea suferi și se folosi bucuros de prilej ca să-și dea arama pe față. Se apropie grăbit, îmi apucă brațul, în timp ce eu îl mai strîngeam pe-al lui Bancroft, și răspunse :

— Nu, mister Bancroft, asta n-o pot răbda. Băiețașul însă nu și-a rupt încă primii ciorăpei și cutează să ne înfrunte pe noi, oameni în toată firea, să ne insulte, să ne bîrfească. Ia mîna, băiete, de pe mister Bancroft, altminteri îți arăt eu ce *greenhorn* de nimica îmi ești !

Provocarea mă viza pe mine. De altfel, preferam să mă răfuiesc cu el decît cu inginerul-șef. Arătîndu-i că nu sînt un laș, aș fi obținut un efect mai bun decît făcîndu-i morală. Îmi smulsei brațul din strînsoarea lui.

— Eu băiețaș, eu *greenhorn ?!* Retrage-ți imediat cuvintele, mister Rattler, că de nu, te culc la pămînt !

— Tu, pe mine ? rîse el. Ia te uită *greenhorn*-ul, neghiobul care își închipuie că...

Nu mai putu continua ; îl lovii cu pumnul în tîmplă. Omul se prăbuși ca un sac și rămase așa, buimăcit. Cîteva clipe, domni tăcere adîncă ; apoi, unul din camarazii lui Rattler strigă :

— *All devils !* Pe toți dracii ! Să privim liniștiți cum veneticul ăsta îl lovește pe șef ? Ticălosul ! Pe el, băieți !

Se năpusti asupra mea. Îi împlîntai piciorul în burtă. E un mijloc sigur pentru a-l doborî pe adversar din prima clipă. Numai că trebuie să te reazemi bine în celălalt picior. Individul se prăbuși. Îngenuncheai rapid lîngă dînsul și îi repezii în tîmplă pumnul meu nimicitor. Mă ridicai apoi, scosei pistoalele de la brîu și strigai :

— Cine vine la rînd ? Să poftească !

Întreaga bandă a lui Rattler ar fi avut desigur, chef să răzbune înfrîngerea camarazilor. Se uitau întrebători unul la altul. Dar eu îi prevenii :

— Ascultați ce vă spun : cine face un singur pas spre mine sau pune mîna pe armă, se alege cu un glonț în scăfîrlie ! Credeți ce poftiți despre un *greenhorn ;* mi-e totuna ; dar în ce privește un *greenhorn* german vreau să vă asigur că se poate măsura oricînd cu vreo doisprezece *westmen*-i ca voi !

Atunci Sam Hawkens trecu lîngă mine și rosti :

— Eu, Sam Hawkens vreau să vă previn la rîndul meu, dacă nu mă-nșel, că acest tînăr *greenhorn* se află sub deplina mea ocrotire. Cine cutează să se atingă de un singur fir de păr din capul lui se alege cu un glonț în burtă. Vorbesc foarte serios ; băgați la cap, hi-hi-hi-hi !

Dick Stone și Will Parker găsiră de cuviință să se posteze de-a dreapta și de-a stînga mea, ca să arate că sînt și ei, întru totul, de părerea lui Sam Hawkens. Atitudinea lor i-a intimidat pe agresori. Se depărtară murmurînd în barbă blesteme și amenințări și ocupîndu-se apoi cu stăruință de camarazii lor loviți, ca să-i readucă în simțiri.

Bancroft înțelese că e mai cuminte să se strecoare în cortul lui și să dispară. White mă urmărise tot timpul cu ochii holbați. Clătină din cap și zise cu o uimire nereținută :

— Dar, *sir*, e îngrozitor ! N-aș vrea cu nici un preț să cad în mîinile dumneavoastră. Ar trebui să vi se spună Shatterhand, ceva ca Pumn-de-fier, dacă reușiți dintr-o singură lovitură să doborîți o namilă de om, tare ca stejarul. N-am mai văzut așa ceva !

Porecla păru să-i placă mărunțelului Hawkens. Chicoti voios :

— Shatterhand, hi-hi-hi-hi ! Nu-i decît un *greenhorn* și iată că are și un supranume. Și încă unul grozav ! Deh, cînd Sam Hawkens se ocupă de un *greenhorn*, apoi să știți că scoate ceva dintr-însul, dacă nu mă-nșel. Shatterhand, Old Shatterhand, Bătrînul Pumn-de-fier ! Seamănă taman cu Old Firehand, Bătrînul Mînă-de-foc, și ăla om al vestului, zdravăn ca ursul. Voi ce ziceți, Dick, Will ?

Nu apucai să aud răspunsul lor, deoarece îmi îndreptasem toată atenția asupra lui White, care, luîndu-mă de mînă și trăgîndu-mă mai la o parte, zise :

— Îmi place de dumneavoastră, *sir* ! N-ați dori să veniți cu mine ?

— Chiar dac-aș dori, nu am voie, mister White.

— De ce ?

— Datoria mea e să rămîn aici.

— *Pshaw !* Îmi asum răspunderea.

— Asta nu ajunge, dacă eu însumi nu-mi iau răspunderea. Am fost trimis aici, în acest sector, și n-am dreptul să-l părăsesc pînă nu terminăm lucrările.

— Le termină Bancroft împreună cu ceilalți.

— Dar cînd și cum ? Nu, nu ! Trebuie să rămîn aici.

— Gîndiți-vă că vă aflați în primejdie !

— Cum așa ?

— Mai întrebați ? Doar v-ați făcut din acești oameni niște dușmani de moarte.

— Eu nu le-am făcut nimic.

— Asta-i adevărat sau, mai bine zis, a fost adevărat pînă mai adineauri. Acum însă, i-ați bușit pe doi dintre ei, și dușmănia lor va fi cruntă.

— Se poate, dar nu mă tem. Tocmai pumnii mei le impun respect ; nu vor îndrăzni să mă provoace ; de altfel, Hawkens, Stone și Parker sînt de partea mea.

— Cum doriți. Voința e raiul omului, dar nu numai odată se transformă în iad. Aș fi avut nevoie de dumneavoastră. Nu veți refuza, sper, să mă însoțiți măcar o bucată de drum ?

— Cînd ?

— Imediat.

— Vreți să plecați, mister White ?

— Da. Am găsit aici o situație care-mi taie pofta să rămîn mai mult decît e nevoie.

— Totuși, trebuie să mîncați ceva înainte de plecare, *sir !*

— Nu e cazul. Avem în coburi alimente berechet.

— Și nu vă luați rămas bun de la Bancroft ?

— N-am chef.

— Păi, ați venit ca să discutați cu dînsul chestiuni de serviciu.

— Negreșit. Însă astea le pot discuta și cu dumneavoastră. Voi găsi mai multă înțelegere. Aș vrea, înainte de toate, să vă previn împotriva pieilor-roșii.

— V-au ieșit cumva în drum ?

— N-am văzut decît urmele lor. Acum e sezonul în care caii sălbatici, adică mustangii, precum și bizonii pornesc spre miazăzi ; băștinașii își părăsesc satele și se apucă de vînat, ca să-și procure carne. Kiovașii nu sînt primejdioși ; cu ei ne-am înțeles în privința căii ferate. Însă comanșii și apașii nu vor să știe de nimic. Aceștia nu trebuie să ne zărească. În ce mă privește, mi-am încheiat lucrările în sector și părăsesc regiunea. Grăbiți-vă să terminați și aici ! Terenul devine din zi în zi mai primejdios. Puneți șaua pe cal și întrebați-l pe Sam Hawkens dacă vrea să ne însoțească.

Sam Hawkens era, firește, gata la datorie.

De fapt, aș fi vrut să lucrez. Dar era duminică, ziua Domnului, în care fiecare creștin ar trebui să se reculeagă și să se ocupe de îndatoririle sale sufletești, chiar dacă s-ar afla în junglă. Pe deasupra o zi de odihnă mi se cuvenea și mie. Intrai deci în cortul lui

Bancroft şi îl informai că astăzi nu voi lucra şi că plec împreună cu Sam Hawkens, ca să-l conduc o bucată de drum pe White.

— Ci du-te la dracu şi rupeţi-vă amîndoi gîtul! îmi răspunse mînios.

N-aş fi bănuit atunci că această urare avea cît pe-aci să se împlinească.

Trecuseră zile de cînd nu mai urcasem în şa. Dereşul meu necheză bucuros cînd îi legai harnaşamentul. Se dovedise a fi un cal minunat şi eram de pe acum nerăbdător să-l informez şi pe bătrînul Henry, meşterul în puşti, despre valoarea calului ce mi-l dăduse în dar.

Călăream voioşi în acea dimineaţă de toamnă, discutînd despre perspectivele marii construcţii feroviare şi despre multe altele. White îmi dădu sfaturi privind joncţiunea cu sectorul lui, şi, către prînz, poposirăm lîngă un curs de apă, ca să ne înfruptăm niţel. White şi cercetaşul care-l însoţea porniră apoi mai departe, în timp ce noi mai zăbovirăm puţin tăifăsuind despre chestiuni religioase. Căci Hawkens era un om evlavios, cu toate că nu arăta acest lucru faţă de alţii.

Înainte de a încăleca şi a face cale-întoarsă, mă aplecai să beau apă din căuşul palmei. Zării atunci, prin transparenţa cristalină a apei, o urmă pe fundul pîrîului. Părea să fie urma unui picior de om. I-o arătai şi lui Sam. Dînsul o cercetă cu luare-aminte şi rosti :

— Mister White a avut multă dreptate cînd ne-a prevenit împotriva indienilor.

— Crezi că e o urmă de indian ?

— Clar ! Un mocasin, adică un fel de opincă indiană. Şi acum, cînd aţi aflat, ce simţiţi, *sir* ?

— Eu ? Nu simt nimic.

— Ei aş ! Doar trebuie să simţiţi cîte ceva, să cugetaţi.

— La ce altceva să cuget decît că a trecut pe aici o piele-roşie ? !

— Aşadar, nu vă e frică deloc ?

— Nici nu-mi pasă !

— Nu vă îngrijorează măcar ?

— Nici asta.

— Deh, nu cunoaşteţi pieile-roşii !

— Sper să-i cunosc. Sînt, desigur, la fel cu ceilalţi oameni şi anume duşmani faţă de duşmanii lor şi prieteni faţă de prieteni. Cum nu intenţionez să-i întîmpin cu duşmănie, presupun că n-aş avea motive să mă tem.

— Nu sînteţi decît un *greenhorn* şi aşa veţi rămîne toată viaţa. Să nu vă bizuiţi prea mult pe imaginaţie în ceea ce priveşte felul de a vă purta cu indienii, pentru că o să iasă pe dos. Ceea ce urmează să se întîmple nu e în voia dumneavoastră. Veţi afla în curînd adevărul şi n-aş dori ca lecţia ce o veţi primi să vă coste o ciozvîrtă bună de carne din propriul dumneavoastră trup, dacă nu chiar viaţa !

— Cam cînd crezi să fi trecut indianul pe-aici ?

— Să tot fie vreo două zile. O să-i găsim urmele şi în iarbă, dacă nu s-or fi şters între timp.

— Să fi fost o iscoadă ?

— O iscoadă, da, în căutare de bivoli. Cum în clipa de faţă domneşte pacea între triburile din partea locului, nu poate fi vorba de un războinic în misiune. Individul a fost cît se poate de neprevăzător, probabil un tînăr.

— Cum aşa ?

— Un războinic încercat nu calcă într-o apă atît de puţin adîncă şi nu lasă urme care să nu se şteargă imediat. O asemenea prostie n-o poate realiza decît un prostănac, un *greenhorn* roşu, precum dumnea-

voastră sînteți unul alb, hi-hi-hi-hi! Şi *greenborn*-ii albi sînt de obicei mai neghiobi decît cei roşii. Să ţineţi minte asta, *sir!*

Chicoti reţinut, mai mult în sinea lui, apoi se pregăti să încalece. Acestui Sam, dragul de el, îi plăcea să-şi arate afecţiunea faţă de mine amintindu-mi cu orice prilej că mă socoteşte un neisprăvit.

Am fi putut să ne întoarcem pe acelaşi drum, dar în calitatea mea de expert aveam datoria să studiez terenul. Făcurăm de aceea un drum paralel.

Dădurăm astfel într-o vale destul de largă, cu vegetaţie bogată; povîrnişurile, străjuind jur-împrejur, erau acoperite la poale cu tufăriş, iar în creştet cu păduri. Valea era întinsă, cam de o jumătate oră de mers, şi atît de lină, încît o puteai cuprinde cu ochiul pînă la capăt. Abia înaintaserăm cîţiva paşi, că Sam îşi struni calul şi îşi pironi privirile în zare.

— *High-day!* Văleu! exclamă el. Uite-i! Chiar ei sînt. Capul coloanei!

— Cine? întrebai.

Vedeam departe, în faţa noastră, vreo optsprezece-douăzeci de puncte negre, care se deplasau încet.

— Ei, cine! mă îngînă Sam, foindu-se neliniştit în şa. Nu vă e ruşine să mai puneţi asemenea întrebări? Ah, da, am uitat că sînteţi un *greenborn* colosal! Indivizi de teapa dumneavoastră nu văd nici cu ochii holbaţi. Aveţi vă rog, bunătatea, preastimate *sir*, să ghiciţi ce sînt punctuleţele alea la care s-au oprit frumoşii dumneavoastră ochi!

— Să ghicesc? Hm! Le-aş lua drept căprioare, dacă n-aş şti că animalele acestea trăiesc în turme sau în grupuri de cel mult zece laolaltă; afară de asta, dacă ţin seama de distanţă, trebuie să constat că sălbăticiunile de colo, oricît de mărunte ar părea, sînt totuşi mai mari decît căprioarele.

— Căprioare, hi-hi-hi-hi! rîse el. Căprioare aici, la izvoarele Canadian Riverului?! Asta le întrece pe toate! Dar raţionamentul de la coadă nu e chiar atît de prost. Într-adevăr, animalele de colo sînt mult mai mari decît căprioarele.

— Ah, dragă Sam, n-or fi cumva bivoli?

— Fireşte că bivoli! Bizoni autentici, veritabili, care au pornit în pribegie; sînt cei dintîi pe care-i văd anul acesta. Dar aflaţi că mister White avea dreptate: bizoni şi indieni. N-am văzut decît o urmă de picior de indian, în schimb, bivolii, iată-i în mărime naturală în faţa ochilor noştri. Mai aveţi ceva de spus în această problemă?

— Să mergem în direcţia lor!

— Bineînţeles.

— Să-i privim!

— Să-i privim? Adică să căscăm gura la ei? întrebă el, în timp ce mă măsură chiorîş şi surprins.

— Da. N-am mai văzut bizoni şi aş dori să-i văd mai de aproape.

Se deşteptase în mine interesul zoologului; lui Sam lucrul i se părea de-a dreptul bizar. Îşi împreună mîinile a mirare şi zise:

— Să-i vedeţi şi atît, să-i cercetaţi... Întocmai ca un băieţaş care se zgîieşte prin crăpătura cuştii la iepurii de casă! Of, *greenborn*, cîte mi-a fost dat să pătimesc de pe urma dumneavoastră! Eu, unul, nu vreau să-i privim, ci să-i vînăm. Înţelegeţi? Să-i vînăm!

— Azi, în sfînta zi de duminică?

Întrebarea mi-a scăpat de pe buze fără să gîndesc. Sam se mînie de-a binelea şi se răsti la mine:

— Binevoiţi, rogu-vă, să vă ţineţi gura! Ce-i pasă unui *westman* de duminică, atunci cînd îi răsar în faţă primii bivoli! Aici e vorba de carne, înţeles? Şi încă ce fel de carne, dacă nu mă-nşel! Pulpa de

bizon e mai grozavă decît ambrozia din cer, sau cum dracu-i zice, din care se înfruptau vechii zei ai grecilor. Trebuie să-mi asigur o pulpă de bizon, fie și cu prețul vieții! Vîntul bate în direcția noastră; asta-i bine. Aici, pe stînga, în partea de nord a văii, e soare mult; în dreapta e umbră; dacă ne adăpostim acolo, bivolii n-or să ne zărească ușor. Haideți!

Își cercetă arma, pe Liddy a lui, ca să se convingă dacă ambele țevi sînt în ordine, și își îndemnă calul spre sud. Îmi examinai și eu doborîtorul de urși. Observîndu-mă, Sam își opri calul și întrebă:

— Nu, zău, vă bate gîndul să participați la vînătoare, *sir*?

— Firește.

— Lăsați-vă de năzbîtii, dacă nu doriți ca în zece minute să fiți fleașcă! Bizonul nu e un canar, să-l ții pe deget și să-l pui să cînte. Înainte de a vă încumeta la asemenea ispravă, trebuie să mai treacă multe vijelii și zile senine peste Munții Stîncoși.

— Dar vreau să...

— Tăceți din gură și ascultați ce vă spun, mă întrerupse el pe un ton pe care nu-l mai folosise față de mine. N-am chef să vă am pe conștiință. Ar fi să vă aruncați singur în gura morții. Altă dată faceți ce poftiți. Acum, însă, nu vă permit!

Dacă nu ne-am fi avut atît de bine, i-aș fi dat un răspuns usturător; așa însă mă mulțumii să tac și îl urmai la un pas în umbra de la liziera pădurii. Revenind la un ton mai blînd, Sam ținu să mă lămurească.

— Sînt vreo douăzeci de capete, precum văd eu. Dar închipuiți-vă că vă aflați în fața unei mulțimi de o mie de bizoni mugind prin savană! Am văzut și turme de cîte zece mii de capete, dacă nu mai multe. Asta era, ca să zic așa pîinea indianului; albii i-au răpit-o. Băștinașul cruță vînatul, fiindcă acesta îi asigură hrana; doboară atît cît îi trebuie. Albul, în schimb, s-a năpustit asupra turmelor ca o fiară de pradă; după ce s-a săturat, încă mai ucide, numai pentru a vărsa sînge. Dacă mai durează mult, nu rămîne urmă de bivol și apoi, în scurtă vreme, dispare și ultimul indian. Mai mare jalea! La fel se întîmplă cu hergheliile de cai. Găseai mii de mustangi laolaltă. Azi abia dacă întîlnești cîte o sută de capete împreună.

Între timp, fără a fi observați, ajunseserăm cam la patru sute de pași de turmă. Hawkens opri calul. Bizonii pășteau sub deal liniștiți. Cel mai aproape de noi era un taur bătrîn, uriaș, pe care îl priveam cu uimire. Măsura, de bună seamă, vreo doi metri în înălțime și trei în lungime; pe atunci încă nu mă pricepeam să apreciez greutatea unui bizon; astăzi pot spune că taurul acela cîntărea pe puțin treizeci de chintale. O masă uriașă de carne și oase. Dăduse peste o băltoacă de nămol și se bălăcea într-însa.

— Asta e conducătorul turmei, îmi șopti Sam. E cel mai primejdios dintre toți. Cine îl atacă trebuie mai întîi să-și fi semnat testamentul. Eu mi-am ales bivolița aia tînără din dreapta. Fiți atent unde o pocnesc! Sub lopățica umărului, pieziș, în inimă; e procedeul cel mai sigur, exceptînd împușcătura în ochi. Dar cine-i nebunul care să iasă în fața bizonului ca să-l împuște în ochi! Stați aici și pitiți-vă, cu cal cu tot, după tufișuri! Cînd mă vor zări bizonii or s-o ia la fugă. Vor trece chiar pe aici. Nu cumva să vă părăsiți locul înainte de mă întorc eu și vă strig!

Așteptă pînă mă strecurai cu calul între tufișuri, după care porni călare, încet, fără zgomot. Mă simțeam nu știu cum. Citisem adeseori cum se vînează bizonul; în privința asta nu mai aveam ce afla, dar e o mare diferență între hîrtia pe care se tipăresc asemenea descrieri și ținutul sălbatic unde se des-

fășoară vînătoarea. Vedeam pentru întîia oară bizoni. Ce sălbăticiuni mai vînasem pînă atunci? S-ar zice că nici una, în comparație cu aceste ființe gigantice și atît de primejdioase. Părea că aș fi în totul de acord cu interdicția lui Sam de a participa și eu la vînătoare, dar avea să se întîmple contrariul. La început, mă hotărîsem să observ și să trag cu urechea; acum însă, simțeam un imbold puternic la acțiune. Sam pusese ochii pe o bivoliță tînără. Rușine! îmi ziceam. Pentru așa ceva nu-ți trebuie curaj; un bărbat adevărat alege taurul cel mai puternic!

Calul meu deveni foarte neastîmpărat; juca mereu din copite; nu mai văzuse nici el bizoni, îi era frică și încerca s-o ia din loc. Abia de-l puteam reține. Nu era oare mai potrivit să-l mîn pe urmele taurului? Stăteam liniștit, chibzuind în sinea mea, cumpănind între da și nu. Hotărîrea o luai sub inspirația momentului.

Sam se apropiase pînă la vreo trei sute de pași de turmă. Dădu apoi pinteni calului și porni în galop pe lîngă taurul cel grozav, în direcția bivoliței. Ea încremenise și nu mai avu timpul să fugă; Sam o ajunse din urmă; văzui cum trage din goană. Bivolița tresări și își înclină capul. Nu apucai să mai observ dacă se prăbușise, deoarece ochii mei fură atrași în altă parte.

Taurul se încordă uitîndu-se după Sam Hawkens. Ce animal puternic! Capul mare, fruntea bombată, coarnele scurte dar viguroase, încovoiate în afară, coama deasă și încîlcită în jurul grumazului masiv și al pieptului musculos. Înfățișării sale de o forță brutală, elementară, i se adăugă acum încordarea supremă, amenințătoare a greabănului. Da, era o făptură extrem de periculoasă; dar la vederea ei simțeam pur și simplu îndemnul de a măsura dibăcia omului cu marea forță sălbatică, dezlănțuită.

Am vrut, n-am vrut? Nu știu nici eu. Sau poate că dereșul o zbughise cu mine-n spinare! Țîșni de după tufișuri și dădu s-o ia la stînga; eu îl mînai spre dreapta, în direcția taurului. Acesta mă auzi și se întoarse către mine; zărindu-mă își lăsă capul în pămînt pentru a lua în coarne cal și călăreț. Sam răcnea din toate puterile, dar nu mai aveam răgazul să-mi opresc ochii asupra lui. Nici să trag nu era posibil; pe de o parte bizonul nu se afla în bătaia puștii, pe de altă parte — calul nu voia să mă asculte; se repezea înspăimîntat de-a dreptul în coarnele vrăjmașe. Ca să ne prindă în coarne, taurul se înțepeni pe picioarele dindărăt, depărtate, și își repezi capul cu putere în sus; încordîndu-mi toată ființa, izbutii să-l abat un pic pe dereșul meu; se avîntă dintr-un salt arcuit tocmai dincolo, în spatele taurului; o clipă doar, și coarnele mi-ar fi atins piciorul. Sărirăm drept în băltoaca unde taurul se bălăcea mai înainte; îmi dădui seama de situație și mă eliberai din scări; norocul meu, căci dereșul alunecă și ne prăbușirăm. Nici astăzi nu-mi dau seama de iuțeala cu care se petrecuseră toate, dar știu că mă ridicasem în picioare lîngă băltoacă, fără să las pușca din mînă. Taurul se răsuci și înaintă în salturi stîngace în direcția calului care se sculase între timp și se pregătea să fugă. Astfel, bizonul, ajungînd în dreptul țevii, îmi oferea coasta lui drept țintă; luai arma la ochi; sosise clipa ca doborîtorul meu de urși să-și spună pentru întîia oară cuvîntul. Încă un salt, și bizonul ajunse lîngă dereșul meu; apăsai pe trăgaci; taurul se opri în plină goană. Să fi fost numai spaima bubuiturii, sau îl nimerisem? Nu știam; trăsei al doilea glonț. Animalul ridică încet capul, scoase un muget care-mi pătrunse toate mădularele, se clătină cîteva clipe, apoi se prăbuși.

Îmi venea să chiui de bucuria izbînzii, dar aveam altceva mai important de făcut. Calul meu, lipsit de călăreț, o luase la vale, spre dreapta, în timp ce Sam Hawkens, de cealaltă parte a văii, galopa de zor, urmărit de un alt taur nu cu mult mai mic.

Trebuie să știți că bizonul odată stîrnit, îl urmărește pe vînător și se ia la întrecere în viteză cu calul. El desfășoară în acest scop un curaj, o viclenie și o perseverență pe care nimeni nu i le-ar bănui.

Astfel, și acest taur se ținea strîns pe urmele călărețului. Hawkens era nevoit să gonească în zigzag, făcînd piruete îndrăznețe, ceea ce obosea calul ; oricum, n-ar fi putut rezista cît bizonul. Era, deci, nevoie urgentă de ajutor. Nu-mi rămînea vreme să controlez dacă taurul meu era mort sau nu ; încărcai repede ambele țevi ale doborîtorului de urși și alergai în partea cealaltă a văii. Sam mă văzu ; căută să se apropie și își îndreptă calul în direcția mea. A fost o mare greșeală, căci sălbăticiunea, care nu-l slăbea deloc, se trezi deodată într-o situație avantajoasă ; calul alergă pieziș prin fața lui. Văzui cum își pune capul în pămînt și cu o singură izbitură din coarne aruncă în sus și cal, și călăreț ; apoi, în timp ce victimele se rostogoleau la pămînt, nu le dădu răgaz, continuînd să-i atace cu furie. Sam strigă după ajutor. Mă aflam la vreo sută și cincizeci de pași depărtare și nu mai aveam timp de pierdut. Firește că mai de aproape împușcătura ar fi fost mai sigură ; dar încă o clipă de șovăială, și Sam ar fi fost zdrobit. Chiar greșind ținta, speram să alung totuși dihania de lîngă prietenul meu. Mă proptii în picioare, luai la ochi omoplatul stîng ai fiarei — și trăsei. Bivolul își înălță capul, de parc-ar fi voit să adulmece, și se răsuci fără grabă. Mă văzu și se repezi spre mine, dar cu oarecare încetineală, încît izbutii să-mi încarc iarăși arma. Eram gata să trag

tocmai cînd bestia ajunsese la vreo treizeci de pași de mine. Dar nu mai putea ; fuga ei încetinise cu mult ; venea cu capul atîrnînd, cu ochii injectați și dilatați peste măsură, venea tot mai aproape, mai aproape, ca o fatalitate oarbă. Atunci îngenuncheai și dusei arma la ochi. La gestul meu, bizonul se opri în loc și își înălță puțin capul ca pentru a mă vedea mai bine. Ochii lui furioși se aflau în bătaia puștii mele ; îi slobozi un glonț în ochiul drept, altul în cel stîng. O scurtă cutremurare, și animalul căzu.

Sării repede în picioare, ca să alerg în ajutorul lui Sam. Dar nu mai era nevoie. Omulețul gonea spre mine.

— *Hello !* îi strigai. Mai trăiești ? Nu ești rănit ?

— Nicidecum ! mă asigură el. Numai șoldul drept mă doare în urma căzăturii. Ori te pomenești că-i stîngul, dacă nu mă-nșel. Nu-mi prea dau seama.

— Și calul ?

— E pierdut. Mai răsuflă, bietul, însă taurul l-a sfîrtecat. Trebuie să-i curmăm suferința, să-l împușcăm. Sărmanul dobitoc ! Cu bizonul cum stăm ? E mort ?

— Sper ; hai să ne convingem.

Ceea ce și făcurăm. Era mort de-a binelea. Atunci Hawkens, oftînd din adîncul rărunchilor, zise :

— Dar știu că mi-a dat de furcă boul ăsta bătrîn și brutal. Orice vacă m-ar fi tratat cu mai multă delicatețe. Deh, nu te poți aștepta de la un bou să se poarte ca o doamnă, hi-hi-hi !

— Cum de i-a venit ideea năstrușnică să se lege de dumneata ?

— Păi n-ați văzut cum ?

— Nu.

— Ei, doborîsem bivolița, și abia putui reține calul, care mă ducea în galop către taurul ăsta uriaș. Individul s-a supărat și a dat să mă ia în coarne. Am

apelat la Liddy și am tras repede glonțul ce mai rămăsese pe țeavă. Se pare însă că n-am izbutit să-l cumințesc pe adversar, căci îmi arătă o dragoste grozavă, căreia pas de-i mai răspunde ! Mă hărțuia în fel și chip, încît nu aveam vreme să-mi încarc pușca. O zvîrlii cît colo, că tot nu mai folosea la nimic ; trebuia să am mîinile libere, ca să-mi stăpînesc mai bine calul, dacă nu mă-nșel. Biata gloabă a făcut ce a putut, dar n-a reușit să scape.

— Pentru că ai greșit și ai cotit brusc. Trebuia să călărești în cerc ; ai fi putut să-ți salvezi calul.

— Să-l salvez ? Vorbiți ca un moșneag sfătos. Nu mă așteptam din partea unui *greenhorn !*

— *Pshaw !* Au și *greenhorn*-ii partea lor bună !

— Nu zic ba. Dacă nu erați aici, zăceam ca și sărmanul meu cal, zdrobit și sfîrtecat. Hai să-l vedem.

Îl găsirăm într-o stare jalnică. Măruntaiele îi atîrnau afară ; gemea de durere. Sam ridică de jos pușca pe care o lepădase, o încărcă și-i dădu animalului lovitura de grație. Apoi îi scoase harnașamentul și spuse :

— De-acum pot să-i țin locul și să duc șeaua în spinare. Iată ce ponoase tragi dacă-ți pui mintea cu un bou !

— Ei, da ! Și de unde iei alt cal ?

— Numai grija asta să-mi rămînă ! N-am decît să prind unul, dacă nu mă-nșel.

— Un mustang ?

— Da. Bizonii se află aici, în drum spre miazăzi. Curînd se ivesc și caii ; cunosc eu regula.

— Mă lași să asist la capturarea mustangului ?

— Firește. Trebuie s-o înveți și pe asta. Ia să-l cercetăm nițel pe taurul ăl bătrîn ! Poate că mai trăiește. Asemenea Matusalemi au de obicei șapte vieți.

Merserăm acolo. Animalul era mort. Acum, că zăcea nemișcat, puteam măsura mai bine formele lui colosale. Sam își plimbă ochii pe toată acea enormă suprafață inertă și făcu o mutră indescriptibilă. Clătină din cap.

— De necrezut ! Absolut neverosimil ! Știți unde l-ați lovit ?

— Unde ?

— Exact în locul potrivit. E un exemplar dintre cei mai vîrstnici și, desigur, aș fi cumpănit de zece ori pînă a mă da la el. Știți ce sînteți, *sir ?*

— Ce ?

— Cel mai ușuratic ins de pe fața pămîntului. Asta sînteți !

— Oho !

— Întocmai, cel mai ușuratic din cîți trăiesc pe lume.

— N-am suferit nicicînd de asemenea boală.

— Atunci v-ați îmbolnăvit acum. E clar ? Vă dădusem dispoziții să nu vă atingeți de bizoni, să stați pitulat în tufiș. De ce n-ați respectat ordinul ?

— Nu știu nici eu.

— Așa ! Va să zică nu știți de ce. Asta nu înseamnă a fi ușuratic ?

— Nu cred. Va fi fost vreun motiv temeinic.

— Atunci trebuie să-l cunoașteți !

— Poate chiar faptul că mi-ai dat un ordin și că eu, din principiu, nu mă supun la ordine.

— Prin urmare, dacă cineva vă poartă de grijă și vă previne împotriva primejdiei, atunci vă încăpățînați și vă aruncați orbește într-însa ?

— Doar n-am venit aici, în vest, ca să mă feresc de primejdiile locului !

— Foarte bine. Însă dumneavoastră nu sînteți decît un *greenhorn* și trebuie să vă păziți. Și dacă n-ați voit să mă ascultați, de ce v-ați legat tocmai de animalul ăsta uriaș, de ce nu de o bivoliță, colea, măruntică ?

— Fiindcă procedez cavalerește.

— Cavalerește! Ia te uită la *greenhorn*-ul ăsta, care mi-l face pe cavalerul, dacă nu mă-nșel, hi-hi-hi hi!

Se ținea de burtă și rîdea. Pe urmă, printre hohote:

— Dacă vi se năzare că sînteți cavaler, faceți-l cel puțin pe Toggenburg. Pentru un Bayard sau un Roland n-aveți stofă. Îndrăgostiți-vă de o bivoliță și așteptați zilnic în soarele amurgului:

Pînă ce iubita vine
și în vale se aține.

Și chiar în cazul ăsta s-ar putea să vă pomeniți, spre seară, în calitate de hoit devorat de lupi și de vulturii negri. Un *westman*, cînd se apucă de o treabă, nu umblă cu cavalerisme. Important e să iasă cu folos.

— Păi, acesta e și cazul meu.

— Cum adică?

— Am ales taurul, fiindcă are mai multă carne decît o bivoliță.

Mă privi o clipă descumpănit, apoi strigă:

— Mai multă carne? Iată că tinerelul a ucis taurul pentru carnea lui, hi-hi-hi-hi! Îmi vine să cred că v-ați îndoit de curajul meu cînd am ochit bivolița.

— Asta nu, deși ar fi fost mai curajos să alegi un exemplar puternic.

— Ca să mă îndop cu carne de taur? Vai *sir*, că grozav de deștept îmi sînteți! Taurul ăsta poartă pe puțin optsprezece-douăzeci de ani în spinare. E un munte de piele și oase, de tendoane și vine. Carnea de pe dînsul nu se mai cheamă carne; e tare ca pielea tăbăcită; puteți s-o fierbeți sau s-o frigeți o săptămînă încheiată, că tot nu e bună de mestecat. Orice *westman* cu experiență preferă bivolița, pentru că are o carne fragedă, gustoasă. Iată deci o dovadă în

plus că sînteți un *greenhorn* perfect. N-am avut timp să vă urmăresc. Ia spuneți, vă rog, cum s-a desfășurat atacul dumneavoastră nesocotit asupra taurului?

Îi povestii. După ce terminai, mă fixă cu ochii holbați de mirare, clătină iarăși din cap și rosti drept concluzie:

— Coborîți în vale și aduceți calul! Avem nevoie de el ca să transportăm carnea. O luăm cu noi.

Îi ascultai îndemnul. Sincer vorbind eram dezamăgit de purtarea lui. Înregistrase istorisirea mea fără să scoată un cuvînt. Mă așteptasem măcar la o vorbă de laudă. Dar el se mulțumi să tacă și mă trimise după cal. Totuși nu-i purtam pică. Nu eram omul care să pună prea mare preț pe laude.

Adusei calul. Sam îngenunchie lîngă bivolița răpusă, îi jupui cu îndemînare coapsa dindărăt și scoase la iveală carnea.

— Așa! făcu el satisfăcut. Avem diseară o friptură cum de mult n-am păpat. Coapsa asta și harnașamentul le încărcăm în spinarea calului dumneavoastră. Carnea o împărțim cu Will și Dick. Ceilalți, dacă li-e poftă, n-au decît să vină încoace și să ia rămășițele.

— Dacă stîrvul nu va fi consumat între timp de vulturi și de alte dihănii!

— Așa? Mare deștept, n-am ce zice! Doar îl acoperim cu crengi și, pe deasupra, cu bolovani. Numai ursul sau vreo altă namilă ar fi în stare să-l dezvelească.

Tăiai cîteva crengi groase din tufișul apropiat, adusei și bolovani. Acoperirăm leșul bivoliței, apoi încărcarăm halca de carne și harnașamentul în spinarea calului meu. Întrebai:

— Dar taurul?

— Ce să facem cu el?

— Nu se poate folosi?

— Absolut deloc.
— Nici pielea ?
— Sînteţi cumva tăbăcar ? Eu nu !
— Totuşi, am citit undeva că pieile de bizon netăbăcite se pot păstra în aşa-numitele „caches".
— Aşa, aţi citit ? Păi, dac-aţi citit, înseamnă că trebuie să fie adevărat, pentru că tot ceea ce scrie despre vestul sălbatic e adevărat, colosal de adevărat, nezdruncinat de adevărat, hi-hi-hi-hi ! E drept că există aici oameni care vînează animalele pentru pielea lor ; am fost şi eu printre ei. Dar noi nu ne ocupăm cu aşa ceva şi nu e cazul să cărăm după noi o piele grea şi mare cît toate zilele.

Pornirăm. Deşi pe jos, am ajuns într-o jumătate de oră la tabăra noastră, situată chiar în apropierea văii unde vînasem primul, mai bine zis primii doi bizoni din viaţa mea.

Faptul că ne întorceam pe jos, precum şi lipsa calului lui Sam stîrniră senzaţie.

— Am vînat bizoni şi un taur mi-a spintecat calul, lămuri Hawkens.
— Bizoni, bizoni, bizoni ! izbucniră glasuri din toate părţile. Unde ? Spuneţi, unde ?
— La jumătate de oră de aci. Am adus o coapsă. Restul vă aparţine.
— Luăm noi restul, nici o grijă ! strigă bucuros Rattler, care se purta ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat între noi. Unde se află ?
— Mergeţi călare pe urmele lăsate de noi şi o să-l găsiţi. Doar aveţi şi ochi, dacă nu mă-nşel !
— Cîte exemplare erau ?
— Douăzeci.
— Şi cîţi bivoli aţi răpus ?
— O bivoliţă.
— Atît ? Şi ceilalţi ?

— Au luat-o din loc. Căutaţi-i. Eu, unul, nu i-am întrebat pe unde vor să se plimbe, hi-hi-hi-hi !
— O bivoliţă ! Doi vînători şi, din douăzeci de capete, împuşcă numai o bivoliţă ! observă cineva cu dispreţ.
— Faceţi mai mult, dacă vă ţin curelele, *sir !* Probabil că i-aţi fi doborît pe toţi şi chiar de două ori pe-atîţia. De altfel, veţi mai găsi acolo o pereche de tauri bătrîni, de cîte două decenii fiecare, împuşcaţi de tînărul nostru gentleman.
— Tauri, tauri bătrîni ! se auziră exclamaţii. Să tragi în nişte tauri de douăzeci de ani ! Numai un *greenhorn* e capabil de o asemenea prostie ?
— Mă rog, puteţi să şi rîdeţi, dar mai întîi mergeţi şi vedeţi taurii cu pricina. Aflaţi că *greenhorn*-ul mi-a salvat viaţa.
— Ei ? Cum asta ?

Erau curioşi să asculte povestea. Dar Sam le răspunse :

— N-am chef de istorisiri. Să vă spună dînsul. Şi asta, numai dacă socotiţi că e bine să luaţi carnea abia după ce se întunecă.

Avea dreptate. Soarele dădea în asfinţit. Închipuindu-şi că nici eu n-aveam poftă de taclale, oamenii încălecară şi o luară din loc. Plecară toţi ; nimeni nu voia să rămînă. Nu aveau încredere unul în celălalt. În lumea vînătorilor cinstiţi, unde domnesc raporturi amicale, fiece vînat aparţine tuturor ; însă acest spirit de echipă lipsea aici. Am aflat pe urmă că, la înapoiere, se aruncaseră cu toţii, ca nişte sălbatici, asupra bivoliţei, încercînd fiecare, cu certuri şi blesteme, să-şi taie o cît mai mare şi mai bună halcă de carne.

Pe cînd erau plecaţi, Sam şi cu mine descărcarăm de pe cal poverile — coapsa de bizon şi harnaşamentul. Apoi mă depărtai cu dereşul meu, ca să-i

scot zăbala şi să-l priponesc. Îmi făcui un timp de lucru pe cînd Sam, dincolo, găsi momentul potrivit să povestească lui Parker şi lui Stone aventura noastră. Între noi se afla un cort. Astfel, colegii nu mă văzură cînd mă apropiai. Din spatele cortului îl auzeam limpede pe Sam.

— Aşa e cum vă spun, puteţi să mă credeţi. Se apucă flăcăul şi se leagă de cel mai mare şi mai puternic dintre tauri. Ei, şi îl doboară dintr-un foc ca un vînător de clasa întîi. Fireşte, l-am făcut de uşuratic, l-am şi ocărît. Asta numai aşa, ca să nu şi-o ia în cap. Acum ştiu însă cu cine am de-a face.

— Şi eu, consimţi Stone. Să vedeţi ce *westman* iese dintr-însul!

— Şi ce repede! completă Parker.

— *Yes!* întări Hawkens. Măi băieţi, aflaţi că e născut pentru aşa ceva. Pe cuvînt că e născut! Şi are nişte muşchi, domnule! N-a tras el deunăzi carul nostru, ăla greu, singur, fără nici un ajutor?! Unde izbeşte, nu mai răsare iarba. Dar îmi făgăduiţi ceva?

— Ce? întrebă Parker.

— Nici o laudă faţă de el!

— Şi de ce?

— Ca să nu-l apuce fumurile.

— A, nu!

— Ba da! Băiatul e modest, n-am ce zice şi nu are înclinaţii spre îngîmfare. Dar nu e bine să-l lauzi pe om în faţă; se strică şi cel mai bun caracter. Să-i spuneţi, ca şi pînă acum: *greenhorn*. De fapt, chiar şi este, cu toate calităţile sale de *westman*. Însuşirile trebuie dezvoltate, omul trebuie să mai înveţe şi să mai treacă prin multe încercări.

— Totuşi, i-ai mulţumit că ţi-a salvat viaţa?

— Nici gînd!

— Zău? Îmi închipui ce părere şi-o fi făcut despre tine!

— Nu-mi pasă deloc, dar absolut deloc de părerea lui, dacă nu mă-nşel. Desigur că mă socoteşte o canalie tîmpită, nerecunoscătoare. Nu face nimic. Principalul e să nu-l apuce ifosele şi să rămînă om. Ca să fiu sincer, zău că-mi venea să-l îmbrăţişez şi să-l sărut!

— Ptiu! Să-l săruţi! Îmbrăţişarea, mai treacă-meargă, dar sărutul... Asta nu!

— Şi de ce, mă rog? întrebă, Sam.

— Mai întrebi? Nu te-ai uitat niciodată în oglindă? Nu te-ai privit în vreo apă limpede, ca să-ţi admiri graţioasa mutră? Obrazul ăsta, barba, şi mai ales nasul! Cui i se năzare, omule, să te sărute pe locul unde s-ar presupune că ai gură? Pentru asemenea ispravă se cere un ins lovit de insolaţie ori cu creierul congelat!

— Aşa! Hm! Află că e tare drăguţ ceea ce spui. Sînt, va să zică, urît! Şi tu drept cine te crezi? Doar nu-ţi închipui că eşti frumos? Scoate-ţi-o din cap! Îţi dau cuvîntul meu că, dacă ne-am prezenta amîndoi la un concurs de frumuseţe, eu m-aş alege cu premiul întîi, iar tu cu un loz necîştigător, hi-hi-hi. Dar nu de asta-i vorba, ci de *greenhorn*-ul nostru. N-am găsit cu cale să-i mulţumesc şi nici n-am s-o fac. În schimb, frigem coapsa şi-i dăm porţia cea mai bună. I-o tai cu mîna mea. Merită omul! Iar mîine, ştiţi ce am de gînd?

— Ce? se interesă Stone.

— Îi fac o mare bucurie.

— Cum anume?

— Îl las să prindă un mustang.

— Te duci după mustangi?

— Păi, am nevoie de un cal. Deocamdată, pentru vînătoare, mi-l împrumuţi pe al tău. Cum astăzi

s-au ivit bizonii, înseamnă că vin şi mustangii. Cred că ajunge s-o iau călare către prerie, unde am lucrat alaltăieri şi am jalonat drumul. Trebuie să se găsească acolo mustangi; ăştia au obiceiul să iasă în larg pînă aici.

Plecai de lîngă cort şi, trecînd pe după tufiş, mă apropiai din cealaltă parte de cei trei vînători. Nu voiam să le dau de bănuit că am auzit ceea ce nu ar fi trebuit să aud.

Încinserăm focul, apoi bătură în pămînt, de ambele laturi, cîte o crăcană şi sprijinirăm în ele frigarea, de fapt o cracă vînjoasă şi dreaptă. Fîrtaţii înfipseră în ea coapsa de bivoliţă şi Sam Hawkens, cu deosebită măiestrie, porni să răsucească încet şi cu grijă frigarea. Mă amuzam în taină de înfăţişarea lui caraghioasă.

După ce se întoarseră cu ce mai rămăsese din bivoliţă, Rattler şi ceilalţi ne urmară pilda. Aprinseră cîteva focuri, însă acolo, la ei, lucrurile nu se desfăşurau la fel de paşnic. Fiecare era grăbit să-şi frigă mai repede porţia de carne; se produse înghesuială şi harţă. Pînă la urmă fură nevoiţi să mănînce carnea pe jumătate crudă.

Mie mi se rezervase într-adevăr bucata cea mai bună; cîntărea pe puţin trei livre şi o mîncai toată. Dar aceasta nu făcu pe nimeni să mă creadă mîncău; dimpotrivă, consumam totdeauna mai puţin ca alţii care se găseau în situaţii asemănătoare cu mine. Dar pentru un neiniţiat în materie, ar fi de necrezut ce cantitate uriaşă de carne poate şi chiar trebuie să înghită un *westman* pentru a-şi demonstra virtuţile.

Hrănindu-se normal, un om are nevoie, în afară de materii anorganice, de anumite raţii de albumină şi carbonaţi, pe care şi le procură în cantitate suficientă dacă trăieşte într-o regiune civilizată. Omul

din vest, care nu pătrunde sau nu are timp să poposească, uneori luni de zile, într-un ţinut populat, se hrăneşte exclusiv cu carne lipsită de carbonaţi; este deci nevoit să mestece porţii enorme pentru a-şi asigura organismul cu cele necesare. Că astfel consumă prea multă albumină care nu ajută nutriţiei — aceasta îl lasă rece. Am văzut un bătrîn vînător devorînd la prînz nu mai puţin de opt livre de carne, şi cînd l-am întrebat dacă e sătul, mi-a răspuns zîmbind:

— N-am încotro, s-a isprăvit carnea. Dacă aţi binevoi să-mi daţi o bucată din porţia dumneavoastră, n-aţi avea mult de aşteptat pînă să dispară.

În timp ce mîncam, *westmen*-ii de dincolo discutau despre vînătoarea noastră de bizoni. Părea că, după ce găsiseră hoitul celor doi tauri, îşi făcuseră cu totul altă idee despre „prostia" ce o săvîrşisem.

A doua zi dimineaţă, mă prefăcui că vreau să încep lucrul. Atunci se apropie de mine Sam.

— Lăsaţi instrumentele, *sir*. Avem ceva mai interesant de făcut.

— Ce anume?

— O să aflaţi. Pregătiţi-vă, ieşim călare.

— Să ne plimbăm? Întîi munca şi apoi...

— *Pshaw!* Aţi robotit destul. De altfel, cred că pînă la amiază sîntem înapoi. Atunci puteţi, din partea mea, să măsuraţi şi să calculaţi cît vă place.

Îl înştiinţai pe Bancroft şi pornirăm. Pe drum, Sam o făcea pe misteriosul, iar eu simulam că nu ştiu despre ce e vorba. Am parcurs traseul măsurat de noi, pînă am ajuns la preria de care pomenise Sam în ajun.

Să tot fi numărat în lăţime vreo două mile engleze şi de două ori pe atît în lungime; era înconjurată de coline împădurite. Tăiată de un pîrîu destul

de lat, preria nu ducea lipsă de umezeală și era bogată în ierburi grase. Dinspre nord se putea ajunge în această prerie printr-o mică trecătoare, între doi munți, iar la sud se întindea o vale. Ajunși acolo, Hawkens se opri pentru cîteva clipe și măsură întinderea cu ochi scrutători. Apoi ne urmarăm drumul de-a lungul pîrîului, către nord. Deodată, Sam scoase o exclamație. Își struni calul, care, firește, nu era al lui, ci de împrumut, descălecă, trecu apa și grăbi către un loc unde iarba era călcată. Cercetă locul, se înapoie, urcă din nou în șa și porni iar, însă nu spre nord, ci cotind în unghi drept; astfel ajunserăm, peste puțin, la marginea de vest a preriei. Aici Sam descălecă și își lăsă calul să pască, după ce îl priponi cu grijă. De cînd descoperise urma, nu mai scoase o vorbă. Dar pe chipul lui bărbos răsărise o lumină aidoma soarelui revărsat peste ținutul acela împădurit. În sfîrșit, mă îndemnă și pe mine.

— Descălecați, *sir*, și legați-vă bine calul! Vom aștepta aici.

— De ce să-l leg? întrebai eu, deși cunoșteam motivul.

— Fiindcă altminteri s-ar putea să-l pierdeți. Am văzut de multe ori cum, în asemenea situații, caii o zbughesc.

— Ce fel de situații?

— Adică nu ghiciți?

— Hm!

— Încercați!

— Mustangi?

— Cum de v-ați gîndit tocmai la mustangi? întrebă el, cîntărindu-mă repede și mirat din ochi.

— Păi, am citit.

— Ce?

— Dacă nu-i legi bine, caii domesticiți fug și se alătură celor sălbatici.

— Dracu să vă ia! Toate le-ați citit! Prin urmare, nu-i chip să vă fac o surpriză. De aceea îmi plac oamenii care nu știu să citească.

— Ai plănuit vreo surpriză?

— Desigur.

— O vînătoare de mustangi?

— Ei da!

— N-ar fi fost posibil. Surpriza presupune să nu te aștepți dinainte la ea. Or, dumneata, în orice caz, trebuia să mi-o divulgi încă înainte de apariția cailor.

— Asta-i drept, hm! Aflați că mustangii au și fost pe-aici.

— Te referi la urme?

— Întocmai. Au trecut ieri. O avangardă. Cum s-ar spune, cercetașii. Trebuie să știți că animalele astea sînt grozav de deștepte. Întotdeauna își trimit grupuri mai mici, înainte și lateral. Au ofițeri, ca în armată, iar căpetenia e, întotdeauna, un armăsar încercat, puternic și curajos. Fie că pasc sau se găsesc în deplasare, herghelia e totdeauna flancată de armăsari; urmează iepele și abia la mijloc se află mînjii. Asta pentru ca armăsarii să poată apăra mamele și puii. V-am mai arătat în cîteva rînduri cum se prinde mustangul cu un *lasso*. Ați reținut?

— Firește.

— V-ar plăcea să prindeți unul?

— Da.

— Atunci, *sir*, vi se oferă prilejul chiar astăzi, înainte de prînz!

— Mulțumesc. N-am să mă folosesc de ocazie.

— *All devils!* Pe toți dracii! De ce nu?

— N-am nevoie de încă un cal.

— Un *westman* nu se întreabă dacă are sau nu are nevoie de încă un cal!

— Acela nu e un *westman* cinstit cum mi-l închipui eu.
— Şi, mă rog, cum ar trebui să fie ?
— Mi-ai vorbit ieri de vînătorii de stîrvuri, de albii care ucid în masă bizoni, fără să aibă nevoie de carnea lor. Consider că o asemenea faptă e o fărădelege faţă de animale şi faţă de oamenii roşii cărora li se răpeşte hrana. Eşti de acord ?
— Sînt !
— La fel cu caii. Nu vreau să le răpesc libertatea, fără să am conştiinţa că o fac de nevoie.
— Frumos, *sir*, foarte frumos ! Aşa s-ar cuveni să gîndească, să vorbească şi să facă orice om şi creştin. Dar cine v-a spus că trebuie neapărat să capturaţi un mustang, să-i răpiţi libertatea ? V-aţi exersat în mînuirea *lasso*-ului şi e vorba să încercaţi acuma pe viu. Vreau să văd dacă reuşiţi la examen. Limpede ?
— Asta-i cu totul altceva. Sînt de acord.
— Bun. În schimb, pentru mine, lucrul e serios. Trebuie să-mi fac rost de un cal. V-am mai spus-o şi repet : să vă ţineţi bine în şa, să vă struniţi bine calul în clipa cînd *lasso*-ul se strînge şi urmează smucitura. Dacă nu, veţi fi aruncat din şa, mustangul o ia la goană şi vă trage după el. Atunci vă pomeniţi fără cal şi ajungeţi pedestraş de rînd, cum sînt eu în clipa de faţă.
Ar fi vrut să continue, dar tăcu deodată şi-mi arătă cu mîna defileul dintre cei doi munţi situaţi la capătul nordic al preriei. Apăruse acolo un cal, un singur cal liber. Se plimba încet, fără să se atingă de ierburi, îşi întorcea capul cînd într-o parte, cînd în alta, şi trăgea aerul pe nări.
— Îl vedeţi ? şopti Sam.
De emoţie, vorbea în şoaptă, deşi calul nu putea să ne simtă.

— Nu vă spuneam eu că sosesc ? Ăla de colo e un cercetaş, care a luat-o înaintea herghelie pentru a vedea dacă ţinutul e sigur. Viclean armăsar ! Cum scrutează şi adulmecă în toate direcţiile ! Pe noi nu ne poate simţi, ne bate vîntul în faţă ; tocmai de aceea am ales locul acesta.
Deodată, mustangul porni la trap ; alergă înainte, o coti la dreapta, pe urmă la stînga, şi dispăru în defileul de unde apăruse.
— L-aţi observat bine ? întrebă Sam. Cît de chibzuit se poartă şi cum foloseşte fiecare tufiş sau ridicătură de teren ca să nu fie văzut ! Un cercetaş indian n-ar face mai bine.
— Adevărat. Sînt de-a dreptul uluit !
— Acum s-a întors la ai săi, ca să raporteze patrupedului său comandant că nu e nici o primejdie. Dar se înşală, hi-hi-hi-hi ! Pun rămăşag că în cel mult zece minute vor fi aici. Băgaţi de seamă ! Ştiţi cum o să procedăm ?
— Ei ?
— Dumneavoastră călăriţi repede înapoi, către ieşirea din prerie, şi aşteptaţi acolo. Iar eu o iau călare în jos, pînă la ieşirea văii şi mă ascund în pădure. Cînd soseşte herghelia, o las să treacă şi mă reped apoi pe urmele ei. Atunci caii o vor lua la goană înspre dumneavoastră ; ieşiţi deci la iveală şi mustangii fug îndărăt, în direcţia mea. Îi hăituim aşa încolo şi încoace, pînă ce ne alegem doi cai din cei mai buni ; pe aceştia îi prindem ; îl păstrez pe cel care mi-o plăcea mai mult, iar celuilalt îi dăm drumul. Sîntem înţeleşi ?
— Nu mă pricep deloc la vînătoarea de cai ; în schimb dumneata eşti meşter, deci trebuie să-ţi execut întocmai poruncile.
— *Well*, aveţi dreptate. Am ţinut destui mustangi între coapsele mele ; i-am strunit şi stăpînit ; pot

spune că n-ați nimerit-o rău zicîndu-mi „meșter". Și acum, plecați de aici, altminteri trece timpul și noi nu am ajuns încă la fața locului.

Încălecarăm din nou și o pornirăm în direcții diferite; el spre nord, eu spre sud, pînă la intrarea prin care pătrunseserăm în prerie. Cum doborîtorul meu de urși era prea greoi pentru acțiunea ce ne aștepta, stînjenindu-mi mișcările, m-aș fi lipsit deocamdată de el; dar citisem și auzisem că un *westman* serios se desparte numai atunci de pușca lui cînd e absolut sigur că nu-l pîndește nici un pericol. Ceea ce, evident, nu era cazul. În orice clipă se putea ivi un indian sau chiar o sălbăticiune; îmi păstrai de aceea pușca, strîngîndu-i cureaua ca să nu mă lovească în timpul mersului.

Acum așteptam cu înfrigurare apariția cailor. Mă oprisem la marginea preriei, lîngă pădure, legasem capătul *lasso*-ului de oblînc și lațul mi-l așezasem dinainte, ca să-l am la îndemînă.

Hotarul de jos al preriei era atît de departe, încît din locul unde mă aflam n-aș fi putut zări apariția mustangilor. Animalele nu puteau să intre în cîmpul meu vizual decît după ce Sam i-ar fi gonit spre mine.

Nu trecu nici un sfert de oră și zării în depărtare o mulțime de puncte negre care se îngroșau repede în timp ce urcau panta. Mai întîi de mărimea unor rîndunele, păreau să capete pe rînd dimensiunile unor pisici, apoi ale unor cîini sau viței, pînă cînd se apropiară suficient ca să-și arate proporțiile reale. Erau mustangi, care, în goană sălbatică, se îndreptau spre mine.

Măreață era priveliștea ce-mi ofereau aceste splendide animale! Coamele lor fluturau în vînt, cozile păreau niște penaje în zbor. Erau cel mult trei sute de capete, și totuși pămîntul se cutremura

sub copitele lor. Un armăsar bălan alerga înaintea celorlalți, un exemplar minunat, care te ispitea să-l prinzi; dar nici unui vînător din preerie nu i-ar trece prin gînd să călărească pe un bălan: animalul, vizibil de departe, l-ar trăda dușmanului.

Sosise momentul să mă arăt. Ieșii dintre copaci și efectul se produse fulgerător; bălanul din fruntea hergheliei sări îndărăt, ca și cînd ar fi fost lovit de un glonț; herghelia se opri brusc; un fornăit puternic și înfricoșat. Asta însemna: „Escadron, stînga-mprejur!" Și bălanul o luă la goană către coada hergheliei pentru a-și întoarce trupa înapoi, la baza de pornire.

Îi urmam la pas; nu eram grăbit. Știam că Sam îi va goni iarăși în direcția mea. Între timp mă izbi un amănunt pe care căutam să-l deslușesc. Deși mustangii nu se opriseră în fața mea decît o fracțiune de secundă, mi se păruse totuși că unul dintre ei n-ar fi cal, ci catîr. Poate mă înșelam, însă aveam impresia că nu. Mi-am propus să fiu atent a doua oară. Catîrul se găsea în primele rînduri, chiar după conducătorul bălan; părea deci nu numai acceptat de ceilalți mustangi, dar și învestit cu un rang înalt.

Nu trecu mult și herghelia se apropie iarăși de mine, dar văzîndu-mă făcu din nou calea întoarsă. Jocul acesta se repetă încă odată, și atunci constatai că nu mă înșelasem; era un catîr printre ei, un catîr șarg, cu dungi negre pe spinare. Făcea asupră-mi o impresie foarte bună. În pofida capului său mare și a urechilor lungi, era un animal deosebit de frumos. Catîrii sînt mai potoliți decît caii, au călcătura mai sigură și nu amețesc pe marginea prăpastiei. Aceste calități trag considerabil în cumpănă. Firește că trebuie ținut cont și de încăpținarea lor. Am văzut catîri care preferau să fie biciuiți decît să se miște

cu un pas, deşi nu erau împovăraţi şi nici drumul nu era rău. Nu voiau, şi basta !

Mi se părea că acest catîr dădea dovadă de multă vitalitate. Ochii îi luceau mai inteligenţi, mai scăpărători decît cei ai cailor ; de aceea, mi-am pus în gînd să-l prind. Se vede treaba că fugise de la stăpînul său, în toiul unei vînători de cai sălbatici, şi rămăsese în familia mustangilor.

Şi iată că Sam gonea din nou spre mine întreaga trupă. Ne apropiasem atît de mult unul de celălalt, încît ne vedeam clar. Mustangii nu mai aveau încotro ; nici să înainteze, nici să se întoarcă. Se repeziră deci în lături. Îi urmăream pas cu pas. Herghelia se despărţi în două şi îl văzui pe catîr în formaţia principală. Alerga împreună cu bălanul. Era un animal neobişnuit de iute şi de perseverent. Mă aţinui în apropiere. Sam părea să fi pus ochii pe acelaşi grup.

— Haide, ne aruncăm în mijlocul lor, *sir !* Eu o iau pe stînga, dumneavoastră pe dreapta ! îmi strigă el.

Dădurăm pinteni cailor. Nu numai că ţinurăm pasul cu mustangii, dar ne şi apropiam de ei cu atîta iuţeală, încît îi ajunserăm din urmă înainte să fi atins liziera pădurii. Acolo, în pădure, nu le convenea să intre. Se întoarseră şi încercară să treacă de noi. Ca să le tăiem calea, gonirăm unul spre celălalt ; caii se îngrămădiră ca un cîrd de orătănii în care a pătruns uliul. Bălanul şi catîrul ţîşniră dintre ai lor, galopînd printre noi ; ne luarăm după ei. Îl auzii pe Sam, care-şi rotea *lasso*-ul în jurul capului, gata să-l lanseze :

— Va să zică tot *greenhorn* aţi rămas ! Şi veţi rămîne în veci !

— De ce ?

— Aţi pus ochii pe bălan. Curat ca un *greenhorn*, hi-hi-hi-hi !

I-am răspuns, dar nu mă auzi. Rîsul lui zgomotos îmi acoperi cuvintele. Poftim, crede că-l urmăresc pe bălan ! N-are decît să creadă ! Lăsai catîrul în pace şi mînai în lături, unde mustangii sforăiau şi nechezau speriaţi, învălmăşindu-se şi alergînd fără ţintă. Sam se apropiase de catîr tocmai bine ca să poată arunca *lasso*-ul. Laţul nimeri precis şi se încolăci în jurul gîtului. Acum, călăreţul trebuia să strîngă zdravăn frîul şi, aşa cum mă sfătuise atît de grijuliu pe mine, să schimbe direcţia calului cu o sută optzeci de grade, ca să reziste smuciturii în clipa cînd *lasso*-ul va fi întins la maximum. Sam procedă întocmai, dar cu o secundă prea tîrziu ; calul lui încă nu se întorsese bine şi încă nu se proptise în picioare, cînd smucitura, extrem de puternică, îl smulse din loc. Sam Hawkens zbură din şa, făcu o tumbă splendidă prin aer şi căzu la pămînt. Calul îşi reveni şi alergă de-a lungul *lasso*-ului care, în felul acesta, se destinse. Iar catîrul, care se ţinuse tare, profită de răgaz ; porni la galop trăgînd după sine şi calul — *lasso*-ul fiind bine legat de oblînc — şi o luă spre largul preriei.

Dădui fuga la Sam, să văd dacă nu e rănit. Omuleţul se ridicase între timp şi îmi strigă speriat :

— La naiba ! Uite că mîrţoaga lui Dick Stone o şterge cu catîr cu tot ! Nici măcar adio nu mi-a spus, dacă nu mă-nşel !

— Eşti lovit ?

— Nu. Descălecaţi rapid şi daţi-mi calul dumneavoastră. Am nevoie de el.

— La ce ?

— Se înţelege că pentru a-i ajunge pe fugari. Hai, descălecaţi, fără vorbă !

— Nici nu mă gîndesc ! Riști să mai faci o tumbă și atunci s-ar duce dracului amîndoi caii.

Îmi îndemnai calul iarăși pe urmele catîrului, care o luase o bună bucată înainte, dar intrase în conflict cu calul lui Sam. Unul trăgea într-o parte, altul în cealaltă și se încurcau reciproc, legați fiind de același *lasso*. Îi ajunsei deci repede din urmă. Nici nu găsii necesar să mă folosesc de *lasso*-ul meu, ci apucai *lasso*-ul lui Sam, care lega amîndouă animalele, și mi-l înfășurai bine în jurul mîinii. Acum eram sigur că voi supune catîrul. Îl lăsai mai întîi să alerge, pe urmă pornii în galop cu ambii cai după el. Totodată trăgeam din ce în ce mai tare de funie, încît lațul se strîngea necontenit. Puteam să dirijez astfel animalul, să-l stăpînesc destul de bine. Mă prefăcui că slăbesc *lasso*-ul și îl îndemnai pe catîr să facă un ocol și să ajungă în dreptul lui Sam. În sfîrșit, strînsei lațul cu atîta putere, încît fugarul nu mai avu scăpare. Își pierdu răsuflarea și căzu.

— Țineți-l bine pînă pun mîna pe ticălos. Apoi dați-i drumul ! îmi strigă Sam.

Sări, și în ciuda faptului că animalul căzut zvîrlea violent din picioare, se lipi de el.

— Acum ! ordonă Sam.

Slobozii strînsoarea. Catîrul își reveni și se săltă în sus. Atunci Sam, la iuțeală, se cocoță în spinarea lui. Animalul stătu cîteva clipe nemișcat, ca încremenit de spaimă ; începu apoi să sară ba înainte, ba îndărăt. Deodată, se repezi brusc, pe toate patru picioarele, în lături, se cabră ca o pisică furioasă. Dar Sam, mărunțelul, se ținu bine.

— Nu mă dă el jos ! îmi strigă. Acum o să-și încerce ultima șansă și o s-o ia la goană. Așteptați aici ; îl potolesc eu și-l aduc înapoi !

De data asta, Sam se înșelă. Catîrul nu o luă la goană, ci se aruncă fulgerător la pămînt, dîndu-se de-a berbeleacul. Bietul Sam ! Putea să-i frîngă gîtul. Fu nevoit să descalece. Coborîi și eu de pe cal, apucai *lasso*-ul care se tîra pe pămînt și-l înfășurai repede de două ori în jurul unei tufe puternice. Între timp, catîrul, eliberat de călăreț, sări din nou în picioare. Încercă s-o zbughească, dar tufa rezistă ; *lasso*-ul se încordă și lațul se strînse în jurul gîtului ; animalul se prăbuși iarăși la pămînt.

Retras mai la o parte, Sam Hawkens își pipăia coastele, șoldurile și făcea o mutră de parcă ar fi mîncat varză acră cu magiun de prune. Zise :

— Lăsați-o dracului de bestie ! Pe asta n-o domolește nimeni, dacă nu mă-nșel.

— Atît ar mai lipsi ! Nu mă las eu umilit de un catîr al cărui tată n-a fost un gentleman, ci măgar sadea. Va trebui să asculte. Fii atent !

Slobozii *lasso*-ul și mă așezai, cu picioarele desfăcute, pe animalul culcat. Cum simți că-și recapătă răsuflarea se și ridică de jos cu mine în spinare. Acum, înainte de orice era nevoie de o puternică strînsoare a genunchilor, și întru aceasta îl depășeam cu mult pe micul Sam. Coastele calului trebuie să se moaie între coapsele călărețului ; animalul își simte mădularele strivite și se înspăimîntă de moarte. În timp ce catîrul, după vechea-i metodă, încerca să mă arunce la pămînt, cum procedase adineauri cu Sam, aruncai *lasso*-ul ce-i atîrna de gît și îl făcui colac, ținîndu-l strîns lîngă laț. De cîte ori observam că animalul dădea să se culce, spoream strînsoarea lațului ; cu această manevră și cu forța genunchilor țineam catîrul în picioare. Era o luptă cruntă, cum s-ar spune, corp la corp ; nădușeam din toți porii, dar catîrul asuda și mai mult ; trupul îi era leoarcă și botul împroșca fulgi de spumă. Mișcările îi deveniseră mai

slabe și mai necontrolate; fornăitul mînios trecu într-un fel de tuse seacă. Apoi animalul se culcă sub mine, nu din voia lui, ci din slăbiciune. Rămase așa, liniștit, cu ochii dați peste cap. Atunci răsuflai și eu adînc; mă simțeam ca și cînd s-ar fi rupt în mine toate vinele și tendoanele.

— *Heavens,* cerule, ce om! strigă Sam. Sînteți mai tare chiar decît animalul ăsta! De-ar fi să vă priviți în oglindă, v-ați speria.

— Cred și eu!

— V-au ieșit ochii din cap, buzele vi s-au umflat, fălcile s-au învinețit.

— Asta pentru că un *greenhorn* nu se dă bătut cu una, cu două, pe cîtă vreme un meșter în vînatul mustangilor, fiind mai deștept, se lasă păgubaș. Bineînțeles, după ce i se întîmplă ca propriul său cal să se agațe de un catîr și s-o pornească, în doi, la plimbare.

Mă privi mai mult decît jalnic și mă rugă plîngăreț:

— Ci tăceți odată, *sir!* Vă asigur că și cel mai destoinic vînător o poate păți la fel. Ați avut ieri și azi două zile bune.

— Sper să mai apuc și altele. În schimb, pentru dumneata au fost tare proaste. Ce-ți fac, ca să spun așa, coastele și celelalte oscioare?

— Habar n-am! Le voi cerceta mai tîrziu. De îndată ce mă simt mai bine, mă apuc să le număr. Deocamdată, îmi par zdrobite. De cînd mă știu, n-am încălecat asemenea dobitoc. Sper că l-ați învățat minte!

— Nu-l vezi cum zace sfîrșit de puteri, mai-mai să ți se rupă inima! Să-i punem șaua și zăbala. Îl încaleci și pornești spre casă.

— Păi, o să-și arate iar năravul!

— Ba deloc! A pătimit destul. E un animal deștept și o să te poți felicita că l-ai prins.

— Cred și eu. De altfel pusesem de la început ochii pe el. În schimb dumneavoastră, alergîndu-l pe bălan, ați făcut o mare prostie.

— Ești convins?

— Fără îndoială.

— Nu asta te întreb. Vreau să știu dacă ești convins că-l alesesem pe bălan.

— Atunci, pe care?

— Tot pe catîr.

— Ei, las-o încurcată!

— Oi fi eu un *greenhorn,* dar atîta lucru știu și eu: un cal bălan nu se potrivește cu vînătorul din vestul sălbatic. Catîrul însă, mi-a plăcut de la prima ochire.

— Vă pricepeți la cai, nimic de zis!

— Aș dori să te pricepi și dumneata tot atît de bine la oameni, dragă Sam! Și acum vino să ridicăm animalul de jos.

Am sculat catîrul în picioare. Stătea supus și tremura tot. Nu se împotrivi nici cînd i-am pus șaua, nici cînd i-am vîrî zăbala între dinți. Și cînd Sam îl încălecă, dădu ascultare frîului, ca un cal domestic, obișnuit cu călăria.

— A mai avut stăpîn, constată mărunțelul. Și stăpînul trebuie să fi fost un bun călăreț. E evident. O fi fugit de acasă. Știți ce nume-i dau?

— Ei?

— Mary. Am călărit cîndva un catîr cu numele ăsta. Ce nevoie să-mi mai bat capul ca să-i găsesc alt nume?!

— Așadar, catîrul Mary și pușca Liddy?

— Exact. Drăguț, nu-i așa? Iar acum, dați-mi voie să vă cer un mare hatîr.

— Bucuros. Ce dorești?

— Să nu vorbiți nimănui despre pățania mea! Vă voi fi profund recunoscător.

— Prostii ! Doar e un lucru de la sine înţeles şi nu e nevoie de recunoştinţă.

— Totuşi vi se cuvine. Ce-ar mai rîde banda din tabără dacă ar afla cum s-a procopsit Sam Hawkens cu noua şi graţioasa lui Mary ! Ar face un haz teribil. Dacă nu divulgaţi nimic, am să...

— Taci, te rog ! l-am întrerupt. E păcat să-ţi mai baţi gura în legătură cu afacerea asta. Eşti dascălul şi prietenul meu. Nu mai am nimic de adăugat. Ochii lui mici şi jucăuşi se umeziră şi-l auzii strigînd cu entuziasm :

— Da, sînt prietenul dumneavoastră, *sir*. Şi dac-aş şti că mă îndrăgiţi niţeluş, ar fi o nespusă bucurie şi mîngîiere pentru bătrîna mea inimă.

Îi întinsei mîna.

— Dragă Sam, pot să-ţi fac această bucurie. Fii sigur că-mi eşti foarte apropiat, să zicem ca un... Ei ! ca un unchi cumsecade şi curajos. Îţi ajunge ?

— Pe deplin, *sir*, pe deplin ! Sînt fericit. Şi de fericire sînt gata să vă satisfac, chiar acum, orice dorinţă. Vreţi... vreţi... de pildă s-o mănînc pe această nouă Mary, sub ochii dumneavoastră, cu piele şi păr cu tot ? Sau preferaţi să mă transform în marinată, să mă fac tocană şi să mă înghit eu însumi ? Sau...

— Stai ! l-am oprit, amuzat. Ar fi să te pierd în ambele cazuri ; în primul rînd, ai crăpa, în al doilea, ai muri de indigestie, pentru că ţi-ai consuma şi peruca, iar stomacul n-ar mistui-o. Mi-ai făcut destule servicii şi sper să-mi mai faci destule şi de-aici încolo. Rămîi, aşadar, în viaţă, împreună cu Mary, şi vezi mai bine să ajungem cît mai repede în tabără. Vreau să lucrez.

— Să lucraţi ! Ca şi cînd aici aţi fi stat degeaba ! Dacă nici asta n-a fost muncă, atunci nu mai ştiu cum să-i zic.

Legai cu *lasso*-ul calul lui Dick Stone de-al meu, şi pornirăm. Mustangii, fireşte, dispăruseră demult ; catîrul asculta supus de călăreţul său, încît Sam exclamă de repetate ori în cursul drumului :

— Are şcoală Mary asta ! Şcoală bună ! Simt şi constat la fiece pas că voi călări, de azi încolo, ca niciodată. Îşi aminteşte cele învăţate mai demult şi uitate apoi în familia mustangilor. Cred că n-are numai temperament, ci şi caracter.

— Şi dacă nu-l are, poţi să i-l formezi dumneata. Nu-i încă prea bătrînă.

— Cum cîţi ani îi daţi ?

— Cinci, nu mai mulţi.

— Exact părerea mea. Voi controla mai pe urmă dac-am apreciat bine. Numai dumneavoastră vă datorez animalul. Am avut două zile rele, foarte rele, iar dumneavoastră glorioase. Aţi fi bănuit oare că veţi învăţa atît de repede, una după alta, şi vînătoarea de bizoni, şi cea de mustangi ?

— De ce nu ? Aici în vest, trebuie să te aştepţi la orice. Sper să-mi însuşesc şi alte soiuri de vînătoare.

— Hm ! Da. Vă urez să vă descurcaţi la fel de bine. Mai cu seamă ieri, viaţa vă atîrna de un fir de păr. Prea v-aţi expus. Nu uitaţi că sînteţi un *greenhorn*. Şade băiatul cuminte, lasă să se apropie taurul, şi-l plesneşte drept în ochi ! Unde s-a mai pomenit aşa ispravă ? Sînteţi încă ageamiu, nesocotiţi puterea bizonului. Altă dată fiţi mai prudent şi nu vă încredeţi prea mult în ştiinţa dumneavoastră. Vînătoarea de bizoni e extrem de primejdioasă. N-o întrece decît una singură.

— Care ?

— Cea de urşi.

— Nu cumva te referi la ursul negru cu botul galben ?

— La baribal ? Nicidecum ! Acela e un animal paşnic şi blajin, pe care l-ai putea deprinde să calce rufe şi să tricoteze. Mă refer la ursul grizzly, ursul cenuşiu din Munţii Stîncoşi. Cum aţi citit de toate, probabil că l-aţi întîlnit şi pe dumnealui prin cărţi.

— Da.

— Bucuraţi-vă că nu v-a ieşit în cale. Cînd se ridică în labele dinapoi, e cel puţin cu două picioare mai înalt decît dumneavoastră ; dintr-o muşcătură vă face capul chisăliţă, iar cînd e atacat şi îl apucă furia, nu se lasă pînă nu-l sfîşie şi nu-l nimiceşte pe adversar.

— Sau adversarul pe el.

— Oho ! din nou iese la iveală cît de uşuratic sînteţi. Vorbiţi de ursul acesta puternic şi de neînvins cu o nepăsare de parc-ar fi vorba de un ursuleţ spălător, mărunt şi paşnic.

— Nu-l subapreciez chiar atîta. Însă de neînvins, cum zici dumneata, nu cred să fie. Orice fiară poate fi învinsă, deci şi ursul grizzly.

— Şi asta aţi citit-o ?

— Da.

— Hm ! Nu cred că tocmai cărţile multe prin care aţi umblat sînt pricina neseriozităţii de care daţi dovadă. Sînteţi doar un băiat destul de înţelegător, dacă nu mă-nşel. Aţi fi în stare să atacaţi un grizzly aşa cum aţi făcut ieri cu bizonii ?

— Dacă n-aş avea încotro, da !

— Dacă n-ar avea încotro ! Auzi neghiobie ! Orice om are încotro, numai să vrea.

— Adică, dacă e laş, o poate lua la sănătoasa. Asta vrei să spui ?

— Aici nu e vorba de laşitate. Nu e nici o ruşine să fugi din faţa unui grizzly. Şi, dimpotrivă, dacă-l stîrneşti, e curată sinucidere.

— În cazul acesta, părerile noastre diferă. Dacă mă atacă prin surprindere şi nu-mi lasă timp să fug, trebuie să mă apăr. Dacă se dă la un prieten, trebuie să-i sar prietenului în ajutor. Iată două împrejurări în care nu pot şi n-am dreptul s-o şterg. Afară de asta, îmi închipui că un *westman* curajos atacă ursul grizzly chiar dacă nu e strictă nevoie, pentru a face inofensivă o fiară atît de periculoasă şi, la urma urmei, pentru coapsele şi labele ei, care trebuie că au un gust delicios.

— Sînteţi incorigibil şi mă tem pentru pielea dumneavoastră. Să-i mulţumiţi cerului dacă n-o să faceţi nicicînd cunoştinţă cu asemenea coapse şi labe ! Deşi sînt convins că nu există pe lume delicatesă mai gustoasă ; întrece pînă şi carnea de bivoliţă.

— Cred că aici n-ai motive să tremuri pentru soarta mea. Ori există şi prin părţile astea urşi cenuşii ?

— De ce n-ar exista ? Ursul grizzly se plimbă prin întregul masiv muntos ; urmează cursul apelor şi pătrunde uneori pînă-n prerie. Pe cine-l întîlneşte e vai de capul lui ! Mai bine să nu vorbim !

N-am fi bănuit nici unul că în ziua următoare vom relua tema şi încă la un mod cu totul diferit, căci sălbăticiunea atît de temută ne va ieşi în cale. De altminteri, nici nu mai aveam timp de taifas ; ajunseserăm la tabără, care fusese mutată la o distanţă apreciabilă, deoarece, în lipsa noastră, echipa înaintase cu măsurătoarea. Bancroft şi cei trei experţi ai săi se puseseră temeinic pe treabă ; voiau să arate ce pot. Apariţia noastră stîrni senzaţie.

— Un catîr, un catîr ! De unde-l ai, Hawkens ? Ia spune ! De unde ?

— Mi-a fost expediat direct pe adresa mea, răspunse Sam cu toată seriozitatea.

— Imposibil ! De la cine, cum ?

7*

— Prin poştă, recomandat expres, cu banderolă şi timbru de doi cenţi. Doriţi să vă arăt ?

Unii izbucniră în rîs, alţii înjurau. Dar Sam îşi atinsese scopul : nu-l mai întrebară nimic. Nu ştiu dacă barem cu Dick Stone şi cu Will Parker s-a dovedit mai comunicativ, căci m-am alăturat repede echipei apucîndu-mă de măsurători. Pînă la asfinţit, înaintarăm atît de departe, încît a doua zi dimineaţă ar fi trebuit să continuăm măsurătorile în valea unde apăruseră bizonii. Seara, discutînd cu Sam, îl întrebai dacă nu cumva există riscul de a fi opriţi din lucru de către alţi bizoni, care, după toate aparenţele, îşi aveau drumul pe-acolo. Noi făcuserăm cunoştinţă cu o trupă de avangardă ; ne puteam aştepta să apară şi grosul turmei. Dar Sam era de altă părere :

— Nici pomeneală, *sir !* Bizonii nu sînt mai proşti decît mustangii. Avangărzile fugărite de noi şi-au avertizat întreaga trupă. Vor lua, cu siguranţă, altă direcţie şi se vor feri cu străşnicie să mai treacă pe-aici.

Cum se crăpă de ziuă, ne mutarăm tabăra în partea superioară a văii. Hawkens, Stone şi Parker n-au participat la mutarea corturilor : Sam îşi pusese în gînd să-şi mai dreseze catîrul, iar Stone şi Parker îl însoţiră în prerie, spre locul unde fusese capturat animalul şi care se preta destul de bine pentru antrenamente de călărie.

Noi, experţii, ne ocuparăm mai întîi cu fixarea jaloanelor, la care ne ajutară şi cîţiva dintre oamenii lui Rattler, în timp ce dînsul, împreună cu alţi chiulangii hoinăreau prin împrejurimi. Am ajuns pînă în zona unde doborîsem cei doi tauri. Spre mirarea mea constatai că taurul cel bătrîn dispăruse. Cercetarăm terenul şi descoperirăm o dîră lată, care se pierdea în pădurice ; iarba fusese călcată pe o lăţime de vreo doi coţi.

— Extraordinar ! Cum e posibil ? exclamă Rattler. Cînd am fost aici după carne, i-am cercetat îndeaproape pe amîndoi taurii. Erau morţi. Şi uite că bătrînul mai era în viaţă !

— Crezi ? îl întrebai.

— Păi ! Ori vă-nchipuiţi că un bivol mort mai poate să se scoale şi să plece ?

— Nu e musai să plece. S-ar putea să-l care cineva.

— Aşa ? Şi cine, mă rog ?

— Nişte indieni, de pildă. Am descoperit mai sus urma unui picior de indian.

— Zău ? Multă minte mai zace în capul unui *greenhorn.* Dacă l-au luat indienii, pe unde dracu or fi venit ?

— Or fi venit pe undeva.

— Păi, sigur ! Se vede că au căzut din cer. Altminteri, ar trebui să le zărim urmele. Or, aşa, e imposibil să fie vorba de indieni. Adevărul e că bivolul a mai avut viaţă în el şi, cînd s-a trezit a luat-o tîrîş spre pădurice ; acolo, desigur că şi-a dat duhul. Hai să vedem !

Porni cu oamenii lui de-a lungul dîrei. Se aştepta, probabil, să merg şi eu. Dar nu m-am dus. Îmi displăcuse aroganţa cu care mi-a vorbit. Şi, apoi, aveam treabă. În fond, mi-era indiferent ce-a devenit hoitul bătrînului taur. Mă apucai de lucru. Dar nici n-am întins bine jalonul, că din pădurice străbătură concomitent cîteva strigăte de spaimă. Răsunară vreo trei împuşcături, după aceea vocea lui Rattler.

— Sus, în copaci, iute ! Altfel sînteţi pierduţi ! Asta nu ştie să se caţere !

Care „ăsta" ? De cine vorbea ? În clipa aceea unul din oamenii lui Rattler ţîşni din pădurice, ca şi cînd moartea l-ar fi apucat de mînecă.

— Ce-i, ce s-a întîmplat ? îi strigai.

— Un urs, un urs uriaş, un grizzly ! anunţă el, în timp ce gonea ca din puşcă pe lîngă mine.

Atunci se auzi un glas îngrozit, cutremurător :

— Ajutor, ajutor ! Văleu, m-a prins !

Aşa nu urlă decît un om care vede cum se cască înaintea lui gura morţii. Omul se afla, deci, în mare primejdie ; trebuia să-i vin în ajutor. Dar cum ? Îmi lăsasem puşca în cort, ca să nu mă deranjeze la lucru. Nu fusese o imprudenţă, de vreme ce noi, experţii, ne aflam sub ocrotirea unor oameni înarmaţi. Să mă fi repezit mai întîi la cort ? Între timp, bietul om ar fi fost sfîşiat. Trebuia să sar imediat în ajutorul lui. Nu aveam la mine decît cuţitul şi cele două pistoale. Dar ce fel de arme sînt astea împotriva unui urs grizzly ? Acesta e o rudă apropiată a ursului din peşteri, specie azi dispărută, şi aparţine mai mult timpurilor preistorice decît prezentului. Atinge o lungime de nouă picioare. Mai tîrziu aveam să răpun namile din acestea care cîntăreau cîte nouă sute de kilograme. Forţa muşchilor săi e colosală ; tîrăşte după el cu uşurinţă un cerb, un mînz sau o juncă de bizon. Călăreţul nu poate să-i scape decît dacă posedă un cal extrem de iute şi rezistent la fugă ; altfel, ursul cenuşiu îl ajunge din urmă. Datorită uriaşei sale puteri, curajului şi perseverenţei fără margini, răpunerea unui grizzly este considerată de indieni ca un act de vitejie supremă.

Mă năpustii, aşadar, în pădurice. Urma ducea pînă departe în interior, unde creşteau copaci înalţi. Pînă acolo îl tîrîse ursul pe taur. Şi tot de acolo venise. Iată de ce nu-i zărisem urma ; se ştersese sub greutatea hoitului tîrît.

Clipa era grea. În spate vociferau colegii mei, experţii, alergînd spre corturi ca să-şi aducă armele ; în faţa mea ţipau *westmen*-ii şi răcnetul celui căzut în ghearele ursului sfîşia văzduhul.

Mă apropiam în salturi ; auzeam acum şi mormăitul ursului. De fapt, expresia nu e proprie, pentru că tocmai asta îl deosebeşte pe uriaşul grizzly de celelalte specii de urşi : dihania nu mormăie. Sunetul ce-l scoate la mînie sau durere e un horcăit, o gîfîială ciudată, puternică, precipitată.

În sfîrşit, ajunsei la faţa locului. Iată şi trupul bizonului complet sfîrtecat. În dreapta şi în stînga mea strigau *westmen*-ii urcaţi în copaci şi simţindu-se acolo în oarecare siguranţă, pentru că nu s-a mai văzut decît rareori ca un grizzly să se caţere în copac. Drept în faţă, dincolo de leşul taurului, cineva încercase să se urce într-un copac, dar fusese surprins de urs. Omul atîrna acum, sprijinit cu pieptul de o cracă şi îmbrăţişînd copacul, în timp ce ursul, ridicat în două labe, rîcîia cu ghearele coapsa şi pîntecul nenorocitului. Bietul om era sortit morţii ! Nu-l mai puteam salva şi, dacă m-aş fi întors în acea clipă, nimeni n-ar fi avut dreptul să-mi reproşeze ceva. Însă priveliştea mă impresiona teribil. Ridicai de jos una din puştile abandonate de *westmen*-i. Din păcate, nu mai avea gloanţe. Atunci mă răsucii brusc, sării peste hoitul bizonului şi, din toate puterile de care dispuneam, izbii căpăţîna ursului cu patul puştii. Ridicolă încercare ! Puşca se sfărîmă ca sticla ; nici cu securea de măcelărie nu crăpi o asemenea ţeastă. Obţinui totuşi un oarecare succes ; abătui atenţia ursului de la victima sa. Fiara întoarse capul spre mine, nu grăbit, cum ar proceda o felină sau un cîine sălbatic, ci alene, ca şi cînd s-ar fi mirat de tentativa mea neghioabă. Măsurîndu-mă cu ochii lui mici şi înfundaţi, ursul părea să chibzuiască dacă face să rămînă lîngă victima lui, sau să se ia după mine. Aceste clipe îmi salvară viaţa, căci mă fulgeră o idee, singura care mi-ar fi putut ajuta în situaţia dată. Scosei unul din pistoale, mă apropiai de urs, care nu-şi întorsese de-

cît capul spre mine — și trăsei odată, de două, trei, patru ori la rînd, drept în ochi, așa cum făcusem, nu departe de aici, cu cel de-al doilea taur. Firește că totul s-a petrecut mai repede ca gîndul. Apoi sării în lături și, urmărind mișcările ursului, scosei de la brîu cuțitul de vînătoare.

Rămînînd pe loc, aș fi plătit cu viața, căci fiara orbită țîșni de lîngă copac și se aruncă în direcția unde stătusem cu o clipă mai înainte. Nu dădu de mine și, cu suflarea otrăvită, cu izbituri năprasnice de labă, porni să mă caute. Se agita ursul ca scos din minți, se răsucea pe toate patru labele, scormonea pămîntul, făcea salturi dezordonate, însă nu reușea să mă găsească, pentru că, spre norocul meu, țintisem perfect și îl orbisem. S-ar fi putut conduce după miros, dar era stăpînit de atîta furie, încît nu mai uza de simțurile și de instinctul lui.

În cele din urmă, își îndreptă atenția asupra rănilor sale, neglijînd pe vrăjmașul care i le provocase. Se așeză și, ridicînd capul, își trecu labele din față peste ochii însîngerați. Horcăia și își arăta colții. Mă apropiai repede și îi vîrîi de două ori cuțitul între coaste. Întinse o labă spre mine, dar sării în lături. Nu-l nimerisem în inimă și mai avu putere să mă caute, stăpînit de un nou acces de furie. Toate acestea durară vreo zece minute. Fiara pierduse mult sînge și era vizibil istovită. Se așeză iarăși ca să-și pipăie ochii. Profitai de prilej ca să-i aplic alte două lovituri de cuțit. De astă dată nimerii mai bine. Ursul căzu, pe cînd eu mă retrăsei iarăși. Apoi se ridică și făcu, horcăind, cîțiva pași înainte, se clătină și căzu iar, dădu să se ridice pe labele dindărăt, însă nu mai avu putere și se rostogoli de cîteva ori, într-un efort zadarnic de a se pune pe picioare. În sfîrșit, se întinse cît era de lung și rămase nemișcat.

— Slavă Domnului ! exclamă Rattler, de sus, din copac. Gata cu bestia ! Am scăpat dintr-o primejdie grozavă.

— Nu prea sesizez ce fel de primejdie te păștea, i-am răspuns. Doar ai avut destulă grijă de pielea dumitale. Poți coborî !

— Nu, încă nu. Vezi mai întîi dacă ursul e mort de-a binelea.

— E mort.

— De unde știi ? Habar n-ai ce dîrzenie zace într-însul. Hai, vezi odată !

— S-o fac pentru dumneata ? Dacă vrei să te convingi, cercetează-l personal. Doar ești un *westman* renumit, pe cînd eu, nimic altceva decît un *greenhorn*.

Acestea zise, mă apropiai de camaradul lui, care rămăsese agățat în copac. Nu mai răcnea, nici nu mișca. Chipul îi era crispat de groază și ochii, larg deschiși, mă fixau ca de sticlă. Carnea de pe ambele coapse îi fusese smulsă pînă la os ; din pîntec îi ieșeau măruntaiele. Îmi stăpînii tulburarea și-i strigai :

— Dă-ți drumul ! Te ajut să cobori !

Nu-mi răspunse și nu trădă în nici un fel că m-ar fi înțeles. Mă adresai camarazilor lui, cerîndu-le să-mi dea o mînă de ajutor. Însă faimoșii *westmen*-i nu se lăsară convinși să coboare din copac pînă n-am urnit ursul din loc, întorcîndu-l de cîteva ori, ca să le dovedesc că era mort. Abia atunci se lăsară în jos și-mi ajutară să-l coborîm pe camaradul lor atît de groaznic mutilat. Nu era lucru ușor. Bietul om se încleștase de trunchiul copacului și cu greu i-am descleștat mîinile. Murise.

Acest sfîrșit tragic nu părea să-i tulbure pe „vitejii" lui Rattler ; plecară fără să le pese nici de camaradul lor ucis, nici de urs. Iar șeful le spuse :

— S-a întors macazul ! A vrut ursul să ne mănînce, și cînd colo îl vom frige noi. Hai, băieți, repede, să-l

jupuim de piele, să alegem carnea de pe coapse şi labe!

Scoase cuţitul şi îngenunchie lîngă urs, gata de operaţie. Nu m-am sfiit să intervin.

— Trebuia să-ţi arăţi vitejia încercîndu-ţi cuţitul asupra ursului viu. Acum ai întîrziat. Nu te mai osteni degeaba!

— Cum? sări el ca ars. Te opui să-mi tai şi eu o ciosvîrtă?

— Exact, mister Rattler.

— Cu ce drept?

— Cu dreptul celui care a răpus ursul.

— Zău? Care *greenhorn* poate ucide un grizzly cu cuţitul? Noi l-am împuşcat. Cum l-am zărit am şi tras în el.

— Şi v-aţi cocoţat de urgenţă în copaci! Asta da, e adevărat, foarte adevărat!

— Dar gloanţele noastre îl nimeriseră; de pe urma lor a pierit, nu din cîteva înţepături pe care dumneata i le-ai aplicat pe cînd îşi dădea duhul. Ursul ne aparţine şi facem cu el ce poftim. Asta e!

Dădu chiar să se pună pe treabă. Dar îl prevenii:

— Jos mîna, mister Rattler; altminteri te-nvăţ eu să ţii seama de vorbele mele. Ai înţeles?

Îşi înfipse totuşi cuţitul în blana ursului. Atunci îl apucai — aşa cum îngenunchease lîngă animalul răpus — cu ambele mîini de şolduri, îl ridicai în aer şi-l repezii într-un copac, de-i trosniră ciolanele. În acea clipă de mînie, nu-mi păsa dacă-i frîngeam vreun mădular. Pe cînd Rattler mai zbura pe sus, îmi smulsesem de la brîu cel de-al doilea pistol cu încărcătura neatinsă, ca să fac faţă unui eventual atac. Rattler se puse din nou pe picioare şi, fulgerîndu-mă cu ochii turbaţi îşi scoase cuţitul, strigînd:

— Asta mi-o plăteşti! M-ai lovit şi altă dată; am eu grijă să nu se mai întîmple a treia oară!

Dădu să mai facă un pas spre mine, dar îl ameninţai cu pistolul:

— Dacă mai faci un pas, îţi găuresc scăfîrlia! Jos cuţitul! Număr pînă la trei, şi dacă nu arunci cuţitul, trag! Aşadar: unul... doi...

Ţinea cuţitul strîns în mînă, şi aş fi tras cu adevărat, poate nu chiar în cap, dar i-aş fi găurit mîna cu două-trei gloanţe. Trebuia în sfîrşit, să-i impun respectul. Noroc că n-a mai fost nevoie să descarc pistolul. În momentul critic, răsună o voce străină:

— Aţi înnebunit, oameni buni? Sînteţi doar albi. Ce motiv aveţi să vă duşmăniţi într-atîta?! Staţi!

Privirăm în direcţia de unde venea glasul şi văzurăm un bărbat ivit dintre copaci. Era scund, uscăţiv, cocoşat. Purta veşminte şi arme ca ale pieilor-roşii. Nu se deosebea bine dacă e alb sau băştinaş. Profilul lui prelung aducea parcă a indian, pe cînd culoarea feţei, deşi arsă de soare, părea să fi fost totuşi albă. Avea capul descoperit; pletele negre îi atîrnau pînă pe umeri. Îmbrăcămintea sa era alcătuită din pantaloni de piele, dintr-o cămaşă vînătorească, tot din piele şi din nişte mocasini simpli. Era înarmat cu o puşcă şi cu un cuţit. Ochii îi erau deosebit de inteligenţi şi, cu toată statura lui diformă, omul nu apărea deloc ridicol. De altfel, numai oamenii răutăcioşi şi obtuzi strîmbă din nas cînd observă un defect sau o infirmitate fizică. Rattler aparţinea acestui soi de oameni. Zărindu-l pe noul-venit, pufni în rîs.

— *Hello,* de unde a mai răsărit şi pocitania asta pitică? E posibil oare, ca aici, în frumosul nostru vest, să existe asemenea creaturi?

Străinul îl măsură îndelung, apoi răspunse calm şi măsurat:

— Fii mulțumit că ai trupul sănătos. De altfel, nu trupul e principalul, ci inima și mintea. Or, în privința asta nu mă sfiesc să mă compar cu dumneata.

Schiță cu mîna un gest de dispreț și se întoarse spre mine.

— Dar știu că aveți ceva putere, *sir!* Ce tur de forță, să proiectezi în aer, la o asemenea distanță, pe un ins atît de greu! Mă tem că nu prea aveți pereche. O plăcere să privești, zău așa!

Lovi cu vîrful mocasinului hoitul ursului și continuă, cu o nuanță de regret:

— Așadar, iată exemplarul după care umblam noi! Am venit prea tîrziu. Păcat!

— Ați vrut să-l vînați? întrebai.

— Da. I-am descoperit ieri urma și am bătut regiunea de-a lungul și de-a latul, în cruciș, în curmeziș. Iar acum, cînd am ajuns, în sfîrșit, la fața locului, trebuie să constatăm cu regret că lucrul s-a făcut și fără noi.

— Observ, *sir,* că vorbiți la plural. Nu sînteți singur?

— Nu. Mai sînt încă doi gentlemeni.

— Cine?

— Vă voi spune după ce voi afla cine sînteți dumneavoastră. Știți că pe aceste meleaguri nu poți fi niciodată destul de prudent. Te întîlnești mai curînd cu oameni răi decît cu semeni cumsecade.

Rostind aceasta, își mută privirea spre Rattler și spre ai lui. Apoi reluă, amical:

— În definitiv, un gentleman se cunoaște din prima clipă și-ți cîștigă pe loc încrederea. Am ascultat din întîmplare ultima parte a discuției voastre și-mi dau oarecum seama cum stau lucrurile.

— Sîntem experți, *sir,* îl lămurii. Un inginer-șef, patru specialiști, trei călăuze și doisprezece *westmen*-i,

care ar trebui să ne apere împotriva unor eventuale atacuri.

— Hm! Nu prea faceți impresia unui bărbat care are nevoie de ocrotire. Va să zică sînteți experți! Vă aflați aici în interes de serviciu?

— Da.

— Și ce însărcinări aveți?

— Măsurăm și jalonăm traseul pentru o cale ferată.

— Care va trece prin această regiune?

— Exact.

— Ați cumpărat, așadar, terenul?

Ochii îi deveniră mai ageri, chipul mai grav. Părea că interogatoriul lui are motive serioase.

— Sînt angajat pentru măsurători, îi explicai. Muncesc în branșa mea și nu mă preocup de alte probleme.

— Da, da! Sper însă că știți care e situația. Terenul pe care vă aflați aparține indienilor apași din tribul mescalerilor. Pot să afirm cu toată hotărîrea că aceștia nici nu au vîndut pămîntul, nici nu l-au cedat în vreun fel oarecare.

— Și ce te privesc pe dumneata lucrurile astea? interveni Rattler cu glas răstit. Nu te băga unde nu-ți fierbe oala. Vezi-ți de treburile dumitale!

— Asta și fac, *sir,* pentru că sînt eu însumi un apaș, un mescalero.

— Dumneata?! Îți arde de glume? Trebuie să fie cineva orb ca să nu observe că ești alb!

— Vă înșelați. Decît să vă luați după pielea mea, mai bine întrebați-mă de nume. Mă cheamă Klekih-Petra.

În limba apașilor, ale cărei dialecte nu le cunoșteam pe atunci, acest nume înseamnă „Părintele-Alb". Rattler părea să mai fi auzit numele, căci, afectînd o admirație ironică, făcu un pas înapoi și exclamă:

— Ah, Klekih-Petra, vestitul dascăl al apașilor! Păcat că sînteți cocoșat; trebuie că nu-i ușor să con-

vingeți pe haimanalele alea roșii să nu vă ia în rîs.

— O, nu face nimic, *sir*. Sînt obișnuit ca haimanalele să rîdă de mine. În schimb, oamenii cu mintea întreagă n-o fac. Și acum că știu cine sînteți și ce căutați, pot să vă spun cine sînt însoțitorii mei. Cel mai bine ar fi să vi-i arăt.

Strigă un cuvînt indian și dinăuntrul păduricii se iviră două făpturi extrem de interesante; se apropiau de noi încet, cu prestanță. Erau indieni, tată și fiu după asemănare. Se putea vedea din prima clipă.

Cel în vîrstă avea trupul bine legat și statura mai mult mijlocie. Atitudinea lui respira noblețe și mișcările trădau o mare agilitate fizică. Chipul lui grav, autentic indian, era mai puțin prelung și colțuros decît al majorității băștinașilor. Privea calm, aproape blajin, cu o concentrare lăuntrică profundă care impunea, probabil, respect membrilor de rînd ai tribului. Umbla cu capul descoperit. Părul negru, lung și împletit, se aduna ca un coif împodobit cu o pană de vultur, semn al rangului său de șef, de căpetenie. Purta mocasini, jambiere cu ciucuri și un surtuc de vînătoare din piele durabilă, croit simplu. La cingătoare avea un cuțit și cîteva pungi pline cu acele mărunțișuri de care un om al vestului nu se poate lipsi. Pungulița cu „medicamente" îi atîrna de gît alături de „pipa păcii" cu vatra scobită în lut sfînt. Strîngea în mînă o pușcă cu două țevi și cu partea lemnoasă prinsă în ținte de argint. Era arma care, mai tîrziu, sub denumirea „pușca de argint", avea să aducă fiului său, Winnetou, o uriașă celebritate.

Tînărul purta veșminte aidoma cu ale tatălui său, dar lucrate cu mai multă eleganță. Mocasinii — împodobiți cu păr de porc ghimpos, iar jambierele și surtucul de vînătoare — tivite cu fir roșu. Și de gîtul lui atîrna o pungulița cu „medicamente" și un calumet, adică pipa păcii. Drept arme avea, ca și bătrînul,

un cuțit și o pușcă cu două țevi. Umbla și el cu capul descoperit și cu părul strîns în chică. Numai pana de vultur lipsea. Atît de lung îi era părul, încît, în ciuda strînsorii, cădea bogat și greu pe umeri. L-ar fi invidiat orice femeie pentru asemenea păr des, frumos și negru ca abanosul. Chipul acestui tînăr apărea și mai nobil decît al bătrînului, iar pielea obrajilor, de un arămiu deschis, reflecta nuanțe ușoare de bronz. Avea, pe atunci, după cum am ghicit și mi s-a confirmat mai tîrziu, exact vîrsta mea și făcu asupră-mi, chiar din prima clipă, o impresie profundă. Presimțeam că e un suflet bun și înzestrat cu înalte calități. Ne cîntăream reciproc cu priviri lungi, cercetătoare, și mi se părea că deslușesc în ochii lui serioși, umbriți și catifelați, un licăr prietenos, asemenea unui salut pe care soarele l-ar trimite, printre nori, pămîntului.

— Iată prietenii și însoțitorii mei, rosti Klehih-Petra. Acesta e Inciu-Ciuna, adică „Soarele-cel-bun", marea căpetenie a mescalerilor, recunoscut ca șef și de celelalte triburi de apași. Iar aici stă Winnetou, fiul lui, care, cu toată tinerețea lui, numără de pe acum mai multe fapte vitejești decît zece vieți de războinici luate laolaltă. Numele lui va fi cîndva celebru pe tot cuprinsul savanelor și al Munților Stîncoși.

Prezentarea suna cam exaltat, însă — după constatările mele de mai tîrziu — nu era deloc exagerată. Rattler rîse în batjocură.

— Un țîngău ca ăsta să fi comis atîtea fapte ? Zic dinadins „comis", căci isprăvile lui trebuie să fi fost numai hoții, pungășii, tîlhării. Las' că știm noi. Roșii nu se țin decît de furturi și prădăciuni.

Era o insultă gravă. Cei trei străini se prefăcură a nu-l fi auzit. Se apropiară de urs și îl priviră

atent. Klekih-Petra se apleacă să-l vadă mai îndeaproape.

— A murit de cuțit, nu de glonț! constată el. Ascultase, probabil, disputa cu Rattler și voia să confirme că adevărul e de partea mea.

— Rămîne de văzut, replică Rattler. Ce știe un dascăl cocoșat despre vînătoarea de urși? Jupuim fiara de piele și atunci vedem limpede care a fost rana mortală. Nu permit nici unui *greenhorn* să-mi fure dreptul meu.

Winnetou se apleacă și el asupra ursului, pipăi rănile și, ridicîndu-se, mă întrebă:

— Cine i-a înfipt cuțitul?

Vorbea o englezească foarte curată.

— Eu, am răspuns.

— De ce tînărul meu frate alb nu a tras cu pușca?

— Nu aveam la mine decît cuțitul.

— Dar văd aici niște puști!

— Astea nu-mi aparțin. Stăpînii lor le-au aruncat și s-au cățărat în copaci.

— Cînd umblam pe urmele ursului, am auzit din depărtare un răcnet de spaimă. De unde venea glasul acela?

— De aici.

— Uf! Numai veverițele și nevăstuicile se refugiază în pomi cînd se apropie dușmanul. Bărbatul, însă, trebuie să lupte și dacă are curaj va găsi și puterea de a învinge, oricît de primejdios ar fi animalul. Tînărul meu frate alb a dovedit curaj. Atunci de ce i se spune *greenhorn?*

— Fiindcă mă aflu pentru întîia oară și de puțină vreme aici, în vest.

— Fețele palide sînt oameni ciudați. La ei un tînăr care cutează, înarmat doar cu cuțitul, să se apropie de ursul grizzly, e poreclit *greenhorn;* în schimb, cei care, de frică, se cuibăresc prin copaci și urlă îngroziți, se cred niște *westmen*-i destoinici. Oamenii roșii sînt mai drepți. La ei, viteazul nu poate trece niciodată drept laș, nici lașul drept viteaz.

— Fiul meu a rostit adevărul, încuviință tatăl într-o enlgezească mai puțin corectă. Acest tînăr curajos cu fața albă nu mai e un *greenhorn.* Cine ucide în felul acesta un grizzly merită cinstirea unui erou. Iar dacă o face pentru a-și salva camarazii care s-au refugiat în copaci, atunci trebuie să se aștepte la mulțumiri și nu la ofense din partea lor. *Howgh!* Să ieșim în cîmp deschis și să vedem ce caută fețele albe în acest ținut.

Cîtă deosebire între însoțitorii noștri albi și acești indieni atît de disprețuiți! Fără să fi avut vreo obligație, doar din spirit de dreptate, oamenii roșii au intervenit în favoarea mea. Gestul cerea și curaj. Nu erau decît trei la număr și nu știau cîți inși eram noi; dacă își atrăgeau dușmănia *westmen*-ilor noștri, fără îndoială că se expuneau unei primejdii reale. La aceasta, însă, păreau a nu se fi gîndit.

Trecură încet, demn, pe lîngă noi și ieșiră din pădurice. Îi urmarăm. Inciu-Ciuna observă jaloanele înfipte în pămînt, se opri, se întoarse calm cu privirea spre mine și întrebă:

— Ce se petrece aici? Vor fețele palide să măsoare pămîntul?

— Da.

— În ce scop?

— Se va construi un drum pentru calul de foc.

Din ochii lui fugi liniștea, calmul acela meditativ. Luceau mînioși acum. Mă întrebă precipitat:

— Te numeri și tu printre oamenii însărcinați să măsoare pămîntul?

— Da.

— Și ai lucrat?

— Da.

— Şi eşti plătit ?

— Da.

Mă cîntări din ochi, dispreţuitor. Şi glasul său trădă acelaşi dispreţ cînd se adresă lui Klekih-Petra.

— Învăţăturile tale sînt frumoase, dar nu se potrivesc cu viaţa. Iată un tînăr alb, cu inima vitează şi cu ochi cinstiţi. Dar cînd îl întrebi ce caută pe aici, afli că e plătit ca să ne fure pămîntul. Oamenii albi pot fi mai plăcuţi sau mai urîţi la faţă, dar toţi au unul şi acelaşi suflet.

Sincer vorbind, n-aş fi găsit argumente în apărarea mea ; mă simţeam ruşinat pînă-n adîncul conştiinţei. Şeful indian avea dreptate ; era întocmai cum spusese dînsul. Cum să mă mai mîndresc cu profesiunea mea de topograf, cu severele mele principii morale şi creştineşti ?

Inginerul Bancroft rămăsese în cort împreună cu ceilalţi trei experţi. Urmăriră de acolo, printr-o deschizătură, lupta mea cu ursul. Abia cînd ne văzură sosind, riscară să iasă din ascunziş ; se arătară surprinşi, chiar uimiţi de prezenţa celor trei indieni ; fireşte că ne întîmpinară cu întrebări. Voiau să afle cum am scăpat de urs. Atunci Rattler să grăbi să spună :

— Noi l-am doborît şi la prînz îi mîncăm labele, iar pulpa o păstrăm pentru diseară.

Cei trei străini se uitară la mine, să vadă dacă permit asemenea lăudăroşenii mincinoase.

— Eu susţin, observai calm, că ursul a pierit de cuţitul meu. Iată aci trei cunoscători care confirmă faptul. Dar poate că atîta nu-i de ajuns. Cînd se întorc Hawkens, Stone şi Parker, să decidă ei şi mă voi supune. Pînă atunci, ursul rămîne neatins.

— Pe dracu ! Doar n-o să mă iau după judecata lor ! explodă Rattler. Mă duc cu oamenii mei, spintec ursul, şi cui se încumetă să-mi stea împotrivă îi ciuruiesc burta cu pistolul !

— Nu mai face pe grozavul, mister Rattler, că acuşi îţi moi oasele ! Eu nu mă tem de pistolul dumitale cum te-ai temut dumneata de urs. Pe mine nu mă faci să mă caţăr în pomi ; asta să-ţi intre-n cap ! Vreţi să vă duceţi în pădure ? Mă rog, n-am să vă reţin. Dar aştept să vă ocupaţi de camaradul vostru ucis, care trebuie înmormîntat. Doar n-o să-l lăsaţi acolo !

— Cum, a murit cineva ? întrebă speriat Bancroft.

— Da. Rollins, răspunse Rattler. Bietul om a plătit cu viaţa din cauza prostiei altuia. S-ar fi putut salva.

— Ce vorbeşti ? ! Din a cui prostie ?

— Era gata să se urce, ca şi noi, în copac ; ar fi avut tot timpul. Dar acest *greenhorn* s-a repezit prosteşte şi a stîrnit fiara. Ei, şi ursul, înfuriat, s-a năpustit pe bietul Rollins şi a rupt carnea de pe el.

De astă dată Rattler mersese prea departe cu calomnia. De mirare, îmi pierise glasul. Să înfăţişeze astfel lucrurile, chiar în prezenţa mea ! Eram la capătul răbdării. Mă adresai, deci, hotărît lui Rattler :

— Asta-i convingerea dumitale, mister ?

— *Yes !* făcu el, fără să şovăie.

Şi, aşteptîndu-se la un atac, îşi scoase pistolul.

— Va să zică Rollins s-ar fi putut salva, dar l-am împiedicat eu ?

— *Yes !*

— Eu ştiu însă că ursul îl înşfăcase încă dinainte de sosirea mea.

— Minciună !

— *Well,* atunci ai să simţi adevărul !

Acestea zise, i-am smuls cu mîna stîngă pistolul şi cu dreapta i-am tras o palmă, încît a zburat vreo şapte-opt paşi şi s-a rostogolit la pămînt. Sări în picioare şi trase cuţitul din teacă şi se repezi la

mine ca o fiară turbată. Parai lovitura cu brațul stîng și îl izbii cu pumnul drept în obraz. Pramatia căzu buștean la picioarele mele.

— Uf, uf ! făcu mirat Inciu-Ciuna, uitînd, de admirație, obișnuitul calm indian.

Dar în clipa următoare se și văzu pe fața lui că regretă acest omagiu necontrolat.

— Asta zic și eu ! Figura lui Shatterhand, constată expertul Wheeler.

Fără să dau atenție acestor vorbe, nu-i pierdeam din ochi pe camarazii lui Rattler. Erau vădit furioși, dar nimeni nu îndrăznea să mă atace. Mormăiau, înjurau între ei, dar atît.

— Ocupați-vă mai serios de Rattler, mister Bancroft, mă adresai inginerului-șef. Nu i-am făcut nici un rău și-mi caută ceartă cu lumînarea. Mă tem să nu ajungem aici, în tabără, la ciomăgeală și chiar la omor. Concediați-l sau, dacă preferați, plec eu.

— Oho, *sir*, chiar așa de prost nu stau lucrurile !

— Ba da, chiar foarte prost. Iată aci cuțitul și pistolul lui. Cînd își va veni în fire, nu i le restituiți pînă nu se va fi calmat. Vă declar solemn, nu fac decît să-mi apăr pielea, și dacă mă mai amenință cu arma, îl împușc fără multă vorbă. Dumneavoastră mă numiți *greenhorn*, dar cunosc și eu legile preriei. Pe acela care mă amenință cu cuțitul sau cu glonțul am dreptul să-l împușc pe loc.

Firește că rostisem toate acestea nu numai pentru Rattler, ci și pentru *westmen*-ii lui, care tăceau cu toți mîlc.

Acum Inciu-Ciuna îi vorbi inginerului-șef.

— Urechea mea a auzit că ești mai-marele peste aceste fețe albe. Așa e ?

— Da, confirmă inginerul.

— Atunci aș vrea să discut cu tine.

— Ce ?

— Ai s-o afli. Văd că stai în picioare. Cînd se adună la sfat, bărbații trebuie să șadă.

— Vrei să fii oaspetele nostru ?

— E cu neputință. Cum să fiu oaspete, cînd de fapt tu te afli pe pămîntul meu, în pădurile mele, în văile mele, în patria mea ? Cine sînt fețele palide de acolo, care se apropie ?

— De-ai noștri.

— Atunci să vină și ei la sfat.

Sam, Dick și Will se întorceau de la călărie. Ca *westmen*-i încercați, nu-i prea miră prezența indienilor, dar se arătară îngrijorați aflînd cine anume erau tatăl și fiul.

— Și cine-i a treia persoană ? mă întrebă Sam.

— Klekih-Petra, așa îi cheamă. Rattler i-a zis dascăl.

— Klekih-Petra, învățătorul ? Ah, îl știu din auzite, dacă nu mă-nșel. E un tip misterios, un alb care trăiește de mult printre apași. Pare să fie un fel de misionar, chiar dacă nu e preot. Mă bucură că-l văd. Lasă că-i aflu eu odată rostul, hi-hi-hi-hi !

— Dacă va fi și el de acord.

— Doar n-o să mă muște de nas ! S-a mai întîmplat ceva ?

— S-a întîmplat.

— Adică ?

— Ceva foarte serios.

— Ei, hai, dați-i drumul !

— Am săvîrșit o faptă de care m-ai prevenit ieri.

— Habar n-am despre ce spuneți ! V-am prevenit eu de multe.

— Ursul grizzly.

— Cum... unde... ceee ? ! A trecut pe-aici ?

— Și ce mai urs !

— Dar unde ? Glumiți, desigur !

— Nu glumesc deloc. Aici, jos, în pădurice. Tîrîse după el hoitul taurului celui bătrîn.

— Formidabil! Şi aşa ceva să se petreacă tocmai în absenţa mea! Aveţi victime?

— A murit un om, Rollins.

— Şi dumneavoastră? Mă-ntreb ce aţi făcut? Sper că v-aţi ţinut deoparte.

— Da.

— Excelent! Dar nu prea-mi vine să cred.

— Crede şi fii liniştit. M-am ţinut atît de departe, încît ursul nici nu m-a zgîriat măcar. În schimb, am reuşit să-i bag de patru ori cuţitul între coaste.

— Deştept, n-am ce zice! Nu cumva l-aţi atacat cu cuţitul?

— Ce era să fac? N-aveam puşca la mine.

— Guguman! *Greenhorn!* Auzi dumneata! Îşi cară pînă aici cogeamitea doborîtorul de urşi, iar cînd răsare ursul, apelează la cuţit, în loc să tragă cu puşca! Cine-ar crede! Şi cum s-a întîmplat?

— Cum-necum, însă Rattler susţine că dînsul a răpus fiara, nu eu.

Îi povestii amănuntele, precum şi conflictul cu Rattler.

— Uşuratic mai sînteţi! mă mustră Sam. Nici n-a văzut individul cum arată un grizzly, şi se repede la el, ca şi cînd ar avea de-a face cu un căţeluş! Trebuie să văd şi eu chiar acum, pe loc, animalul. Dick, Will, haide! Să judecăm ce ispravă va fi făcut iarăşi *greenhorn*-ul ăsta!

Era gata să plece. Dar tocmai atunci Rattler îşi reveni din leşin şi Sam îl avertiză:

— Ascultă-ncoa! mister Rattler, am o vorbuliţă! Te-ai legat iarăşi de prietenul meu. Dacă mai îndrăzneşti odată, voi avea grijă să fie şi ultima oară. Răbdarea mea s-a sfîrşit. Ţine minte!

Plecă, însoţit de Stone şi de Parker. Furios şi crispat, Rattler mă săgetă cu privirea plină de ură, dar nu rosti un cuvînt. Însă se putea vedea că seamănă cu o bombă gata să explodeze.

Indienii şi Klekih-Petra se aşezară tustrei în iarbă. Inginerul-şef şedea în faţa lor. Discuţia încă nu începuse. Voiau să aştepte înapoierea lui Sam şi să-i asculte concluzia. Omuleţul reveni în grabă, strigînd încă de departe.

— Ce neghiobie să tragi într-un grizzly şi să fugi! Dacă nu te ţine cureaua, nu tragi, îi dai pace. Atunci nici el nu te atacă. Sărmanul Rollins! Arată îngrozitor! Ei, cine a doborît ursul?

— Eu! sări Rattler.

— Dumneata? Cu ce?

— Cu puşca.

— *Well*, e adevărat. Aşa a fost.

— Cred şi eu!

— Ursul a murit împuşcat.

— Aşadar, îmi aparţine! Aţi auzit, oameni buni? Sam Hawkens mi-a dat dreptate! triumfă Rattler.

— Cum să nu! Glonţul dumitale a trecut pe lîngă căpăţîna ursului şi i-a ciupit vîrful urechii. Or, se ştie că un biet ursuleţ, ca ăsta, vreau să spun un grizzly, moare subit dintr-o ciupitură, hi-hi-hi-hi! Şi dac-aţi tras mai mulţi într-însul, atunci aflaţi că, de spaimă, aţi nimerit pe de lături; numai un singur glonţ i-a zgîriat urechea; altă urmă de glonţ nu există. În schimb, se constată patru răni adînci provocate de cuţit: două lîngă inimă şi alte două chiar în inimă. Ei, cine a înjunghiat ursul?

— Eu! mă anunţai.

— Singur?

— Singur.

— Atunci vînatul e al dumneavoastră. Dar procedînd în spirit de echipă, dumneavoastră luaţi blana,

iar carnea se împarte tuturor. Cum anume o împărțim, hotărîți personal. Așa e obiceiul în vestul sălbatic. Ce-ai de spus, mister Rattler ?

— Du-te dracului !

Blestemă printre dinți și o luă în direcția carului, unde se afla butoiașul cu rachiu. Îl văzui umplîndu-și paharul și golindu-l dintr-odată. Bănuiam că va bea pînă la neștire.

Așadar, chestiunea fusese lămurită. Acum Bancroft îl invită pe șeful indian să-și formuleze dorința.

— Nu e o dorință. E ordin, răspunse semeț Inciu-Ciuna.

— Nu primim ordine ! îl corijă, la fel de semeț, inginerul.

Pe chipul apașului trecu o umbră ; dar se stăpîni și reluă pe un ton reținut.

— Fratele meu alb va fi atît de bun să-mi răspundă la cîteva întrebări, dar să-mi spună adevărul. Are el o casă în țara lui ?

— Am.

— Poate și o grădină ?

— Da.

— Și ar îngădui fratele meu ca vreun vecin să taie drum prin această grădină ?

— Nu.

— Ținuturile de după Munții Stîncoși și de la răsărit de Mississippi sînt ale fețelor palide. Ce-ați zice dacă indienii ar veni acolo să croiască o cale ferată ?

— Ar fi alungați.

— Fratele meu grăiește adevărul. Iată însă că fețele palide vin aici, pe pămîntul nostru, ne răpesc mustangii, ne ucid bivolii, caută aur și pietre scumpe. Iar acum mai vor să taie și un drum lung pentru calul lor de foc. Pe acest drum vor veni din ce în ce mai mulți, vor năvăli asupra noastră, ne vor lua și

puținul cu care am rămas. Ce să facem în cazul acesta ?

Bancroft tăcea.

— Avem cumva mai puține drepturi decît voi ? Vă ziceți creștini, vorbiți de iubirea între semeni. Și, în același timp, credeți că aveți dreptul de a fura și jecmăni, iar nouă ne cereți purtare cinstită. Așa arată dragostea ? Susțineți că Dumnezeul vostru e părintele tuturor oamenilor, fie roșii fie albi. Nu cumva pentru noi e tată vitreg și pentru voi tată bun ? Oare nu este aceasta țara oamenilor roșii ? Ne-ați răpit-o. Și ce am primit în schimb ? Jale, jale și restriște ! Ne mînați îndărăt și ne înghesuiți mereu mai mult ; peste puțin ne vom înăbuși. De ce o faceți ? De nevoie ? Nu vă ajunge ? Alta e pricina. În țările voastre mai încap foarte mulți oameni, dar lăcomia nu vă dă pace. Fiecare din voi rîvnește să stăpînească o țară ; pe cînd omului roșu, adevăratului stăpîn, nu-i lăsați un locșor unde să-și culce capul. Klekih-Petra, care șade aici, lîngă mine, mi-a vorbit de cartea voastră sfîntă. Cică ar scrie într-însa că cel dintîi om a avut doi feciori, din care unul l-a răpus pe celălalt și sîngele a strigat la cer. Ce se întîmplă acum cu cei doi frați, cel roșu și cel alb ? Nu sînteți voi ucigașul Cain, iar noi sărmanul Abel, al cărui sînge strigă la cer ? Și încă mai pretindeți să ne lăsăm uciși, fără să ne apărăm ! ? Nu ! Noi ne apărăm și ne vom apăra ! Ne-ați alungat din loc în loc, tot mai departe. Acum ne-am așezat aici. Credeam să ne odihnim, în sfîrșit, și să răsuflăm. Și uite că veniți iarăși ca să treceți drumul de fier prin inima noastră. Oare nu avem și noi același drept pe care-l ai și tu asupra casei și grădinii tale ? Dac-ar fi să ne luăm după legile noastre, ar trebui să vă ucidem pe toți. Dar noi nu cerem decît ca măcar legile voastre să ne considere oameni ca și pe

voi. Faceți oare așa? Nu! Legile voastre au două fețe. Le întoarceți după cum vă place. Tu zici că vrei să tai pe aici un drum. Ne-ai cerut permisiunea?

— N-am nevoie de ea.

— Și de ce nu ai nevoie? Sînteți aici în țara voastră?

— Așa cred.

— Greșești? Ne-ai cumpărat cumva pămîntul?

— De ce să-l cumpăr?

— Ți l-am dăruit?

— Mie unuia, nu.

— Nici altcuiva. Dacă ești om cinstit și te-a trimis cineva să construiești aici drumul, trebuia să-l întrebi mai întîi cu ce drept o face. Și dacă ți-ar fi spus că are acest drept, atunci să-i fi cerut dovezi. Tu, însă, nici nu l-ai întrebat, nici dovezi nu i-ai cerut. Vă interzic să mai înaintați cu măsurătorile!

Rostise ultimele cuvinte apăsat, cu dîrză hotărîre. Acest om mă uluia. Citisem multe cărți despre indieni, despre felul lor de a vorbi, dar încă nu auzisem o asemenea cuvîntare. Inciu-Ciuna se exprima într-o englezească limpede, curentă; logica lui, ca și vocabularul erau cele ale unui om cultivat. Să-i fi datorat oare aceste cunoștințe lui Klekih-Petra, „învățătorul"?

Inginerul-șef se afla în mare încurcătură. Dac-ar fi vrut să fie cinstit și sincer, n-ar fi găsit nici o ripostă acestor învinuiri. Ce-i drept, încercă să le combată, dar nu avea la îndemînă decît false subtilități, răstălmăciri, sofisme. Iar cînd șeful indian îl puse din nou la punct, strîmtorîndu-l, Bancroft apelă la mine.

— Dar, *sir*, nu auziți ce se discută? Interveniți și dumneavoastră, rostiți un cuvînt!

— Mulțumesc, mister Bancroft, dar eu mă găsesc aici nu în calitate de avocat, ci de expert. Procedați și în această chestiune după propria dumneavoastră voință. Eu am sarcina să măsor terenul, nu să țin discursuri.

Atunci șeful apașilor interveni categoric.

— Nici nu aștept discursuri. Am declarat că nu vă tolerez aici. Doresc să vă întoarceți chiar astăzi de unde ați venit. Hotărîți dacă vă supuneți sau nu. Eu și fiul meu Winnetou vă lăsăm singuri. Revenim după un răgaz, pe care fețele palide îl numesc o oră. Atunci îmi veți da răspunsul. Dacă părăsiți aceste locuri, rămînem frați; dacă nu, dezgropăm securea războiului. Aceasta o spune Inciu-Ciuna, căpetenia tuturor apașilor. Am zis! *Howgh!*

Howgh este o expresie indiană, care întărește cele spuse, un fel de *amin,* sau italienescul *basta,* adică „așa rămîne", „așa va fi și nu altfel".

Se ridică, și Winnetou îi urmă exemplul. Plecară, depărtîndu-se fără grabă și dispărînd apoi după un cot al văii. Klekih-Petra rămase locului. Inginerul-șef îi ceru sfatul. La care „învățătorul" răspunse:

— Faceți cum credeți, *sir!* Personal, sînt cu totul de părerea șefului. Se comite o adevărată crimă față de rasa roșie. Dar fiind și eu alb, știu că indianul se opune în van. Dacă veți pleca, mîine vor veni alții care să ducă la capăt opera voastră. Mă simt totuși dator să vă previn: Inciu-Ciuna nu glumește.

— Încotro s-a dus?

— După cai, ca să-i aducă încoace.

— Ați venit călare?

— Bineînțeles. Am ascuns caii după ce observasem apropierea ursului. Vizuina unui grizzly n-o cauți călare.

Se ridică și plecă de lîngă noi pentru a evita alte întrebări și stăruințe. Mă luai totuși după el.

— Îmi permiteți, *sir*, să vă însoțesc ? Vă promit să nu vă deranjez întru nimic, nici cu vorba, nici cu fapta. O fac numai pentru că mă interesează enorm Inciu-Ciuna și Winnetou.

Nu mă grăbii să-i mărturisesc că și dînsul îmi stîrnește mult interes.

— Poftim, acceptă Klekih-Petra, însoțiți-mă cîțiva pași. M-am izolat de albi și de preocupările lor ; nici nu mai vreau să știu de ei. Dar dumneavoastră îmi plăceți. Haide să ne plimbăm împreună. S-ar părea că sînteți cel mai înțelegător dintre toți oamenii aceștia. Oare mă-nșel ?

— Sînt cel mai tînăr aici și îmi lipsește abilitatea. Poate că nici n-am să ajung vreodată prea abil. Pesemne că de aceea și fac impresia unui om cu inimă bună și cu bun-simț.

— Nu aveți destulă abilitate ? Orice american este mai mult sau mai puțin versat în materie.

— Nu sînt american.

— Dar ce, dacă nu vă supără întrebarea ?

— Deloc. Nu am nici un motiv să-mi reneg patria, pe care o iubesc foarte mult. Sînt german.

— German ? înălță el mirat capul. Atunci dragul meu compatriot, fii binevenit ! Se vede că de aceea m-am simțit din prima clipă atras către dumneata. Noi, germanii, avem anumite particularități. Inimile noastre ne spun că sîntem înrudiți încă înainte de a afla că facem parte din același popor — și ce bine ar fi ca poporul nostru să se unească în sfîrșit ? Privește-mă, așadar : sînt un german care a devenit apaș desăvîrșit ! Nu ți se pare ciudat ?

— Nicidecum. Căile Domnului par uneori ciudate, dar sînt, de fapt, foarte firești.

— Căile Domnului ! De ce vorbești despre Dumnezeu și nu despre providență, soartă, *fatum* ?

— Pentru că sînt creștin și nu vreau să fiu lipsit de Dumnezeu.

— Ai dreptate și ești un om fericit ! Da, ai dreptate : căile Domnului par adesea neobișnuite, sînt însă totdeauna foarte firești.

— Cele mai mari minuni sînt consecințele unor legi naturale și cele mai obișnuite fenomene ale naturii sînt mari minuni. Un german, un om studiat, un învățat, și acum indian în toată regula ; pare miraculos, nu-i așa ? Dar împrejurările care m-au adus aici sînt într-adevăr foarte firești.

Chiar dacă la început acceptase cu oarecare rezervă să-l însoțesc, acum părea bucuros să-și descarce inima. Mi-am dat foarte curînd seama că are un caracter deosebit, dar am evitat să-i pun vreo întrebare, oricît de neînsemnată, privind trecutul lui. În ciuda discreției sale, Klekih-Petra se interesa îndeaproape de condițiile existenței mele. I-am dat explicații amănunțite, așa cum părea să aștepte din parte-mi. Ne depărtasem nu prea mult de corturi și ne așezarăm la umbra unui arbore. Acum puteam să-i observ mai bine trăsăturile feței și expresia. Viața săpase brazde adînci pe figura lui, desene ale mîhnirii, dungi chinuite ale îndoielii, zigzaguri ale sărăciei, grijilor și privațiunilor. De cîte ori ochii acestui om trebuie să fi privit cu încruntare, cu mînie, cu teamă sau cu disperare ! Dar acum ochii săi erau limpezi și calmi, ca un lac de pădure cu adîncimi străvezii, netulburate de nici o adiere de vînt, dar care este atît de adînc încît nu poți vedea ce zace în străfund.

După ce aflase despre mine tot ce l-ar fi putut interesa, dădu din cap și rosti gînditor :

— Te afli abia la începutul luptei de al cărei sfîrșit mă apropii eu. Numai că, pentru dumneata lupta va fi exterioară, nu un zbucium profund al

conştiinţei. Dumneata crezi în Dumnezeu, credinţă care niciodată nu te va părăsi. La mine a fost altfel. Eu l-am pierdut pe Dumnezeu de cînd mi-am părăsit patria... Am pribegit din ţară în ţară, am încercat de toate, fără să-mi găsesec nicăieri liniştea. De cîte ori nu m-am aflat în pragul sinuciderii! Pentru a-mi întări sufletul, m-am retras de lume şi de oameni şi m-am refugiat la marginile civilizaţiei... Aici l-am găsit pe omul roşu împotrivindu-se disperat pieirii. Vedeam ucigaşi zdrobindu-i pieptul; mi se chircea inima de durere, de revoltă, şi mînie. Soarta îi era pecetluită; nu-l puteam salva. Dar m-am dus printre apaşi şi m-am deprins cu felul lor de a fi. Am fost primit cu încredere şi am dobîndit succese. Aş vrea să-l cunoşti mai bine pe acest Winnetou, care, de fapt, e opera mea. Tînărul acesta e deosebit de capabil. Dac-ar fi fost fiul vreunui domnitor european, ar fi ajuns un mare comandant de oşti sau un glorios prinţ al păcii. Dar ca urmaş al unei căpetenii de indieni, se va pierde împreună cu întreaga lui rasă. Tare aş vrea să fiu pînă în ziua morţii alături de el, în orice pericol sau nenorocire! Doar e copilul meu spiritual; îl iubesc mai mult decît pe mine însumi şi, dacă mi-ar fi dat norocul să-mi nimerească în inimă glonţul care i-ar fi destinat, atunci aş muri bucuros în locul lui, cu gîndul că prin aceasta îmi răscumpăr păcatele săvîrşite cîndva.

Tăcu şi îşi înclină fruntea. Eram adînc mişcat. Îmi dădeam seama că, după o asemenea mărturisire, orice replică ar suna strident. Îi luai mîna într-a mea şi i-o strînsei cu toată căldura. Îmi înţelese gestul şi încuviinţă din cap şi-mi strînse la rîndul lui mîna. Trecu un lung răstimp pînă să reia vorba.

— Nu ştiu ce m-a făcut să-ţi destăinuiesc toate astea. Te văd acum pentru întîia oară şi poate nu ne vom mai revedea. Sau poate e voia providenţei

că ne-am întîlnit aici. Precum vezi încerc şi eu totul prin voinţa atotputernicului. Dar uite, ciudat, mi s-a muiat deodată inima şi mă simt trist. E o „tristeţe" care nu mă doare. Mă simt ca şi cum ar cădea frunzele de toamnă. Oare această frunză a vieţii mele cum se va rupe ea din arborele veşniciei? Se va desprinde lin, firesc şi paşnic? Sau se va frînge prea timpuriu?

Privii melancolic în josul văii. Se zăreau venind de acolo Inciu-Ciuna şi Winnetou. Veneau călare, ducînd de frîu şi calul lui Klekih-Petra. Ne ridicarăm în picioare şi pornirăm spre tabără. Ajunserăm odată cu apaşii. Rattler stătea sprijinit de car, buhăit şi aprins la faţă; se holba la noi. Băuse atît de repede şi fără măsură, încît atinsese limita; nu mai putea. Groaznic om, decăzut şi cretinizat! Avea o privire rea şi vicleană, ca un taur gata de atac. Am hotărît în sinea mea să nu-l pierd din ochi.

Inciu-Ciuna şi Winnetou descălecară şi veniră spre noi. Stăteam acum cu toţi într-un cerc larg.

— Cum s-au hotărît fraţii mei albi: rămîn sau pleacă? întrebă căpetenia.

Inginerul-şef plasă o idee de compromis care se născuse între timp în capul lui.

— Chiar dacă am vrea să plecăm, ne mai trebuie cîtva timp pînă primim ordinul cuvenit. Expediez chiar astăzi un curier la Santa Fé pentru noi dispoziţii. Abia după aceea voi fi în măsură să vă dau răspunsul.

Ideea nu era chiar proastă; pînă să se întoarcă curierul, am fi putut termina lucrările. Dar şeful apaşilor o respinse ferm.

— N-am să aştept atîta. Fraţii albi trebuie să-mi răspundă imediat ce vor să facă.

Între timp, Rattler îşi umpluse încă un pahar cu rachiu şi se apropia de noi. Credeam că se va lega

de mine, dar el se adresă indienilor, bălăbănindu-și limba în gură.

— Dacă *indsmen*-ii trag un pa'ar cu mine, atunci le facem pe plac și ne cărăm, al'minteri : țț ț ! Să înceapă ăsta tînăru. Uite, mă Winnetou, bea apa de foc !

Și-i întinse paharul. Winnetou refuză și se dădu cu un pas înapoi.

— Cum, mă, nu vrei să tragi o dușcă cu mine ? Va să zică, mă ofensezi ? Na ! Îți arunc rachiul în față, indian afurisit ! Dacă nu-ți convine să-l bei, atunci linge-l !

Înainte ca vreunul dintre noi să-l fi putut opri, bețivanul zvîrli conținutul paharului cu rachiu în obrazul tînărului apaș. Pentru indieni un asemenea gest e o jignire care se răzbună prin moarte de om ; și totuși bețivanul se bucură de toleranță ; Winnetou îi repezi doar un pumn în față, atît de puternic, încît provocatorul căzu la pămînt.

Apoi Rattler se ridică, făcînd vizibile eforturi. Mă pregăteam să intervin, bănuind că va trece la acte de violență. Dar nu se petrecu nimic. Îl fixă doar ca turbat pe tînărul apaș și, clătinîndu-se printre blesteme, se întoarse la butoiul lui.

Winnetou își șterse fața și, ca și tatăl său, păstră o expresie neschimbată, împietrită, care nu trăda deloc furtuna dinăuntru.

— Mai întreb odată, reluă Inciu-Ciuna, întreb pentru ultima oară : vor părăsi fețele palide, încă astăzi, această vale ?

— Nu avem voie să plecăm, fu răspunsul.

— Atunci plecăm noi. Pace nu mai poate fi.

Mai făcui o încercare de conciliere, dar în van ; cei trei se îndreptară spre caii lor. Atunci răsună glasul lui Rattler.

— Cărați-vă la naiba, potăi roșii ! Dar pentru pumnul ce l-am primit, tu, ăla tînărul, ai să-mi plătești !

Neașteptat de repede, judecînd după starea în care se găsea, își smulse pușca din car și o puse la ochi, țintind asupra lui Winnetou. Acesta stătea nemișcat și fără nici o acoperire. Glonțul amenința să-l lovească. Totul se petrecuse cu atîta iuțeală, încît nici o eschivă nu l-ar fi putut salva. Atunci Klekih-Petra strigă cuprins de spaimă :

— La o parte, Winnetou !

Sări în fața tînărului apaș, ocrotindu-l. Pușca trosni, Klekih-Petra, descumpănit de forța loviturii, își duse mîna la piept, se clătină cîteva clipe și căzu. Dar în același moment se prăbuși și Rattler, izbit în obraz de pumnul meu. Mă repezisem la el pentru a-l împiedica să tragă. Însă prea tîrziu. Exclamații de groază izbucniră din toate piepturile. Numai cei doi indieni rămaseră tăcuți. Îngenuncheară lîngă omul care-și jertfise viața în numele dragostei pentru prietenul său, și-i cercetară în liniște rana. Glonțul îl lovise foarte aproape de inimă ; sîngele țîșnea gîlgîind. Mă apropiai și eu în grabă. Klekih-Petra zăcea cu ochii închiși ; fața-i pălea din ce în ce pustiindu-se.

— Ia-i capul pe genunchi, l-am îndemnat pe Winnetou. Dacă va deschide ochii și te va zări, moartea îi va fi mai ușoară.

Winnetou mă ascultă fără a rosti un cuvînt. Nici nu clipea. Privea țintă la fața muribundului. Acesta își ridică încet pleoapele și îl văzu aplecat asupra lui ; un surîs fericit se răspîndi pe chipul său palid. Șopti :

— Winnetou, si ya, Winnetou — fiul meu, Winnetou !

Privirea-i aproape stinsă păru să caute pe cineva. Mă recunoscu, și-mi vorbi în germană :

— Rămîi cu el... credincios lui... opera mea... s-o continui...

Își întinse brațul a rugă. Îi luai mîna într-a mea.

— Așa va fi. Te asigur. Așa va fi !

Înfățișarea lui deveni ciudată, nefirească ; rosti cu vocea din ce în ce mai slabă :

— Frunza mea cade... frîntă... nu lin... ușor... e ultima ispășire... mor așa... așa... cum am dorit...

Își împreună mîinile ; încă un șuvoi de sînge izbucni din rană ; capul îi căzu într-o parte. Își dăduse sufletul.

Acum înțelegeam mai bine semnificația spovedaniei sale... „Voința providenței“, spusese el. Își dorise să moară cîndva pentru Winnetou. Cît de repede i s-a împlinit dorința ! A vrut să săvîrșească o ultimă faptă de căință, și a făcut-o...

Winnetou culcă în iarbă capul mortului, se ridică încet și-l privi întrebător pe Inciu-Ciuna. Am rupt tăcerea.

— Iată-l acolo pe ucigaș. Eu l-am lovit. Faceți cu el ce credeți de cuviință !

— Apă de foc !

Doar atît, trei cuvinte, rosti șeful apașilor. Dar cu cîtă înverșunare și dispreț !

— Vreau să fiu prietenul și fratele vostru. Merg cu voi.

Vorbele îmi scăpară de pe limbă aproape fără voia mea. Inciu-Ciuna mă scuipă în obraz ca pe o scîrbă.

— Cîine rîios ! Tîlhar plătit de-ai tăi ca să ne furi pămînturile ! Încearcă să ne urmezi, că te fărîm !

Pe oricare altul, dacă mi-ar fi vorbit astfel, l-aș fi luat în pumni. Și totuși, de ce n-am ripostat ? Simțeam oare că merit, ca un intrus, ca un nechemat în țară străină, această corecție ? Am tolerat-o poate mai mult din instinct. Dar prietenia nu mai puteam să le-o ofer, în ciuda făgăduinței ce o dădusem lui Klekih-Petra.

Coechipierii mei amuțiră asistînd la cele întîmplate. Se întrebau ce vor întreprinde apașii. Aceștia, făcînd totală abstracție de prezența noastră, suiră cadavrul pe cal și-l legară strîns de șa ; apoi încălecară, potriviră trupul mortului în așa fel încît făcea impresia unui călăreț viu și, în sfîrșit, porniră, susținîndu-l de ambele părți, în pasul măsurat și solemn al cailor. Nu proferară nici o injurie, nici un cuvînt de răzbunare ; nici nu-și mai întoarseră privirile spre noi ; și tocmai faptul acesta era de rău augur, mai rău decît în cazul cînd ne-ar fi amenințat cu o moarte cumplită.

— A fost groaznic și perspectiva se arată și mai gravă ! observă Sam Hawkens. Uite-l colo pe ticălos ; tot mai zace în nesimțire de pe urma rachiului și a pumnului dumneavoastră. Ce facem cu el ?

Nu dădui nici un răspuns. Pusei șaua pe cal și pornii în neștire. Trebuia să fiu singur ca să-mi revin cît de cît după acest înfricoșător coșmar ce se derulase într-o jumătate de oră.

Se întuneca de-a binelea cînd, ostenit și lînced, zdrobit trupește și sufletește, mă înapoiam în tabără...

Capitolul III

WINNETOU ÎNCĂTUŞAT

În timpul absenţei mele, pentru a nu fi obligaţi să care ursul la mare distanţă, oamenii îşi mutară tabără în apropierea păduricii unde zăcea namila ucisă de mine. Era un grizzly atît de greu, încît a fost nevoie de efortul conjugat a zece bărbaţi voinici pentru a-l scoate din pădurice şi a-l tîrî pînă la focul ce fusese încins.

Cu toată ora tîrzie, la întoarcerea mea, toţi, afară de Rattler, erau încă treji. Nelegiuitul îşi continua somnul beţiei; a trebuit să fie dus pe sus, şi căzu în iarbă ca un butuc. Sam jupuise ursul, lăsînd carnea neatinsă. După ce am descălecat şi mi-am dus calul la conovăţ, venii şi eu lîngă foc.

— Pe unde-mi umblaţi, *sir ?* mă întrebă Sam. V-am aşteptat în chinuri ; ne lăsa gura apă şi nu-l puteam căsăpi pe moş Marin fără să fiţi de faţă. Deocamdată l-am dezbrăcat de blană. Mare meşter o fi fost blănarul ; i-a croit-o exact pe măsură ; nici pomeneală de cută, hi-hi-hi-hi ! Sper că veţi fi de acord, nu-i aşa ? Ei, şi acum stabiliţi, vă rog, cum să-l împărţim. Am vrea să frigem o bucăţică înainte de culcare.

— Îl împărţiţi cum credeţi ! am răspuns. Carnea e a tuturor.

— *Well,* atunci să vă spun ceva. Partea cea mai bună sînt labele ; nu se află pe lume ceva mai gustos. Numai că trebuie să stea un timp pînă se fezandează. Delicioase devin labele ursului abia cînd viermii încep să colcăie în ele. Dar nu putem aştepta pînă atunci ; mă tem că apaşii vin curînd să ne tulbure masa. E de preferat deci să frigem chiar de îndată labele şi să ne desfătăm cu ele înainte ca pieile roşii să ne vină de hac. Aveţi ceva împotrivă, *sir ?*

— Nu, nimic.

— *Well,* atunci să ne apucăm de treabă ; poftă de mîncare avem, dacă nu mă-nşel.

Detaşă labele de restul trupului şi întocmi porţii, cîte una de fiecare persoană. Mie îmi revenea porţia cea mai bună, tăiată de la un picior din faţă ; o înfăşurai în hîrtie şi o pusei deoparte, pe cînd ceilalţi se grăbiră să-şi frigă hartanele lor. E drept că-mi era foame, însă oricît de paradoxal ar părea, nu aveam poftă de mîncare. Din pricina călăriei îndelungi şi obositoare, simţeam nevoia să mănînc, dar îmi era cu neputinţă să iau ceva în gură. Nu reuşeam să alung din minte scena crimei. Mă vedeam alături de Klekih-Petra ; îi auzeam glasul ca într-o ultimă spovedanie, şi mă obsedau ultimele sale vorbe rostite ca într-o presimţire a apropiatei morţi. Da, frunza vieţii sale nu s-a desprins cu uşurinţă şi lin ; fusese smulsă cu forţa, şi anume de către un semen de-al lui. Şi de ce, şi în ce fel ! Ucigaşul zăcea acolo, încă beat şi năuc. Aş fi vrut să-l împuşc, dar îmi era scîrbă de dînsul. Acelaşi dezgust îi determinase, probabil, şi pe cei doi apaşi să nu-l răsplătească pe merit. „Apa de foc", atît spusese Inciu-Ciuna, cu cel mai adînc dispreţ. Cîte învinuiri, cîte imputări nu cuprindeau aceste cuvinte !

Dacă mă consolă totuşi ceva în această sîngeroasă întîmplare, era faptul că bietul Klekih-Petra murise lîngă inima celui drag şi că propria-i inimă captase glonţul destinat lui Winnetou. Dar rugămin-

tea lui de a-i comunica opera, de a face legămînt de prietenie cu tînărul apaş ? De ce să-mi fi adresat tocmai mie această rugăminte ? Cu puţine momente înainte îşi exprimase îndoiala că am putea să ne revedem vreodată ; aşadar, nu credea că drumul vieţii mele ar putea duce în lumea apaşilor ; şi iată că, pe neaşteptate îmi încredinţează o sarcină a cărei îndeplinire e în strînsă legătură cu această lume. Să fi fost o vorbă spusă la întîmplare ? Sau li-e dat muribunzilor, în clipa cînd se despart de viaţă, cînd o aripă a sufletului lor flutură deja „dincolo", să întrevadă viitorul ? S-ar zice că aşa este, pentru că, mai tîrziu, mi-a fost menit să-i împlinesc într-adevăr dorinţa, deşi acum se părea că întîlnirea cu Winnetou nu-mi poate aduce decît pierzania.

Şi de ce, mai ales, m-am grăbit să-i dau muribundului promisiunea mea ? Din milă ? Probabil. Dar mai exista un motiv, chiar dacă în clipa respectivă nu eram conştient de el ; Winnetou mă impresionase profund, ca nimeni altul pînă atunci. Era exact de vîrsta mea, şi totuşi cît de superior mie ! Sesizasem aceasta din prima clipă... Limpezimea gravă, mîndră a ochilor săi catifelaţi, siguranţa calmă a ţinutei şi a fiecărui gest, precum şi umbra melancolică a unei mîhniri adînci şi tainice pe care credeam că o desluşesc pe chipul lui frumos şi tînăr mă cuceriseră subit. Cît de impunătoare îi era purtarea, ca şi aceea a tatălui său ! Orice alt om, fie alb sau roşu, s-ar fi năpustit de îndată asupra ucigaşului şi l-ar fi omorît ; ei însă nu l-au învrednicit cu nici o privire, şi chipurile lor n-au tresărit măcar, n-au trădat nici o fărîmă din ceea ce se petrece în adîncul inimii. În schimb, ce fel de oameni eram noi ! Şedeam aşa, tăcut, în timp ce colegii mîncau cu poftă carnea friptă ; şedeam ghemuit lîngă foc şi

mă gîndeam ; pînă ce Sam Hawkens mă trezi din meditaţie.

— Ce-i cu dumneavoastră, *sir* ? Nu vă e foame ?

— Nu mănînc.

— Aşa ? Şi vă dedaţi la exerciţii intelectuale ! N-ar trebui să vă lăsaţi în voia acestui obicei. Şi pe mine mă zgîndăreşte întîmplarea de adineauri, ba chiar foarte mult ; însă un *westman* trebuie să se deprindă cu asemenea incidente. Nu degeaba li se spune acestor ţinuturi *the drake and bloody grounds*, adică întunecoase şi însîngerate. Vă asigur că terenul de aici e îmbibat la fiecare pas cu sînge, iar insul care posedă un nas atît de simţitor, încît nu suportă mirosul sîngelui, mai bine rămîne acasă şi bea apă îndulcită. Nu vă puneţi povestea la inimă şi daţi-mi lăbuţa aceea, să v-o frig.

— Mulţumesc, Sam ; nu, zău. nu mănînc ! V-aţi decis ce faceţi cu Rattler ?

— Am discutat, fireşte, cazul.

— Ei, şi ce pedeapsă aţi stabilit.

— Pedeapsă ? Credeţi că e nevoie de pedeapsă ?

— Hotărît lucru.

— Aşa ! Şi cum socotiţi să procedăm ? Să-l ducem cumva la San Francisco, la New York sau la Washington şi să-l dăm în judecată pentru crimă ?

— Fleacuri ! Noi înşine sîntem autoritatea care are dreptul să-l judece. Trebuie să se supună legilor vestului.

— Ia te uită cîte ştie acest *greenhorn* despre legile vestului sălbatic ! Nu cumva v-aţi ostenit pînă încoace, din bătrîna Germanie ca s-o faceţi pe judecătorul suprem ? Ori sînteţi rudă cu Klekih-Petra sau măcar prieten ?

— Ştii bine că nu.

— Iată punctul principal. Într-adevăr, vestul sălbatic are legile sale specifice, trainice. Vestul cere

ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, sînge pentru sînge, cum scrie în *Biblie*. Dacă se săvîrşeşte un omor, cel îndreptăţit poate să-l ucidă pe făptaş fără întîrziere, sau ia fiinţă un tribunal care dă verdictul şi-l execută imediat. Astfel ne debarasăm de ticăloşii care, altminteri, ar sări în capul vînătorilor cinstiţi.

— Ei bine, să alcătuim un tribunal.

— Pentru asta e nevoie mai întîi de un acuzator.

— Eu voi fi acuzatorul.

— Cu ce drept ?

— Cu dreptul omului care nu poate tolera ca o asemenea crimă să nu fie pedepsită.

— *Pshaw !* Vorbiţi exact ca un *greenhorn*. Vă puteţi constitui acuzator în două ipoteze : mai întîi, dacă cel ucis v-a fost rudă, prieten sau camarad ; ceea ce nu e cazul, aţi recunoscut şi dumneavoastră. În al doilea rînd, aţi putea deveni acuzator al ucigaşului dacă aţi fi chiar dumneavoastră cel ucis, hi-hi-hi-hi ! Sînteţi cumva respectivul ?

— Ascultă, Sam, chestiunea nu e dintre acelea care se pretează la spirite !

— Ştiu, ştiu ! Am precizat lucrurile numai pentru a nu da loc la confuzii ; fiindcă, în cazul unui omor, cel dintîi care ar avea dreptul sfînt de a cere pedepsirea ucigaşului ar fi, desigur, însăşi victima. Prin urmare, nu aveţi nici o justificare să vă erijaţi în acuzator şi ne aflăm cu toţii în aceeaşi situaţie. Iar unde nu există acuzator, nu poate fi nici judecător. Lipseşte, aşadar, temeiul de a forma un tribunal.

— Va să zică, Rattler să scape nepedepsit ? !

— Nicidecum. Nu vă pripiţi ! Vă dau cuvîntul meu că-şi va primi răsplata tot atît de sigur cum glonţul plecat din buna mea Liddy îşi atinge ţinta. Las' că vor avea grijă apaşii.

— Atunci pedeapsa ne va lovi şi pe noi !

— Foarte probabil. Dar vă imaginaţi că, ucigîndu-l pe Rattler, am evitat primejdia ! Toţi sîntem o apă. Apaşii nu-l consideră numai pe el drept asasin, ci şi pe noi ; cu siguranţă că, dacă le cădem în mîini, ne tratează ca atare.

— Chiar dacă ne dezbărăm de el ?

— Chiar şi atunci ! Ne curăţă fără să întrebe dacă Rattler se mai află printre noi. Dar cum aţi vrea să scăpăm de el ?

— Să-l alungăm.

— În privinţa asta ne-am şi sfătuit. Am ajuns la concluzia că, mai întîi, n-avem dreptul să-l alungăm din mijlocul nostru şi, al doilea, chiar de-am avea un asemenea drept, n-ar fi cuminte s-o facem.

— Zău, Sam, nu te-nţeleg !. Dacă un om nu mi-e pe plac, mă despart de el. Dar încă un ucigaş ! Sîntem oare obligaţi să tolerăm mai departe printre noi o astfel de canalie şi pe deasupra un beţivan înrăit, care ne poate provoca nouă şi noi încurcături ?

— Din păcate, sîntem obligaţi. Rattler a fost angajat, ca şi noi, adică eu, Stone şi Parker, pentru paza dumneavoastră, şi numai cei care l-au angajat, care îl plătesc au calitatea să-l concedieze. Trebuie să ne menţinem în cadrul legal.

— Cadru legal !. Faţă de cine ? Faţă de un om care calcă în picioare zi de zi legile umane !

— Ei, şi ! Admit că teza dumneavoastră e foarte justă ; totuşi, nu trebuie să comitem o greşeală, sub pretext că altul a comis o crimă, vă spun cinstit ; înainte de toate, respectul autorităţii. De aceea noi, *westmen*-ii, care ţinem eventual loc de autoritate, avem toate motivele să ne păstrăm reputaţia neştirbită. Şi pe urmă, daţi-mi voie să vă întreb, ce-ar face Rattler dacă l-am alunga ?

— Îl priveşte !

— Şi pe noi de asemenea ! Căci am fi în orice clipă ameninţaţi ; aproape sigur că ar umbla să se răzbune. E de preferat, deci, să rămînă printre noi, sub ochii noştri, decît să-l gonim, şi pe urmă dumnealui să ne dea tîrcoale şi să expedieze cui vrea el un glonţ în cap. Sper că acum veţi fi şi dumneavoastră de acord.

Vorbind astfel, mă privi cu tîlc şi-mi făcu semn cu ochiul către oamenii lui Rattler. Îl pricepui bine : dacă l-am pedepsi, probabil că aceştia ar face cauză comună cu banditul.

Îmi spuneam şi eu la fel. Nu aveam nici o încredere în ei. De aceea i-am răspuns lui Sam :

— Înţeleg. După ce mi-ai expus situaţia, recunosc şi eu că e preferabil ca lucrurile să meargă de la sine. Acum însă, mă îngrijorează apaşii. Nu încape îndoială că vor veni ca să ne-o plătească.

— Se vor întoarce, de bună seamă, şi aceasta cu atît mai sigur, cu cît n-au proferat nici o ameninţare. Au procedat nu numai foarte demn, dar şi foarte înţelept. Dacă s-ar fi răzbunat pe loc, şi presupunînd că n-am fi ripostat, ceea ce nu prea cred, atunci Rattler şi-ar fi luat porţia. Dar ei ne condamnă pe toţi, pentru că ştiu că Rattler e dintre ai noştri şi pentru că, din pricina măsurătorilor, ne socotesc duşmani trimişi aici ca să le răpească ţara şi avutul. Iată de ce s-au stăpînit şi ne-au părăsit fără să ridice măcar un deget împotriva noastră. Cu atît mai sigur e că se vor întoarce pentru a pune mîna pe noi toţi. Dacă izbutesc, atunci ne aşteaptă o moarte chinuitoare şi lungă, fiindcă stima de care se bucura Klekih-Petra cere o îndoit şi întreit de cumplită răzbunare.

— Şi toate acestea din pricina unui beţivan ! Vor veni, desigur, în număr mare.

— Absolut ! Întrebarea e cînd vor veni. Am avea încă timp să ne retragem ; ar însemna însă să lăsăm totul în părăsire şi lucrul, aproape gata, să rămînă neterminat.

— Asta trebuie s-o evităm, chiar dacă n-ar fi decît pe jumătate posibil.

— Cînd puteţi încheia lucrările, dacă-i daţi zor ? Cum credeţi ?

— Cam în cinci zile.

— Hm ! După cîte ştiu, apaşii nu au prin împrejurimi nici o aşezare ; cei mai apropiaţi mescaleri se află la cel puţin trei zile călare de aici. Dacă nu mă-nşel, Inciu-Ciuna şi Winnetou, ţinînd seama de transportul cadavrului, vor avea de călărit cam patru zile înainte de a-şi mobiliza oamenii, apoi trei zile pentru înapoiere, fac în total şapte. Prin urmare, dacă apreciaţi că vă trebuie cinci zile, sînt de părere că puteţi îndrăzni să continuaţi măsurătorile.

— Şi dacă socoteala dumitale e greşită ? Cei doi apaşi pot, deocamdată, să lepede cadavrul într-un loc sigur şi să se întoarcă pentru a ne lovi pe ascuns. E foarte probabil. La fel, s-ar putea să întîlnească în drum o trupă de-a lor ; e chiar de presupus că au prieteni pe-aproape ; m-ar mira ca doi indieni, şi pe deasupra căpetenii, să plece din satul lor fără nici un fel de însoţitori. Şi cum sezonul vînătorii de bizoni a început, mai apare şi eventualitatea ca Inciu-Ciuna şi Winnetou să facă parte dintr-un grup de vînători aflaţi prin apropiere, de care s-au despărţit vremelnic. Toate acestea trebuiesc luate în seamă, dacă e să judecăm lucrurile cu toată prudenţa.

Sam Hawkens clipi cu unul din ochişorii lui, se strîmbă a mirare şi exclamă :

— *Good luck !* Deştept mai sînteţi, şi, vai, prea înţelept aţi grăit ! Astăzi puiul este cu mult mai

isteț decît găina, dacă nu mă-nșel ! Dar, ca să fiu sincer, ceea ce ați spus nu-i chiar de lepădat. Vă dau deplină dreptate. Trebuie să socotim toate probabilitățile. De aceea e necesar să aflăm încotro au apucat-o cei doi apași. Cum se crapă de ziuă, le iau urma.

— Merg și eu, se oferi Will Parker.

— Și eu ! sări Dick Stone.

Sam Hawkens se gîndi o clipă apoi răspunse :

— Rămîneți frumușel pe loc. E nevoie să stați aici. Înțeles ?

Și se uită semnificativ spre oamenii lui Rattler. Avea dreptate. Dacă acești inși dubioși rămîn aici de capul lor, n-ar fi exclus ca, de îndată ce șeful s-ar trezi, să se dedea la scene neplăcute. Era deci mai bine ca Stone și Parker să nu plece din tabără.

— Totuși, Sam, nu te poți hazarda de unul singur ! obiectă Will.

— Aș putea, dac-aș vrea. Dar nu vreau ! replică Sam. Găsesc eu însoțitor.

— Pe cine ?

— Pe *greenhorn*-ul ăsta.

Și arătă spre mine.

— Nu, nu-i permit să plece, se opuse inginerul-șef.

— De ce, mister Bancroft ?

— Am nevoie de el.

— Aș putea să știu pentru ce anume ?

— Pentru lucru, se înțelege. Ca să terminăm în cinci zile, ne trebuie toate forțele. Nu mă pot lipsi de nimeni.

— Aha, da, toate forțele... Pînă acum n-ați prea folosit toate forțele ; mai curînd a trebuit să muncească unul singur pentru toți ; ei bine, să lucreze acum toți pentru unul.

— Mister Hawkens, doar n-ai de gînd să mi-o poruncești ?! Îți interzic !

— Să nu exagerăm. O simplă remarcă e departe de-a fi un ordin.

— Dar așa sună !

— Posibil, nu vreau să vă contrazic. Cît despre lucrările dumneavoastră, nu cred să întîrzie chiar atît de mult, dacă mîine veți avea patru inși în loc de cinci. Înțelegeți, nu-i așa că am un anume motiv să-l iau cu mine pe acest tînăr *greenhorn*, poreclit Old Shatterhand.

— Îmi dai voie să aflu și eu motivul ?

— De ce nu ? Vreau să vadă și dînsul cum mă furișez pe urmele indienilor, să învețe cum se deslușește o urmă ; ar putea să-l intereseze și să-i folosească.

— Dar pe mine nu mă interesează.

— Știu. Mai am însă și un alt motiv ; drumul pe care urmează să pornesc e pe alocuri destul de primejdios. Așadar, e în avantajul nostru reciproc să fiu însoțit de un fecior înzestrat cu o deosebită forță fizică și care, pe deasupra, știe să mînuiască perfect doborîtorul de urși.

— Nu pricep întrucît acest lucru ar fi în avantajul nostru.

— Nu ? Mă miră. Sînteți, de altfel, un gentleman neobișnuit de inteligent, răspunse Sam, nu fără o nuanță de ironie. Ce-ați zice, de pildă, dacă aș da peste niște dușmani ce se îndreaptă spre tabăra noastră și care mi-ar face felul ? Cine v-ar mai putea pune în gardă asupra primejdiei ce vă paște ? Ați fi atacați prin surprindere și uciși toți pînă la unul. Dar avîndu-l cu mine pe acest *greenhorn*, care cu mîinile lui de cucoană poate culca la pămînt, dintr-o lovitură, pe cel mai puternic adversar, am toate șansele să mă întorc teafăr. Sînteți de acord ?

— Hm ! Înțeleg.

— Şi acum vine principalul: trebuie să-l iau cu mine, ca să nu se işte iarăşi cine ştie ce conflict care s-ar termina prost. Ştiţi că Rattler îi poartă pică. Şi cînd acest amator de rachiu se va dezmetici dimineaţa, e foarte probabil să se repeadă la omul care l-a scos din funcţiune astăzi pentru a doua oară. Trebuie, cel puţin mîine, prima zi după crimă, să-i ţinem departe unul de celălalt. Vi-l las pe Rattler, de care n-am nevoie, şi-l iau pe dumnealui. Mai aveţi ceva împotrivă?

— N-am. Poate să plece cu dumneata.

— *Well.* Sîntem înţeleşi! constată Sam şi, întorcîndu-se spre mine continuă: Aţi auzit ce treabă grea vă aşteaptă mîine. Se prea poate să n-avem clipă de răgaz nici pentru mîncare sau odihnă. Vă întreb în consecinţă dacă nu v-aţi hotărît să devoraţi barem o bucăţică din laba de urs.

— Ei, în cazul acesta, hai să încerc!

— Încercaţi. Ajunge şi atît. Cunosc eu aceste încercări. Hi-hi-hi-hi! O singură bucăţică, şi nu vă mai opriţi pînă nu consumaţi toată porţia. Daţi-o încoace, să v-o frig. Un *greenhorn* nu se pricepe în astfel de operaţii. Fiţi atent şi învăţaţi cum se procedează! Altă dată, de-ar fi să mai prepar asemenea delicatesă, nu păpaţi nimic; o mănînc eu toată.

Sam, dragul de el, nu vorbea fără temei; de îndată ce opera fu gata şi dădui de gustul friptURII, mă năpădi o poftă de mîncare cum demult nu încercasem; uitai de preocupările mele şi mîncai pînă la ultima firimitură.

— Aţi văzut! se bucură Sam. Pariez că e mult mai plăcut să mănînci dintr-un grizzly decît să te lupţi cu el. Aţi constatat-o pesemne şi singur. Acum mai tăiem cîteva bucăţi zdravene din coapsă şi le punem la frigare. Mîine le luăm la drum, ca provizii; în asemenea deplasări se poate să n-ai timp pentru vînătoare şi nici posibilitatea să aprinzi focul. Dumneavoastră, *sir,* culcaţi-vă şi trageţi un pui de somn; pornim în revărsat de zori şi avem nevoie de toată vigoarea trupului.

— *Well,* mă duc la culcare. Dar mai întîi, ia spune, ce cal ţi-ai ales pentru mîine?

— Ce cal? Nici unul.

— Atunci?

— Auzi întrebare! Vă imaginaţi că am să încalec un crocodil sau, ca să zic aşa, vreo altă pasăre? Călăresc pe catîrul meu Mary.

— Eu n-aş face-o.

— Şi de ce, mă rog?

— Încă nu-ţi cunoşti destul animalul.

— În schimb mă cunoaşte el. Îmi poartă un respect grozav, dobitocul, hi-hi-hi-hi!

— Totuşi, la o expediţie cum e cea de mîine, nu strică să fim foarte prevăzători, să chibzuim cu grijă. Un cal nesigur poate să strice totul.

— Într-adevăr? rîse Sam.

— Da, subliniai. Ştiu că fornăitul unui cal poate costa viaţa călăreţului.

— Ah, ştiţi şi asta? Deştept băiat, n-am ce zice! Tot din cărţi aţi cules-o?

— Exact.

— Mi-am închipuit! Trebuie că e nespus de interesant să citeşti asemenea cărţi. Dacă n-aş fi *westman,* m-aş duce în est, m-aş instala comod pe o canapea şi aş citi numai poveşti frumoase despre indieni. Cred că aşa poţi ajunge grăsun şi rotofei, deşi nu te alegi cu laba de urs decît pe hîrtie. Sînt foarte curios dacă bunii gentlemeni care scriu asemenea istorii au trecut vreodată dincolo de Missisippi!

— Probabil că majoritatea au trecut

— Așa ? Credeți ?
— Cred.
— Eu nu. Am serioase motive să mă îndoiesc.
— Și motivele ar fi ?...
— Vi le spun, *sir*. Știam și eu cîndva scrisul, dar l-am uitat ; astăzi n-aș mai fi în stare să-mi aștern numele pe hîrtie sau pe tăblița de școlar. O mînă care a strunit atîta vreme caii, a tras cu pușca, a mînuit cuțitul și *lasso*-ul nu se mai pretează să mîzgălească pe hîrtie tot felul de bazaconii. Un *westman* sadea cu siguranță că a uitat scrisul ; iar dacă nu ești *westman*, ce te apuci, mă rog, să scrii despre lucruri pe care nu le cunoști ? !
— Hm ! Ca să scrii o carte despre vest nu e nevoie să stai aici pînă ce înțepenesc degetele și nu mai poți scrie.
— Hodoronc-tronc ! Ce-am susținut eu ? Am spus că numai un *westman* destoinic ar putea scrie ca lumea, adică potrivit adevărului ; dar vedeți, un astfel de om nu se apucă să scrie.
— De ce ?
— Fiindcă nu-i trece prin minte să părăsească vestul ăsta, unde nu se prea găsesc călimări. Preria e ca marea ; cine a cunoscut-o și a îndrăgit-o nu se mai desparte de ea. Toți acești scriitori n-au habar ce înseamnă vestul ; dacă l-ar fi cunoscut, n-ar fi șters-o de aici pentru a înnegri apoi cu cerneală sute de pagini. Asta-i părerea mea și tare mă tem că am dreptate.
— Nu prea. Cunosc, de pildă, pe unul care a îndrăgit aceste locuri și vrea să ajungă vînător iscusit. Se va întoarce, totuși, din cînd în cînd, în lumea civilizată, ca să scrie cărți despre vestul sălbatic.
— Ce vorbiți ! Cine-o fi ? întrebă Sam privindu-mă curios.
— Ai putea să ghicești.

— Să-l ghicesc ? Zău ? Nu cumva chiar dumneavoastră ?
— Eu.
— Măi, să fie ! Vreți, prin urmare, să intrați în tagma trîntorilor care scriu cărți ?
— Eventual.
— Lăsați-vă, *sir*, de ideea asta, vă rog din tot sufletul. Dacă vă apucați de asemenea lucru, atunci vă duceți pe copcă, zău așa !
— Mă îndoiesc.
— Iar eu o susțin sus și tare. Pot să jur ! strigă el cu patimă. Aveți măcar cea mai slabă idee de viața ce vă așteaptă ?
— De ce n-aș avea ?
— Ei ?
— Călătoresc prin lume, cunosc țări și popoare și mă întorc, din timp în timp, acasă, în patrie, ca să aștern netulburat pe hîrtie impresiile și întîmplările trăite.
— Și cu ce scop, pentru Dumnezeu ? Asta n-o înțeleg.
— Cu scopul de a fi un mentor al cititorilor mei și, între altele, ca să cîștig parale.
— *Zounds !* Mentor al cititorilor ! Și să cîștige parale ! *Sir*, sînteți într-o ureche, dacă nu mă-nșel ! Cititorii nu vor învăța nimic de la dumneavoastră, fiindcă nu vă pricepeți la nimic. E posibil oare ca un *greenhorn* împăiat să ajungă mentorul cititorilor săi ? Vă asigur că nu veți găsi cititori de leac ! Și explicați-mi, vă rog, de ce adică, pentru numele tuturor sfinților, tocmai dumneavoastră v-ați băgat în cap să deveniți mentor, și încă mentorul cititorilor pe care nu-i aveți și n-o să-i găsiți ? Nu există destui dascăli pe lumea asta ? E nevoie să sporiți tagma lor ?

— Ascultă-ncoa', Sam: a fi dascăl e o profesiune extrem de serioasă, chiar sacră.

— *Pshaw!* Un *westman* e mult mai important, de mii de ori mai important! Asta o știu pentru că sînt și eu *westman*, cîtă vreme dumneavoastră abia dacă ați deprins să vă ștergeți nasul. Încît va trebui să mă opun categoric intenției dumneavoastră de a deveni mentorul cititorilor și de a cîștiga pe deasupra bani! Ce idee! Absolut fistichie! Ia spuneți, cît costă o carte din acelea pe care ați vrea s-o scrieți?

— Un dolar, doi, chiar trei, depinde cît e de mare.

— Bun! Și cît costă o blană de biber? Cam cît? Un puitor de capcane cîștigă incomparabil mai mult decît un mentor al cititorilor, care, dacă spre ghinionul lui și al dumneavoastră, s-ar apuca să vă citească, n-ar învăța decît prostii. Vreți să cîștigați bani! Aici, în vest, e o treabă cît se poate de ușoară. Banul se află peste tot, în prerie, în pădurile virgine, printre stînci și în fundul apelor. Și ce trai mizerabil ați duce ca scriitor! În locul apei limpezi din izvoarele vestului, ați bea cerneală neagră și cleioasă; v-ați roade pana de gîscă în loc să degustați labe de urs și coapse de bivol; deasupra capului ați avea nu cerul albastru, ci tavanul scund, coșcovit; sub picioare, în locul ierbii moi și verzi, o dușumea de scînduri, numai bună să provoace dureri de șale. Aici călăriți pe un dereș, dincolo pe un fotoliu desfundat. Aici, pe ploaie sau furtună, puteți culege mană cerească; acolo, la primul strop de ploaie, vă acoperiți capul cu umbrele roșii sau verzi. Aici sînteți un om liber, voios, cu arma în mînă; acolo stați ghemuit la masa de scris și vă irosiți puterile chinuind condeiul sau creionul... ei, mă opresc aici, ca să nu izbucnesc mai tare. Însă dacă v-ați pus cu adevărat în gînd să deveniți mentorul

cititorilor, atunci sînteți omul cel mai de plîns din cîți trăiesc pe acest frumos pămînt al lui Dumnezeu.

Se enervase de-a binelea; ochișorii lui scăpărau și obrazul, cît se vedea din desișul bărbii, i se colorase în rubiniu, ca și vîrful nasului. Bănuiam ce-l supărase atîta și aș fi vrut s-o aflu chiar din gura lui; turnai deci untdelemn peste foc:

— Totuși, dragă Sam, sînt convins că ți-ar face și dumitale plăcere dacă mi-aș atinge scopul și aș deveni scriitor.

— Plăcere? Mie? Scutiți-mă de nerozii! Ar fi cazul să știți că nu înghit asemenea glume!

— Nu-i nici o glumă, vorbesc serios!

— Serios? Atunci să mă lovească trăsnetul, dacă nu mă-nșel, ce găsiți serios aici? Ce anume să-mi facă plăcere?

— Dumneata însuți.

— Eu?

— Îți va face plăcere pentru că în cărțile mele va fi vorba și de dumneata.

— De mine... de mine? repetă el, în timp ce ochii mirați se dilatau din ce în ce.

— Întocmai. Aș pomeni și de dumneata în povestirile mele.

— Să mă pomeniți? Adică să scrieți despre ceea ce fac și spun?

— Da. Relatez întîmplările prin care am trecut și, ținînd seama că am fost împreună, iată că apare și Sam Hawkens în cărțile mele, aidoma celui din fața mea.

Atunci Sam apucă arma, aruncă deoparte carnea pe care o ținuse deasupra focului, luă o atitudine cruntă și-mi strigă:

— Vă întreb cu toată seriozitatea și de față cu acești martori, dacă intenționați să comiteți într-adevăr fapta cu pricina!

— Firește.
— Aha ! În cazul acesta vă poftesc să retrageți imediat cele spuse și să vă legați sub jurămînt că renunțați la idee !
— De ce ?
— Fiindcă altminteri vă împușc sau vă crăp capul cu bătrîna mea Liddy pe care, cum vedeți, o țin în mîini. Așadar, vreți ori nu ? !
— Nu vreau !
— Atunci lovesc ! strigă el, amenințîndu-mă cu patul puștii.
— Dă-i drumul, am răspuns calm.
Arma atîrnă cîteva clipe deasupra capului meu ; apoi Sam o coborî, o azvîrli în iarbă și, împreunîndu-și a disperare mîinile, se jelui :
— Omul ăsta e trăsnit, e nebun de-a binelea ! Am bănuit eu încă din primul moment cînd mi-a spus că intenționează să scrie cărți și să fie mentorul cititorilor săi ; și uite că acuma bănuiala se adeverește. Numai un descreierat poate sta imperturbabil și cu atîta sînge rece, în timp ce Liddy îi vîjîie deasupra capului. Ce să faci cu asemenea om ? Cred că n-are leac !
— Nu-i nevoie de nici un leac, dragă Sam ! l-am liniștit. Mintea mea e cît se poate de întreagă.
— Atunci de ce vă încăpățînați ? De ce preferați să vă zdrobesc oasele decît să rostiți jurămîntul pe care vi-l cer ?
— *Pshaw !* Sam Hawkens nu se va atinge de mine. Asta o știu.
— Știți ? Va să zică știți ! Și, din păcate, știți adevărul. Mai degrabă m-aș curăța pe mine, decît să mă ating de un fir de păr din capul dumneavoastră.
— Iar jurăminte nu fac. Pentru mine, cuvîntul e ca și un jurămînt. În plus, nu îngădui nimănui să-mi stoarcă vreo promisiune prin amenințări, chiar

dacă acestea vin din partea nobilei Liddy. Chestiunea cu cărțile nu-i așa de idioată, cum crezi. De altfel, dumneata n-ai de unde să cunoști problema, dar ți-o explic eu altă dată, cînd vom dispune de timp.
— Mulțumesc ! rosti Sam anevoie, în timp ce-și relua locul și punea carnea iarăși la fript. N-am nevoie de lămuriri în chestiuni ce nu pot fi lămurite. Mentorul cititorilor ! Să cîștigi bani ca făcător de cărți ! Caraghios !
— Nu uita onoarea, Sam !
— Ce fel de onoare ? întrebă el, întorcîndu-și brusc fața spre mine.
— Onoarea de a fi citit de atîta lume. Ajungi renumit.
Sam ridică în aer halca de carne și se răsti.
— Ci încetați odată, *sir*, că de nu, vă arunc drept în cap hartanul ăsta ce cîntărește pe puțin douăsprezece livre ! Acolo e locul lui, pentru că sînteți mai prost decît cel mai tîmpit dintre urșii grizzly. Să-ți cîștigi faima scriind cărți ! Cine a auzit vreodată o gugumănie mai jalnică ! Eu nu, zău că nu ! Ce știți dumneavoastră despre faimă. Să vă spun eu cum ajunge cineva renumit. Iată blana de urs ; vă îmbrăcați într-însa ; îi tăiați urechile și le fixați la pălărie, îi smulgeți ghearele și dinții, vă faceți din ele o salbă și v-o atîrnați de gît. Așa procedează orice alb sau indian peste care a dat norocul să răpună un grizzly. Atunci, pe unde trece, lumea exclamă : „Uitați-vă la bărbatul acela ! S-a bătut cu un urs cenușiu !" Și pretutindeni i se face loc cu plăcere și cu adînc respect și numele lui zboară din cort în cort, din ținut în ținut. Așa devii renumit. Înțeles ? Ei, încercați acum să vă puneți cărțile la pălărie și să vă agățați de gît o salbă de istorioare ! Ce va

spune lumea ? „E nebun, nebun de legat !“ Iată cum arată faima de scriitor !

— Dar Sam, ce te înfierbînţi atîta ? Nici n-ar trebui să-ţi pese de treburile mele.

— Să nu-mi pese ? Drace, peste ce om am dat, dacă nu mă-nşel ! Îl iubesc ca pe un fiu, îi sînt devotat pînă la nebunie, şi dumnealui ar vrea să nu-mi pese ! Asta-i culmea, ba mai mult, e chiar culmea culmilor ! Individul are forţă de bivol, muşchi de mustang, tendoane şi vine de cerb, ochi de şoim, auz de şoarece şi un creier de cinci-şase livre, dacă e să judecăm după fruntea lui. Trage ca un puşcaş cu experienţă, călăreşte ca un duh al savanei şi, în ciuda faptului că n-a văzut vreun bizon sau grizzly în viaţa lui, se năpusteşte asupra lor ca şi cînd ar avea de-a face cu nişte purceluşi de mare. Şi un asemenea tip, un vînător de prerie, un individ croit parcă anume să fie *westman* şi care de pe acum întrece pe cîte unul care a colindat savana timp de două decenii, va să zică un om ca ăsta ţine să se întoarcă acasă şi să scrie cărţi ! Ei, să nu-ţi pierzi minţile ? Mai e de mirare că un *westman* cinstit şi care-i poartă de grijă îşi iese din pepeni ?

Şi zicînd acestea, mă privea fix, provocator. Voia să-mi stoarcă un răspuns, dar nu-i dădui nici unul. Îl înfundasem de-a binelea.

Luai şaua şi mi-o aşezai sub cap în loc de pernă, mă culcai şi închisei ochii.

— Ei, ce purtare-i asta ? se răţoi Sam, ţinînd încă friptura în mînă. Oare nu merit răspuns ?

— Ba da ! îl asigurai. Noapte bună, Sam. Somn uşor !

— Vreţi să dormiţi ?

— Fireşte. Nu m-ai sfătuit chiar dumneata să dorm ? !

— Ce-a fost, a trecut, *sir ;* acum însă n-am isprăvit discuţia.

— Ba da !

— Ba nu ; mai am o vorbă cu dumneavoastră.

— În schimb eu nu mai am nimic de întrebat. Am aflat tot ce am vrut să aflu.

— Să afli ? Ce adică ?

— Exact ceea ce te-ai străduit să-mi ascunzi pînă acum.

— Să ascund ? Sînt curios la ce vă referiţi. Daţi-i drumul !

— O, nu e decît faptul că sînt născut să fiu *westman* şi că de pe acum întrec pe cîte un vînător care a colindat savana timp de două decenii.

Scăpă din mînă halca de carne, tuşi încurcat şi, în cele din urmă, rosti înecîndu-se :

— Pe toţi... dracii !... Tînerelul ăsta... acest *greenhorn*... m-a... hm-hm-hm !

— Noapte bună, Sam Hawkens, somn uşor ! repetai şi mă întorsei cu spatele.

Atunci veni mînios spre mine şi mă apostrofă :

— Ei da, vă dedaţi somnului, fiinţă demnă de ştreang ce-mi sînteţi ! E mai bine aşa. Cît staţi cu ochii deschişi, îl duceţi de nas pe oricare om de treabă. Între noi doi totul s-a sfîrşit ! Aţi scrîntit-o cu mine ! Acum vă cunosc pe de-a-ntregul. Sînteţi un şarlatan de care trebuie să mă feresc !

Vorbise pe tonul cel mai hotărît cu putinţă. Dac-ar fi fost să-l iau în serios, ar fi trebuit să cred că între noi se sfîrşise într-adevăr totul. Dar nu trecu o jumătate de minut şi îi auzii vocea blîndă, aproape duioasă.

— Noapte bună, *sir !* Trageţi un somn bun, ca să vă refaceţi puterile pînă v-oi trezi.

Ce om bun, ce drăguţ şi cumsecade era totuşi bătrînul meu Sam Hawkens !

Am dormit buştean. Cînd am fost trezit, Parker şi Stone erau în picioare; ceilalţi dormeau adînc; Rattler, printre ei. Mîncarăm carne, băurăm apă proaspătă, adăparăm caii şi pornirăm, după ce Sam dădu celorlalţi doi, pe scurt, sfaturi de comportare în toate cazurile posibile. Soarele încă nu răsărise cînd plecarăm în această misiune cu destule şanse de a deveni primejdioasă. Primul meu drum călare, în calitate de cercetaş! Eram curios cum se va termina. Cîte asemenea drumuri n-am făcut mai tîrziu!

Am luat-o, bineînţeles, la vale, pe lîngă pădure, în direcţia în care dispăruseră cei doi apaşi. Urmele se mai vedeau în iarbă; pînă şi eu, *greenhorn*-ul, le puteam desluşi; duceau spre miazănoapte, pe cîtă vreme noi trebuia să-i căutăm pe apaşi la miazăzi. Trecînd de cotitura văii, acolo unde pădurea începe să urce în pantă, am dat de un luminiş născut probabil datorită invaziei unor insecte dăunătoare; într-acolo ducea urma. Un drum lung lega luminişul de o prerie semănînd cu un acoperiş verde, uşor înclinat spre miazăzi. Şi aici urma era vizibilă. După cum reieşea, apaşii făcuseră un ocol. De sus, de pe coama acestui acoperiş, zărirăm înaintea noastră o întindere largă, netedă, acoperită de iarbă, care părea fără sfîrşit la sud. Deşi de la plecarea apaşilor trecuseră aproape trei sferturi din zi, urmele lor se mai vedeau, în linie dreaptă, de-a lungul şesului. Sam, care pînă atunci nu scosese o vorbă, clătină din cap şi murmură în barba sa stufoasă:

— Urmele astea nu-mi plac deloc, absolut deloc!

— În schimb mie îmi plac! am răspuns.

— Fiindcă sînteţi un *greenhorn*, deşi aseară aţi vrut să infirmaţi din nou acest adevăr. Şi-a băgat în cap tinerelul că aş fi vrut să-l laud şi să-l compar cu un vînător de prerie! Să vezi şi să nu crezi! Îmi ajung cele ce aţi rostit adineauri, ca să-mi

dau seama cu cine stau de vorbă. Vă plac, aşadar, urmele? Cum de nu! Fiindcă se înşiră atît de frumos înaintea noastră, încît şi un orb le-ar putea prinde cu mîna. Mie însă, bătrîn hoinar prin savană, îmi par foarte suspecte.

— Mie nu.

— Taca-vă pliscul, prea stimate *sir*! Nu v-am luat ca însoţitor ca să mă zăpăciţi cu copilăriile dumneavoastră. Cînd doi indieni îşi lasă urmele în văzul tuturor, nu e lucru curat, mai ales după ce ne-au părăsit cu gînduri vrăjmaşe. Îmi vine să cred că ne-au pregătit o cursă. Prevăzuseră doar că ne vom lua după urmele lor; e la mintea oricui.

— Şi în ce-ar consta cursa?

— Încă nu se poate şti.

— Şi unde s-or fi aflînd?

— Fireşte că la miazăzi. Prea ne-au înlesnit calea într-acolo. Dacă n-ar fi făcut-o dinadins, îşi luau osteneala să şteargă urmele.

— Hm!

— De ce mormăiţi? se interesă Sam.

— Nu-i nimic.

— Totuşi sună ca şi cum aţi avea ceva pe limbă.

— Mă tem să vorbesc.

— De ce?

— Am toate motivele să-mi ţin pliscul; altminteri, mai poţi crede că vreau într-adevăr să te zăpăcesc, deşi pentru un asemenea lucru, declar deschis nu am nici talent, nici dispoziţie.

— Ia nu mai îndrugaţi verzi şi uscate! Între amici nu se cîntăreşte fiece vorbă. Doar vreţi să învăţaţi ceva; dacă nu vorbiţi, cum o să fie cu putinţă? Prin urmare: ce înseamnă acel „hm!" de adineauri?

— Nu sînt de părerea dumitale. Nu cred într-o cursă.

— Aşa! Şi pe ce temei?

— Inciu-Ciuna şi Winnetou vor să ajungă la ai lor ca să-i repeadă fără întîrziere împotriva noastră ; în plus ei transportă pe căldura asta un cadavru. Iată două motive foarte serioase, care îi determină să se grăbească, altminteri şi leşul ar intra în putrefacţie şi ei s-ar întoarce prea tîrziu la tabăra noastră. În asemenea condiţii nu mai au timp să şteargă urmele. După părerea mea, aceasta e singura explicaţie a faptului că urmele lor sînt atît de vizibile.

— Hm ! făcu de astă dată Sam.

— Şi chiar dacă n-am dreptate, continuai eu, încă putem să ne luăm fără grijă după aceste urme. Cît timp ne aflăm pe şesul întins, n-avem de ce ne teme ; zărim de departe orice duşman şi ne asigurăm retragerea.

— Hm ! făcu Sam din nou, privindu-mă pieziş. Vorbeaţi de cadavru. Credeţi că pe căldura asta l-au cărat cu ei ?

— Aşa cred.

— Nu l-or fi îngropat undeva, în drum ?

— Nu. Victima se bucura la ei de mare cinste. După obiceiul lor, Klekih-Petra trebuie înmormîntat cu toată pompa. De-ar fi cu putinţă, solemnitatea şi-ar afla încununare prin execuţia ucigaşului, chiar în timpul înmormîntării. Vor amîna deci ceremonia şi se vor grăbi să ne prindă, pe Rattler şi pe noi. După cum îi cunosc, trebuie să ne aşteptăm la o astfel de acţiune.

— Aha, după cum îi cunoaşteţi ? S-ar părea că v-aţi născut în ţara apaşilor !

— Lasă prostiile !

— Atunci de unde dracu îi cunoaşteţi ?

— Din cărţile acelea pe care le dispreţuieşti.

— *Well !* Să călărim mai departe.

Sam nu-mi împărtăşi opinia cu privire la raţionamentele mele, doar barba îi zvîcnea niţel în timp

ce mă iscodea cu coada ochiului. Cunoşteam zvîcnetul acesta : însemna că nu-i convine să accepte ceva neprevăzut.

Goneam în galop peste cîmp. Era una din acele savane cu iarbă măruntă, cum se găsesc multe între izvoarele Canadian Riverului şi cele ale lui Rio Pacos. Urmele se prelungeau în trei şiruri ca şi cînd ar fi fost trase de o greblă mare cu trei dinţi. Prin urmare călăreţii înaintaseră în flanc, ca şi la plecarea din tabără. Trebuie că le venea foarte greu să menţină atîta drum cadavrul în poziţia iniţială, şezînd în şa ; pînă în clipa aceea nu descoperisem nici un semn din care să reiasă că s-ar fi oprit pentru a-şi uşura povara. Dar judecam în sinea mea că semnul ar trebui să apară nu peste multă vreme.

În sfîrşit, Sam Hawkens crezu că sosise momentul să-şi reia rolul de instructor. Îmi explică ce forme ar avea urmele dacă cei doi călăreţi ar înainta la pas, la trap sau la galop ; lucrul era sesizabil fără efort.

După o jumătate de oră părea că o pădure s-ar întinde de-a curmezişul cîmpiei, dar nu era decît aparenţă, provocată de o cotitură a savanei. Înaintînd în acea direcţie constatarăm curînd că pădurea rămînea de fapt în stînga noastră. Copacii erau atît de rari, încît o întreagă trupă călare ar fi putut să treacă printre ei, răspîndită ; apaşii însă îşi ţineau tustrei caii alăturaţi, ceea ce nu le-a permis trecerea decît prin ruperea formaţiei. Era deci limpede că, voind să treacă în bloc, fură nevoiţi să facă un ocol pe care îl urmarăm şi noi, bucuroşi, deoarece pe-aici aveam drum deschis. Ce-i drept, mai tîrziu — după o bună „instruire“ — nu m-aş fi ţinut de această urmă, ci aş fi luat-o de-a dreptul printre copaci şi, scurtînd drumul, aş fi regăsit-o dincolo.

Preria, transformîndu-se într-o fîşie, se îngusta din ce în ce acoperită de tufişuri izolate. Atinserăm locul unde poposiseră apaşii. Era un fel de poiană cu stejari şi fagi subţiri, drepţi. Ocolirăm cu băgare de seamă poiana, apropiindu-ne iarăşi abia după ce ne încredinţarăm că indienii o părăsiseră demult. La o margine observarăm că iarba e strivită şi călcată. O cercetare mai atentă ne conduse la concluzia că apaşii descălecaseră aici şi coborîseră cadavrul din şa, culcîndu-l în iarbă. Pătrunseseră apoi în poiană, tăiaseră cîteva crăci de stejar şi le curăţaseră de crenguţe care mai zăceau împrăştiate pe jos.

— Ce-or fi făcut oare cu crăcile alea? Cum credeţi? întrebă Sam, privindu-mă ca un profesor pe elevul său.

— O targă sau o năsălie pentru mort, am răspuns fără şovăire.

— De unde ştiţi? Tot din carte?

— Nu, din capul meu.

— Cum aşa?

— Mă aşteptam demult la un semn ca ăsta. Nu e lucru uşor să sprijini atîta vreme un cadavru înţepenit în şa. Trebuiau deci să se oprească undeva şi să-şi uşureze sarcina.

— Judecata nu-i rea. Se găsesc şi asemenea lucruri prin cărţile dumneavoastră, *sir*?

— Fireşte că nu textual şi nici cu referiri exacte la cazul de faţă. Depinde însă de cel care citeşte şi de modul cum pricepe. Se pot învăţa multe în acest fel şi se pot aplica în cazuri similare.

— Foarte ciudat! Parc-ar fi trăit totuşi cîndva, în vest, autorii cu pricina! De altfel, sînt şi eu de părerea dumneavoastră. Să vedem dacă nu greşim.

— Cred că n-au făcut o năsălie, ci mai curînd un fel de targă, pe care o tîrăsc după ei.

— De ce?

— Ca să transporţi mortul pe năsălie sau pe o targă obişnuită, e nevoie de doi cai alăturaţi sau dispuşi unul în spatele celuilalt; dar apaşii nu au decît un singur cal disponibil; pentru o targă din asta tîrîtoare, ajunge.

— Just. Dar targa ar lăsa o urmă foarte vizibilă, ceea ce ar fi în dezavantajul lor. În orice caz e de presupus că au trecut pe aci ieri, pe înserate. Vedem noi imediat dacă au mas pe loc ori şi-au continuat drumul în cursul nopţii.

— Eu sînt de părere că nu au înnoptat aici; aveau un îndoit motiv să se grăbească.

— Foarte just. Aşadar, să vedem!

Descălecarăm şi, ducîndu-ne caii de frîu, pornirăm încet de-a lungul urmelor. Acestea arătau acum altfel: se prelungeau tot în trei şiruri, dar nu ca mai înainte. La mijloc dîra lată care provenea de la copitele cailor era însoţită de două dungi laterale, pricinuite de targă. Prin urmare, targa se compunea din două suporturi şi din crăci aşezate de-a curmezişul, peste care fusese culcat şi legat cadavrul.

— De aici încolo, observă Sam, au călărit unul în urma celuilalt. Trebuie să fi avut o pricină anume, căci locul e destul de larg pentru doi călăreţi alăturaţi. Să vedem mai departe.

Încălecarăm iar şi pornirăm la trap; mă tot frămîntam să găsesc pricina pentru care vor fi călărit într-un singur şir. În sfîrşit, crezui că am dat de adevăr. De aceea spusei:

— Deschide bine ochii, Sam! Urma asta va suferi curînd o modificare menită să scape atenţiei noastre.

— Cum aşa, o modificare?

— Da, da. Ei au confecţionat targa nu numai pentru a-şi uşura înaintarea şi a nu mai fi nevoiţi să

sprijine leşul, ci şi în vederea unei manevre. Se vor despărţi.

— Ce vă trece prin cap ? Să se despartă ! Nici prin vis nu li se năzare, hi-hi-hi-hi ! rîse el.

— Prin vis nu, dar au luat hotărîrea în stare de trezie.

— Ia spuneţi, cum aţi scornit asemenea năzbîtie ? Dac-aţi scos-o din cărţi, înseamnă că ele vă zăpăcesc de-a binelea.

— Asta nu scrie în cărţi ; e raţionamentul meu. Fireşte, tot ca urmare a lecturilor, pentru că citind cu atenţie, mi-am însuşit temeinic cuprinsul.

— Hai, să auzim !

— Pînă acum ai făcut dumneata pe profesorul ; acuma să-ţi pun eu cîteva întrebări.

— Vor fi fiind grozave ! Sînt curios să le aud !

— De ce obişnuiesc indienii uneori să călărească unul după altul, de unde şi expresia „în şir indian" ? Doar nu din comoditate sau de plăcere ?

— Pentru ca urmăritorul să nu poată ghici numărul călăreţilor.

— Păi vezi ! Cred că acelaşi motiv i-a îndemnat şi pe apaşii noştri să nu călărească alături.

— M-aş mira.

— Atunci de ce-ar călări în şir indian, cînd e loc berechet pentru trei sau chiar mai mulţi cai alăturaţi ?

— Întîmplător, sau poate din pricina mortului. Unul e călăuza şi merge înainte ; apoi vine calul cu targa şi urmează al doilea călăreţ, care are sarcina să observe să nu se desfacă şi să nu cadă cadavrul.

— O fi ! Dar nu uita că oamenii sînt grăbiţi să se întoarcă la tabăra noastră. Transportul mortului cere timp prea mult ; aşadar, unul ar trebui s-o ia repede înainte, ca să-i mobilizeze mai devreme pe războinici.

— Fantezia vă joacă renghiul. Susţin şi repet că nici prin gînd nu le-ar trece să se despartă.

La ce bun să mă cert cu Sam ? De altfel, se putea să mă înşel, dînsul fiind un cercetaş încercat, pe cînd eu, colea, un *greenhorn*. De aceea tăcui. Dar nu pierdeam din vedere nici un petic de drum.

Nu trecu mult şi ajunserăm la un curs de apă cu albia netedă, largă şi complet secată. Era, de fapt, una din acele gîrle care primăvara absorb apele munţilor şi apoi, după scurgerea lor rămîn secate în tot restul anului. Malurile erau joase, iar albia plină de pietriş netezit de ape ; ici şi colo se aflau straturi de nisip fin. Urmele duceau de-a curmezişul albiei.

În timp ce traversam încet albia, examinam pas cu pas prundişul şi nisipul. Dacă judecasem bine adineauri, atunci chiar aici ar fi fost locul potrivit pentru despărţirea celor doi apaşi. Unul din ei ar fi trebuit să străbată o porţiune din albie mînîndu-şi calul nu pe nisip, ci pe piatră, ca să nu se întipărească paşii. Astfel ar fi putut să dispară fără a lăsa urmă. Iar dacă celălalt şi-ar fi continuat drumul trăgînd calul cu targa după el, încă am fi putut lua urma celor doi cai drept a celor trei de mai înainte.

Mă ţineam după Sam Hawkens. Trecuserăm aproape dincolo, cînd zării într-un strat de nisip, lîngă o îngrămădire de pietre, o adîncitură rotundă cu marginile surpate spre interior, cam de mărimea unei ceşti mari de cafea. Pe atunci încă nu aveam privirea destul de ageră, nici perspicacitatea şi experienţa pe care mi le-am însuşit ulterior ; dar ceea ce mai tîrziu aş fi afirmat şi dovedit, acuma puteam să ghicesc : era o urmă de copită. Piciorul calului alunecase de pe grămada de pietriş în nisip. Totuşi tăcui. Abia cînd, ajunşi la celălalt mal, Sam dădu să-şi continue drumul de-a lungul urmei, l-am oprit.

— Fii bun şi ia-o la stînga, Sam !

— Pentru ce ?
— Vreau să-ţi arăt ceva.
— Ce anume ?
— Ai să vezi imediat. Vino cu mine !
Am luat-o călare pe malul albiei secate ; malul era crescut cu iarbă. După nici două sute de paşi, văzurăm în nisip urmele unui cal urcînd apoi desluşit prin iarbă, către miazăzi.
— Ce e asta, Sam ? îl întrebai, mîndru că eu, novicele, avusesem dreptate.
Părea că ochişorii lui dau să se ascundă în orbite şi faţa lui şireată se lungi a mirare.
— Călcătură de cal ! răspunse el.
— De unde o fi răsărit ?
Se uită în lungul albiei secate şi, cum nu văzu nici un alt semn, răspunse :
— În orice caz, vine de-aici, din gîrlă.
— Fireşte. Şi cine să fi fost călăreţul ?
— Dracu ştie !
— Să ţi-o spun eu.
— Ei, cine ?
— Unul din cei doi apaşi.
Faţa i se lungi şi mai mult, performanţă de care, pînă atunci, nu-l crezusem capabil. Exclamă :
— Cu neputinţă !
— Ba uite că da ! S-au despărţit, aşa cum am presupus. Hai să ne întoarcem îndărăt, la prima urmă. Dac-o s-o examinăm cu atenţie, vom constata că provine numai de la doi cai.
— Ar fi uluitor ! Hai să vedem. Sînt grozav de curios !
Făcurăm cale-ntoarsă, de astă dată cu mai multă băgare de seamă decît dacă n-aş fi făcut descoperirea de mai sus. Şi într-adevăr, se vedea că din acel punct nu-şi mai continuaseră drumul decît doi dintre cai.

Sam tuşi încurcat, mă examină bănuitor din cap pînă în picioare şi mă întrebă :
— Cum naiba v-a trecut prin cap că urma se va abate de aici, din albia asta seacă, şi tocmai spre stînga ?
— Am zărit o călcătură de copită jos, în nisip şi, după poziţia ei, am dedus restul.
— Ce vorbiţi ! Ia să-mi arătaţi şi mie călcătura !
L-am condus pînă acolo. Sam mă privi şi mai neîncrezător ca înainte şi izbucni.
— *Sir*, n-aveţi de gînd să-mi spuneţi odată adevărul ?
— Cum să nu ! Crezi că te-am minţit vreodată ?
— Hm ! Păreţi un om cinstit şi iubitor de adevăr ; dar acum nu vă mai cred. Adică n-aţi mai fost niciodată în prerie ?
— Nu.
— Şi nici, în general, prin vestul sălbatic ?
— Nici.
— Nici în Statele Unite ?
— Niciodată.
— Va fi existînd cumva o altă ţară cu prerii şi savane, ceva ca în vestul nostru sălbatic ? Veţi fi trecut pe-acolo ?
— N-am fost nicăieri. Am ieşit acum pentru prima oară dintre graniţele patriei mele.
— Atunci să vă ia dracu ! Sînteţi o enigmă !
— Oho, Sam Hawkens ! Asta-i vorbă de prieten, cum te pretinzi a-mi fi ?
— Ei, nu mi-o luaţi în nume de rău, dar în asemenea situaţii îmi sare ţandăra ! Pică un *greenhorn* în vest, fără să fi auzit nici cum creşte iarba, nici cum cîntă puricele, şi, la prima sa deplasare în calitate de cercetaş, îl face pe însuşi bătrînul Sam Hawkens să roşească de ruşine. Ca într-o astfel de situaţie să-ţi păstrezi sîngele rece, ar trebui să fii vara eschimos

și iarna groenlandez, dacă nu mă-nșel. Cînd eram bobocel ca dumneavoastră, ehei, că deștept mă mai credeam; iar acum, la bătrînețe, pesemne că m-oi fi prostit de tot. Tristă afacere pentru un *westman* care posedă și el porția lui de orgoliu!

— Lasă, nu ți-o pune și dumneata la inimă.

— Oho, ușor de spus, dar costă! Trebuie să recunosc că ați avut dreptate. Cum se face?

— Se face că am gîndit logic și am dedus. O încheiere justă e de mare însemnătate.

— Ce e aia? Răsucești cheia?

— Nu, omule, vreau să spun concluzia.

— Nu înțeleg; e prea complicat pentru mine.

— Uite, am tras următoarea concluzie: cînd indienii călăresc în șir, o fac pentru a-și acoperi urmele. Deci, apașii noștri doreau același lucru, adică să ascundă una din urme. Pricepi?

— Desigur.

— Această concluzie justă m-a condus la descoperirea de adineauri. Un *westman* adevărat, trebuie, înainte de toate, să judece logic. Să-ți mai ofer, ca exemplu, o altă concluzie. Vrei?

— De ce nu?

— Dumneata te numești Hawkens. Asta înseamnă, dacă nu greșesc „șoim"?

— *Yes.*

— Atunci, ascultă: șoimul se hrănește cu șoareci de cîmp. E adevărat?

— Întocmai; dacă-i prinde.

— Și acum concluzia: șoimul mănîncă șoareci de cîmp; dumneata te numești Hawkens, deci te hrănești cu șoareci de cîmp.

Sam căscă gura mare, pesemne ca să aspire aer și idei, mă privi un răstimp ca năuc, apoi explodă:

— *Sir*, mă luați peste picior? Nu permit! Nu sînt o paiață căreia să-i sări în spinare. M-ați jignit, *sir*,

m-ați jignit adînc cu această calomnie infernală, precum că aș mînca șoareci și încă șoareci de cîmp. Îmi veți da satisfacție. Ce părere aveți despre duel?

— Excelentă!

— Bun! Aveți studii, nu-i așa?

— Da.

— Prin urmare, îmi puteți da satisfacție. Vă voi trimite secundanții mei. Înțeles?

— E clar. Însă dumneata posezi studii superioare?

— Nu.

— Atunci nu ești calificat și, în loc de secundanți, am să-ți trimit „terțianții" și „cvartanții" mei. E limpede?

— Nu, nu înțeleg! îngăimă el, făcînd o mutră confuză.

— Păi, dacă nu înțelegi și nici măcar nu știi ce însemnătate au în materie de duel secundanții dumitale sau „terțianții" și „cvartanții" mei, atunci n-ai nici o calitate să mă provoci. Dar am să-ți ofer de bunăvoie o satisfacție.

— Care?

— Îți dăruiesc blana ursului meu grizzly.

Ochișorii lui se luminară subit.

— Dar vă trebuie dumneavoastră!

— Nu-mi trebuie. Ți-o dăruiesc.

— Pe cuvînt?

— Da.

— *High-day*, primesc cu ambele mîini! Mulțumesc, *sir*, mulțumesc din suflet! *Hello*, ce-o să mai crape ăia de ciudă! Știți ce-o să-mi fac?

— Ei?

— Un surtuc de vînătoare nou-nouț, din piele de grizzly! Un triumf! Mi-l croiesc cu mîna mea. Mă pricep grozav la costume vînătorești. Uitați-vă la ăsta de pe mine, ce frumos l-am reparat!

Îmi arătă, mîndru, sacul antediluvian în care era vîrît. Cîrpise pielea petic cu petic, încît nostimada de surtuc se îngroşase cît scîndura.

— Dar, adăugă el în marea lui bucurie, urechile, ghearele şi dinţii sînt ale dumneavoastră ; nu-mi folosesc la haină şi, afară de asta, v-aţi cucerit trofeele cu riscul vieţii. Vă fac din ele o salbă splendidă ; sînt meşter în materie. Vreţi ?

— Vreau.

— Bravo ! În felul acesta vom avea fiecare bucuria lui. Sînteţi într-adevăr un băiat destoinic : straşnic băiat ! Va să zică, îi dăruiţi lui Sam Hawkens blana de grizzly. De acum încolo puteţi, din parte-mi, să afirmaţi că mănînc şi şobolani, nu numai şoareci de cîmp, că tot nu mă mai scoateţi din fire. Chiar şi în chestia aia cu cărţile... încep să-mi dau seama că nu sînt, la urma urmei, atît de proaste cum credeam la început ; s-ar putea totuşi să înveţi cîte ceva din ele. Şi vreţi, într-adevăr, să scrieţi o carte ?

— Poate şi mai multe.

— Cu întîmplări trăite ?

— Da.

— Şi veţi aduce vorba şi de mine ?

— Am să zugrăvesc pe prietenii mei cei mai de seamă ; ţin să le ridic un monument.

— Hm-hm ! Cei mai de seamă ! Un monument ! Desigur, asta sună cu totul altfel decît ieri. Cred că n-am auzit bine. Adică, şi eu ?...

— Numai dacă vrei. Altminteri nu.

— Ascultaţi-mă, *sir :* vreau ! Chiar vă rog să mă pomeniţi şi pe mine.

— Bine, aşa voi face.

— Minunat ! Dar atunci oferiţi-mi încă o plăcere.

— Care ?

— Veţi scrie chiar despre toate întîmplările ce le-am trăit împreună ?

— Da.

— Rogu-vă, deci, săriţi peste chestia asta, ştiţi, cu bifurcarea urmelor ! Sam Hawkens... şi să nu descopere asemenea fapt ! Ar însemna să mă ruşinez de toată lumea care v-ar citi cărţile. Dacă sînteţi amabil, treceţi peste afacerea asta. În schimb, puteţi evoca în linişte şoarecii şi guzganii. Mi-e indiferent de ce vor crede oamenii despre alimentaţia mea ; numai să nu spună despre mine că aş fi un *westman* care îi pierde urma indianului ; asta m-ar mîhni peste măsură.

— Şi totuşi, ceea ce-mi ceri nu se poate, dragă Sam.

— Nu ? Şi de ce, mă rog ?

— Pentru că fiecare personaj din cartea mea trebuie zugrăvit aşa cum e în realitate. Prefer să nu te pomenesc deloc.

— Nu, nu, nu ! Eu, unul, vreau să intru în carte, să fiu *partout !* La urma urmei, nu e rău cînd scrii adevărul întreg. Cusururile mele vor fi învăţătură şi mîngîiere pentru cititorii dumneavoastră, care n-or fi mai puţin proşti ca mine, hi-hi-hi-hi ! Eu însă, care ştiu că rămîn pictat în carte, mă voi strădui să nu mai fac boacăne în viitor. Sîntem înţeleşi ?

— Perfect.

— Atunci să ne continuăm drumul.

— Pe care urmă ? Pe cea abătută ?

— Nu, pe cealaltă.

— Bine. E a lui Winnetou.

— De unde ştiţi ?

— Unul dintre apaşi se deplasează mai încet, avînd în seamă cadavrul. Celălalt însă, grăbeşte ca să-şi adune mai curînd oştenii. Şi acesta trebuie să fie căpetenia.

— *Yes !* Sînt de aceeaşi părere. Inciu-Ciuna nu ne interesează deocamdată. Să-l urmăm deci pe fiul său.

— De ce tocmai pe el ?

— Vreau să aflu dacă a mai făcut vreun popas ; asta mi-ar folosi. Haideţi, *sir !*

Pornirăm la trap şi făcurăm drum destul de lung fără să se întîmple nimic deosebit. Chiar şi descrierea ţinutului prin care treceam ar fi lipsită de interes. Abia cu un ceas înaintea amiezii Sam se opri şi zise :

— Ajunge. Ne putem întoarce. Şi Winnetou a călărit fără popas toată noaptea ; înseamnă că au mare zor şi ne putem aştepta curînd la un atac ; poate chiar înăuntrul celor cinci zile cît mai aveţi de lucru.

— Ar fi foarte rău.

— Fără îndoială. Dacă întrerupem lucrările şi o ştergem, atunci rămîne treaba neterminată ; iar dacă stăm pe loc ne iau apaşii prin surprindere şi lucrul tot rămîne baltă. Să discutăm serios cu Bancroft ce avem de făcut.

— Ar mai fi o soluţie.

— Nu prea ştiu care.

— Să ne punem deocamdată în siguranţă şi apoi, după retragerea apaşilor, să ne întoarcem şi să isprăvim ce a mai rămas.

— Poate ar merge şi aşa. Vom asculta şi părerea celorlalţi. Trebuie să ne grăbim să ajungem la tabără pînă nu se înnoptează.

O luarăm înapoi pe acelaşi drum pe care am venit. Nu ne cruţarăm caii, dar dereşul meu se păstra destul de vioi, iar „noua Mary“ se purta ca şi cum abia părăsise grajdul. Lăsarăm în urmă o bună bucată de drum şi dădurăm de o apă curgătoare ; acolo ne-am adăpat caii şi aveam de gînd să le lăsăm un ceas de odihnă. Descălecarăm şi ne lungirăm în iarbă, între tufişuri.

Tăceam. Ne spuseserăm tot ce aveam să ne spunem. Eu mă gîndeam la Winnetou şi la probabila încăierare cu el şi cu apaşii lui. Sam Hawkens închisese ochii şi... vai, dormea tun ! Îi urmăream mişcările ritmice ale pieptului. Nu dormise prea mult în noaptea precedentă. Aici putea să-şi permită odihna, căci eu vegheam şi, de altfel, nu observarăm nicăieri nimic suspect.

Şi iată, mi se oferi un exemplu de ceea ce înseamnă agerimea simţurilor atît la oameni, cît şi la animalele din vestul sălbatic. Catîrul se înfundase în tufăriş, încît nu-l mai vedeam ; ronţăia frunzele de pe ramuri ; nu era un animal sociabil, evita caii şi prefera singurătatea. Dereşul meu se afla în apropiere şi, cu dinţii lui tăioşi secera iarba fragedă. Sam dormea dus, precum ştiţi.

Deodată, catîrul sforăi scurt şi neobişnuit ; era ca un semnal de alarmă. Cît ai clipi Sam se deşteptă şi sări în picioare.

— Dormeam. Mary m-a trezit. Se apropie un om sau un animal. Unde-i catîrul ?

— Aici, în tufăriş. Vino !

Ne-am tîrît printre tufe şi am descoperit-o pe Mary ascunsă după ramuri ; asculta cu atenţie. Urechile lungi i se mişcau nervoase şi coada îi flutura ba încolo, ba încoace. Zărindu-ne s-a liniştit ; coada şi urechile s-au astîmpărat. Catîrul acesta fusese cu siguranţă cîndva în mîini foarte bune şi Sam putea să se felicite că l-a prins în locul vreunui mustang.

Privirăm prin rămuriş şi iată — şase indieni călare veneau în şir, dinspre nord, pe urmele noastre. În frunte, un om de statură nu prea înaltă, dar vînjos ; ţinea capul plecat şi părea să nu-şi ridice ochii din pămînt. Purtau cu toţii jambiere din piele şi cămăşi de lînă închise la culoare, fiind înarmaţi cu flinte, cuţite şi tomahawkuri, nişte topoeişti indiene. Feţele lor, desenate cu o dungă albastră şi una roşie, străluceau de unsoare.

Mă și pregătisem de apărare, cînd Sam, fără a-și stăpîni măcar glasul, exclamă :

— Ce coincidență fericită, *sir !* Asta ne salvează !

— Ne salvează ? Cum așa ? De ce nu vorbești mai încet ? Călăreții sînt foarte aproape și ne pot auzi cu ușurință !

— Păi asta și vreau. Sînt din tribul Kiowa. Cel din frunte e Bao, adică, pe limba lor, vulpe ; e un luptător viteaz și foarte șiret, după cum îl arată și numele. Căpetenia acestor oameni se numește Tangua, un indian foarte activ și bun prieten cu mine. Îi vezi, și-au vopsit obrajii în culorile războiului ; probabil că sînt iscoade. Eu unul, însă, n-am auzit de nici un conflict recent între triburi.

Cuvîntul *Kiowa* se pronunță *Che-i-o-vee*. Această spiță a pieilor-roșii pare să fie un amestec de indieni „joioni" cu alții de prin Pueblo ; li s-au indicat rezervații înăuntrul teritoriului indian, dar multe grupări izolate, așa-numitele Panhandle, mai rătăcesc prin pustiurile din Texas, ajungînd pînă la New Mexico. Aceste grupări sînt bine înzestrate cu cai și au foarte buni călăreți. Oamenii sînt porniți pe jaf și prezintă un serios pericol pentru albi. De aceea, coloniștii din regiunile de frontieră sînt dușmanii lor cei mai neîmpăcați. Kiowașii se află mereu în dușmănie cu diferitele triburi ale apașilor, pentru că nu cruță nici viața, nici avutul acestor frați de-ai lor. Într-un cuvînt sînt niște bande de tîlhari. Cum de au ajuns așa nu e locul să ne întrebăm.

Cele șase iscoade se apropiaseră între timp de noi. Nu mă prea dumiream cum aveau ei să ne salveze. Șase oameni ne-ar fi putut ajuta puțin sau chiar deloc. Dar aveam să aflu curînd gîndurile lui Sam. Deocamdată eram bucuros că-i cunoștea și că, prin urmare, nu erau motive de teamă.

Veniseră pe urmele noastre, care duceau în tufăriș, și simțiră, firește, prezența unor oameni. Își smuciră degrabă caii, neobișnuit de puternici și de iuți, și o luară la galop pentru a ieși din eventuala bătaie a puștilor noastre. Atunci Sam părăsi ascunzișul, își făcu mîinile pîlnie la gură și scoase un strigăt ascuțit, pătrunzător, care părea să le fie cunoscut, căci își opriră numaidecît caii și se uitară îndărăt. Sam repetă strigătul și le făcu semn cu mîna. Indienii păreau să priceapă și semnul. Îl recunoscuseră pe Sam care, cu statura lui deosebită, putea fi lesne identificat, și veniră în galop pînă la noi. Eu mă postasem între timp lîngă Sam. Indienii se repeziră valvîrtej asupra noastră, de parc-ar fi vrut să ne calce în picioarele cailor ; dar nu ne clintirăm din loc. Atunci se opriră la un pas de noi, săriră din șa și lăsară caii în voie.

— Sam, fratele nostru alb, e aici ? întrebă șeful. Cum se face că a ieșit în calea prietenilor și fraților săi roșii ?

— Dimpotrivă, Bao, vulpea șireată, mi-a ieșit în cale ; s-a luat după urmele mele.

— Am crezut că sînt ale cîinilor roșii pe care-i căutăm ! răspunse vulpea într-o englezească stricată, dar destul de inteligibilă.

— Despre ce cîini vorbește fratele meu roșu ?

— Despre apașii din tribul mescalerilor.

— De ce le ziceți cîini ? Oare frații mei, viteji kiowași, au vreo neînțelegere cu ei ?

— A fost dezgropată securea războiului între noi și acești lupi rîioși.

— O, mă bucură ! Rog pe frații mei să se așeze ; am să le spun lucruri importante.

Vulpea mă privi cercetător și întrebă :

— Pe această față palidă n-am mai văzut-o ; e încă tînăr ; să fie oare vreun războinic de-ai voștri ? Și-a cucerit vreun nume ?

Dacă Sam ar fi pronunțat numele meu german, n-ar fi obținut nici un efect. Dar își aminti în clipa aceea de vorbele lui Wheeler și răspunse :

— Acest prieten și frate al meu cel mai scump a sosit nu demult de dincolo de apa cea mare și este un vestit războinic al neamului său. Nu văzuse în viața lui un bizon sau un urs, și totuși, chiar alaltăieri s-a luptat cu doi tauri și i-a răpus ca să-mi salveze viața ; ieri l-a înjunghiat cu cuțitul pe un grizzly din Munții Stîncoși și nu s-a ales nici măcar cu o zgîrietură.

— Uf, uf ! exclamară indienii cu admirație, iar Sam continuă pe un ton cam exaltat :

— Glonțul lui nu greșește niciodată ținta și în brațul lui zace atîta putere, încît doboară pe orice dușman dintr-o lovitură de pumn. De aceea oamenii albi din vest i-au dat numele de Old Shatterhand.

Astfel am fost botezat fără să mi se ceară consimțămîntul, cu un nume sonor și războinic, pe care, de atunci încolo, aveam să-l port în vestul sălbatic. Așa-i obiceiul în vest. De multe ori nici prietenii buni nu-și cunosc numele adevărat.

Vulpea îmi întinse mîna și rosti prietenos :

— Dacă Old Shatterhand îngăduie, vom fi prieteni și frați. Nouă ne plac bărbații care-și zdrobesc dușmanul dintr-o singură lovitură. Vei fi binevenit în corturile noastre.

Asta însemna cu alte cuvinte : „Avem nevoie de haimanale ca tine, vînjoase, vino deci la noi. Ai s-o duci bine dacă vei prăda și fura împreună cu noi și în folosul nostru."

Am înțeles tîlcul. I-am răspuns cam în doi peri și cu acel aer de demnitate pe care, mai tîrziu, aveam să mi-l însușesc pe deplin :

— Îmi sînt dragi oamenii roșii, căci ei, ca și fețele palide, sînt fiii Marelui Spirit. Sîntem frați și trebuie să ne ajutăm unii pe alții împotriva tuturor dușmanilor care nu ne respectă !

Un zîmbet de satisfacție trecu peste chipul lui mînjit de unsoare și de vopsele. Mă asigură la rîndu-i :

— Old Shatterhand a vorbit bine. Să fumăm pipa păcii !

Se așezară cu toții lîngă noi, pe malul apei. Bao, vulpea șireată, scoase o pipă al cărei miros dulce-înțepător îmi izbi încă de departe nasul, și o umplu cu un amestec ce părea să conțină morcovi tocați, frunze de cînepă, ghindă pisată și măcriș. Îi dădu foc, se ridică în picioare, trase un fum și îl suflă mai întîi la cer, apoi la pămînt.

— Sus e lăcașul duhului cel bun, iar pe pămînt cresc verdeața și dobitoacele menite războinicilor kiowași.

Mai trase de patru ori din pipă și, suflînd fumul spre miazăzi, miazănoapte, răsărit și apus, continuă :

— În cele patru zări locuiesc oamenii roșii și albi care stăpînesc pe nedrept verdeața și dobitoacele. Dar îi vom căuta și vom lua ce-i al nostru. Am zis ! *Howgh !*

Ce discurs ! Cu totul altfel decît cele pe care le auzisem pînă atunci sau pe care aveam să le ascult mai pe urmă adeseori. Kiowașul declară fără echivoc că socotește toată această faună și floră, cu produsele ei, proprietate exclusivă a tribului său și că, deci, consideră jaful nu numai ca un drept, ci chiar ca o datorie a sa ! Și eu să devin prietenul acestor oameni ! Dar e o vorbă ! „Cine intră în horă trebuie să joace".

Vulpea îi întinse lui Sam nelipsita pipă a păcii. Hawkens trase cu vitejie cele șase fumuri rituale și zise :

— Marele Spirit nu ține seama de culoarea pielii, căci oamenii se pot vopsi ca să-l înșele ; el se uită la inima lor. Inima războinicilor din vestitul trib Kiowa e vitează, neînfricată și credincioasă. Iar inima mea e legată de-a lor precum catîrul meu de copacul unde l-am priponit. Așa va rămîne în veci, dacă nu mă-nșel. Am zis ! *Howgh !*

Asta era get-beget Sam Hawkens, omulețul isteț și vesel care știa să aleagă partea convenabilă din orice lucru sau împrejurare. Discursul lui fu răsplătit cu „uf-uf-uf !" unanim și repetat. Din păcate comise infamia de a trece asupră-mi acea puturoasă pipă de argilă. Eram nevoit să mușc și eu din mărul pădureț, silindu-mă să nu-mi pierd nobila demnitate și atitudinea bărbătească. Fumez cu multă plăcere și niciodată o țigară de foi nu mi s-a părut prea tare. Am încercat cu succes și faimoasa mahorcă, acea tocătură ordinară care și-a dobîndit reputația datorită gustului ei insuportabil ; cine o fumează trebuie să fie sprijinit de trei oameni ca să-și mențină echilibrul ; de aceea i se și spune „tutun de trei inși". Speram, prin urmare, ca nici pipa asta indiană a păcii să nu mă dea gata. Mă ridicai, făcui cu stînga un gest ceremonios și trăsei primul fum. Într-adevăr, toată vegetația pomenită mai sus, morcovii, cînepa, ghinda și măcrișul fumegau într-însa. Dar nu prevăzusem un al cincilea component principal ; acum mă trăsnea mirosul și gustul lui, parcă venea de la un papuc de pîslă ars. Suflai și eu fumul la cer, la pămînt, apoi declamai :

— De la cer ne vine raza soarelui și ploaia ; de acolo ne vine mana și belșugul. Pămîntul primește căldura și umezeala și ne dăruie în schimb bizoni și mustangi, urși și cerbi, dovleci și porumb, mai ales nobila plantă din care se prepară chinichinicul ce răspîndește din pipa păcii mireasma dragostei și a înfrățirii.

Citisem undeva că indienii numesc acel amestec de tutun „chinichinic" și m-am grăbit să-mi etalez cunoștințele. Mi-am umplut iarăși gura cu fum și l-am suflat către cele patru puncte cardinale. Acum mirosul părea și mai complicat ; cred că în mixtură intra și sacîz, precum și ceva unghii de la degetele picioarelor. După ce făcui această delicioasă descoperire, continuai :

— În apus se înalță Munții Stîncoși și la răsărit se întind șesurile, la miazănoapte strălucesc lacurile, la miază-zi se leagănă apa cea mare a oceanului. Dacă mi-ar aparține mie pămînturile dintre cele patru hotare, le-aș dărui pe toate războinicilor kiowași, căci ei sînt frații mei. Fie ca în acest an ei să vîneze de șase ori atîția bivoli și de cincizeci de ori atîția grizzly cîți oameni numără neamul Kiowa. Crească boabele porumbului cît dovlecii, iar dovleacul fie de douăzeci de ori mai mare ca pînă acum. Am zis ! *Howgh !*

Pe mine nu mă costa nimic să le adresez asemenea urări superbe, în schimb ei se bucurară, ca și cînd urările s-ar fi împlinit aievea. Cuvîntarea mi se păru cea mai măiastră din cîte rostisem în viața mea, și într-adevăr fu primită cu un entuziasm fără precedent, dacă ținem seama de calmul obișnuit al indienilor. Atît de multe încă nu le urase și nu le dorise nici un om și mai ales un alb. De aceea exclamațiile de recunoștință se repetară la nesfîrșit. Vulpea îmi strînse de cîteva ori mîna, mă asigură de prietenia lui întru toți vecii și, la fiecare *howgh, howgh*, căsca o gură atît de mare, încît izbutii la un moment dat să scap de luleaua păcii, vîrîndu-i-o între dinții lui gal-

beni şi lungi. Atunci tăcu, inhalînd cu evlavie memorabila mireasmă.

A fost prima mea „oficiere sfîntă" în lumea indienilor, căci a fuma pipa păcii înseamnă la ei un act solemn cu temeiuri serioase şi cu consecinţe la fel de serioase. De cîte ori nu mi-a fost dat, mai tîrziu, să fumez calumetul, fiind, în acele ocazii, perfect conştient de rostul şi de gravitatea ritualului. De astă dată, însă, procedura m-a dezgustat şi apropo de inima lui Sam „legată... ca şi catîrul de copac" mi s-a părut de-a dreptul caraghioasă. Mîinile îmi duhneau a tutun şi mă bucuram din suflet că pipa odihneşte între dinţii indianului şi nu în gura mea. Ca să uit de gustul pipei, am scos din buzunar o ţigară de foi şi mi-am aprins-o. Cu cîtă poftă şi lăcomie mă priviră kiowaşii ! Vulpea făcu ochii mari şi scăpă pipa din gură ; ca războinic încercat avu prezenţa de spirit s-o prindă din zbor şi să şi-o vîre din nou între dinţi, dar i se citea pe faţă că, în clipa aceea, o ţigară de foi i-ar fi făcut mai multă plăcere decît o mie de pipe ale păcii îndesate cu chinichinic.

Cum tabăra noastră se afla în permanentă legătură cu Santa Fé, de unde carul cu boi ne aproviziona cu cele necesare, nu-mi cădea greu să-mi fac rost de ţigări. Erau relativ ieftine şi le preferam rachiului după care umblau ceilalţi şi se îmbătau ca neoamenii. Dimineaţa luasem cu mine cîteva ţigări, cît să-mi ajungă pe vreo două zile, în eventualitatea că am fi întîrziat ; puteam deci să satisfac pofta vădită a indienilor, oferindu-le cîte un trabuc. Vulpea îşi lepădă repede pipa, şi-şi aprinse ţigara ; oamenii lui în schimb, procedară altfel ; nu se mulţumiră să-şi vîre în gură numai vîrful trabucului ci-l înghesuiră cu totul între fălci, apucîndu-se de mestecat. Gusturile diferă de la om la om. O zicală spune că unuia îi place popa şi altuia preoteasa ;

constatai şi de astă dată că nu e o vorbă goală şi-mi jurai ca de aci încolo să nu le mai dau de fumat nici un obiect necomestibil.

Acum, cu toate formalităţile îndeplinite, indienii se aflau în cea mai bună dispoziţie, aşa că Sam debută cu întrebarea :

— Fraţii mei spun că între ei şi apaşii mescaleri a fost dezgropată securea războiului. Eu n-am auzit nimic în această privinţă. De cînd a fost dezgropată ?

— De un răstimp căruia feţele palide îi spun două săptămîni. Fratele meu Sam poate că a fost pe undeva, departe, într-un ţinut singuratic, de aceea n-a auzit.

— E adevărat. Însă neamurile voastre trăiau în pace. Mă întreb din care pricină au pus fraţii mei mîna pe arme ?

— Cîinii de apaşi au ucis patru oameni de ai noştri.

— Unde ?

— Lîngă Rio Pecos.

— Păi, corturile voastre nu se află acolo.

— Nu, însă acolo sînt corturile mescalerilor.

— Şi ce căutau războinicii voştri prin acele locuri ?

Vulpea se gîndi o clipă înainte de a mărturisi adevărul.

— O ceată de războinici kiowaşi s-a dus într-o noapte să pună mîna pe caii apaşilor. Dar cîinii aceia puturoşi puseseră pază bună ; s-au apărat şi au ucis viteji de-ai noştri. Iată pricina pentru care am dezgropat securea războiului.

Prin urmare, kiowaşii încercaseră să fure caii, însă au fost descoperiţi şi alungaţi. Cine, decît ei înşişi, erau de vină dacă acţiunea s-a soldat cu moartea cîtorva războinici ? Şi totuşi apaşii urmau să fie pedepsiţi, deşi fuseseră în drepturile lor să-şi apere bunurile. Le-aş fi spus-o eu de la obraz acestor haimanale ! Eram chiar pe punctul s-o fac, dar mă opri

un gest discret al lui Sam. Acesta își reluă întrebările.

— Știu oare apașii că ați pornit împotriva lor ?

— Dar ce, își închipuie cumva fratele meu că ne-am grăbit să le dăm de veste ? Venim pe ascuns, năvălim asupra lor, ucidem cîți putem și luăm cît ne trebuie, animale și lucruri.

Asta depășea orice limită ! Nu mă stăpînii să-l întreb :

— De ce rîvnesc vitejii mei frați să se facă stăpîni peste caii apașilor ? După cîte știu, neamul bogat al kiowașilor are chiar mai mulți cai decît e nevoie pentru războinicii săi.

Vulpea mi se uită drept în ochi și zîmbi.

— Tînărul meu frate Old Shatterhand vine de dincolo de apa cea mare și n-are de unde să știe cum gîndesc și cum trăiesc cei de dincoace. Avem cai mulți, nu-i vorbă. Dar ne-au sosit niște oameni albi care sînt gata să cumpere o mulțime de cai, încît prisosul nu ne ajunge. Ei ne-au vorbit de hergheliile apașilor și ne-au făgăduit pentru un cal din aceia tot atîtea mărfuri și rachiu cît pentru unul de-al nostru. Ei, și atunci, războinicii noștri s-au dus să ia caii apașilor.

Iată, deci, adevărul ! Cine erau vinovații principali pentru victimele de pînă acum și pentru sîngele ce urma să mai curgă ? Niște geambași albi, care oferă kiowașilor rachiu în schimbul cailor furați și-i îndeamnă la jaf ! Nu mai reușeam să-mi stăpînesc revolta, însă Sam îmi făcu un semn foarte energic și se informă în continuare.

— Fratele meu, Bao, a venit încoace ca iscoadă ?

— Da.

— Și cînd sosesc războinicii voștri ?

— Sînt în urma noastră preț de o zi călare.

— Cine-i conduce ?

— Însuși Tangua viteazul, căpetenia noastră.

— Cîți oameni aduce ?

— De două ori cîte o sută.

— Și credeți că-i veți surprinde pe apași ?

— Ne vom năpusti asupra lor ca vulturul asupra ciorilor care nici nu apucă să-l zărească.

— Fratele meu se înșală. Apașii știu că războinicii kiowași au de gînd să-i atace.

Vulpea clătină din cap a neîncredere și răspunse :

— De unde să știe ? Ajung, oare, urechile lor pînă la corturile kiowașilor ?

— Da.

— Nu-l înțeleg pe fratele Sam. Să fie bun și să mă lămurească.

— Apașii au urechi care umblă și călăresc. Am văzut chiar ieri două asemenea perechi. Au fost la corturile voastre și au ascultat.

— Uf ! Două perechi ? Adică două iscoade ?

— Chiar așa.

— Atunci trebuie să mă întorc fără întîrziere la Tangua. N-a luat cu el decît două sute de războinici ; nici n-ar fi nevoie de mai mulți, dacă apașii n-ar bănui nimic. Dar dacă au prins de veste, atunci numărul trebuie sporit.

— Se pare că frații mei n-au chibzuit temeinic lucrurile. Inciu-Ciuna, căpetenia apașilor e un războinic foarte priceput. De îndată ce oamenii lui i-au ucis pe cei patru kiowași, a și prevăzut că veți căuta să le răzbunați moartea și s-a furișat după voi.

— Uf, uf ! Chiar dînsul ?

— Da, împreună cu fiul său, Winnetou.

— Uf, și ăsta ! Să fi știut, le-am fi prins noi pe amîndouă potăile ! Acum vor strînge mulțime de războinici ca să ne întîmpine. Am să-i dau de veste numaidecît lui Tangua, să stea pe loc și să cheme noi ajutoare. Ar dori frații mei Sam și Old Shatterhand, să ne însoțească ?

— Fireşte.
— Atunci să încalece repede.
— Încet, încet; mai avem încă o vorbă foarte însemnată.
— Las' că vorbim pe drum.
— Nu. Mergem împreună, dar nu la Tangua, căpetenia kiowaşilor, ci la tabăra noastră.
— Aici fratele meu se înşală.
— Nu mă înşel: ascultă ce-ţi spun! Vreţi să-l prindeţi de viu pe Inciu-Ciuna, căpetenia apaşilor?
— Uf! exclamă kiowaşul ca electrizat, în timp ce oamenii îşi ascuţeau urechile.
Sam adăugă:
— Şi pe Winnetou de asemenea?
— Uf, uf! E cu putinţă?
— Chiar foarte uşor.
— Dacă nu l-aş cunoaşte pe fratele meu Sam, aş crede că limba lui s-a pornit pe glume, ceea ce nu i-aş îngădui.
— *Pshaw!* Vorbesc foarte serios. Îi puteţi prinde pe amîndoi vii şi nevătămaţi.
— Cînd?
— Credeam pînă adineauri că s-ar putea în vreo cinci, şase sau şapte zile. Acum te asigur însă că se poate mult mai curînd.
— Unde?
— Chiar la tabăra noastră.
— Dar nici nu ştim unde se află.
— O să vedeţi. După cele ce am să vă spun, veţi veni bucuroşi.
Sam le vorbi despre sectorul nostru, despre scopul ce-l urmărim împotriva căruia kiowaşii nu aveau nimic de obiectat. Apoi le istorisi întîlnirea cu cei doi apaşi. Şi adăugă:
— Mă miram să-i văd pe cei doi şefi singuri şi crezui la început că au plecat la vînătoarea de bizoni

şi că s-au despărţit vremelnic de ceata lor. Dar acum ştiu bine cum stau lucrurile. Cei doi apaşi v-au urmărit ca să vă spioneze. Şi dacă înşişi conducătorii apaşilor o fac pe iscoadele, înseamnă că nu se joacă şi iau lucrurile în serios. Acum se află în drum spre satul lor. Winnetou a rămas în urmă din pricina leşului, în schimb Inciu-Ciuna a luat-o înainte şi, la nevoie, o să gonească pînă-i crapă calul, numai să-şi adune cît mai repede războinicii.
— Atunci trebuie să-l înştiinţez pe Tangua în mare grabă.
— Fratele meu să aibă răbdare şi să asculte pînă la capăt! Apaşii vor căuta să se răzbune îndoit; mai întîi pe voi, pe urmă pe noi, pentru că l-am ucis pe omul lor alb, Klekih-Petra. Vor trimite contra voastră o mulţime mare de războinici şi un grup mai mic împotriva noastră; aici cu cea de a doua trupă, vor veni Inciu-Ciuna şi Winnetou, gîndind că abia după ce vor fi isprăvit cu noi să se pună în fruntea detaşamentului principal. Prin urmare, vino de vezi tabăra, ca să ştii unde ne găsim. Apoi, dă fuga la căpetenia ta şi povesteşte-i cele auzite de la mine. Vă întoarceţi pe urmă la tabăra noastră cu cei două sute de războinici, şi aşteptaţi acolo pînă-i prindeţi pe Inciu-Ciuna cu mica lui ceată. Sînteţi două sute de viteji, în timp ce dînsul va avea cel mult cincizeci de oameni. Mai adaugă-ne şi pe noi, albii, douăzeci la număr, care fireşte că vom sări în ajutorul vostru. Va fi, aşadar, o joacă să-i batem pe apaşi. Iar dacă-i aveţi în mînă pe amîndoi conducătorii, e ca şi cînd întregul trib ar fi al vostru. Atunci puteţi să le cereţi orice şi veţi primi după pofta inimii. Recunoaşte fratele meu ce prilej bun i s-a ivit?
— Da. Gîndurile fratelui meu Sam sînt foarte înţelepte şi vor fi primite cu bucurie de căpetenia

noastră. Nu mă îndoiesc că vom face întocmai cum spune fratele meu alb.

— Atunci să plecăm imediat și să călărim vîrtos, ca să ajungem în tabără pînă-n seară !

Încălecarăm — caii se odihniseră între timp — și pornirăm în galop. De astă dată nu ne mai țineam de urmele apașilor ; dimpotrivă ne feream de ele. O luarăm de-a dreptul, fără nici un ocol, peste cîmp.

Mărturisesc că nu eram deloc încîntat de comportarea și de planul lui Sam ; eram mai curînd contrariat și supărat. Winnetou, nobilul Winnetou și tatăl său, avînd o ceată de numai cincizeci de luptători, să fie atrași în cursă ! Dacă planul izbutește, atunci cele două căpetenii și apașii lor vor fi pierduți. Cum de a putut Hawkens să imagineze un asemenea plan ? Știe doar cît de simpatic îmi e Winnetou ; i-am spus-o chiar eu ; pe de altă parte însuși Sam îl prețuiește mult pe tînărul fiu al lui Inciu-Ciuna.

Pe drum, toate încercările mele de a mă apropia de Sam, fie și numai pentru cîteva clipe, fără să atrag atenția kiowașilor, se dovediră zadarnice. Aș fi vrut să-l decid la o abandonare a planului. Sam însă părea să-mi ghicească intenția și nu se dezlipea cu nici un pas de șeful iscoadelor, ceea ce îmi sporea și mai mult supărarea. Deși nu sînt de felul meu un om cu toane, totuși, cînd ajunserăm în amurg în tabără, mă găseam în cea mai rea dispoziție. Am coborît de pe cal, i-am scos șaua și, îmbufnat, m-am trîntit în iarbă, știind bine că nu era momentul oportun pentru o explicație cu Sam. Acesta avea aerul că nu observase semnele ce-i făcusem ; istorisea celor din tabără cum ne-am întîlnit cu kiowașii și ce avea să se mai întîmple. Oamenii se speriaseră la apariția pieilor-roșii ; cu atît mai bucuroși erau acum, aflînd că indienii aceștia sînt prietenii și aliații noștri și că nu mai e cazul să ne temem de apași. Ocrotiți de

cei două sute de kiowași, ne puteam continua lucrul fără a risca să fim loviți prin surprindere.

Kiowașii fură tratați cu ospitalitate, primiră carne de urs din belșug și, în fine, plecară. Aveau de gînd să călărească toată noaptea pentru a ajunge cît mai repede la ai lor. Abia după ce se depărtară, Sam se apropie de mine, se lungi alături și îmi zise cu obișnuita lui morgă de superioritate :

— Astă-seară, *sir*, arătați cam plouat. Pesemne că nu vă simțiți prea bine, poate un pic de greață la stomac, sau o indigestie sufletească, hi-hi-hi-hi ! Care din ele să fie ? Cred că ultima, nu ?

— O fi ! i-am răspuns prea puțin amical.

— Așadar, vi se topește inima. Spuneți-mi ce s-a întîmplat, că vă găsesc eu leacul.

— M-ar bucura să-l găsești, Sam, dar mă îndoiesc.

— Pot, pot ! Bizuiți-vă pe mine !

— Atunci spune-mi, cum ți-a plăcut Winnetou ?

— Mie, grozav ! Cred că și dumneavoastră.

— Și vrei să-l împingi la pierzanie ! Cum se împacă una cu alta ?

— La pierzanie ? Să-l împing la pierzanie ? ! Asta nici prin vis nu i-a trecut bravului fecior al tatălui meu.

— Păi, nu făcuși planul să fie prins ?

— Exact !

— Și nu înseamnă asta pierzania lui ?

— Nu mai umblați după fantome, *sir* ! Winnetou mi-a căzut atît de drag, încît, dacă s-ar afla în primejdie, mi-aș risca și viața ca să-l salvez.

— Atunci de ce-l atragi în cursă ?

— E o măsură de apărare împotriva lui și a războinicilor săi.

— Și pe urmă !

— Și pe urmă, hm ! Tare-ați dori, mi se pare, să săriți în ajutorul tînărului !

— Nu că aş dori, ci o voi face ! Dacă va fi prins, îl voi elibera. Şi dacă vor ridica armele asupra lui, am să-i vin în ajutor şi am să lupt pentru el. Ţi-o declar deschis şi cinstit !

— Zău ? Chiar aşa veţi face ?

— Aşa ! Am făgăduit solemn unui muribund, şi pentru mine, care nu calc o promisiune cît de măruntă, un astfel de cuvînt echivalează cu un angajament sacru.

— Mă bucură. Mă bucură foarte mult. În privinţa asta sîntem absolut de acord.

— Atunci spune-mi, stăruii eu cu nerăbdare, cum se potrivesc vorbele frumoase cu intenţiile dumitale perfide ?

— Prin urmare, asta vă interesează ? Ehei, bătrînul Sam Hawkens a băgat el bine de seamă pe drum că vreţi să-i vorbiţi. Dar nu se putea ; ar fi însemnat să cadă baltă întregul meu plan atît de frumos ticluit. Sînt cu totul alt om şi gîndesc cu totul altfel decît s-ar părea. Doar n-am să permit oricui să mi se uite-n cărţi, hi-hi-hi-hi ! Însă pentru dumneavoastră le pot da pe faţă. O să mă ajutaţi chiar împreună cu Dick Stone şi cu Will Parker, dacă nu mă-nşel ! Aşadar, după părerea mea, Inciu-Ciuna şi Winnetou nu au fost pe-aici numai în cercetare, ci trebuie să fi lăsat dispoziţii războinicilor ca, între timp, să se înarmeze şi să vină după ei. Dacă socotim că bătrînul — ca şi Winnetou, de altfel — a călărit toată noaptea, înseamnă că a parcurs o bună bucată de drum şi mîine dimineaţă sau cel mai tîrziu pe la amiază se va întîlni cu ai săi ; altminteri nu şi-ar obosi calul într-atît. E de presupus că se va întoarce aici poimîine seara. Înţelegeţi în ce pericol ne aflăm şi cît e de aproape ? Noroc că le-am descoperit urma ! Altfel, în nici un caz nu m-aş fi aşteptat să se înapoieze atît de repede. Şi iarăşi noroc

că ne-au ieşit kiowaşii în drum, de-am putut afla de la ei situaţia ! Vor veni aici cele două sute de călăreţi ai lor şi...

— Am să-l previn pe Winnetou de primejdia ce-l aşteaptă din partea kiowaşilor ! l-am întrerupt pe Sam.

— Pentru Dumnezeu, să n-o faceţi ! strigă el. Asta ne-ar strica totul, pentru că apaşii, evitînd cursa, ne-ar strînge de gît în pofida kiowaşilor. Nu ! Ei trebuie într-adevăr prinşi, trebuie făcuţi să-şi vadă moartea cu ochii. Pe urmă, cînd îi vom elibera în taină, ne vor fi cu atît mai recunoscători şi vor renunţa la răzbunare. Cel mult, dacă ni-l vor cere pe Rattler ; şi asta nu le-aş refuza-o. Acum, ce mai aveţi de spus, mofturosule gentleman ?

I-am întins mîna bucuros.

— Sînt pe deplin împăcat, dragul meu Sam. Ce să zic, ai brodit-o bine.

— Nu-i aşa ? Sam Hawkens, cum susţinea cineva, o fi mîncînd el şoareci de cîmp, dar posedă şi calităţi, hi-hi-hi ! Va să zică sîntem iarăşi prieteni ?

— Da, bătrîne Sam !

— Ei, acum culcaţi-vă pe o parte şi dormiţi sănătos. Mîine avem mult de lucru. Eu mă duc să-i informez pe Stone şi pe Parker, ca să cunoască şi ei situaţia.

Bătrînelul ăsta de Sam era într-adevăr un tip admirabil, un om de zahăr. De altfel, cuvîntul „bătrînel“ nu trebuie luat chiar textual. Abia dacă număra cîţiva ani peste patruzeci ; dar cadrul acela de barbă care-i ascundea aproape întreaga figură, nasul acela teribil, care se înălţa între ochişorii lui ca un turn de observaţie, şi surtucul de piele, cîrpit şi răscîrpit, gros şi ţeapăn ca scîndura, îl făceau să pară mult mai bătrîn decît era în realitate.

De altfel, cred că e locul să stărui asupra cuvîntului *old* care înseamnă *bătrîn* sau *vechi*. Şi în alte limbi cuvîntul acesta e utilizat nu numai pentru a releva vîrsta, ci şi ca o expresie de alint. „Un vechi prieten" nu e numaidecît şi bătrîn ; după cum adesea oameni tineri îşi spun unul altuia „bătrîne", în sens de prieten. Pe urmă cuvîntul mai are şi altă semnificaţie. În vorbirea curentă spunem cu simpatie : bătrîne crai, bătrîne ursuz, bătrîne cîrcotaş sau bătrîne palavragiu. Aici „bătrîn" serveşte de întărire sau gradaţie. Calitatea substantivului e astfel subliniată sau relevată la superlativ.

Aşa se întîmplă în vest cu cuvîntul *old*. Unul din cei mai vestiţi vînători ai preriei era Old Firehand. De cîte ori punea puşca la ochi, glonţul nimerea fără greş, ucigător ; de aici şi porecla de : Firehand, Mînă de foc. Calificativul *old* scotea şi mai mult în evidenţă faimoasa lui îndemînare. De altfel şi mie porecla de Shatterhand mi s-a atribuit împreună cu adjectivul *old*.

După ce plecă Sam, încercai să adorm, dar multă vreme nu izbutii. Oamenii din tabără aşteptau acum bucuroşi sosirea kiowaşilor, comentînd evenimentul în discuţii aprinse şi zgomotoase ; în asemenea condiţii ar fi fost o minune să pot adormi. În plus, nici propriile mele gînduri nu-mi dădeau pace. Hawkens vorbise cu atîta siguranţă de planul lui, încît părea că un eşec ar fi exclus ; eu, însă, nu-i împărtăşeam pe deplin optimismul. Voiam să-i eliberăm pe Winnetou şi pe tatăl său. Dar despre ceilalţi apaşi nici nu venise vorba. Urmau aceştia să rămînă cumva în mîinile duşmanului, în timp ce conducătorii lor vor fi salvaţi ? Mi se părea nedrept. Pe de altă parte, numai noi singuri, adică patru inşi, cu greu am fi reuşit — sau chiar deloc — să-i eliberăm pe toţi apaşii, mai ales că operaţia trebuia executată în strict

secret, pentru a nu deştepta bănuieli. Şi apoi, în ce chip vor ajunge apaşii în mîinile kiowaşilor ? Mă tot întrebam şi nu găseam răspuns. Fără luptă, fireşte că nu ; aşadar, era de presupus că tocmai cei doi şefi, pe care intenţionam să-i salvăm, se vor apăra cu mai mare îndîrjire şi se vor expune astfel cei dintîi pieirii. Cum să împiedicăm aceasta ? În cazul cînd se vor apăra şi nu se vor da prinşi, atunci kiowaşii probabil că-i vor ucide ; or, asta nu trebuia să se întîmple.

Mă frămîntam în chip şi fel, mă răsuceam cînd pe o parte, cînd pe alta, fără a găsi o soluţie. O singură nădejde mă linişti în cele din urmă : speram că micul, isteţul Hawkens va găsi o ieşire. În orice caz, mă hotărîsem să vin în ajutorul celor doi conducători ai apaşilor şi, la nevoie, să-i ocrotesc cu propriul meu trup. În sfîrşit, adormii.

În dimineaţa următoare am lucrat pe traseu cu îndoită rîvnă, ca să recuperez lipsa mea din ajun. Cum toată lumea îşi dădea osteneala, am avansat cu lucrările mai mult ca oricînd. Rattler se ţinea deoparte. Se foia ba ici, ba colo, fără nici o treabă, iar *westmen*-ii lui îl tratau cu prietenie, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Această atitudine a lor mi-a întărit convingerea că, în cazul unui nou conflict cu Rattler, nu m-aş putea bizui pe ei. Pînă spre seară, deşi dădusem de un teren mai accidentat, măsurarăm o porţiune de două ori mai mare ca în alte zile. De aceea, imediat după cină, ne culcarăm cu toţii osteniţi. Bineînţeles că tabăra se mutase şi ea odată cu înaintarea lucrărilor.

A doua zi, ne-am dovedit la fel de harnici, dar pe la amiază furăm tulburaţi. Sosiră kiowaşii. Iscoadele lor găsiseră cu uşurinţă noua aşezare a taberei, datorită urmelor foarte vizibile pe care le-am lăsat cu ocazia mutării.

Acești indieni erau niște bărbați puternici, cu înfățișare de luptători; aveau cai excelenți și purtau cu toții, fără excepție, puști, cuțite și tomahawkuri. Am numărat mai mult de două sute de oameni. Comandantul lor, de o statură cu adevărat impunătoare, avea trăsături severe, întunecate și niște ochi crunți, prădalnici, care nu anunțau nimic bun. În ochii aceștia mocnea o cumplită sete de jaf și de măcel. Se numea Tangua, nume care însemna șef sau căpetenie. Era deci de presupus că nimeni dintre kiowași nu se putea măsura cu el. Cercetîndu-i chipul și ochii, mă gîndeam la soarta ce i-ar aștepta pe Inciu-Ciuna și pe Winnetou dacă ar ajunge în mîinile lui. Și mă cuprinse groaza.

Venea în calitate de amic și de aliat al nostru, dar se purta puțin prietenos față de noi. Ca să fac o comparație, atitudinea lui amintea mai degrabă pe tigrul care se întovărășește cu un leopard pentru a vîna împreună, sfîșiindu-și apoi aliatul. Sosise împreună cu „Vulpea", șeful iscoadelor, în fruntea trupei sale și, descălecînd, nu ne salută, ci făcu cu brațul un gest poruncitor, după care ne pomenirăm înconjurați de călăreții săi. Urcă din nou pe cal și se apropie de carul nostru; dădu poclitul la o parte și își aruncă o privire înăuntru. Părea că lucrurile îl atrag, pentru că mai descălecă odată și se sui în car, inspectîndu-i atent conținutul.

— Oho! făcu atunci Sam Hawkens, care stătea lîngă mine. Ăsta pare să ne considere, împreună cu avutul nostru, ca pe o pradă bună încă înainte de a fi schimbat vreo vorbă, dacă nu mă-nșel. Dacă își imaginează cumva că Sam Hawkens e atît de prost, încît să dea stîna pe mîna lupului, apoi se înșală amarnic. Îl lămuresc eu imediat.

— Fără imprudențe, Sam! îl rugai. Ăștia două sute de găligani ne copleșesc.

— Ca număr, da, ca minte, nicidecum, hi-hi-hi-hi! răspunse el.

— Dar ne-au înconjurat!

— *Well,* asta văd și eu. Sau credeți că n-am ochi? După cît se pare, nu ne-am ales prea bine aliatul. Faptul că ne-a înconjurat mă face să bănui că ar dori să ne bage în cofă cu apași cu tot, sau chiar să ne înfulece. Numai că îmbucătura o să-i cadă greu la stomac; Sam Hawkens vă asigură. Haideți cu mine și veți auzi cum discută bătrînul Sam cu asemenea pramatii. Îl cunosc de mult pe Tangua și, chiar dacă nu m-a zărit pînă acum, va fi știind desigur că mă aflu și eu pe aici. Purtarea sa nu numai că mă jignește pe mine, dar poate stîrni suspiciunea noastră a tuturora. Uitați-vă un pic la haimanalele lui, ce aere bătăioase își dau și cum ne sfidează! Am să le arăt îndată că Sam Hawkens e și el prezent. Veniți!

Cu puștile în mîini ne apropiarăm de carul în care scormonea Tangua. Ca să fiu sincer, nu mă simțeam prea liniștit. Cum am ajuns, Sam întrebă pe un ton de avertisment:

— Are cumva poftă vestitul șef al tribului Kiowa să ajungă într-o clipă în veșnicile plaiuri ale vînătoarei?

Tangua, care stătea aplecat cu spatele spre noi, se îndreptă de șale, se întoarse și spuse răstit:

— De ce mă tulbură fețele palide cu întrebări prostești? Tangua va domni cîndva ca mare căpetenie în veșnicele plaiuri ale vînătoarei, dar va mai trece lungă vreme pînă să ajungă acolo.

— S-ar putea ca vremea să nu fie mai lungă decît un minut.

— Cum așa?

— Coboară din car și am să-ți spun; dar iute de tot!

— Nici nu mă mişc de-aici !
— Bine ! Atunci nu-ţi rămîne decît să zbori în aer ! Şi zicînd acestea, Sam se răsuci, prefăcîndu-se că pleacă. Atunci indianul sări repede din car, îl apucă pe Sam de braţ şi strigă :
— Să zbor eu în aer ? De ce rosteşte Sam Hawkens asemenea vorbe ?
— Ca să te previn.
— Împotriva cui ?
— Împotriva morţii care te-ar fi înhăţat dacă mai întîrziai acolo sus cîteva clipe.
— Uf ! Moartea e în car ?
— Da.
— Unde ? Arată-mi-o.
— Poate mai tîrziu. Oare iscoadele tale nu te-au informat pentru ce ne aflăm aici ?
— Ba da. Vreţi să tăiaţi drum calului de foc care slujeşte feţelor palide.
— Întocmai ! Un astfel de drum trece peste rîuri şi prăpăstii şi stînci pe care le aruncăm în aer. Cred că ştii !
— Ştiu. Dar ce-are a face cu moartea care zici că mă pîndeşte ?
— Foarte mult; mai mult decît îţi închipui. Ai aflat, pesemne cu ce aruncăm în aer stîncile care stau în drumul calului de foc ? Crezi că-i vorba de praful de puşcă pe care îl folosiţi voi ?
— Nu. Feţele palide se folosesc de altă născocire, cu care pot nărui munţi întregi.
— Întocmai ! Şi născocirea de care vorbeşti se află aici, în carul nostru. Ce-i drept, e împachetată cu grijă, dar cine nu ştie să umble cu asemenea pachet, acela e pierdut de la prima atingere ; explodează în mîinile lui şi-l rupe în mii de bucăţi.
— Uf, uf ! făcu indianul, speriat de-a binelea. Şi erau chiar lîngă mine, acolo, pachetele ?

— Atît de aproape, încît dacă nu săreai repede jos, te-ai fi aflat de pe acum în veşnicele plaiuri ale vînătoarei. Şi ce ar mai fi rămas din tine ? Nici măcar punga cu „medicamente", nici moţul scalpului, nimic, absolut nimic, afară de nişte fărîme de carne şi de os. Şi în halul ăsta cum ai fi putut să mai domneşti ca mare căpetenie în veşnicile plaiuri ale vînătoarei ? Rămăşiţele tale ar fi fost călcate şi zdrobite în picioare de caii tuturor duhurilor.

După credinţa pieilor-roşii, cine ajunge pe lumea cealaltă, adică în veşnicile plaiuri ale vînătoarei, fără moţul scalpului şi fără „medicamente", acela e întîmpinat cu dispreţ de vitejii morţi dinaintea lui şi, în timp ce aceştia se desfată cu cele mai alese mîncăruri indiene, el trebuie să se ascundă umilit de ochii lor. Ce blestem, aşadar, să ajungi dincolo fărămiţat şi dus de vînturi ca o pulbere ! Cu tot tenul său arămiu, se vedea bine că indianului îi pierise sîngele din obraz.

— Uf ! exclamă el. Ce bine că m-ai vestit la timp ! Dar de ce ţineţi născocirea voastră acolo, în car, unde se află atîtea lucruri de folos ?
— Ai vrea să lăsăm asemenea pachete scumpe jos, pe pămînt, unde s-ar strica şi, la orice atingere, ar putea să dezlănţuie cea mai cumplită nenorocire ? Ţi-o spun numai ţie : chiar şi acolo în car sînt destul de primejdioase. Dac-ar exploda vreun pachet, sare totul în aer, praful s-ar alege de cîte se află primprejur.
— Şi din oameni ?
— Fireşte că şi din oameni, şi din animale, într-un ocol care ar putea cuprinde de două ori o sută de cai.
— Atunci să-i vestesc iute pe războinicii mei, nu cumva să se apropie vreunul de carul ăsta afurisit.
— Aşa să faci ! Te rog chiar s-o faci, ca nu cumva să ne ducem toţi pe copcă din pricina unei neatenţii !

Vezi şi tu cîtă grijă vă port, fiindcă pe războinicii din neamul Kiowa eu îi socotesc prietenii noştri. Şi, totuşi, s-ar zice că m-am înşelat. Cînd prietenii se întîlnesc, ei se salută şi fumează pipa păcii. Doar n-oi fi vrînd ca tocmai astăzi să încalci obiceiul ?

— Păi ai fumat pipa cu Vulpea, cercetaşul meu !

— Am fumat numai eu şi acest războinic alb de lîngă mine. Ceilalţi nu. Dacă nu-i saluţi şi pe ei va trebui să bănuiesc că prietenia voastră nu e sinceră.

Tangua rămase o clipă pe gînduri şi căută un pretext.

— Ne aflăm pe picior de război şi de aceea n-am luat cu mine chinichinul păcii.

— Căpetenia kiowaşilor vorbeşte una, în timp ce inima lui simte alta. Eu văd punga cu chinichin agăţată de cingătoarea ta şi punga pare că-i plină. Nouă nu ne trebuie tutunul tău, avem destul dintr-al nostru. De altfel, nici nu e nevoie să fumeze toţi : tu fumezi în numele tău şi al războicilor tăi, iar eu în numele meu şi al albilor aci de faţă ; atunci legămîntul de prietenie cuprinde pe toţi bărbaţii prezenţi.

— De ce, adică, să mai fumăm noi doi, dacă sîntem de multă vreme fraţi ? Sam Hawkens n-are decît să-şi închipuie că am fumat cu toţii calumetul.

— Cum vrei ! Dar atunci întoarcem şi noi foaia şi nu mai pui mîna pe apaşi.

— Ce, vrei să le dai de veste ? întrebă Tangua cu o sclipire de mînie în ochi.

— Nu ; aşa ceva nu-mi trece prin cap ; ei sînt duşmanii noştri şi vor să ne ucidă. Dar n-am să-ţi spun în ce fel îi poţi prinde.

— Pentru asta n-am nevoie de tine ; ştiu şi eu ce am de făcut.

— Oho ! Nu cumva ştii cînd şi din ce parte sosesc şi unde îi puteţi găsi ?

— Aflu eu ! Trimit iscoadele mele.

— Asta n-ai s-o faci ; eşti destul de deştept ca să-ţi dai seama că apaşii vor descoperi urmele iscoadelor tale şi se vor pregăti de luptă. Vor fi atenţi la fiecare pas ; şi atunci mă întreb dacă-i mai puteţi prinde ; pe cîtă vreme, potrivit planului meu, îi luaţi pe nepregătite ; îi împresuraţi şi îi prindeţi de vii, dacă nu mă-nşel.

Observai că explicaţiile nu-şi greşiseră ţinta. După un scurt răgaz de gîndire, Tangua declară :

— Am să vorbesc cu războinicii mei.

Acestea zise, plecă de lîngă noi. Se duse la Bao şi făcu semn cîtorva din oameni să se apropie ; văzurăm apoi cum se sfătuiesc între ei.

— Judecînd după faptul că individul ţine să se sfătuiască mai întîi cu ai lui, veţi recunoaşte că, în fond, nu are gînduri bune ! mi se adresă Sam.

— Se poartă urît cu dumneata ; doar îi eşti prieten şi nu i-ai făcut nici un rău.

— Prieten ? Ce ştiu ăştia despre prietenie. Nişte haimanale care trăiesc numai din furtişaguri. Eşti prietenul lor cît timp n-au ce lua de la tine. Dar aici avem un car plin cu provizii şi cu alte lucruri de mare preţ pentru indieni. Cercetaşii s-au grăbit să-l informeze pe şeful lor şi, din acea clipă era hotărît să fim jefuiţi.

— Şi acum ?

— Acum ? Hm ! Acum nu mai avem nici o grijă.

— M-ar bucura.

— Cred că sîntem asiguraţi. Îi cunosc eu. Strălucită idee mi-a venit să-i vîr în cap individului că avem aici, în car, un fel de pulbere teribilă, hi-hi-hi ! Venise convins că toate lucrurile de acolo îi sînt menite ca pradă. Văzurăţi doar ; numai ce a sosit s-a şi dus de-a dreptul la car. Acum însă, mai

mult ca sigur că nimeni nu va cuteza să se apropie de lucrurile noastre. Ba eu trag nădejde că spaima cu care i-am procopsit ne va prinde bine şi mai tîrziu. O să-mi bag în buzunar o cutie de sardele şi-i fac să creadă că e plină cu dinamită. Parcă aveţi şi dumneavoastră o cutie la fel, în care păstraţi hîrtii. N-ar strica să-mi reţineţi ideea şi s-o folosiţi la nevoie.

— Bine! Vreau să sper că efectul va fi cel dorit. Ce părere ai în legătură cu pipa păcii?

— Erau decişi să n-o fumeze cu noi; acum însă cred că haimanalele vor reveni la gînduri mai bune. Argumentul meu s-a înfipt în creierul şefului şi dînsul îi va convinge şi pe ceilalţi. Dar pe viitor, nici vorbă să le acordăm încredere.

— Prin urmare, Sam, vezi şi dumneata că am avut dreptate alaltăieri. Ai vrut să realizezi planul cu ajutorul kiowaşilor şi iată că ne-ai aruncat în braţele lor. Sînt curios ce-o să mai iasă.

— Absolut nimic, în afara celor prevăzute de mine. Vă puteţi bizui pe Sam Hawkens. E clar că Tangua se pregătise de jaf; apoi intenţiona să iasă în întîmpinarea apaşilor. Dar acum trebuie să recunoască, vrînd-nevrînd, că nici apaşii nu sînt atît de proşti, încît să se lase prinşi şi măcelăriţi. I-am spus, de altfel, că oamenii lui Inciu-Ciuna vor descoperi urmele iscoadelor kiowaşe. Şi atunci, mai va să-i prindă pe apaşi! Doar n-o să-i cadă în mînă ca nişte orătănii oarbe ale preriei! Iată-l că a terminat consfătuirea; vine încoace. Acum se va lămuri totul.

Am descifrat rezultatul încă înainte ca Tangua să se fi apropiat de noi, căci, în urma unor comenzi ale lui Bao, cercul se desfăcu şi oamenii descălecară. Aşadar, nu mai eram înconjuraţi. Tangua se înfăţişă mai puţin încruntat.

— M-am sfătuit cu războinicii mei, zise el. N-au nimic împotrivă să fumez calumetul cu fratele meu Sam, ca şi cum aş fuma cu fiecare dintre voi.

— Nici nu mă aşteptam la altceva: te ştiu doar nu numai bărbat viteaz, ci şi înţelept. Războinicii kiowaşi să alcătuiască o jumătate de cerc şi să se uite cum schimbăm noi fumul păcii şi al prieteniei.

Zis şi făcut. Tangua şi Sam Hawkens fumară pipa păcii după ritualul cunoscut, pe urmă noi, albii, le strînserăm pe rînd mîna tuturor indienilor. Puteam deduce că, măcar azi şi în zilele imediat următoare, nu vor unelti împotriva noastră. Bineînţeles că nu puteam prevedea gîndurile şi acţiunile lor de mai tîrziu.

Dacă spun „a fuma" calumetul sau pipa păcii, mă folosesc de expresia uzuală la noi. Indianul însă nu spune „a fuma" tutun, ci „a bea" tutun. De fapt, îl şi bea, judecînd după felul cum înghite fumul, îl colectează în stomac şi apoi îl elimină încet, în doze mici.

În această privinţă se aseamănă cu turcii, care nici ei nu spun „a fuma", ci „a bea".

Pentru cîtă cinste se bucură pipa la indieni stă mărturie şi faptul că în limba triburilor Iemes, ca şi în toate dialectele apaşilor, cuvîntul care o defineşte e identic cu acela de şef, de căpetenie. În limba iemes căpeteniei i se zice *fui* şi pipei *fuişaş*; la apaşi, căpeteniei i se spune *natan*, iar pipei *natan-ţe*. Sufixul *ţe*, adică *piatră*, e valabil atît pentru pipa făcută din pămînt ars, cît şi pentru aceea cioplită din piatră. Vatra pipei destinată a servi de calumet se confecţionează din argilă sfîntă, adusă de la carierele din Dakota.

Tangua — după ce încheiarăm acest pact, să-i zicem provizoriu — ceru convocarea unei mari consfătuiri la care să participe toţi albii. Propunerea

nu-mi surîdea, pentru că am fi întîrziat iarăşi lucrările noastre pe traseu ; or, acestea nu trebuiau neglijate. De aceea îl rugai pe Sam să obţină amînarea consfătuirii pentru diseară. De altfel, auzisem, citisem chiar că o asemenea discuţie indiană — dacă nu e curmată de vreo primejdie — poate să dureze la nesfîrşit. Hawkens vorbi cu Tangua şi mă informă apoi.

— Ca orice indian veritabil, nu se lasă abătut de la dorinţa lui. Apaşii vor întîrzia încă mult, aşa că dînsul cere organizarea unui sfat la care să-mi expună planul său şi, după care, toată lumea să se aşeze pe mîncat. Evident, provizii nu ne lipsesc, iar kiowaşii şi-au adus destulă pastramă în samarele cailor. Din fericire, am obţinut totuşi ca, numai eu, Dick Stone şi Will Parker să participăm la sfat ; voi, ceilalţi, vă puteţi vedea de lucru.

— Ce înseamnă puteţi ? Ca şi cînd am avea nevoie de permisiunea indienilor ! Las' că-i fac eu să priceapă că mă consider absolut liber şi că ordinele lor nu mă ating.

— Nu-mi stricaţi socotelile, *sir !* Mai bine treceţi cu vederea. Dacă vrem ca totul să decurgă normal, atunci nu e cazul să-i îndîrjim împotrivă-ne.

— Doresc totuşi să particip şi eu la consfătuire !

— Nu-i nevoie.

— Dimpotrivă, cred că este. Trebuie să ştiu ce se va hotărî.

— O să aflaţi mai pe urmă.

— Şi dacă stabiliţi o acţiune cu care eu nu pot fi de acord ?

— De acord ? Dumneavoastră ? Ia te uită, bravul *greenhorn !* Şi-a vîrît în cap că Sam Hawkens nu poate lua nici o decizie fără învoirea lui ! Te pomeneşti că trebuie să vă solicit aprobarea cînd vreau să-mi tai unghiile sau să-mi dreg pingelele?

— N-o lua chiar aşa. Înţeleg să mă asigur că nu veţi lua hotărîri care să pună în primejdie viaţa celor doi apaşi.

— În privinţa asta vă puteţi încrede în bătrînul Sam Hawkens. Aveţi cuvîntul meu că vor ieşi din afacerea asta cît se poate de sănătoşi. Ajunge atît ?

— Da. Respect cuvîntul dumitale, pentru că îmi place să cred că dacă l-ai dat, vei avea grijă să-l şi ţii.

— *Well !* Vedeţi-vă, aşadar, de treabă ; fiţi sigur că lucrurile vor evolua exact ca şi cînd nasul dumneavoastră ar fi prezent la consfătuire.

A trebuit să mă supun, deoarece doream mult ca măsurătorile să fie duse pînă la capăt încă înaintea ciocnirii cu apaşii. Ne apucarăm cu mare zel de lucru pe porţiunea noastră, şi făcurăm progrese deosebite ; Bancroft şi cei trei subalterni ai săi depuneau eforturi serioase. Era, de altfel, efectul îndemnurilor mele.

Îi convinsesem de faptul că trebuie să muncim cu toată sîrguinţa, pentru că, altminteri, apaşii ar putea sosi înainte ca noi să fi încheiat lucrările, şi atunci ne-am pune pielea în joc : am fi expuşi atît apaşilor cît şi kiowaşilor. În schimb, dacă terminam lucrul mai devreme, putem să spălăm putina şi să ne adăpostim, salvînd şi schiţele topografice. Le pusesem în vedere toate acestea. Iată de ce oamenii lucrau cu un avînt şi cu o perseverenţă de care nu mai dăduseră dovadă pînă atunci. Îmi atinsesem deci scopul. În sinea mea, însă, nici prin vis nu-mi trecea s-o şterg. Eram neliniştit pentru Winnetou. Ceilalţi n-aveau decît să procedeze după bunul lor plac, eu eram ferm decis să nu părăsesc locul înainte de a mă asigura că Winnetou e în afară de pericol.

De fapt, munca mea era dublă. Trebuia să lucrez la măsurători, să ţin registrul şi totodată să întoc-

mesc schițele. Le desenam în două exemplare. Unul era destinat inginerului-șef, în calitatea sa de conducător al șantierului, pe celălalt mi-l păstram în secret, ca să-l folosesc la nevoie. Situația noastră era atît de primejdioasă, încît o asemenea măsură de precauție se justifica pe deplin.

Așa cum bănuisem, consfătuirea s-a prelungit pînă seara; s-a încheiat abia cînd întunericul ne sili și pe noi să întrerupem lucrul. Kiowașii se aflau în excelentă dispoziție. Sam Hawkens comițînd greșeala — sau, poate, avînd buna inspirație — de a le oferi tot restul nostru de rachiu. Nici nu se gîndise măcar să ceară în prealabil învoirea lui Rattler. Fuseseră aprinse cîteva focuri în jurul cărora chefuiau indienii, caii păşteau pe aproape, în timp ce santinelele orînduite de șeful kiowașilor străjuiau prin întuneric.

Așezat lîngă Sam și nedespărțiții lui tovarăși, Parker și Stone, îmi consumam cina și-mi plimbam privirea deasupra taberei, care, mie, ca novice, îmi oferea o imagine cu totul inedită. Făcea impresia unui lagăr de război. Mă uitam la chipurile indienilor și, examinîndu-le pe rînd, nu descopeream nici unul capabil de milă sau de îndurare în fața dușmanului. Rachiul nostru nu le-a ajuns decît pentru cinci-șase înghițituri de fiecare; n-am observat să se fi îmbătat careva; totuși apa de foc, cu care se întîlneau atît de rar, stîrnise oarecare agitație. Erau mai vioi și vorbeau mai tare ca de obicei.

Firește că l-am descusut pe Sam în ce privește rezultatul consfătuirii.

— Puteți fi mulțumit! mă asigură el. Celor doi protejați ai dumneavoastră nu li se va întîmpla nimic.

— Și dacă se apără?

— Nici nu vor apuca să se apere; vor fi prinși și legați încă înainte de a-și da seama ce se petrece!

— Așa? Și cum îți închipui lucrul acesta, bătrîne Sam?

— Foarte simplu. Apașii vor veni pe un drum bine cunoscut. Ați putea să-l ghiciți, *sir?*

— Fără îndoială. E firesc să caute mai întîi locul unde ne-au întîlnit prima oară și să se orienteze apoi după urmele noastre.

— Just! Nu sînteți chiar atît de prost pe cît s-ar părea, judecînd numai după mutră. Așadar cunoaștem primul fapt de care avem nevoie, adică direcția dinspre care urmează să-i așteptăm. Al doilea fapt important este momentul sosirii.

— Pe acesta nu-l putem cunoaște precis, dar îl putem deduce.

— Da, cine posedă ceva grăunțe în cap îl poate într-adevăr deduce; dar numai cu deducția n-am făcut mare lucru. Cel care, într-o asemenea situație, acționează după presupuneri, își cam riscă pielea. Certitudine, deplină siguranță, iată ce ne trebuie.

— O putem obține numai dacă trimitem iscoade înaintea lor; dar soluția aceasta dumneata ai respins-o, dragul meu Sam. Susțineai că urmele iscoadelor ne-ar trăda.

— Dacă iscoadele ar fi indiene! Rețineți, *sir*; dacă ar fi indiene! Că noi, albii, ne aflăm aici, nu e nici un secret pentru apași. Dacă dau de urma unui alb, faptul nu le trezește bănuieli. Dar cu urmele indiene ar fi cu totul altfel; avertizați, apașii s-ar feri ca de foc. În calitate de mare deștept, vă puteți ușor imagina ce bănuieli s-ar naște în capetele lor.

— Că războinicii kiowași sînt prin apropiere?

— Perfect, ați ghicit! Dacă nu mi-ar fi grijă de bătrîna mea perucă, aș scoate cu mare respect pălăria în fața dumneavoastră. Vă rog să considerați gestul ca și făcut.

— Mulțumesc, Sam! Vreau să sper că acest respect nu se va spulbera curînd! am răspuns la fel

de ironic. Dar să mergem mai departe! Ești, așadar, de părere să nu trimitem cercetași indieni, ci albi ?

— Da, însă nu mai mulți, doar unul singur.

— Ajunge atît ?

— Aflați că e vorba de un individ pe care mă pot bizui, și anume Sam Hawkens, dacă nu mă-nșel, cel care mănîncă șoareci de cîmp, hi-hi-hi-hi ! Poate că ați auzit de dumnealui ?

— Cum să nu! încuviințai zîmbind. Dacă preia chiar dînsul sarcina, sîntem fără grijă. Nu se lasă el prins de apași.

— Prins, nu, în schimb se va lăsa văzut.

— Ce vorbești ? Vrei să te vadă !

— Vreau.

— Atunci te fac prizonier, sau te omoară.

— Nu fac ei una ca asta pentru nimic în lume. Sînt prea deștepți. Le ies în cale și mă port în așa fel încît să nu le treacă prin minte că s-ar afla pe-aici și alții în afară de noi. Și cînd m-or vedea plimbîndu-mă tacticos, sub ochii lor, vor fi încredințați că nu ne așteptăm la nimica rău și că trăim mai liniștiți ca în sînul lui Avram. Nici nu se vor atinge de mine ; vor avea interesul să mă întorc în tabără, ca să nu se nască aici bănuiala că mi s-a întîmplat ceva. Își vor spune că, oricum, le voi cădea în mînă mai tîrziu.

— Dar, Sam dragă, e posibil ca ei să te vadă fără ca și dumneata să-i vezi...

— *Sir,* se zbîrli el în glumă, dacă mă gratulați cu o asemenea palmă morală, totul s-a sfîrșit între noi ! Eu, și să nu-i văd ! Ochișorii lui Sam Hawkens or fi ei mici, dar sînt grozav de ageri. E drept că apașii nu vor sosi cu grămada ; vor trimite mai întîi iscoade ; însă nici ăștia nu-mi scapă ; îmi aleg un locșor de unde nu se poate să nu-i zăresc. Știți, există porțiuni

de teren unde nici cel mai grijuliu cercetaș nu găsește acoperire ; e obligat să iasă în cîmp deschis. Iar eu mă plasez într-un asemenea sector și pîndesc. De îndată ce descopăr iscoadele, vă dau de veste, pentru ca în momentul cînd se vor furișa lîngă tabără, să vă arătați cu toții calmi și nepăsători.

— Dar or să-i vadă și pe kiowași și se vor grăbi să-și înștiințeze șeful.

— Pe cine să-i vadă ? Pe kiowași ? Omule, *greenhorn* și preaonorate boboc, vă imaginați cumva că Sam Hawkens are vată sau sugativă în loc de creier, hai ? Voi fi avut eu din timp grijă să ajungă invizibili, să nu se vadă nici picior de kiowaș. Înțeles ? Acești foarte dragi prieteni ai noștri se vor ascunde bine de tot, pentru ca la momentul oportun să răsară ca din pămînt. Iscoadele apașilor nu trebuie să zărească aici pe nimeni altul decît persoanele ce se aflau în tabără la prima vizită a lui Winnetou și a tatălui său.

— Ei, da, atunci se schimbă lucrurile !

— Nu-i așa ? Iscoadele n-au decît să ne dea tîrcoale și să se convingă că nu bănuim nimic. Apoi, după ce vor pleca, mă furișez eu pe urmele lor și pîndesc sosirea grosului. Desigur că nu vor veni ziua, ci după căderea nopții, folosindu-se de întuneric, ca să se apropie cît mai mult de tabără. Atunci vitejii noștri apași vor năvăli peste noi.

— Și ne vor lua prizonieri sau, mai știi, ne vor masacra ; dacă nu pe toți, barem pe unii !

— *Sir,* zău că îmi pare rău de dumneavoastră ! Vă pretindeți om cu studii și nu cunoașteți cel mai simplu adevăr : dacă vrei să nu fii prins trebuie s-o iei la sănătoasa ! Asta o știe în zilele noastre pînă și iepurele, ba și acea mică, neagră și pișcătoare insectă, care obișnuiește să sară de șase sute de ori

cît lungimea trupului ei. Singur dumneavoastră aţi rămas ageamiu în materie! Hm! Oare în multele cărţi pe care le-aţi mestecat nu scrie aşa ceva?

— Nu scrie nimic, fiindcă un *westman* curajos nu sare de şase sute de ori cît lungimea trupului său, ca insecta dumitale. Va să zică, eşti de părere s-o luăm la sănătoasa?

— Da. Fireşte. Vom aprinde un foc de tabără ca să fim cît se poate de bine observaţi. Cît va arde focul apaşii se vor ţine ascunşi. Iar după ce se stinge treptat şi se face întuneric, o luăm la picior şi-i anunţăm pe kiowaşi să se pitească prin apropiere. Atunci apaşii se aruncă asupra taberei noastre şi... nu mai găsesc ţipenie de om, hi-hi-hi-hi! Îi apucă o mirare grozavă şi, de bună seamă, încing la rîndul lor focul ca să ne poată dibui. Acum însă îi vedem noi în lumină, cum ne văzuseră ei adineauri; şi roata se întoarce: din atacanţi ajung să fie împresuraţi. Ai, şi ce spaimă pe ei! Şi ce lovitură! Va rămîne de pomină multă vreme. Şi lumea va zice: „Toate astea le-a pus la cale Sam Hawkens, dacă nu mă-nşel!"

— Mă rog, n-ar fi rău, cu condiţia ca lucrurile să se petreacă exact după imaginaţia dumitale.

— Aşa va fi şi nu altfel; am eu grijă.

— Şi pe urmă? Îi eliberăm în taină pe apaşi?

— În orice caz pe Inciu-Ciuna şi pe Winnetou.

— Şi ceilalţi?

— Vom căuta să eliberăm pe cît mai mulţi, dar cu condiţia să nu ne trădăm.

— Şi cu restul ce se întîmplă?

— Nimic prea grav, *sir*, vă pot încredinţa. În prima clipă, kiowaşii se vor gîndi mai puţin la apaşi, se vor grăbi să-i prindă pe fugari, adică pe noi. Şi dacă totuşi s-ar arăta lacomi de sînge, apoi las' pe mine, mai e şi Sam Hawkens aici! Dar nu face să ne spargem de pe acum capetele pentru cele ce s-ar petrece

mai tîrziu; barem pe al dumneavoastră l-aţi putea folosi mai rentabil. Ce-o să mai fie vedem atunci. Important e să găsim, înainte de toate, un loc potrivit pentru realizarea planului; nu ne putem refugia la întîmplare, oriunde. Mă ocup eu mîine în zori de problema asta. Azi am tot vorbit, de mîine intrăm în acţiune.

Avea dreptate. Să tot discuţi şi să făureşti planuri era pentru moment de prisos; nu ne rămînea deci altceva de făcut decît să aşteptăm desfăşurarea evenimentelor.

Era o noapte cam neplăcută. Se iscase un vînt care dădu treptat în furtună şi, către dimineaţă, se lăsă un frig neobişnuit în acele ţinuturi. Ne aflam aproximativ la latitudinea Damascului şi totuşi frigul ne trezi din somn. Sam Hawkens scrută cerul apoi conchise:

— Pesemne că astăzi se va petrece un fenomen rar prin partea locului. Va ploua, dacă nu mă-nşel. Şi asta e spre binele nostru.

— În ce privinţă? întrebai eu.

— Nu bănuiţi? Uitaţi-vă numai primprejur, cîtă iarbă culcată! Sosind, apaşii ar putea trage imediat concluzia că pe aci au trecut de curînd mai mulţi oameni şi cai decît numără tabăra noastră. Ploaia însă va îndrepta iarba şi va şterge urmele, care, altminteri, ar mai fi vizibile trei-patru zile. Mă duc să-l lămuresc pe kiowaşi şi să-i iau cu mine.

— Şi mergeţi în căutarea unui loc potrivit pentru atac?

— Da. La drept vorbind aş putea să-i las deocamdată aici şi să-i chem mai tîrziu, după ce voi fi găsit eu locul; dar e mai bine să plec de pe acum, pentru ca urmele să dispară curînd. Între timp, voi, ăştilalţi, vă puteţi continua lucrările.

Sam împărtăși căpeteniei kiowașilor planul său, și acesta îl aprobă. După puțin, indienii, împreună cu Sam și cu cei doi tovarăși ai lui, porniră călare. Se înțelege că locul pe care urmau să-l aleagă trebuia să se afle chiar pe traseul nostru, al topografilor, adică pe linia ce-o aveam de măsurat. În felul acesta economiseam timp și nici nu dădeam de bănuit apașilor.

Veneam încet în urma călăreților, înaintam pas cu pas, pe măsură ce progresau lucrările. Către amiază, profeția lui Sam se împlini ; începu să plouă. Dar o ploaie cum numai pe această latitudine se poate porni din an în paște. Părea că se revarsă un ocean din tărie.

În toiul acestui potop, Sam, Dick și Will se întoarseră din cercetare. Îi observarăm abia cînd se aflau la zece-doisprezece pași de noi, atît de deasă era perdeaua de apă. Găsiseră un loc potrivit. Parker și Stone urmau să ni-l arate, iar Hawkens, după ce-și luă merinde suficiente, plecă, în pofida furtunii, ca să se așeze la pîndă. Porni pe jos, fără catîr ; astfel se putea ascunde mai lesne. Privindu-l cum dispare îndărătul perdelei de ploaie, aveam sentimentul că o catastrofă se apropia de noi cu pași grăbiți.

Pe cît de sălbatică a fost ploaia, ca o rupere de nori, pe atît de repede încetă năvala apei. Zăgazurile cerului se închiseră brusc și soarele străluci iarăși, ca în alte zile, deasupra lumii. Reluarăm lucrul întrerupt.

Ne aflam într-o savană lină, nu prea mare, înconjurată din trei părți de dumbravă ; din loc în loc se zărea cîte un tufiș. Terenul era foarte prielnic pentru lucrările noastre ; înaintam cu repeziciune. Constatai totodată că Sam Hawkens prevăzuse cu multă precizie efectele ploii ; deși kiowașii trecuseră călări chiar pe locul unde ne aflam, totuși nu se vedea nici

o urmă de copită. Venind în căutarea noastră, apașii n-ar fi putut bănui că avem în apropiere două sute de aliați.

Pe înnoptate, cînd lucrul încetă, Stone și Parker ne informară că ne găsim, de fapt, în vecinătatea prezumtivului cîmp de bătălie. Mi-ar fi plăcut să-l cercetez și eu, dar se făcuse prea tîrziu.

A doua zi dimineața pătrunserăm repede cu lucrul pînă la un pîrîu destul de lat, din care se alcătuia un fel de bazin, probabil veșnic plin cu apă, pe cîtă vreme albia pîrîului era îndeobște jumătate secată. Ploaia de ieri umpluse însă albia pînă-n margini. Către acest bazin ducea o limbă îngustă de savană, tivită pe ambele laturi cu copaci și tufe, și înaintînd ca o peninsulă spre mijlocul apei ; îngustă la început, peninsula se lărgea treptat, luînd aproximativ forma unui cerc. Semăna cu o tigaie, a cărei coadă ținea de mal. În partea opusă a bazinului se înălța o colină ușoară, împădurită.

— Iată locul ales de Sam Hawkens, lămuri Stone, rotindu-și privirile cu aerul unui cunoscător. Nici nu se putea ceva mai bun pentru planul nostru.

Mă simții, desigur, îndemnat să scrutez fiecare colțișor.

— Unde se găsesc kiowașii, mister Stone ? întrebai.

— Ascunși, foarte bine ascunși ! răspunse el. V-ați osteni degeaba să dați de cea mai mică urmă a lor, deși ei ne văd la perfecție și ne observă orice mișcare.

— Totuși, unde sînt ?

— Așteptați nițel, *sir !* Mai întîi să vă explic de ce Sam, pișicherul, a ochit tocmai locul acesta. Savana pe care am străbătut-o are multe tufișuri răzlețe. Faptul acesta e în avantajul apașilor ; ne pot urmări neobservați, se pot ascunde în spatele tufișurilor. Vedeți apoi limba aceea de pămînt care se întinde în-

coace. Dacă încingem aici un foc de tabără, se luminează toată fîșia, chiar și adîncul savanei de unde urmează să vină apașii ; focul îi va atrage ; se vor apropia ușurel de noi, pitulîndu-se în dosul copacilor și tufelor care se află de ambele părți ale fîșiei de pămînt. Vă asigur, domnilor, că nu se găsește teren mai bun pentru a ne lăsa atacați de indieni !

Fața lui uscățivă, lunguiață, înăsprită de vînt și soare, strălucea de satisfacție. Inginerul-șef, în schimb, nu-i împărtășea deloc entuziasmul și dădu sceptic din cap.

— Ce fel de om ești dumneata, Stone ! Te topești de bucurie că vom fi atacați atît de frumos ! În ce mă privește, vă spun pe șleau : am s-o șterg de-aici !

— Ca să cădeți cît mai sigur în mîinile apașilor ! Nu vă lăsați purtat de asemenea gînduri năstrușnice, mister Bancroft ! Cum să nu fiu încîntat de locul ăsta, care înlesnește apașilor să ne prindă, pentru ca pe urmă să-i prindem noi în capcană ! Uitați-vă un pic dincolo, peste apă. Sus, pe colină, în mijlocul pădurii, sînt pitiți kiowașii. Observatorii lor s-au cățărat în copaci și nici vorbă că ne-au și zărit. Tot așa îi vor zări pe apași, căci de sus ei cuprind cu ochii savana pînă hăt departe.

— Dar dacă vom fi atacați, ce ne folosește nouă că kiowașii se află tocmai dincolo de apă, ascunși în pădure ? obiectă inginerul-șef.

— E numai o manevră, pentru ca iscoadele apașilor să nu descopere adevărata situație. Însă de îndată ce vor fi trecut, kiowașii coboară încoace și se ascund în peninsulă, unde nu pot fi observați.

— Și vrei să zici că apașii nu se pot duce acolo ?

— Ar putea, însă nu le permitem noi.

— Înseamnă să-i alungați. Atunci, cum vreți să nu vă observe ? Se cam contrazic lucrurile, mister Stone.

— Ba deloc ! E drept, nu trebuie să avem aerul că-i căutăm ; îi lăsăm să se apropie de peninsulă. Dar aceasta, în locul unde se îmbină cu malul, nu are mai mult de treizeci de pași lățime ; ei bine, acolo postăm caii noștri și baricadăm trecerea.

— Baricadă de cai ? E cu putință ?

— Firește. Priponim caii de copaci și vă asigur că nici un indian nu se mai apropie, căci animalele l-ar trăda prin sforăitul lor. Astfel, iscoadele cercetează jur-împrejur, dar în peninsulă nu se încumetă. După ce se întorc ca să-i cheme pe ai lor, hop și kiowașii părăsesc pădurea de pe colină și se ascund în peninsulă, printre arbori. Iar trupa apașilor se furișează încoace și așteaptă să ne culcăm și să adormim.

— Și dacă nu așteaptă pînă ne culcăm ? intrai și eu în vorbă. Ne-ar tăia orice posibilitate de retragere.

— Nici atunci n-am fi în pericol, mă asigură Stone. Ne sar kiowașii în ajutor cît ai bate din palme.

— Numai că asta înseamnă vărsare de sînge și noi vrem s-o evităm.

— Deh, *sir*, în vest nu contează o picătură de sînge în plus. Dar nu vă faceți griji ! Exact același motiv îi va reține și pe apași să ne atace cît sîntem treji. O să-și spună, desigur, și ei că ne vom apăra și, chiar dacă nu sîntem decît douăzeci de inși, vor cădea destui dintre ai lor înainte ca noi să încetăm lupta. Nu, ei caută să-și cruțe, ca și noi, sîngele și viața. De aceea vor aștepta pînă ne vom fi culcat ; iar noi lăsăm focul să se stingă și ne retragem pe întuneric în peninsulă.

— Și pînă atunci ce facem ? Ne continuăm lucrările ?

— Da, numai că la ora decisivă trebuie să fiți aici.

— Dacă-i așa, să nu ne pierdem vremea. Haideți, domnilor, să mai lucrăm un pic !

Îmi urmară invitaţia, deşi nu prea le ardea de muncă. Sînt convins că ar fi preferat să spele putina. Dar în cazul acesta lucrul ar fi rămas neisprăvit şi, conform clauzelor contractuale, nimeni n-ar mai fi putut pretinde vreo plată. Or, ca să renunţe la banii lor, ar fi fost prea mult. Unde mai pui că apaşii tot i-ar fi ajuns din urmă. Îşi dădeau seama oamenii că, totuşi, aici se aflau în mai mare siguranţă şi de aceea rămaseră pe loc.

În ce mă priveşte, mărturisesc deschis că nu aşteptam cu prea mare calm evenimentele. Mă stăpînea o tulburare, o stare febrilă, un fel de trac pe care-l resimte ostaşul înainte de a primi botezul focului. Nu-mi era frică, o, nicidecum. În fond, aş fi avut mai multe motive de teamă atunci cînd am răpus bizonul şi ursul. Acum, însă, era vorba de oameni şi acest lucru mă tulbura. Îmi păsa mai puţin de viaţa mea ; aş fi ştiut să mi-o apăr la nevoie ; dar ce te faci cu Inciu-Ciuna şi cu Winnetou ? Mă gîndisem în ultimele zile atît de mult la Winnetou, încît îmi devenise şi mai familiar decît înainte ; îl îndrăgisem, fără prezenţa şi prietenia lui ; desigur, un proces psihic ciudat, dacă nu chiar enigmatic. Şi încă un fapt curios ; aveam să aflu mai tîrziu de la Winnetou că şi dînsul se gîndise mult la mine în aceeaşi vreme.

Neliniştea nu mă părăsi nici în timpul lucrului ; eram însă convins, că, în clipele hotărîtoare, va dispărea subit. De aceea, socotind că, oricum, ciocnirea e inevitabilă, doream să se declanşeze cît mai curînd.

Dorinţa aceasta avea să mi se împlinească. Abia trecuse de amiază, cînd îl zărirăm pe Sam Hawkens că se îndreaptă spre noi. Omuleţul era vizibil obosit, dar ochişorii lui şireţi jucau neobişnuit de veseli deasupra obrajilor împăduriţi.

— Totu-i în regulă, nu-i aşa ? îl întrebai. Se vede cît de colo, dragă Sam.

— Zău ? rîse el. Unde scrie ? Pe nasul meu sau în imaginaţia dumneavoastră ?

— În imaginaţie ? *Pshaw !* Cine ţi se uită în ochi nu mai are nici un dubiu.

— Aşa, va să zică, mă trădează ochii. E bine s-o ştiu, ca să mă păzesc în alte ocazii. Dar aveţi dreptate. Toate au mers strună, chiar mai bine decît mă aşteptam.

— Înseamnă că ai văzut iscoadele ?

— Văzut ? Iscoade ? Am văzut mai mult, cu mult mai mult ! Întreaga trupă am văzut-o. Şi nu numai atît. Am şi auzit-o, adică am tras cu urechea la vorbele apaşilor.

— Ai tras cu urechea ? Ah, atunci spune repede ce-ai aflat !

— Nu e timpul, nici locul. Strîngeţi instrumentele, duceţi-le în tabără şi aşteptaţi-mă acolo ! Vin şi eu. Dar mai înainte mă reped la kiowaşi, să le spun ce am aflat şi ce au de făcut.

Trecu albia pîrîului, dincolo de bazin, şi dispăru în pădurea de pe colină. Iar noi ne-am strîns lucruşoarele şi am pornit spre tabără ca să-l aşteptăm. Nici nu l-am văzut, nici nu i-am simţit paşii cînd, deodată, ne pomenirăm iarăşi cu el. Stătea ţanţoş în mijlocul nostru şi ne muştruluia.

— Iată-mă, *my lords !* Ce dracu, nu mai aveţi ochi, nici urechi ? Şi un elefant vă poate lua prin surprindere, deşi paşii lui se aud de la un sfert de ceas depărtare !

— În orice caz, n-ai prea călcat cu paşi de elefant ; i-am răspuns.

— Probabil. Am vrut numai să vă demonstrez cum te poţi apropia de oameni, fără ca ei să bage de seamă. Şedeaţi cu toţii liniştiţi, nu scoateţi o vorbă ;

și totuși, în tăcerea asta, n-ați auzit cînd m-am strecurat printre voi. Uite-așa a fost și ieri, cînd m-am furișat lîngă apași.

— Haide, povestește cum a fost !

— *Well*, o să auziți numaidecît ! Întîi să mă așez, că-s tare ostenit. Mi s-au deprins picioarele cu călăria și nu mai țin la marș. De altfel, decît infanterist, e mai nobil să fii la cavalerie, dacă nu mă-nșel.

Se așeză lîngă mine, clipi din ochi pe rînd la fiecare și, subliniind cu capul silabă cu silabă, rosti plin de importanță :

— Așadar, în astă seară pornește jocul !

— Chiar azi ? întrebai eu și mirat, și bucuros, fiindcă doream să se hotărască odată. Atunci e bine, chiar foarte bine !

— Hm ! S-ar zice că ardeți de nerăbdare să cădeți în brațele apașilor ! Dar vă dau dreptate : e bine așa, mă bucur și eu că nu mai avem mult de așteptat. Nu e tocmai plăcut să aștepți un lucru care poate să iasă și altfel decît ai plănuit.

— Decît ai plănuit ? !

— A apărut vreun motiv de îngrijorare ?

— Absolut nimic. Dimpotrivă, sînt sigur că o să meargă totul ca pe roate. Însă orice om cu experiență știe că și cel mai bun copil poate să ajungă pînă la urmă o pramatie. Așa și cu evenimentele. Planul cel mai bun poate da greș dintr-o simplă întîmplare.

— Dar în cazul nostru avem a ne teme de ceva ?

— Nu. Din cîte am auzit acolo, succesul nostru e asigurat.

— Ce-ai auzit, spune odată !

— Ia-o încet, fără grabă, tinere *sir !* Toate la rîndul lor. Nu vă pot spune ce am auzit și aflat pînă nu veți ști ce s-a petrecut mai înainte. Deci : am pornit în toiul furtunii. N-am așteptat să treacă, deoarece ploaia, fie și potop, tot nu pătrunde prin surtucul meu, hi-hi-hi-hi ! Alergai pînă aproape de terenul unde fusese tabăra noastră, cînd ne-au vizitat cei doi apași ; dar am fost nevoit să mă ascund repede, pentru că zărisem trei indieni adulmecînd locul. Sînt iscoadele apașilor, mi-am zis ; nu se vor deplasa mai departe, pentru că misiunea lor e să cerceteze numai locul acesta. Așa și era. Tot cotrobăiră pe acolo fără să-mi găsească urma și se așezară sub copaci, unde umezeala nu pătrunsese ca în afara pădurii. Să tot fi șezut așa vreo două ceasuri. Și tot două ceasuri i-am pîndit și eu, pitit sub arbore. Doar trebuia să le aflu intențiile. Și iată că sosește o trupă călare ; oamenii au fețele vopsite în culorile războiului. I-am recunoscut de îndată : Inciu-Ciuna și Winnetou cu apașii lor.

— Cîți erau ?

— Exact cît bănuisem. Am numărat cam vreo cincizeci. Iscoadele au ieșit din adăpost și au dat raportul. Apoi au luat-o înainte și toată trupa s-a pus încet în mișcare. Bănuiți, desigur, domnilor, că Sam Hawkens s-a ținut scai de ei. Ploaia spălase urmele pașilor, dar țărușii pe care i-ați înfipt acolo s-au dovedit a fi călăuze foarte precise. Mi-aș dori să am parte totdeauna de asemenea călăuze sigure. Dar apașii ăștia sînt extrem de prudenți ; la fiecare cot al pădurii, după fiecare tufiș, puteau să dea peste noi ; de aceea se deplasau încet de tot. Înaintau cu multă dibăcie și precauție ; îmi făcea o adevărată plăcere să-i studieze și mă gîndeam, ca și în alte ocazii, că indienii apași sînt superiori tuturor celorlalte neamuri roșii. Inciu-Ciuna e al dracului de priceput, iar Winnetou nu se lasă mai prejos. Cea mai neînsemnată mișcare a lor era calculată. Nu suflau nici o vorbă ; se înțelegeau numai prin semne. După ce străbătură două mile, începu să se lase seara. Indienii descălecară, își priponiră caii și se afundară

în pădure ; acolo voiau să poposească pînă-n zori.

— Şi acolo ai tras cu urechea ? întrebai eu.

— Da. Indienii, băieţi deştepţi n-au aprins nici un foc ; pe de altă parte, Sam Hawkens, tot deştept, şi-a spus că nu e rău aşa, pentru că va fi protejat de întuneric. M-am strecurat printre copaci şi, neavînd alta la îndemînă, m-am tîrît pe propria mea burtă, pînă am ajuns atît de aproape, încît auzeam toate vorbele lor.

— Şi ai înţeles totul ?

— Ce întrebare ? Dacă afirm că se auzea fiece cuvînt !

— Vreau să spun dacă se serveau de jargonul lor anglo-indian.

— Nu se serveau, ci discutau între ei, dacă nu mă-nşel, şi anume în dialectul mescalerilor pe care îl cunosc şi eu binişor. Mă deplasai încet-încet, pînă în apropierea celor două căpetenii. Schimbau arar cîte un cuvînt scurt cu miez, cum fac de obicei indienii. Am aflat însă destule ca să ştiu ce-i de făcut.

— Ei hai, dă-i drumul, omule ! stăruii eu, văzînd că iarăşi se opreşte.

— Mă rog, ţineţi-vă bine, *sir,* că-i dau drumul. Aflaţi că au ce au cu noi. Vor să ne captureze.

— Va să zică, nu umblă să ne ucidă ?

— Ei, ar vrea ei aşa, cîte puţin, dar nici chiar dintr-odată. Mai întîi cată să ne ia prizonieri fără să ne vateme ; apoi ne duc în satele mescalerilor, lîngă Rio Pecos, acolo ne leagă la stîlpul torturii şi, în cele din urmă, ne prăjesc de vii. *Well,* cam în felul crapilor pe care-i prinzi, îi duci acasă, îi ţii în apă şi-i hrăneşti, pentru ca la urmă să-i fierbi în tot soiul de mirodenii. Mă întreb, zău, ce gust o fi avînd bătrînul Sam, mai ales dacă e fript la tigaie împreună cu surtucul lui vînătoresc, hi-hi-hi-hi !

Rîse oarecum tainic, înfundat, în barbă. Apoi continuă :

— Au pus ochii în special pe mister Rattler, care şade aici printre voi încîntat şi care se uită radios la mine ca şi cînd l-ar aştepta toate delicile raiului. Da, mister Rattler, te-ai vîrît într-o ciorbă de care eu unul nu mi-aş atinge gura. Vei fi pus la frigare, afumat, înţepat, otrăvit, înjunghiat, împuşcat, tras pe roată şi spînzurat, din toate pe rînd şi cîte puţin ca să mai rămîi niţel în viaţă şi să poţi degusta în voie toate chinurile şi modurile de a muri. Iar dacă totuşi nu te vei hotărî să mori, atunci te vor aşeza în aceeaşi groapă cu Klekih-Petra pe care l-ai ucis. Şi vei fi înmormîntat de viu.

— Dumnezeule mare ! Aşa au vorbit ? întrebă Rattler, pălind de groază.

— Fireşte că aşa. De altfel, o şi meriţi, n-am ce-ţi face. Îţi doresc numai ca, după ce vei fi trecut prin toate torturile, să te laşi de nelegiuiri. Dar cred că n-o să le mai repeţi. Cadavrul lui Klekih-Petra a fost dat pe mîna unui vraci ca să-l ducă acasă. Trebuie să ştiţi că indienii ăştia din sud ştiu să-şi trateze morţii şi să-i conserve în aşa fel, încît să reziste lungă vreme la descompunere. Am văzut cu ochii mei nişte mumii de copii indieni care, după mai bine de un secol, arătau ca şi cînd ar fi murit abia ieri. Dacă vom cădea cu toţii prizonieri, atunci, mister Rattler, ni se va oferi şi nouă plăcerea de a urmări cum te transformi de viu într-o astfel de mumie.

— Eu nu mai stau aici ! izbucni Rattler. Plec imediat ! Nu mă prind ei pe mine !

Se şi pregătea s-o şteargă ; dar Sam Hawkens îl trase îndărăt şi-l preveni :

— Nu te clinti, dacă ţii la viaţă ! Ascultă ce-ţi spun : probabil că apaşii au şi ocupat împrejurimile. Le-ai cădea de-a dreptul în braţe.

— Vorbești serios, Sam ? întrebai eu.

— Nu e nici o născocire : am toate motivele să presupun că așa este. Nu m-am înșelat eu nici în alte privințe. Apașii au pregătit într-adevăr o întreagă oștire cu care cele două căpetenii urmează să-i atace pe kiowași după ce vor fi terminat cu noi. Numai așa se explică faptul că s-au întors încoace atît de repede. N-au mai avut nevoie să facă drumul pînă la corturile lor pentru a-și mobiliza oamenii. Au întîlnit pe parcurs trupele pornite împotriva kiowașilor ; i-au predat vraciului ajutat de cîțiva oameni cadavrul lui Klekih-Petra și, luînd cu sine un grup de cincizeci de călăreți destoinici, s-au întors încoace.

— Dar unde se află trupele destinate să-i atace pe kiowași ?

— Nu știu. În privința asta n-au suflat o vorbă. De altfel pentru noi faptul nu are nici o importanță.

Aici bătrînul Sam greșea. Nu era deloc lipsit de importanță pentru noi unde se găsea grosul trupelor apașe. Dovada ne-a fost servită cîteva zile mai tîrziu. Sam continuă :

— După ce aflasem destule date, m-aș fi putut porni imediat încoace, însă noaptea e dificil să ștergi urmele ; apașii le-ar fi descoperit dimineața ; în plus, mă ispitea gîndul să-i studiez și la lumina zilei. Am rămas deci toată noaptea pitit în pădure și, după ce apașii au pornit la drum, m-am luat frumușel după ei. I-am urmărit pînă la vreo șase mile depărtare de aici, apoi am făcut un ocol, ca să ajung la voi neobservat de nimeni. *Well*, acum știți totul.

— Prin urmare, nu te-au zărit deloc ?

— Nu.

— Și ai avut grijă să nu-ți descopere urma ?

— Păi cum !

— Dar plănuiai parcă să te lași văzut și...

— Știu, știu ! Aș fi făcut-o, însă nu mai era necesar, pentru că... ia stați ! Ați auzit ceva ?

Fusese ca un țipăt de vultur, repetat de trei ori.

— Astea sînt iscoadele kiowașilor, lămuri Sam. Stau acolo sus cățărați în copaci. Ne-am înțeles să dea semnalul cînd pătrund apașii în savană. Haideți, *sir*, să vă încerc agerimea ochilor.

Invitația mă privea pe mine. Sam se ridică de jos, eu îmi luai arma, gata să-l urmez.

— Stați ! strigă el. Fără armă ! Deși un *westman* nu se desparte de pușca lui, aici regula va suferi o excepție ; trebuie să ne prefacem că nu bănuim nici un pericol și că umblăm să strîngem vreascuri pentru foc. Din comportarea noastră, apașii vor trage concluzia că vom poposi aici peste noapte, și concluzia aceasta ne va fi de folos.

Pornirăm împreună agale, aparent nepăsători, și trecurăm printre șirurile de copaci și de tufe, peste pajiște, pînă în savană. Ne apucarăm de strîns vreascuri, rotindu-ne pe furiș privirea ca să-i descoperim pe apași. Dacă se aflau pe aproape atunci probabil că ședeau pitulați după tufișurile răspîndite prin savană.

— Ai zărit vreunul ? l-am întrebat pe Sam după cîtva timp.

— Nu, răspunse el.

— Nici eu.

Scrutam cu atenție încordată împrejurimile, dar nu deslușeam nimic. Și totuși aveam să aflu mai tîrziu de la Winnetou că el însuși era culcat într-un tufiș la cel mult cincizeci de pași de noi. Nu ajunge să ai ochi buni, mai trebuie să-i fi exersat, ceea ce pe atunci nu era deloc cazul meu. Astăzi l-aș recunoaște pe Winnetou chiar și după gîzele care, fiind atrase de prezența lui, ar forfoti în jurul tufișurilor cu pricina.

Ne înapoiarăm deci fără nici un rezultat. Apoi toţi împreună ne puserăm pe strîns vreascuri pentru un foc de tabără. Am adunat mai mult decît era necesar.

— E bine aşa, observă Sam. Trebuie să lăsăm şi apaşilor cogeamite grămada pentru ca să poată aprinde la rîndul lor focul, după ce vor năvăli în tabără şi vor constata că am dispărut.

Între timp se lăsase din nou seara. Sam, ca omul cel mai experimentat dintre noi, se cuibări în faţă de tot, acolo unde se desprindea din savană fîşia de pajişte la capătul căreia ne aflam. Pîndea sosirea cercetaşilor, care, desigur, aveau să se apropie pentru a spiona noua noastră tabără. Aprinsesem focul, şi vîlvătăile îşi aruncau lumina pînă în adîncul savanei. Ce agiamii şi fără experienţă ! — trebuie să-şi fi zis apaşii despre noi. Focul indica inamicului, încă de departe, drumul spre tabără.

Cinarăm ca de obicei, frugal şi ne culcarăm, ca şi cînd ne-am fi simţit în cea mai deplină siguranţă. Armele zăceau aruncate la oarecare distanţă, dar în direcţia peninsulei, ca să le putem ridica din mers, în retragerea plănuită. Peninsula însă, aşa cum hotărîse Sam, era barată de caii noştri.

Să tot fi trecut vreo trei ore de la căderea nopţii şi iată că Sam, tăcut ca o umbră, se strecură încet pînă la noi şi ne şopti :

— Vin iscoadele, doi inşi, unul pe stînga, celălalt pe dreapta. I-am auzit şi văzut.

Veneau, aşadar, din ambele părţi ale pajiştii, ţinîndu-se mereu îndărătul tufişurilor. Sam se aşeză lîngă noi şi începu să pălăvrăgească cu glas tare vrute şi nevrute. Noi îl susţineam care mai de-care şi încinserăm o discuţie însufleţită ; voiam să-i convingem astfel pe cercetaşi că se pot apropia fără grijă. Ştiam că ne observă cu atenţie de după tufişuri, dar ne feream din răsputeri să aruncăm măcar o privire spre ascunzişurile lor.

Acum trebuia, înainte de toate, să sesizăm momentul cînd vor pleca. Nu-i puteam nici auzi, darămite vedea ; şi totuşi, nu trebuia să mai întîrziem nici o clipă după plecarea lor, pentru că era de aşteptat ca, după puţin, întreaga trupă să se furişeze încoace. Între timp kiowaşii urmau să ocupe peninsula. Era deci preferabil să nu aşteptăm, ci să acţionăm în aşa fel, încît iscoadele să se grăbească şi să plece la ai lor. De aceea, Sam se ridică şi, prefăcîndu-se că merge după lemne, se îndreptă spre unul din tufişuri ; eu îl imitai, luînd-o spre alt tufiş. Acum puteam fi sigur că iscoadele părăsiseră locul. Sam îşi făcu mîinile pîlnie la gură şi orăcăi de trei ori ca broaştele. Era semnalul convenit cu kiowaşii. Aici, în apropierea pîrîului, un orăcăit de broască nu putea stîrni bănuieli. Apoi Sam se strecură din nou la postul de observaţie, pentru a ne ţine la curent asupra mişcărilor trupei inamice.

La nici două minute de la semnalul lui Sam, se arătară kiowaşii, un şir lung de două sute de războinici, care se strecurau unul după altul. Părăsiseră mai dinainte pădurea pentru ca, la semnalul convenit, adică orăcăitul de broască, să se afle cît mai aproape ; ajunseră la pîrîu şi-l trecură dintr-un salt. Se tîrau ca şerpii în spatele nostru, prin umbră, pînă în inima peninsulei. Totul se desfăşură cu atîta îndemînare şi repeziciune, încît în mai puţin de trei minute trecu de noi şi ultimul kiowaş.

Nu-l mai aşteptam decît pe Sam. Sosi şi el spunîndu-ne în şoaptă :

— Se apropie apaşii din ambele laturi, exact cum am înţeles din discuţiile lor. Nu mai puneţi lemne pe foc ! Vom avea grijă să nu se stingă de tot, să

mai rămînă nițel jar ca indienii să poată înteți iarăși focul.

Îngrămădirăm restul de lemne și vreascuri în jurul focului, în așa fel, încît jarul rămas să nu arunce lumină asupra noastră în momentul cînd vom lua-o la goană. Pe urmă fiecare dintre noi avea să se transforme într-un actor mai mult sau mai puțin talentat. Știam că cincizeci de apași ne pîndesc din imediata apropiere și totuși trebuia s-o facem pe naivii. Multe depindeau de clipa următoare, chiar și viața noastră. Porneam de la presupunerea că apașii vor aștepta pînă ce, după toate aparențele, vom fi adormit. Și dacă ne înșelam? Dacă ne vor ataca mai repede? E drept că dispuneam de ajutorul celor două sute de kiowași. Dar intervenția lor ar fi declanșat o bătălie, care ar fi costat sînge și vieți omenești. Ne amenința, poate, o catastrofă, dar și de data aceasta se confirma felul meu de a fi: eram calm, mai calm ca înaintea unei partide de șah sau de domino. Îi studiam cu mare atenție pe ceilalți. Rattler se lungise la pămînt, cu fața în jos și se făcea că doarme. Frica morții îl prinsese cu ghearele de gheață. Faimoșii lui *westmen*-i, cu chipurile livide, se holbau unii la alții; nu reușeau să articuleze decît frînturi de fraze, silindu-se totuși să ia parte la discuțiile noastre. Will Parker și Dick Stone se purtau atît de tacticos, încît ai fi zis că nu există picior de apaș pe toată fața pămîntului. Sam Hawkens se întrecea cu glume, iar eu rîdeam cu poftă grozavă de spiritele lui.

După ce trecu în felul acesta o jumătate de ceas, puteam fi siguri că atacul avea să se producă într-adevăr abia după ce vom fi adormit; altminteri, apașii l-ar fi dezlănțuit demult. Focul scăzuse tare, încît am socotit oportun să nu mai zăbovim. Căscai

de cîteva ori, mă întinsei de-mi trosniră mădularele și vorbii:

— Sînt obosit, vreau să dorm. Dumneata ce faci, Sam Hawkens?

— N-am nimic împotrivă; trag și eu un somn, îmi răspunse. De altfel, și focul e pe sfîrșite... Noapte bună!

— Noapte bună! ne urară, la rîndul lor, Stone și Parker.

Apoi, ne căutarăm cîte un loc potrivit, ca pentru odihnă, cît mai departe de foc, dar avînd grijă să nu dăm nimic de bănuit. Și rămaserăm așa culcați.

Flacăra se micșoră din ce în ce, pînă se stinse cu totul; numai jarul de sub cenușă mai licărea mocnit, dar pînza de lumină se împiedica de grămezile de vreascuri dimprejur. Ne aflam în plin întuneric. Acum trebuia să ne punem în siguranță, tiptil, fără cel mai mic zgomot. Îmi luai pușca și mă depărtai tîrîș; Sam se tîra lîngă mine; ceilalți ne urmau. Ajunși lîngă cai, înghiontii anume pe cîte unul ca să miște și să tropote, acoperind astfel orice zgomot care ne-ar fi putut trăda. Izbutirăm, într-adevăr, să ajungem pînă la kiowașii care pîndeau ca niște pantere încordate, setoase de luptă.

— Ascultă, Sam, șoptii eu, dacă vrei să cruțăm viețile celor două căpetenii ale apașilor, atunci nici un kiowaș nu trebuie să-i descopere. Ești de acord?

— Da.

— Pe Winnetou îl iau eu în seama mea; dumneata, Stone și Parker aveți grijă de Inciu-Ciuna.

— Dumneavoastră singurel să vă ocupați de unul, iar noi, cîteșitrei, de celălalt? N-ar fi prea just, dacă nu mă-nșel.

— E just, cu Winnetou mă descurc eu repede; voi însă trebuie să săriți toți trei, pentru ca Inciu-Ciuna să nu apuce să se apere; altminteri, dacă-i dăm

răgaz şi prilej de luptă, bătrînul poate să cadă rănit sau chiar ucis.

— *Well*, aveţi dreptate ! Hai să mai avansăm un pic, să fim cei dintîi, pentru ca nici un kiowaş să nu ne-o ia înainte.

Făcurăm cîţiva paşi şi ne oprirăm mai aproape de foc. Pîndeam cu mare încordare strigătul de luptă al apaşilor, căci era de aşteptat să nu pornească la atac fără acest strigăt. După obiceiul lor, căpetenia dă semnalul printr-un ţipăt, iar trupa îl îngînă apoi zgomotos. Ţipetele urmăresc să-l intimideze pe duşman, să-i taie curajul. Ca să imiţi strigătul acesta de luptă, folosit de majoritatea triburilor indiene, scoţi în falset un „hiiiiiih !" prelungit şi, în acelaşi timp, îţi loveşti cu palma buzele, scurt, repetat, provocînd astfel un tril prelungit şi ascuţit.

Kiowaşii se aflau şi ei în aceeaşi stare de tensiune. Toţi căutau să fie primii şi se înghesuiau mereu în faţă, împingîndu-ne şi pe noi înainte. Lucrul putea să ne devină fatal ; ne apropiam prea mult de apaşi ; de aceea, eu, unul, doream din toată inima ca să se producă, în sfîrşit atacul.

Dorinţa mi se împlini. Răsună acel „hiiiiiih !" strident, sfredelitor, care-mi pătrunse în carne şi-n oase, însoţit de un urlet îngrozitor, ca o dezlănţuire a iadului. Deşi pămîntul fusese muiat de ploaie, auzirăm totuşi paşi repezi şi săritori. Apoi — cîteva clipe de tăcere. Nimic nu se mişca în jur. S-ar fi putut auzi, vorba ceea, bîzîitul unei muşte. În sfîrşit, tună glasul lui Inciu-Ciuna. Rosti un singur cuvînt : „Ko !"

Aceasta înseamnă „foc", adică „încingeţi focul". Jarul de sub cenuşă mai mocnea şi crăcile uscate se aprindeau lesne. Apaşii executară ordinul şi aruncară vreascuri peste jar. În cîteva clipe vîlvătăile se înălţară spre cer, luminînd terenul.

Inciu-Ciuna şi Winnetou stăteau împreună şi războinicii făcură la iuţeală un cerc în jurul lor, dar constatară uimiţi că noi dispăruserăm.

— Uf, uf, uf ! exclamară toţi.

Winnetou, deşi atît de tînăr, dovedi cu acest prilej acea prezenţă de spirit pe care mai tîrziu i-am admirat-o de atîtea ori. Judeca, probabil, că ne găsim prin apropiere şi că ei, apaşii luminaţi de vîlvătăile focului, sînt în dezavantaj faţă de noi şi ne oferă o ţintă sigură. De aceea comandă :

— Tatişa ! Tatişa !

Asta însemna : „Depărtaţi-vă, depărtaţi-vă". Se pregătea să se pună şi el mai la adăpost, însă i-o luai înainte. Din patru-cinci salturi ajunsei lîngă războinicii care-l înconjurau, îmbrîncind în stînga şi în dreapta ca să-i tai calea, pătrunsei în mijlocul cercului împreună cu Hawkens, Stone şi Parker. Tocmai cînd strigase acel „Tatişa ! Tatişa !" pregătindu-se să sară, Winnetou se pomeni faţă în faţă cu mine şi, preţ de cîteva clipe ne uitarăm unul în ochii celuilalt. Iute ca fulgerul duse mîna la brîu ca să-şi tragă cuţitul, dar pumnul meu îl şi lovi în tîmplă. Se clătină şi se prăbuşi. Văzui cum, în acelaşi timp, Sam, Will şi Dick îl înşfăcau pe Inciu-Ciuna.

Apaşii răcneau de mînie, dar glasurile lor fură acoperite de urletul înfricoşat al kiowaşilor care se aruncau asupra lor. Întrucît pătrunseseră în mijlocul apaşilor, stăteam acum în plinul vălmăşag de oameni care urlau şi se luptau. Două sute de kiowaşi se năpustiră împotriva celor aproximativ cincizeci de apaşi ! Adică patru contra unu ! Şi totuşi, luptătorii lui Winnetou rezistau cu vitejie. Trebuia, în primul rînd, să-mi apăr propria piele şi să-i ţin la distanţă pe apaşi, căci mă aflam chiar în mijlocul lor ; de aceea mă răsuceam ca o sfîrlează lovind în toate părţile. Nu mă serveam însă decît de pumni, pentru

că nu voiam să rănesc şi cu atît mai puţin să ucid pe careva. Doborîsem vreo patru-cinci inşi şi putui, în sfîrşit, să-mi trag răsuflarea ; de altfel, şi împotrivirea adversarului începuse să slăbească. În cîteva minute, lupta era sfîrşită. Doar în cîteva minute ! Dar într-o astfel de încăierare minutele sînt extrem de lungi.

Inciu-Ciuna zăcea la pămînt, legat cobză, iar alături de el, Winnetou, fără simţire ; îl legarăm şi pe dînsul. Nici un apaş nu scăpase, mai ales datorită faptului că erau cu toţii oameni viteji, care nu concepeau să fugă şi să-şi părăsească şefii căzuţi în captivitate. Mulţi dintre ei fuseseră răniţi, dar şi dintre kiowaşi cam tot atîţia ; din păcate, aceştia din urmă numărau şi trei morţi, iar apaşii chiar cinci. Fireşte că acest rezultat sîngeros nu intrase în planurile noastre ; dar împotrivirea energică a apaşilor îi silise pe kiowaşi să-şi folosească armele mai vîrtos decît am fi dorit.

Războinicii învinşi fură legaţi. N-a fost nevoie de cine ştie ce eforturi ; dacă punem la socoteală şi oamenii noştri, eram patru sau chiar cinci contra unu. Trei kiowaşi îl ţineau pe adversar şi un al patrulea sau al cincilea îl lega.

Morţii fură duşi mai deoparte ; kiowaşii răniţi primeau asistenţă din partea camarazilor lor, în timp ce noi, albii, îi pansam pe apaşii în suferinţă. Bineînţeles că eram întîmpinaţi de priviri întunecate şi vrăjmaşe ; ba unii răniţi se şi împotriveau fiind prea mîndri pentru a accepta servicii din partea duşmanilor ; preferau să sufere, să sîngereze. Faptul nu mă neliniştea însă prea mult, pentru că rănile erau îndeobşte uşoare.

Treaba terminată, ne-am pus mai întîi întrebarea unde să-i adăpostim la noapte pe prizonieri. Aş fi vrut să le creez condiţii cît mai suportabile. Dar iată

că Tangua, căpetenia kiowaşilor, se răsti la mine :

— Cîinii ăştia nu vă aparţin ! Sînt ai noştri ! Eu singur le hotărăsc soarta.

— Şi ce anume hotărăşti ? întrebai eu.

— Ar fi trebuit să-i ţinem pînă ne întoarcem în satele noastre ; dar pentru că mai avem o răfuială cu neamul lor şi ne aşteaptă un drum lung, n-o să-i cărăm cu noi peste tot. Îi punem la stîlpul chinurilor.

— Pe toţi ?

— Pe toţi !

— Asta n-o mai cred.

— De ce ?

— Pentru că te-ai înşelat şi adineauri.

— Cînd ?

— Cînd ai spus că apaşii vă aparţin vouă. Or, nu-i adevărat.

— Ba e adevărat.

— Ba nu. După legile vestului, prizonierul aparţine aceluia care l-a prins. Luaţi-vă deci, apaşii pe care i-aţi prins ; n-am nimic împotrivă. Dar ceilalţi sînt ai noştri.

— Ho-hi ! deştept mai vorbeşti ! Aţi vrea, după cîte înţeleg, să-i reţineţi pe Inciu-Ciuna şi pe Winnetou ?

— Fireşte !

— Şi dacă nu-i las ?

— O să-i laşi !

Tangua îmi vorbea pe un ton duşmănos ; eu îi răspundeam calm şi hotărît. Atunci îşi scoase cuţitul, îl înfipse în pămînt şi, fulgerîndu-mă cu privirea, zise :

— Încercaţi să puneţi mîna pe un singur prizonier şi trupurile voastre vor fi una cu pămîntul acesta în care mi-am înfipt cuţitul. Am zis ! *Howgh !*

Ameninţarea era cît se poate de serioasă. Eu însă i-aş fi arătat că nu mă sperie, dacă Sam Hawkens

n-ar fi fost atît de înțelept să-mi arunce o privire cu tîlc, recomandîndu-mi prudență. De aceea tăcui.

Apașii legați zăceau în jurul focului și ar fi fost cel mai simplu lucru să-i lăsăm chiar acolo, unde puteau fi supravegheați fără multă bătaie de cap. Dar Tangua voia să-mi demonstreze că se consideră stăpînul lor absolut și că poate proceda după placul lui ; dădu deci ordin să fie legați în picioare de cîte un copac.

Ceea ce se și făcu, desigur, fără delicatețe, cum oricine își poate imagina. Kiowașii procedară brutal, fără menajamente, străduindu-se să pricinuiască prizonierilor cît mai multe suferințe. Totuși, nimeni dintre apași nu-și trădă durerea. Erau crescuți și deprinși să îndure orice chin. Cel mai crunt se purtară kiowașii cu cele două căpetenii ; strînseră legăturile cît mai tare, încît sîngele părea gata să țîșnească din trupurile lor învinețite.

Era cu neputință ca vreunul dintre prizonieri să se elibereze prin sforțări proprii și să fugă ; totuși, Tangua a rînduit străji puternice jur-împrejurul taberei.

Focul reînteţit ardea, cum am mai spus, la capătul pajiștei care se întindea ca o fîșie către malul apei. Ne culcarăm și noi lîngă foc. Ne pusesem în gînd să nu admitem aici prezența nici unui kiowaș, pentru că orice prezență de acest fel ar fi îngreuiat, dacă nu chiar împiedicat, eliberarea lui Winnetou și a tatălui său ; dar nici kiowașii nu doreau să se culce aici, or măcar să vină la noi. Nu se arătaseră ei nici la sosire prea amicali față de noi, darămite acum, după disputa dintre mine și Tangua. Privirile lor reci, aproape disprețuitoare nu ne inspirau nici o încredere ; ne gîndeam că ar fi extrem de bine dac-am reuși să ne descotorosim de ei, fără o ciocnire prealabilă.

Aprinseră și ei cîteva focuri la oarecare depărtare în savană și se culcară în jurul lor. Vorbeau între ei, nu în jargonul uzitat între albi și roșii, ci în graiul triburilor lor, ca să nu-i putem înțelege. Nici faptul acesta nu era de bun augur. Se considerau stăpîni pe situație și se purtau cu noi asemenea leului de menajerie care tolerează în preajma lui o javră de cățel.

Planul nostru era cu atît mai greu de realizat, cu cît numai patru înși trebuiau să fie la curent cu el, și anume : Sam Hawkens, Dick Stone, Will Parker și cu mine. Pe ceilalți nici nu doream, nici nu era indicat să-i inițiem în secretul nostru ; probabil că s-ar fi opus și ne-ar fi zădărnicit acțiunea sau, și mai mult, i-ar fi informat pe kiowași. Se lungiseră aici, lîngă noi, și trebuia să așteptăm pînă adorm cu toții. Din această pricină, și luînd în considerare faptul că o reușită a planului nu ne-ar mai fi îngăduit multă vreme odihna, Sam fu de părere că n-ar fi rău să ațipim și noi cît de cît. În pofida tulburării mele sufletești, avui într-adevăr norocul să adorm imediat. După un răstimp, Sam mă trezi. Pe atunci încă nu știam să citesc timpul după poziția stelelor, dar cred că era puțin după miezul nopții. Însoțitorii noștri dormeau, focul se stinsese. Dincolo, kiowașii nu întrețineau decît un singur foc. Celelalte pieriseră. Prin urmare, puteam discuta între noi, dar numai în șoaptă. Parker și Stone erau și ei trezi. Sam îmi spuse la ureche :

— Înainte de toate, să hotărîm care din noi patru vor pleca. Doi oameni ajung.

— Firește că unul sînt eu ! i-am răspuns răspicat.

— Oho, nu vă pripiți, stimate *sir !* E o treabă foarte periculoasă.

— Știu.

— Ai dreptate.
— Şi vreţi să vă riscaţi viaţa ?
— Da.
— *Well !* Sînteţi un flăcău de nădejde, dacă nu mă-nşel. Dar ne mai aşteaptă un alt pericol, în afară de riscul vieţii.
— La ce te referi ?
— Succesul acţiunii noastre depinde de persoanele care o execută.
— Mă bucur că sînteţi de acord ; de aceea sper că veţi renunţa la colaborarea dumneavoastră.
— Nici nu mă gîndesc.
— Fiţi rezonabil, *sir !* Lăsaţi lucrurile pe seama mea şi a lui Dick Stone !
— Mă opun.
— Sînteţi încă tinerel în materie. Ceea ce ştiţi dumneavoastră din partea furişării este un nimic, un zero !
— Posibil. Dar voi dovedi chiar astăzi că se poate să execuţi bine şi un lucru la care nu te pricepi. Trebuie numai voinţă.
— Nu ajunge, mai trebuie şi dibăcie, *sir,* da, dibăcie, de care nu dispuneţi. Cu asta te naşti, şi apoi te perfecţionezi. Exerciţiul, iată ce vă lipseşte !
— Să facem o încercare.
— Adică, vreţi să probăm ?
— Da.
— Şi care-ar fi proba ?
— De pildă, ştii dumneata dacă Tangua doarme ?
— Nu ştiu.
— Totuşi e foarte important s-o ştim. Nu-i aşa ?
— Este. Mă strecor eu mai tîrziu pînă la el.
— Nu, asta o fac eu.
— Dumneavoastră ? De ce ?
— De probă.
— Ah, aşa ? Şi dacă vă simte ?

— N-ar fi prea grav ; am un pretext foarte plauzibil. Vreau să controlez dacă străjile îşi fac datoria.
— *Well,* aşa mai merge. Dar ce folos de asemenea probă ?
— Vreau să cuceresc încrederea dumitale. Dacă experienţa reuşeşte, cred că n-o să te opui ca Winnetou să cadă în seama mea.
— Hm ! În chestiunea asta mai vorbim.
— Mă rog. Aşadar, pot să plec şi să iscodesc ce face Tangua ?
— Plecaţi, dar fiţi foarte atent ! Dacă veţi fi descoperit, atunci mai devreme sau mai tîrziu se va bănui că sînteţi vinovat de evadarea lui Winnetou, că dumneavoastră l-aţi eliberat.
— Şi nu se vor înşela prea mult.
— Camuflaţi-vă în dosul copacilor şi tufelor, nu treceţi prin zona luminată de focul lor de tabără, căutaţi mereu întunericul.
— Am să-l caut, Sam.
— Sper. Pe puţin treizeci de kiowaşi sînt încă treji, fără a mai socoti şi santinelele. Dacă reuşiţi să treceţi neobservat, veţi primi laudele mele sincere ; voi întrezări atunci posibilitatea ca, odată şi odată, peste vreo zece ani, să ajungeţi un *westman* adevărat, deşi pînă acum, în ciuda bunelor mele sfaturi, tot *greenhorn* aţi rămas ; şi încă unul cum nu se găseşte mai ageamiu şi mai papă-lapte în nici un panoptic din lume, hi-hi-hi-hi !

Îmi potrivii bine cuţitul şi pistolul, ca să nu le pierd cumva pe drum şi pornii tîrîş. Astăzi, cînd istorisesc întîmplarea, îmi dau seama de marea îndrăzneală şi de întreaga răspundere ce mi-o asumasem cu atîta dezinvoltură. De fapt nici nu vroiam să mă furişez la Tangua !

Îmi era drag Winnetou şi aş fi vrut să i-o arăt măcar printr-un gest care implica riscul vieţii. Se

ivea acum cea mai bună ocazie; puteam să-l salvez. Mă ambiţionam s-o fac eu şi nimeni altul! Şi iată că Sam, cu neîncrederea lui, mi se punea în cale! Voia să facă el împreună cu Dick Stone isprava la care eu visam atît de mult. Chiar dacă izbuteam să mă furişez neobservat pînă la căpetenia kiowaşilor, încă nu eram sigur că voi fi risipit îndoielile lui Sam. Iată de ce m-am hotărît să nu-l mai consult şi să nu-i mai cer aprobarea în această chestiune. Voi acţiona cu de la mine putere şi îmi voi realiza dorinţa. Nu! Nu la Tangua mă voi duce, ci chiar la Winnetou.

Puneam astfel în joc nu doar propria-mi viaţă, dar şi pe aceea a tovarăşilor mei. Dac-aş fi fost prins asupra faptului, s-ar fi terminat cu toţi! Mărturisesc că întrezăream şi atunci care ar fi consecinţele, dar, pornit pe fapte mari, precum mă îndemnau anii mei tineri, trecui peste orice rezervă.

Citisem multe despre arta furişării şi auzisem şi mai multe de cînd mă aflam în vestul sălbatic. Îndeosebi Sam îmi explicase şi chiar îmi demonstrase practic metoda. L-am imitat. Cît priveşte dibăcia necesară în asemenea situaţie, eram într-adevăr boboc. Dar asta nu mă împiedica să cred pe deplin în reuşită.

Mă tîram pe burtă prin tufăriş. Între tabăra noastră şi copacii de care fuseseră legaţi Inciu-Ciuna şi Winnetou erau cam vreo cincizeci de paşi. De fapt, ar fi trebuit să nu ating pămîntul decît cu degetele de la mîini şi cu vîrful cizmelor; dar pentru acest procedeu e nevoie de o rezistenţă a degetelor de la picioare şi de la mîini, cum numai după lungi exerciţii poţi dobîndi şi de care nu dispuneam pe atunci. Mă tîram deci pe genunchi şi pe coate; semănam la mers cu un patruped. Pînă a mă sprijini de pămînt, pipăiam locul ca nu cumva să nimeresc vreo uscătură

şi, strivind-o sub greutatea trupului, să provoc un zgomot cît de mărunt. Înainte de a mă strecura printre crengi sau pe sub ele, îmi deschideam drum, dîndu-le uşurel la o parte. Avansam încet, foarte încet, dar avansam.

Apaşii fuseseră legaţi de copaci înşiruiţi pe ambele laturi ale pajiştii. Privind dinspre tabără, cele două căpetenii se găseau în latura stîngă. Copacii respectivi se înălţau pe marginea pajiştii. Cam la patru-cinci paşi depărtare, cu ochii la prizonieri, şedea un kiowaş însărcinat să-i păzească, avîndu-se în vedere rangul şi importanţa lor. Faptul acesta mă stînjenea serios, ba chiar putea să împiedice îndeplinirea planului; mă uitam la santinelă şi mă gîndeam cum să procedez ca să-i atrag, fie şi pentru cîteva clipe, atenţia în altă parte. Aş fi putut arunca o piatră, dar, din păcate, nu se găsea nici una prin apropiere.

Făcusem abia jumătate din drum. Douăzeci şi cinci de paşi în jumătate de oră! Deodată zării înaintea mea un petic de pămînt luminos. Era ca o licărire. Mă tîrîi pînă acolo şi, spre marea mea bucurie, dădui peste o groapă mică cu nisip, măsurînd un diametru cam de vreo doi coţi. Probabil că apele bazinului, umflate de ploaie, se revărsaseră pînă acolo şi astfel groapa se umpluse cu nisip. Îmi vîrîi cîţiva pumni de nisip în buzunar şi mă furişai mai departe.

Încă o bună jumătate de oră, şi ajunsei, în fine, la vreo patru paşi în spatele lui Winnetou şi al tatălui său. Copacii de care erau legaţi, cu spatele la mine, nu atingeau grosimea unui trup de om. Nu m-aş fi putut apropia de tot dacă, din fericire, nu s-ar fi nimerit chiar la picioarele copacilor un rămuriş înfrunzit care-mi păru suficient ca să mă apere de privirea santinelei. Trebuie adăugat că la cîţiva paşi mai încolo creştea un mărăcine înalt, care de asemenea putea să-mi fie de folos.

Mă strecurai mai întîi pînă în dreptul lui Winnetou şi rămăsei vreo două-trei minute nemişcat, supraveghind santinela. Kiowaşul era obosit ; îşi ţinea ochii mai mult închişi ; cu mare greutate îşi stăpînea somnul. Acest fapt îmi convenea.

În primul rînd mă interesa cum şi în ce fel era legat Winnetou. Plimbîndu-mi cu prudenţă palma peste trunchiul copacului, atinsei piciorul şi pulpa prizonierului. Mai mult ca sigur că Winnetou simţi atingerea ; mă temeam să nu facă vreo mişcare şi să-mi trădeze astfel prezenţa ; dar nu se întîmplă nimic ; Winnetou era mult prea inteligent şi dispunea de un perfect spirit de orientare. Constatai că legăturile îi înfăşurau gleznele şi, în plus, picioarele îi erau prinse într-o curea petrecută în jurul copacului ; era deci necesar să tai în două locuri cu cuţitul.

Îmi ridicai privirea şi, la lumina palidă a focului, observai că mîinile îi erau prinse la spate cu o curea, de ambele laturi ale trunchiului. Aici nu era nevoie decît de o singură tăietură.

În clipa aceea îmi veni în minte un amănunt la care nu mă gîndisem. Dacă desfăceam legăturile era de aşteptat ca Winnetou să evadeze cu mare grabă, ceea ce m-ar fi expus unei grave primejdii. Mă frămîntam în fel şi chip cum să evit acest lucru, dar nu găseam soluţia ; eram nevoit să iau riscul asupra mea şi, dacă apaşul ar fi fugit, să mă salvez şi eu cu aceeaşi repeziciune.

Şi totuşi, cît de mult mă înşelam în ce-l priveşte pe Winnetou ! Nu-l cunoşteam îndeajuns. Mai tîrziu, discutînd despre eliberarea lui, tînărul apaş îmi împărtăşi gîndurile ce-l preocupaseră în acele clipe. Simţise că-l pipăie cineva şi crezuse mai întîi că e un om de-al lor. Ştia bine că întregul detaşament fusese prins, dar se gîndea că, poate, vreo iscoadă

sau un curier să fi sosit pe neaşteptate în urma lor, pentru a le aduce veşti de la grosul trupei. Era deci aproape sigur că va fi eliberat şi aştepta intervenţia cuţitului mîntuitor. Dar era hotărît să nu-şi schimbe deloc poziţia şi să nu facă, deocamdată, nici o mişcare pentru că nici în ruptul capului nu l-ar fi părăsit pe tatăl său. Pe de altă parte, nu voia ca printr-un gest necugetat să-l pună în primejdie pe salvator.

Începui cu legăturile de jos şi tăiai curelele. Culcat cum eram, nu-mi sta în putinţă să ajung pînă la legăturile de sus, şi chiar dacă ajungeam, operaţia ar fi cerut multă atenţie ca să nu-l rănesc pe Winnetou la mîini. Trebuia, deci, să mă ridic în picioare, şi atunci m-ar fi zărit paznicul. Ştiam o metodă cu care să-i distrag atenţia santinelei. Nişte pietricele mi-ar fi prins mai bine. În sfîrşit, aruncai niţel nisip înspre tufa de mărăcini. Se produse ca un foşnet sec. Kiowaşul se întoarse, privi într-acolo, dar se linişti curînd. Cel de-al doilea jet de nisip îi stîrni îngrijorarea. Dacă e vreun şarpe veninos care se strecoară pe-acolo ? Indianul se ridică şi cercetă cu atenţie locul. Se aplecase cu spatele spre noi. Mă sculai fulgerător în picioare şi tăiai legătura de la mîinile lui Winnetou. Ţin minte că privirea mi se opri un moment impresionată de părul lui frumos, împletit spre creştet în formă de coif şi căzînd bogat şi greu pe umeri. Apucai cu stînga o şuviţă subţire de păr, o retezai cu dreapta, şi mă pitii iarăşi la pămînt.

De ce am tăiat şuviţa ? Pentru ca, la nevoie, să-mi ţină de mărturie că eu sînt omul care l-a eliberat.

Spre marea mea bucurie, Winnetou nu se mişcă din loc ; părea încremenit în vechea lui poziţie. Şuviţa de păr o făcui inel răsucind-o în jurul degetului şi o băgai în buzunar. Apoi mă furişai lîngă Inciu-

Ciuna, cercetîndu-i legăturile. Era, ca şi Winnetou, legat în curele şi imobilizat de copac; nu se mişcă nici el sub atingerea mîinilor mele. Procedînd ca şi adineauri, i-am desfăcut mai întîi legăturile de la picioare. Am repetat apoi jocul cu nisipul aruncat în mărăcini, derutînd atenţia sentinelei; reuşii să slobod din chingi şi mîinile lui Inciu-Ciuna. Chibzuit ca şi fiul său, rămase în totală nemişcare.

Judecai că nu e bine să las pe jos curelele tăiate, pentru ca să nu le găsească cineva. Cu nici un preţ nu trebuiau să afle kiowaşii modul în care s-a petrecut eliberarea prizonierilor. Găsind bucăţile de curea, ar fi căzut la bănuială împotriva noastră. Adunai deci curelele cu care fusese legat Inciu-Ciuna şi, strecurîndu-mă din nou lîngă Winnetou, le culesei de pe jos şi pe celelalte; le îndesai în buzunar şi pornii îndărăt spre tabără. Desigur că, observînd dispariţia celor doi apaşi, santinela ar fi dat alarma; or, în acest caz eu nu trebuia să mă mai aflu prin apropiere. Însemna deci să mă grăbesc. Mă tîtîi tot mai adînc în tufăriş pînă ce, chiar şi sculat în picioare, nu mai puteam fi zărit. Mă ridicai furişîndu-mă la fel de precaut, însă mult mai repede; astfel, ajunsei lîngă tabără. Abia aici mă lăsai iarăşi pe burtă şi străbătui tîrîş restul drumului.

Cei trei tovarăşi ai mei căzuseră la mari griji în legătură cu soarta mea. Cînd am apărut lîngă ei, Sam îmi şopti:

— Cît pe-aici să ne apuce frica, *sir!* Ştiţi cît aţi lipsit?

— Ei?

— Aproape două ore.

— Exact. O jumătate de oră dus, o jumătate de oră întors şi o oră întreagă am zăbovit la faţa locului.

— Şi de ce-aţi stat acolo aşa de mult?

— Trebuia să mă conving temeinic dacă Tangua doarme.

— Cum aţi procedat?

— L-am fixat cu ochii timp de o oră şi, constatînd că nu mişcă, m-am convins că doarme într-adevăr.

— Va să zică aşa! Superb, n-am ce spune! Aţi auzit, Dick, Will? Ca să se convingă dacă un indian e treaz sau doarme, s-a zgîit la el o oră încheiată, hi-hi-hi-hi! Este şi rămîne un *greenhorn* fără leac! Ce naiba, chiar nu aveţi nici un picuş de creier în cap ca să fi găsit o metodă mai bună? Aţi întîlnit în drum destule vreascuri, nu-i aşa?

— Am întîlnit, desigur.

— Păi, n-aveaţi decît să vă apropiaţi de Tangua şi să-i zvîrliţi în nas o aşchiuţă sau nişte ţărînă; dacă era treaz, se mişca numaidecît. Fireşte, aţi aruncat şi dumneavoastră ceva, dacă nu mă-nşel, adică priviri şi iar priviri, timp de o oră, hi-hi-hi-hi!

— O fi, dar vorba e: am trecut proba?

Între timp urmăream cu privirea încordată pe cei doi apaşi. Mă miram că stăteau şi acuma rezemaţi de copaci, ca şi cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Ar fi putut demult s-o ia din loc. Motivul pentru care n-au fugit aveam să-l aflu mai tîrziu. Era foarte simplu. Winnetou se aştepta ca, după ce l-am dezlegat pe dînsul şi după ce-l voi fi eliberat pe tatăl său, le voi da un semnal. La fel, dar într-o consecuţie inversă, presupunea şi Inciu-Ciuna; aştepta şi el nemişcat, crezînd că mai am de lucru cu fiul său. Cum semnalul nu se produsese Winnetou pîndi clipa cînd santinela îşi închise iarăşi ochii osteniţi, şi mişcă un braţ, dîndu-i a înţelege tatălui că nu mai e legat; Inciu-Ciuna îi răspunse în acelaşi chip;

acum știau amîndoi cum stau lucrurile și o luară la goană fără întîrziere.

— Da, proba e trecută, recunoscu Sam Hawkens. Ați stat lîngă șeful kiowașilor și l-ați observat timp de o oră încheiată, fără să fiți prins.

— Prin urmare, prezintă destulă încredere ca să mă ocup și eu de eliberarea lui Winnetou ; n-o să mai tremuri că am să fac prostii...

— Nu ! Vă imaginați că-i puteți smulge din captivitate pe cei doi apași bombardîndu-i timp de o oră cu privirea ?

— Nici chiar așa ! Le tăiem legăturile.

— Vorbiți ca și cum ar fi vorba să tăiem o cracă din tufiș. Nu vedeți că e un kiowaș acolo, care face de santinelă ?

— Văd, cum să nu văd !

— Kiowașul acela face exact ce ați făcut și dumneavoastră, *sir!* Îi privește. Or, încă nu v-ați copt suficient ca, în pofida vigilenței sale, să-i puteți elibera pe cei doi prizonieri. E o treabă atît de grea, încît nu știu, zău, dacă eu însumi aș izbuti s-o scot la capăt. Judecați nițel, *sir* ! Numai furișarea pînă acolo e un adevărat tur de forță și cînd, în cele din urmă, ajungi teafăr la țintă, atunci abia...*good luck!* Dar ce-i asta ?

Își aruncase privirea în direcția celor doi apași și amuți brusc. Ambii prizonieri dispăruseră de lîngă copaci. O jucai pe neștiutorul și întrebai cu naivitate :

— Ce s-a întîmplat ? De ce nu-ți continui reflecțiile ?

— De ce ? Fiindcă... fiindcă... E aievea, sau mi se pare ?

Își frecă ochii și urmă :

— Dumnezeule ! N-oi fi avînd vedenii ! Dick, Will, ia uitați-vă nițel acolo și spuneți-mi dacă-i mai zăriți pe Winnetou și pe Inciu-Ciuna !

Se întoarseră și ei cu fața spre locul cu pricina și erau tocmai pe punctul să-și exprime uluirea, cînd santinela, constatînd lipsa prizonierilor ce-i fuseseră încredințați, dădu un strigăt puternic și ascuțit. Toți kiowașii se treziră din somn. Santinela țipa, relatîndu-le, pe limba lor, cele întîmplate ; nu înțelegeam, dar bănuiam ce spune ; apoi se iscă un tumult de nedescris.

Toți, chiar și albii, alergară către copacii aceia. Îi urmai și eu, căci trebuia să apar cu totul străin de întîmplarea petrecută. Avui însă răgazul să-mi întorc buzunarul pe dos și să-l scutur de nisip.

Ce păcat că nu i-am putut scăpa decît pe Winnetou și pe Inciu-Ciuna ! Cu cîtă satisfacție aș fi dat drumul și altor prizonieri, chiar tuturora ! Ar fi fost însă curată neghiobie să încerc măcar o astfel de acțiune.

Peste două sute de oameni înconjuraseră locul unde, cu puțin înainte, se mai găseau cei doi fugari. Se stîrnise o hărmălaie și un urlet care-mi demonstrau cît se poate de clar ce plăcere m-ar fi așteptat dacă adevărul ar fi fost descoperit. În cele din urmă Tangua ordonă liniște și dădu însărcinările cuvenite ; cel puțin jumătate din oamenii lui se împrăștiară cu mare zor pe cuprinsul savanei și, cu tot întunericul, porniră în căutarea evadaților. Tangua făcea spume la gură de mînios ce era. Îl lovi pe paznic cu pumnul în obraz și-i smulse de la gît săculețul cu „medicamente" călcîndu-l în picioare. Asta însemna că bietul om își pierduse cinstea. Era dezonorat.

Cuvîntul „medicamente" nu trebuie luat în sens medicinal, de leacuri sau droguri. Expresia a intrat în vocabularul indian după venirea albilor. Medica-

mentele folosite de albi le erau cu totul necunoscute pieilor-roşii, iar efectele lor erau puse în seama unor farmece, a unei forţe tainice, supranaturale. De atunci, tot ce ţinea de vrăjitorie, de inexplicabil, tot ce considerau ei a fi urmarea unei intervenţii oculte, era denumit „medicament". Fireşte că fiecare trib are în graiul său şi o expresie proprie. Astfel, în graiul mandaşilor *medicamentul* se cheamă *hopenes*, în cel al tuskarorilor *yunnuih quehl*, în tribul picioarelor-negre i se spune *nehtova*, la siuşi *vehcon* şi la aricareşi *vehrootih*.

Orice adult, orice războinic poartă la dînsul un „medicament". Adolescentul care devine bărbat şi vrea să fie primit în rîndurile războinicilor dispare într-o bună zi şi se retrage în singurătate. Acolo posteşte într-una, nu bea, nu mănîncă, doar meditează asupra nădejdilor, dorinţelor şi planurilor sale de viitor. Încordarea spiritului legată cu asemenea privaţiuni fizice îl transpune într-o stare febrilă care îl face să nu mai deosebească aparenţa de realitate. I se pare că un har divin a coborît asupra lui; visul e pentru el o revelaţie supranaturală. Odată ajuns în acest stadiu, tînărul aşteaptă să-i apară în faţa ochilor primul lucru care-l ispiteşte, fie în vis, fie aievea, şi apariţia respectivă devine amuletul lui sfînt pentru cîte zile va trăi; este „medicamentul" lui. Dacă-i apare, să zicem, un liliac, nu se lasă pînă nu prinde unul viu. Dacă izbuteşte, se întoarce la tribul său şi depune prada în mîinile vraciului care o „prepară". Liliacul tăbăcit îşi găseşte apoi locul într-o punguliţă cît se poate de originală, mai deosebită de altele. Punga se păstrează în permanenţă la gît şi constituie averea cea mai de preţ. Cine pierde „medicamentul" acela îşi pierde şi onoarea. Nefericitul ghinionist se poate reabilita numai dacă ucide un duşman cu faimă, îi ia medicamentul de la gît

şi, arătînd tuturora trofeul cucerit, devine el însuşi proprietarul lui.

Vă puteţi dar închipui ce cumplită era pedeapsa pentru străjerul căruia Tangua îi smulsese punga călcîndu-i-o în picioare. Bietul om nu suflă un cuvînt de scuză sau de protest. Îşi luă puşca şi dispăru printre copaci. Din acea clipă era ca şi mort pentru tribul lui şi nu mai putea fi repus în drepturi decît în cazul relatat mai sus.

Furia şefului se abătu nu numai asupra santinelei vinovate, ci şi asupra mea. Se repezi la mine şi răcni:

— Îi cereai pe cîinii ăia pentru tine. Du-te acum şi adu-i!

Voiam să evit orice răspuns, dar Tangua mă apucă de braţ şi strigă:

— N-auzi ce poruncesc? Du-te şi prinde-i!

Mă smucii din strînsoarea lui.

— Îţi închipui că ai dreptul să-mi porunceşti?

— Da, eu sînt căpetenia taberei şi toată lumea trebuie să-mi dea ascultare!

Atunci am scos din buzunar cutia de sardele şi i-am arătat-o.

— Vrei să-ţi răspund cum se cuvine şi să te arunc în aer împreună cu războinicii tăi? Dacă mai scoţi o vorbă nesocotită, dau drumul la „medicament" să vă spulbere pe toţi!

Eram curios dacă farsa va stîrni efectul dorit. Ehei, şi ce mai efect a produs! Tangua se dădu cîţiva paşi îndărăt şi exclamă:

— Uf, uf! Păstrează-ţi medicamentul şi fii neam de cîine, ca orice apaş!

Insulta n-aş fi trecut-o uşor cu vederea, dacă n-aş fi ţinut seama de furia lui extremă şi de numărul covîrşitor al oamenilor săi.

Noi, albii, ne înapoiarăm în tabără, unde întîmplarea fu, bineînţeles, discutată şi întoarsă pe toate

fețele, fără ca vreunul să găsească o explicație. Eu îmi păstram secretul față de toți, chiar și față de Sam, Dick și Will. Mă și bucuram în sinea mea că numai eu cunosc adevărul despre dispariția neașteptată a celor doi prizonieri, în timp ce dînșii se frămîntau în zadar.

Șuvița din părul lui Winnetou aveam s-o port la mine în toate drumețiile, prin vestul sălbatic. Și o mai port și astăzi...

Capitolul IV

DE DOUĂ ORI ÎN GHEARELE MORȚII

Comportarea kiowașilor, deși nu-i puteam socoti dușmani, ne îngrijora totuși. Am hotărît așadar ca, după culcare, să facem de gardă cîte unul pe schimb, din oră-n oră, pînă dimineața. Indienii nu trecură cu vederea măsurile noastre de precauție și, firește, se cam supărară, devenind și mai puțin prietenoși.

Spre revărsatul zorilor, furăm treziți de către omul nostru de gardă. Kiowașii căutau urmele prizonierilor evadați, pe care în cursul nopții nu le putuseră descoperi. În sfîrșit, le găsiră ; urmele duceau spre locul unde apașii își lăsaseră caii înainte de atac, punîndu-i, firește, sub supravegherea unor paznici. Inciu-Ciuna și Winnetou dispăruseră acum împreună cu paznicii ; plecaseră călare. Restul cailor rămase pe loc. Aflînd cum stau lucrurile, Sam Hawkens făcu una din mutrele lui de șmecher și mă întrebă :

— Ați putea ghici, *sir*, de ce căpeteniile apașilor au procedat astfel ?

— Da. Ghicitoarea nu e deloc grea.

— Oho, *sir !* Un *greenhorn* ca dumneavoastră să nu-și închipuie că tam-nesam, din pură întîmplare, va găsi răspunsul just. Ca să te descurci cu întrebarea mea se cere experiență.

— Am experiență.

— Dumneavoastră aveţi experienţă ?! Haida-de ! Aş fi curios să ştiu de unde aţi luat-o. Poate că-mi lămuriţi şi mie chestiunea.

— Şi de ce n-aş lămuri-o ? Experienţa de care vorbesc am luat-o din cărţi.

— Cărţi şi iarăşi cărţi ! Nu zic, se mai întîmplă să ai noroc şi să te alegi cu cîte ceva folositor din ele, dar asta nu înseamnă că ai sorbit înţelepciunea cu linguroiul. Vă dovedesc eu imediat că n-aveţi habar de nimic şi că sînteţi clei. Aşadar : de ce ambii şefi evadaţi şi-au luat numai caii lor, lăsîndu-i pe ceilalţi priponiţi ?

— Au făcut-o spre binele prizonierilor rămaşi aici.

— Aha ! Şi cum vine asta ?

— Vor avea şi ei nevoie de cai.

— Credeţi ? Şi cam în ce fel s-ar putea folosi nişte oameni captivi de caii lor ?

Întrebările sale nu-mi jigneau orgoliul ; aşa era Sam. I-am răspuns foarte calm.

— Sînt plauzibile două ipoteze : fie că şefii evadaţi se vor întoarce curînd cu forţe suficiente, bine înarmaţi, pentru a-şi elibera întregul detaşament şi, în acest caz, ce rost ar fi avut să care după ei animalele ? Ca să le aducă înapoi ? Fie că războinicii kiowaşi nu vor întîrzia aci pînă la sosirea apaşilor, grăbindu-se să plece împreună cu prizonierii. În cazul acesta situaţia prizonierilor ar fi uşurată datorită cailor ; n-ar fi nevoiţi să facă drumul pe jos. Pe lîngă că deplasarea pe cai va fi mai puţin dificilă, apare şi speranţa ca, în drum către satele kiowaşilor, să fie eliberaţi de-ai lor. Altminteri, fără cai, n-ar fi exclus ca domnii kiowaşi să-i ucidă chiar aici, la repezeală, ca să se descotorosească de ei.

— Hm ! Nu-i chiar atît de proastă brodeala pe cît m-aş fi aşteptat de la o specie ca dumneavoastră.

Aţi omis însă o a treia ipoteză. E posibil ca şi aşa, cu toată prezenţa cailor, prizonierii să fie ucişi.

— Nu, asta nu e posibil !

— Măi-măi ! Cum îndrăzniţi, stimate *sir*, să infirmaţi o ipoteză emisă de creierul lui Sam Hawkens ?

— Fiindcă Sam Hawkens pare să fi uitat că mă găsesc şi eu aici.

— Zău ? Adică sînteţi şi dumneavoastră aici ? Chiar de-adevăratelea ? Consideraţi, pesemne, că preaonorata dumneavoastră prezenţă e ceva cu totul deosebit, ceva care zguduie mapamondul !

— Vreau să vă spun că, atît timp cît mă găsesc aici şi pot să mişc barem un deget în apărarea lor, prizonierii nu vor fi ucişi.

— Serios ? Păi atunci sînteţi un individ colosal, hi-hi-hi-hi ! Kiowaşii numără două sute de bărbaţi şi dumneavoastră singurel, pe deasupra şi *greenhorn*, îi împiedicaţi să procedeze după pofta lor ?

— Sper că n-am să fiu singur.

— Nu ? Şi pe cine mai contaţi ?

— Pe dumneata ; pe Dick Stone şi Will Parker. Am cea mai mare încredere în voi ; sînt convins că vă veţi opune cu toată energia unui asemenea masacru.

— Aha ! Prin urmare aveţi încredere în noi ? Primiţi, vă rog, toată recunoştinţa mea. Nu e un fleac să te bucuri de încrederea unui astfel de om. Bineînţeles că sînt grozav de onorat, dacă nu mă-nşel.

— Ascultă, Sam, nu mi-e de glumă şi n-am poftă să mă las antrenat în zeflemele. Cînd e în joc viaţa atîtor oameni, gluma încetează.

Mă fulgeră cu ochişorii lui ironici, şireţi, apoi zise :

— *Thounder-storm !* Va să zică o luaţi în serios ? Şi, în cazul ăsta, fireşte că trebuie să devin mai grav. Dar sînt curios cum înţelegeţi dumneavoastră să vă realizaţi intenţia ? Pe alţii nu ne putem bizui ; n-am

fi decît patru inşi care să înfrunte, eventual, două sute de kiowaşi. Credeţi că vom scăpa cu faţa curată ?

— Nici nu mă interesează dacă şi cum vom scăpa. Ceea ce ştiu e că nu voi îngădui ca, în prezenţa mea, să se comită o crimă monstruoasă.

— Şi totuşi se va comite ; cu singura deosebire că printre cei plecaţi în lumea de apoi veţi fi şi dumneavoastră. Sau, poate, vă puneţi nădejdea în poreclă : Old Shatterhand ? Credeţi probabil că veţi lichida cu pumnul două sute de războinici indieni ?

— Prostii ! Nu eu mi-am dat porecla ; pe de altă parte ştiu bine că numai noi, patru inşi, nu ne putem bate cu două sute de adversari. Dar crezi că e neapărat nevoie să folosim forţa ? Stratagema e adeseori mai eficace.

— Aşa ? Aţi cules-o şi pe asta din lecturi ?

— Da.

— Mi-am închipuit. Altfel, cum aţi fi ajuns un flăcăiaş atît de deştept ! Tare-aş vrea să văd şi eu odată cum o faceţi pe şmecherul, cam ce mutră veţi fi avînd. Vă asigur că, în cazul dat, nu veţi obţine nimic cu şmecheria dumneavoastră. Kiowaşii îşi vor face mendrele fără să ia în seamă dacă arătăm mai severi sau mai şireţi.

— Bine ! Văd că nu e nici o nădejde în voi ; atunci mă simt obligat să acţionez singur.

— Pentru numele lui Dumnezeu, *sir,* lăsaţi năzbîtiile ! Nu care cumva să lucraţi de unul singur ; vă atrag atenţia să ne urmaţi întru toate. Nu vreau să spun că n-aş fi de partea apaşilor dacă i-ar ameninţa vreo primejdie, însă nu mi-e în obicei să mă reped cu capul în zid. Aflaţi de la mine că zidul e întotdeauna mai tare în raport cu scăfîrlia.

— Nici mie nu-mi trece prin gînd să vreau imposibilul. Acuma încă nu ştim ce au hotărît kiowaşii în legătură cu prizonierii lor, deci nu trebuie să ne spargem capul de pomană. Mai tîrziu însă, dacă vom fi nevoiţi să trecem la acţiune, vom găsi şi metoda potrivită.

— Se poate ; numai că un om serios nu trebuie să mizeze pe inspiraţia momentului. De fapt, întîmplările imprevizibile nici nu mă interesează deocamdată. Avem însă de-a face cu o problemă foarte precisă : cum procedăm în cazul cînd apaşii urmează a fi ucişi ?

— Pur şi simplu nu permitem.

— Asta nu spune nimic, e zero. Nu permitem... Exprimaţi-vă mai clar !

— Ne opunem categoric.

— N-ar avea nici un efect.

— Atunci îl oblig pe Tangua să se supună voinţei mele.

— Şi cum ?

— Dau cu el de pămînt şi-i ţin cuţitul la gît, dacă altminteri nu se poate.

— Şi-l înjunghiaţi ?

— Dacă nu se supune, da !

— *All devils,* pe toţi dracii, sînteţi turbat de-a binelea ! se burzului Sam. Zău că aţi fi în stare !...

— Te asigur că am s-o şi fac.

— Asta e... asta e...

Tăcu. Mai întîi speriat, apoi îngrijorat, făcu feţe-feţe pînă se decise, în sfîrşit.

— Aflaţi că ideea nu-i de lepădat. Să-i pui lui Tangua cuţitul la gît este, în cazul de faţă, singura metodă ca să obţii ceea ce vrei. Uite că şi un *greenhorn* poate avea uneori, ca să spun aşa, o mică idee ! Pe asta o reţin.

Ar mai fi continuat, însă Bancroft se apropiase de noi cerîndu-mi să trec la lucru. Inginerul avea dreptate. Nu trebuia să pierdem nici o singură oră dacă

voiam să terminăm lucrările înainte de sosirea lui Inciu-Ciuna şi Winnetou cu trupa lor.

Desfăşurarăm o activitate intensă şi încordată pînă la ceasul prînzului. Atunci Sam Hawkens se apropie de mine şi-mi zise :

— Îmi pare rău că trebuie să vă tulbur, *sir*, dar kiowaşii par să aibă un oarecare plan în legătură cu prizonierii.

— Un oarecare plan ? Asta-i foarte vag. Ştii cumva ce au de gînd ?

— Presupun, dacă nu mă-nşel. Se pare că-i vor pune la stîlpul torturii şi-i vor ucide.

— Cînd ? Chiar acum, sau mai tîrziu ?

— Acuşica, de bună seamă ; altminteri nu mă grăbeam să vă anunţ. S-au luat măsuri din care trag concluzia că apaşii urmează a fi chinuiţi. Şi, după toate semnele, tortura va începe foarte curînd.

— Asta trebuie zădărnicit ! Unde-i Tangua ?

— Printre oamenii săi.

— Să-l scoatem de acolo, să-l ademenim. Preiei sarcina, Sam ?

— O preiau, dar cum o scot la capăt ?

Aruncai o privire îndărăt şi scrutai terenul. Kiowaşii nu se mai aflau pe locul unde poposisem în ajun. Urmaseră şi ei traseul nostru şi îşi improvizaseră o tabără la liziera unei pădurici. Rattler şi oamenii lui se găseau tot acolo ; Sam Hawkens se învîrtise în preajma lor, îi spionase, în vreme ce Parker şi Stone rămăseseră în preajma mea. Între mine şi tabăra kiowaşilor se afla un desiş de tufe tocmai potrivit pentru realizarea planului : eram ferit de ochii kiowaşilor. Îi dădui lui Sam soluţia.

— Îl anunţi pe Tangua că vreau să-i comunic ceva, dar nu pot părăsi lucrul. Atunci va veni.

— Sper. Dar dacă-şi ia însoţitori ?

— Îi las în seama dumitale, a lui Parker şi Stone ; de Tangua mă ocup eu. Pregătiţi curele, ca să-i legăm. Totul trebuie făcut la iuţeală şi, pe cît posibil, fără nici un zgomot.

— *Well !* Nu ştiu dacă planul dumneavoastră e fără cusur, dar fie cum doriţi, pentru că altul mai bun nu-mi vine în minte. Ne riscăm viaţa, nu-i vorbă ; dar avînd în vedere că n-am chef deocamdată să mor, cred că vom scăpa ieftin, ca să zic aşa, cu vînătăi la ochi, hi-hi-hi-hi !

Chicotind mai mult în sinea lui, cum îi era felul, Sam se depărtă. Deşi stimaţii mei colegi nu se găseau la prea mare distanţă de mine, totuşi nu ne-au putut auzi discuţia. Nici nu mă gîndeam să-i informez despre planul meu ; eram convins că mi-ar pune beţe-n roate. Ţineau mai mult la propria lor viaţă decît la salvarea apaşilor prizonieri.

Eram pe deplin conştient de miza ce-o puneam în joc. Să-i previn pe Dick Stone şi pe Will Parker de primejdia la care urmează să-i expun ? Sau să acţionez fără a-i informa în prealabil ? M-am decis să-i întreb dacă nu preferă să rămînă în afara jocului. Dar Stone îmi răspunse :

— Ce idee, *sir !* Ne luaţi drept nişte mişei care îşi părăsesc prietenul la ananghie ? Ceea ce plănuiţi e o ispravă demnă de un *westman* adevărat ; vom participa cu plăcere. Nu-i aşa bătrîne Will ?

— Da ! încuviinţă Parker. Sînt curios dacă noi ăştia patru izbutim să ţinem piept celor două sute de indieni. Parcă-i şi văd cum se reped la noi şi urlă neputincioşi.

Lucram liniştit şi trăgeam numai din cînd în cînd cu coada ochiului să văd ce se petrece îndărătul meu ; deodată, aud glasul lui Stone.

— Fiţi gata, *sir !* Sosesc !

Ridicai capul, Sam se întorcea împreună cu Tangua. Din păcate îl însoţeau încă trei kiowaşi.

— Fiecare ia în primire cîte unul, hotărîi. Şeful rămîne pe seama mea ; îi strîngeţi de beregată ca să nu ţipe ; dar nu vă grăbiţi, aşteptaţi pînă încep eu !

Cu pasul rar pornii în întîmpinarea lui Tangua, urmat de Stone şi de Parker. Socotii aşa fel, încît să ne întîlnim tocmai acolo unde tufărişul ne ferea mai bine de ochii celorlalţi kiowaşi. Tangua era încruntat. Mi se adresă cu duşmănie.

— Faţa palidă, numită Old Shatterhand m-a chemat încoace. Ai uitat că eu sînt căpetenia kiowaşilor ?

— Nu, n-am uitat, i-am răspuns scurt.

— Nu trebuia să mă chemi la tine, ci să vii tu. Dar îţi iert nesocotinţa pentru că eşti de puţin timp în ţara asta şi mai ai de învăţat buna purtare. Ce vrei să-mi spui ? Dar fii scurt, că n-avem vreme !

— Ce treburi grozave te aşteaptă ?

— Cîinii de apaşi vor fi făcuţi să urle.

— Cînd ?

— Chiar acum.

— De ce vă grăbiţi ? Credeam că o să-i duceţi la wigwamurile, la colibele voastre, şi acolo, în faţa cinstitelor voastre *squaw*, a nevestelor, şi sub ochii copiilor voştri îi veţi supune la cazne şi-i veţi ucide.

— Asta aveam de gînd, dar ne-am fi încurcat treburile războiului. De aceea îi omorîm chiar azi.

— Să n-o faci, te rog !

— N-ai de ce mă ruga ! se răsti el.

— Oare n-ai voi să vorbeşti cuviincios ca şi mine ? Ţi-am adresat numai o rugăminte. Dac-aş fi încercat să-ţi poruncesc, ai fi avut, poate, motive să-mi răspunzi grosolan.

— Din partea voastră nu primesc nici porunci, nici rugăminţi. Doar n-am să-mi schimb hotărîrea de dragul unei feţe palide !

— Poate ţi-o schimbi totuşi ! Cine ţi-a dat dreptul să ucizi prizonierii ? Nu vreau să-ţi aud răspunsul ; îl cunosc dinainte, şi n-o să ne certăm din pricina asta ; dar e o deosebire între a ucide pe cineva fără a-i provoca suferinţe şi între a-l supune la o moarte chinuitoare. Cît ne aflăm noi aici, nu vom îngădui să se petreacă aşa ceva.

Tangua îşi înălţă capul şi spuse cu dispreţ :

— Nu veţi îngădui ? Dar ce-ţi închipui că eşti ? O broască rîioasă care încearcă să-l înfrunte pe ursul Munţilor Stîncoşi, asta eşti ! Prizonierii îmi aparţin şi fac cu ei ce-mi place.

— Numai cu ajutorul nostru i-aţi prins ; avem asupra lor aceleaşi drepturi ca şi voi ! Vă cerem, aşadar, să-i lăsaţi în viaţă !

— Cere ce pofteşti, cîine alb ! Eu scuip pe vorba ta !

Scuipă cu scîrbă la picioarele mele şi dădu să plece. Dar pumnul meu îl fulgeră atît de năprasnic, încît se prăvăli pe moment. Avea totuşi ţeasta dură ; nu-l ameţisem de tot ; mai încercă să se ridice. A trebuit să mă aplec asupra lui şi să-i mai aplic o lovitură ; între timp, i-am scăpat din atenţie pe colegii mei.

Cînd mă ridicai, Sam Hawkens tocmai îngenunchea lîngă un indian, strîngîndu-l de gît. Stone şi Parker se luptau cu alt kiowaş ; al treilea, însă, o luase la goană, strigînd cît îl ţinea gura.

Sării în ajutorul lui Sam. După ce l-am legat cobză pe indian, făcîndu-l inofensiv, observai că Dick şi Will terminaseră şi ei treaba lor.

— N-aţi lucrat cu prea mult cap, îi mustrai eu. De ce l-aţi scăpat pe al treilea ?

— Stone şi cu mine ne-am repezit amîndoi la acelaşi ins, răspunse Parker. Am pierdut astfel vreo două secunde, timp în care păcătosul a reuşit să fugă.

— Nu face nimic, ne consolă Sam. Atîta doar că răfuiala va începe mai curînd. Să nu ne batem capul cu asta. În două-trei minute kiowaşii vor fi aici. Să folosim răgazul ca să creăm o zonă liberă între noi şi ei.

Îl legarăm la repezeală şi pe Tangua. Cei trei experţi priviseră spectacolul, îngheţaţi de spaimă, iar inginerul-şef, după o clipă de buimăceală, alergă spre noi, strigînd indignat.

— Ce-aţi făcut, nebunilor ? Ce-aveţi cu indienii ? Or să ne omoare pe toţi !

— Chiar aşa, *sir*, o păţiţi fără doar şi poate, dacă nu intraţi imediat în acţiune alături de noi, îl avertiză Sam. Chemaţi-vă oamenii şi veniţi aici. Vă ocrotim noi.

— Voi ne ocrotiţi ? Asta-i prea de tot...

— Tăcere ! i-o tăie Sam. Ştim foarte bine ce-avem de făcut. Dacă nu vă ţineţi de noi, sînteţi pierduţi ! Aşadar, repede !

Înşfăcarăm pe cei trei indieni legaţi şi-i cărarăm o bucată de drum pînă în preria deschisă ; acolo îi culcarăm pe pămînt. Bancroft şi cei trei experţi veniră după noi. Ne-am ales o haltă provizorie chiar în cîmp deschis ; eram astfel în mai bună siguranţă decît pe un teren imposibil de stăpînit cu privirea.

— Cine va trata cu kiowaşii după ce sosesc ? Poate eu ?

— Nu, *sir*, protestă Sam. Asta e treaba mea ; dumneavoastră încă nu cunoaşteţi bine talmeş-balmeşul indiano-englez. Dar să-mi staţi în ajutor la momentul potrivit ; vă prefaceţi că acuşi-acuşi băgaţi cuţitul în pieptul lui Tangua.

Nu termină bine vorba că auzirăm ţipetele furioase ale kiowaşilor şi, după cîteva momente, apărură lîngă tufărişul care ne slujea de perdea. Goneau sărind peste tufe şi se apropiau de noi. Cum însă nu toţi

fugeau cu aceeaşi viteză, grămada se răsfiră şi oamenii înaintau oarecum izolaţi unul de altul. Faptul acesta ne convenea : o masă compactă ar fi fost mai greu s-o ţinem în loc.

Bravul Sam le ieşi înainte, făcîndu-le semn cu mîinile ca să se oprească. Îl auzeam strigîndu-le ceva, dar nu înţelegeam ce. Intervenţia lui Sam nu avu deîndată efectul aşteptat ; el repetă strigătul de cîteva ori, pînă ce kiowaşii din faţă opriră, imitaţi apoi şi de ceilalţi. Sam le vorbea, arătînd mereu spre noi. Îl rugai atunci pe Stone şi Parker să-l ridice pe Tangua în picioare, iar eu luai poziţie în faţa lui, ca şi cînd l-aş ameninţa cu cuţitul. Indienii scoaseră un ţipăt de spaimă.

Sam le vorbea în continuare ; deodată unul din ei, pesemne un ajutor al căpeteniei, ieşi din rînduri şi, alături de Sam, veni cu paşi demni spre noi. Cînd ajunse în dreptul nostru, Sam îi arătă pe cei trei kiowaşi legaţi şi-i spuse :

— Vezi că ţi-am spus adevărul. Ei se află cu totul în puterea noastră.

Kiowaşul, care nu-şi ascundea tulburarea, îi privi lung pe cei trei prizonieri şi răspunse :

— Războinicii aceia doi mai trăiesc, dar căpetenia pare să fi murit.

— Nu e mort. L-a doborît numai pumnul lui Old Shatterhand. Acum zace în nesimţire. Dar îşi revine el. Aşteaptă deci lîngă noi, aici. Cînd Tangua se va trezi, şi îşi va descleşta limba, vom ţine sfat. Dar bagă de seamă, nu cumva să ridice vreun kiowaş arma împotriva noastră, pentru că atunci cuţitul lui Old Shatterhand îi va găuri inima lui Tangua. Fii sigur de asta.

— Cum de ridicaţi mîna împotriva noastră, care vă sîntem prieteni ?

— Prieteni ? Nici tu nu crezi în vorbele tale.

— Ba cred. N-am fumat oare cu voi pipa păcii ?

— Am fumat, însă nu mai credem într-o astfel de pace.

— De ce ?

— Oare datina kiowaşilor spune ca să-i jigniţi pe prietenii şi fraţii voştri ?

— Nu.

— Ei, Tangua l-a jignit pe Old Shatterhand, aşa că nu vă putem socoti fraţi. Uite că începe să se mişte !

Tangua, pe care Stone şi Parker îl culcaseră între timp iarăşi la pămînt, începu, într-adevăr, să se agite. După puţin, deschise ochii şi se uită pe rînd la fiecare din noi, ca şi cum ar fi încercat să-şi amintească cele petrecute. Apoi, revenindu-şi pe deplin, strigă :

— Uf, uf, Old Shatterhand m-a doborît ! Cine m-a legat ?

— Eu ! mă grăbii să răspund.

— Să mi se desfacă legăturile ! Poruncesc !

— Adineauri n-ai vrut să-mi asculţi rugămintea. Iată că acum nu ascult eu de poruncile tale. N-ai nici un drept să ne ordoni !

Ochii i se opriră mînioşi asupra mea. Scrîşni.

— Taci, băieţandrule, că de nu, te strivesc !

— Tăcerea ţi-ar prii mai degrabă ţie decît mie. M-ai jignit, de aceea te-am culcat la pămînt. Old Shatterhand nu lasă nepedepsit pe nimeni, dacă-l face broască rîioasă şi cîine alb. Cată să te potoleşti şi să te porţi cuviincios, altminteri poate să-ţi meargă şi mai rău.

— Vă cer să mă sloboziţi ! Dacă nu, războinicii mei vă vor strivi, vă vor şterge de pe faţa pămîntului !

— Atunci ai să mori tu primul. Fii atent, acolo se află oamenii tăi ; dacă vreunul face un singur pas spre noi, îţi găuresc inima cu cuţitul. Am zis ! *Howgh !*

Rezemai vîrful cuţitului de pieptul său. Trebuia să recunoască, în sfîrşit, că se afla la discreţia noastră şi că, la nevoie, îmi voi pune în aplicare avertismentul.

Urmă o pauză, în răstimpul căreia Tangua îşi roti năprasnic ochii, de parc-ar fi voit să ne înghită ; în sfîrşit, se sili să-şi stăpînească furia şi întrebă cu glas mai temperat :

— Şi acum, ce vreţi de la mine ?

— Nimic peste ceea ce te-am rugat adineauri : să nu-i omorîţi pe apaşi la stîlpul chinurilor.

— Poate vreţi să nu-i ucidem deloc ?

— Mai pe urmă puteţi face cu ei ce doriţi, dar cîtă vreme ne aflăm aici, laolaltă, să nu-i atingeţi cu nimic !

Tăcu iarăşi un răstimp. Deşi vopsit în culorile războiului, i se citeau totuşi pe faţă şi mînia, şi ura, şi cruzimea, şi neputinţa. Mă aşteptam ca dialogul nostru să mai dureze mult timp ; de aceea, nu mică mi-a fost mirarea auzindu-l :

— Fie după dorinţa ta. Voi merge chiar şi mai departe, dacă primeşti propunerea pe care am să ţi-o fac.

— Ce propunere ?

— Mai întîi, află că nu-mi pasă de cuţitul tău. Nu vei îndrăzni să mă atingi, pentru că războinicii mei v-ar sfîşia pe loc. Oricît de voinici aţi fi, nu vă puteţi pune cu două sute de duşmani. De aceea, îmi vine să şi rîd de ameninţările tale. Te-aş putea refuza fără nici o teamă : tot nu mi-ai face nimic. Şi totuşi, cîinii de apaşi n-or să piară la stîlpul chinurilor. Mai mult : îţi făgăduiesc chiar să nu-i ucid

în nici un fel dacă te prinzi să lupți pentru ei pe viață și pe moarte.

— Să lupt ? ! Cu cine ?

— Cu un războinic pe care-l voi alege eu.

— Cu ce armă ?

— Numai cu cuțitul. Dacă te doboară el, apașii vor pieri ; dacă-l ucizi tu, apașii vor rămîne în viață.

— Și atunci îi eliberezi ?

— Da.

Bănuiam că nutrește un gînd ascuns. Mă considera, probabil, cel mai periculos dintre albii de față și plănuia să mă facă inofensiv. Era doar limpede că va alege un meșter în mînuirea cuțitului. Totuși, fără a sta mult pe gînduri, i-am răspuns :

— Sînt gata. Stabilim condițiile, fumăm pipa jurămîntului, după care lupta poate să înceapă numaidecît.

— Ce mai e și asta ? interveni Sam Hawkens. Nu pot admite nici în ruptul capului să vă angajați într-o asemenea luptă, *sir !* E o prostie !

— Nu e nici o prostie, dragă Sam.

— Cea mai teribilă din cîte există ! O luptă dreaptă și cinstită presupune ca șansele să fie egale, ceea ce nu e cazul.

— Ba este !

— Ba deloc ! Ați mai luptat vreodată cu cuțitul, pe viață și pe moarte ?

— Nu.

— Păi vedeți ! Adversarul va fi, desigur, un neîntrecut mînuitor al cuțitului. Și apoi, gîndiți-vă la urmările luptei. Dacă veți fi ucis, vor muri și apașii. În schimb, dacă-l învingeți pe adversar, moare careva ? Nimeni !

— Ai dreptate, însă apașii vor fi salvați de la moarte și eliberați.

— Și credeți că așa va fi ?

— Desigur. Fumăm calumetul, deci jurăm.

— Să-i creadă dracu jurămintele în dosul cărora se pot ascunde sute de viclenii ! Și chiar dac-ar fi sincer, ce alta sînteți dumneavoastră decît un *greenhorn* și...

— Mai slăbește-mă cu *greenhorn*-ul dumitale, dragă Sam ! îl oprii din vorbă. Ai mai avut ocazia să constați că acest *greenhorn* știe ce face...

Mă mai contrazise totuși o bucată de timp. Dick Stone și Will Parker mă sfătuiau, la rîndul lor, să renunț. Dar am rămas neclintit în hotărîrea mea. În cele din urmă, Sam strigă supărat :

— Ei bine, fie ce-o fi ! Din partea mea, n-aveți decît să vă dați cu capul de toți pereții ! Nu mă mai opun. Dar voi fi atent ca lupta să se desfășoare cinstit ; vai de acela care ar încerca să vă tragă sau să ne tragă pe sfoară ! Îl trăsnesc cu Liddy a mea și mi ți-l arunc bucățele pînă-n nori, să rămînă agățat în vecii vecilor, dacă nu mă-nșel !

Convenirăm apoi următoarele : lupta se va da pe un teren apropiat, neacoperit de iarbă ; se va desena în nisip semnul 8, adică o figură din două cercuri suprapuse ; adversarii vor ocupa fiecare cîte un cerc din care nu au voie să iasă în timpul luptei ; nu se admite nici o cruțare ; unul din doi trebuie să moară, iar cel căzut nu va fi răzbunat de ai săi. Celelalte condiții ale luptei, ca și consecințele ei, fuseseră stabilite încă mai înainte.

După ce ne-am pus de acord, Tangua fu dezlegat și fumarăm calumetul. I-am eliberat apoi pe însoțitorii săi ; se întoarseră împreună la trupa lor pentru a-i informa pe războinici despre cele convenite.

Inginerul-șef și ceilalți trei experți mă cam luară la rost, însă nu le dădui atenție. Nici Sam, Dick și

Will nu mă aprobau, dar cel puţin nu se certau cu mine. Hawkens îmi spuse cu îngrijorare :

— Aţi fi avut ceva mai bun de făcut decît să intraţi în ciorba asta, *sir!* Am spus întotdeauna şi repet : sînteţi un om uşuratic, extraordinar de uşuratic! Ce-o să cîştigaţi dacă vă ucide, hai ? Răspundeţi, vă rog ?

— Ce-o să cîştig ? Fireşte, moartea, şi nimic mai mult.

— Şi nimic mai mult ? Mai faceţi şi glume proaste pe deasupra. Moartea e tot ce se poate întîmpla cuiva, căci după moarte nu ţi se mai întîmplă nimic.

— Ba da.

— De pildă, ce ?

— Înmormîntarea.

— Tacă-vă gura, stimate *sir!* Dacă, pe lîngă toate supărările mele, nu mai ştiţi altceva decît să mă enervaţi, atunci regret profund că mi-am irosit dragostea pentru o fiinţă nevrednică.

— Eşti într-adevăr necăjit, dragă Sam ?

— Cum naiba să nu fiu ? Şi mai daţi-le naibii de întrebări idioate! Aproape sigur că veţi fi şters dintre cei vii, absolut şters! Şi-atunci ce-mi rămîne de făcut la bătrîneţele mele ? Ei, ce-am să mă fac ? Îmi trebuie şi mie un *greenhorn* cu care să mă cert cînd şi cînd. Ce-o să se întîmple cu mine ? Cu cine mă mai iau la harţă dacă veţi fi înjunghiat ?

— Găseşti un alt *greenhorn.*

— Uşor de spus. Nu mai găsesc eu cît oi trăi un *greenhorn* atît de perfect şi de incorigibil. Dar un lucru vă declar, *sir :* dacă vi se întîmplă o nenorocire, apoi kiowaşii ăştia n-au să mă uite cît or trăi! Mă reped în mijlocul lor ca un Uhland turbat şi...

— Roland, dragă Sam, Roland îl cheamă ! îl corectai.

— Mi-e indiferent dacă voi fi un Uhland sau un Roland turbat ; principalul e că nu permit să fiţi înjunghiat. Şi, afară de asta, cum rămîne cu generozitatea dumneavoastră, *sir?* După cîte ştiu, aveţi inima bună şi nu vă place să măcelăriţi oamenii. Nu cumva vă bate gîndul să-l cruţaţi pe individ ?

— Hm, hm !

— Hm, hm ? Aici nu e vorba de nici un hm, hm, ci de viaţă şi de moarte, *sir!*

— Ce-ar fi să-l rănesc şi atît ?

— Dar aţi auzit că asta nu contează.

— Mă gîndesc să-l vatăm în aşa fel, încît să nu mai poată continua lupta.

— Contează la fel de puţin, înseamnă că nu l-aţi ucis şi trebuie să reluaţi lupta cu un alt adversar. Aţi înţeles doar că aici numai moartea rezolvă problema. Unul din voi trebuie să moară. Trebuie! Dacă izbutiţi să-l scoateţi pe adversar din luptă, trebuie să-i daţi lovitura de graţie, să-l ucideţi ; altminteri, totul n-are nici o valoare. Să nu vă mustre cugetul pentru atîta lucru! Dacă vreţi să ajungeţi un *westman* întreg, atunci cuţitul va mai avea să guste din carne omenească. Nu uitaţi că kiowaşii ăştia sînt nişte mişei şi tîlhari, că ei sînt vinovaţi pentru tot ce se întîmplă acum, că totul porneşte de la tentativa lor de a fura caii apaşilor. Ucigînd un ticălos, veţi salva vieţile atîtor apaşi cumsecade ; cruţîndu-l sînteţi pierdut. Ţineţi minte toate acestea, dacă nu mă-nşel ! Spuneţi-mi acum cu deplină sinceritate : vreţi să vă aruncaţi în luptă ca un adevărat *westman,* care nu leşină de frică şi nici de milă cînd vede curgînd o picătură de sînge ? Făgăduiţi-mi ca să mă liniştesc !

— Dacă asemenea făgăduială te poate linişti, atunci fii sigur că n-am să-l cruţ, pentru că nici dînsul n-o să mă trateze mai blînd. În felul acesta,

voi salva de la moarte o mulţime de vieţi omeneşti. De fapt, e un duel. Dincolo, în lumea veche, cavalerii cei mai semeţi se înfruntă pentru te miri ce. Aici e în joc mai mult. Iar adversarul meu nu e cavaler, ci bandit şi ucigaş. Te asigur, deci, că nu voi umbla cu mănuşi, nici cu scrupule deşarte.

— Perfect! Iată o vorbă care-mi place; acum privesc lucrurile cu mai mult calm; şi totuşi mă simt ca şi cînd propriul meu fiu ar fi dus la tăiere. Mai degrabă m-aş bate eu în locul dumneavoastră. Îmi permiteţi, *sir*?

— Nu, bunul meu Sam. Mai întîi, ca să fiu sincer, cred că e mai bine să piară un *greenhorn* decît un *westman* destoinic cum eşti dumneata, şi al doilea...

— Încă odată, *sir*, ţineţi-vă pliscul! Nu se face gaură-n cer dacă moare un hodorog bătrîn ca mine. Dar un om atît de tînăr...

— Ei acum ţine-ţi dumneata gura! l-am întrerupt, la rîndul meu. Va să zică, în al doilea rînd, ar fi cu totul dezonorant şi laş să mă retrag şi să cedez locul alcuiva. De altfel, Tangua nici n-ar admite schimbul; pe mine mă vizează.

— Păi tocmai asta nu-mi place! A pus ochii tocmai pe dumneavoastră. Vreau să sper că barca lui o s-o ia razna în pofida vîslaşului. Atenţie: iată-i că sosesc!

Indienii se apropiau fără grabă. Nu erau toţi două sute: o parte rămăseseră să-i păzească pe apaşi. Tangua îşi conduse războinicii prin faţa noastră, pînă la terenul de luptă. Ajunşi acolo se rînduiră în trei sferturi de cerc, al patrulea sfert urmînd să fie ocupat de albi; ceea ce şi făcurăm. După acestea, Tangua făcu un semn. Din rîndurile pieilor-roşii se desprinse un bărbat cu trupul de-a dreptul herculean şi lepădă toate armele ce le avea asupra lui, păstrînd numai cuţitul. Apoi se dezbrăcă pînă la brîu, dezvelindu-şi bustul. Cine i-ar fi văzut musculatura, desigur că m-ar fi deplîns. Tangua îl conduse pînă în mijlocul rondoului format din indieni şi rosti cu glas puternic, în care suna siguranţa victoriei:

— Acesta este Metan-Acva (Cuţit-Fulger), cel mai voinic luptător din tribul Kiowa. Nimeni n-a reuşit pînă astăzi să scape de cuţitul lui; sub lovitura lui, duşmanul se prăbuşeşte ca trăsnit. Iată omul care va lupta cu Old Shatterhand, faţa palidă.

— *All devils!* îmi şopti Sam. Ăsta e adevărat Goliat! Ascultaţi ce vă spun, dragul meu *sir*, s-a zis cu dumneavoastră!

— *Pshaw!*

— Nu vorbiţi prostii! Scoateţi-vă gărgăunii din cap! Există o singură metodă care vă poate înlesni victoria.

— Care?

— Nu vă lăsaţi antrenat într-o luptă mai îndelungată; provocaţi un deznodămînt rapid; altminteri, obosiţi şi... gata! Cum staţi cu pulsul?

Mă apucă de încheietura mîinii şi-mi numără pulsaţiile. Zise apoi:

— Har Domnului, nu mai mult de şaizeci. Aşadar, pulsul e în regulă. Nu sînteţi tulburat? Nu vă e deloc frică?

— Asta ar mai lipsi! Tulburarea şi frica într-un moment cînd viaţa depinde de sîngele şi de ochiul calm! Numele acestui uriaş e la fel de grăitor ca şi statura lui. Acum îmi explic de ce Tangua mi-a propus să lupt cu cuţitul pentru salvarea apaşilor: pentru că omul lui e atît de voinic şi neînvins în mînuirea cuţitului. Dar vom vedea dacă este într-adevăr imbatabil.

În timp ce schimbam în şoapte aceste vorbe, mă dezbrăcai şi eu pînă la brîu. E drept că o astfel de clauză nu fusese prevăzută, dar nu voiam să dau im-

presia că rămîn îmbrăcat, pentru ca haina să-mi ţie de scut, fie el cît de iluzoriu. Am predat lui Sam doborîtorul de urşi şi pistolul, apoi am păşit în mijlocul cercului. Bunul, bătrînul meu Hawkens! Îi auzeam bătăile inimii. În schimb, eu nu simţeam pic de teamă. Încrederea în forţele tale, iată cea dintîi condiţie în faţa primejdiei.

Cu mînerul unui tomahawk fu desenat în nisip un 8 mare, după care căpetenia ne invită să ne ocupăm locurile. Cuţit-Fulger mă cîntări cu o privire plină de dispreţ şi rosti cu voce tare :

— Slăbănogul cu faţă albă tremură de frică. Să vedem, va avea curajul să intre în acest rotocol ?

Nu sfîrşi bine vorba că mă şi aflai într-unul din cercuri, şi anume în cel dinspre miazăzi. L-am ales pe acesta pentru că aveam astfel soarele în spate, în timp ce adversarul îl avea în faţă şi razele îi stînjeneau vederea. Accept că n-am procedat cu totul cinstit, dar îi datoram o replică pentru că mă batjocorise afirmînd că aş tremura de frică. Ar fi fost ridicol ca, din gentileţe, să-i cedez locul mai convenabil. Repet că era vorba de viaţă şi de moarte. E într-adevăr groaznic să ucizi un om, dar în situaţia dată, orice menajament putea să-mi fie fatal. Eram, deci, ferm hotărît să-l ucid pe acest Samson. În pofida numelui şi a staturii sale impunătoare, îmi păstrasem sîngele rece ; nu aveam motive să mă simt în inferioritate, deşi era pentru prima dată în viaţa mea cînd înfruntam un om cu cuţitul în mînă.

— Uite că îndrăzneşte ! îşi rîse el iarăşi de mine. Cuţitul meu îl va lovi în plin. Marele Spirit i-a luat minţile şi mi-l dă în seamă !

La indieni, asemenea prologuri sînt uzuale. Dac-aş fi tăcut, m-ar fi socotit drept laş ; de aceea i-am răspuns :

— Lupţi numai cu gura, dar eu aştept cuţitul pregătit. Ocupă-ţi locul, dacă nu te temi !

Atunci se repezi dintr-un salt în celălalt cerc şi strigă furios :

— Eu să mă tem ? Eu, Metan-Acva ? Auzit-aţi, războinici ai neamului Kiowa ? Am să-l dau gata din prima lovitură pe cîinele ăsta alb !

— Ba te curăţ eu din prima lovitură ! Mai bine taci ! Ar trebui să-ţi zică nu Metan-Acva, ci Acva-Ya, adică Gură-Mare.

— Avat-Ya, Avat-Ya ! Javră împuţită, mai ai curajul să mă batjocoreşti ?! Ei bine, vulturii să-ţi mănînce măruntaiele !

Această ultimă ameninţare era extrem de nesocotită : făcuse o mare greşeală, atrăgîndu-mi, de fapt, atenţia asupra modului în care avea să-şi folosească arma. Eram avertizat ; nu avea să-mi ţintească inima, ci-şi pregătea cuţitul ca să-mi spintece burta printr-o lovitură de jos în sus. Măruntaiele mele.

Stăteam faţă-n faţă atît de aproape, încît ar fi fost suficient să ne aplecăm puţin, ca să ne atingem vîrful cuţitului. Indianul îşi înfipse privirea în ochii mei. Braţul drept îi atîrna jos ; ţinea cuţitul în aşa fel, încît mînerul se proptea în degetul mic, iar lama, cu tăişul în sus, se strecura între degetul arătător şi cel gros. Prin urmare, presupunerea mea era justă ; îşi pusese în gînd să mă spintece de jos în sus şi să-mi rupă pîntecele ; altminteri, dac-ar fi voit să lovească de sus în jos, ar fi ţinut cuţitul invers şi anume cu mînerul proptit în degetul gros şi cu lama ieşită din pumn pe lîngă degetul mic.

Acum ştiam direcţia loviturii, dar principalul era să prevăd momentul. Pe acesta i-l puteam ghici în privire. Cunoşteam acea tresărire a ochilor, efemeră, dar specifică în asemenea ocazii. Coborîi pleoapele

pentru a-i da iluzia că se află în siguranță și-l observai printre gene, cu mare atenție.

— Împunge odată, cîine ! mă provocă el.

— Nu te mai rățoi, mucosule, ci dă-i drumul ! i-am răspuns.

Era o insultă gravă, care impunea fie o replică usturătoare, fie chiar atacul. Indianul alese calea din urmă. O dilatare de-o clipă a pupilelor sale mă preveni ; kiowașul își repezi fulgerător brațul drept în care ținea cuțitul și încercă să-mi spintece burta. Dac-aș fi scontat o lovitură în sens invers, adică de sus, aș fi fost iremediabil pierdut ; așa însă, am parat lovitura și, în aceeași clipă, i-am înfipt cuțitul meu în antebraț, rănindu-l.

— Cîine rîios ! urlă el, smulgîndu-și brațul ; de spaimă și durere scăpă cuțitul din mînă.

— Lasă vorba și luptă ! i-am strigat, ridicîndu-mi iarăși brațul și... lama cuțitului meu îi lunecă în inimă pînă la plăsele.

Am scos-o numaidecît. Lovitura fusese atît de adîncă și precisă, încît un șuvoi de sînge, gros cît degetul, mă izbi drept în obraz. Uriașul se bălăbăni cîteva momente, încercă să strige neizbutind să scoată decît un geamăt surd, și se prăbuși fără suflare la pămînt.

Urlete înfricoșate se ridicară din rîndurile kiowașilor. Doar Tangua, căpetenia, rămase tăcut. Se ridică, se plecă asupra adversarului meu, îi pipăi rănile, se ridică apoi și mă privi cu o expresie pe care n-am s-o uit niciodată. Era într-însa un amestec de furie, oroare, teamă, admirație și descumpănire. Dădu să se depărteze în tăcere. Dar eu îl strigai :

— Vezi că mă aflu în cercul meu ! În schimb, Metan-Acva l-a părăsit pe al său și zace dincolo. Cine-a învins ?

— Tu ! răspunse el mînios și plecă. Dar nu făcu decît cinci-șase pași, că se și întoarse șuierîndu-mi printre dinți : Ești un plod alb al Spiritului negru și necurat. Vraciul nostru o să-ți alunge farmecele și atunci nu ne mai scapi : te jupuim de piele.

— Fă ce poftești cu vraciul tău ! Deocamdată, împlinește-ți cuvîntul dat !

— Care cuvînt ? întrebă el în batjocură.

— Că nu-i veți ucide pe apași !

— Nu-i vom ucide. Ce-am spus, rămîne spus.

— Și vor fi liberi ?

— Da, vor fi liberi. Tangua căpetenia kiowașilor își ține cu sfințenie cuvîntul.

— Atunci mă duc împreună cu prietenii mei ca să-i dezlegăm pe prizonieri.

— Asta o fac eu cînd va sosi vremea.

— Păi, vremea a sosit. Am învins !

— Taci ! Am stabilit noi oare vreun termen pentru eliberarea lor ?

— N-am stabilit nici un termen, dar se înțelege de la sine că...

— Taci ! se răsti el iarăși la mine. Termenul îl hotărăsc eu. Nu-i ucidem pe cîinii de apași. Nu. Dar cine ne-ar scoate vinovați pe noi, dacă dînșii ar pieri din lipsă de hrană și de apă ? Ce vină aș avea, dacă ar crăpa cu toții de foame și de sete înainte de a fi eliberați ?

— Canalie ! îi strigai în obraz.

— Cîine, dacă mai sufli o vorbă, te...

Voia să-și continue amenințarea, dar se opri și se uită speriat în ochii mei ; expresia lor nu prezicea nimic bun. Îi completai eu, în schimb fraza întreruptă.

— ...te zdrobesc cu pumnul, ticălosule, mincinosule nerușinat !

Se feri cîţiva paşi îndărăt, scoase cuţitul şi răcni :

— Las' că nu te mai apropii de mine cu pumnul tău ! Îndrăzneşte, şi te spintec fără milă !

— Astea le-am mai auzit şi de la Cuţit-Fulger, şi iată-l colea, mort. Ai păţi şi tu la fel. În ce priveşte soarta apaşilor, am să discut cu fraţii mei albi. Să nu te atingi de un fir de păr din capul lor, că s-a zis cu tine şi cu toţi kiowaşii tăi ! Ştii doar că vă putem arunca pe toţi în aer !

Rostind acestea, părăsii cercul meu din „8" şi mă dusei la Sam care, din cauza tămbălăului ce-l făceau kiowaşii, nu putuse auzi disputa dintre mine şi Tangua. Omuleţul sări în spinarea mea, mă strînse în braţe şi exclamă cu entuziasm :

— Bine-aţi venit, bine-aţi venit, *sir !* Vă întîmpin cu acest salut ca pe unul care s-a întors din împărăţia morţii. Omule, prietene, odorule, tinere şi *greenhorn* drag, ce creatură mai sînteţi ! N-a văzut individul în viaţa lui bizoni şi mi ţi-l răpune pe cel mai vînjos din toată cireada ! N-a întîlnit nici în somn vreun grizzly, şi cînd colo îl înjunghie ca pe un mieluşel ! Nu i-a ieşit vreodată un mustang în cale, şi-mi înhaţă cu *lasso*-ul tocmai pe nobila mea Mary ! Iar acuma, colac peste pupăză, se propteşte în faţa celui mai voinic şi mai abil cuţitar kiowaş şi, dintr-o lovitură, îi străpunge inima fără să piardă în schimb nici un strop de sînge ! Măi Dick, Will, ia veniţi încoace şi uitaţi-vă la ucenicul ăsta ! Ce să facem cu el ?

— Îl înaintăm, zîmbi Stone.

— Calfă ? Ce vrei să spui ?

— A dovedit şi de astă dată că nu mai e un *greenhorn ;* a terminat cu ucenicia. Să-l promovăm calfă. Mai încolo s-ar putea să ajungă şi meşter.

— Adică să nu mai fie *greenhorn ?* Să-l ridicăm în rang ? Măi, dacă deschizi şi tu odată gura, cel puţin nu-mi veni cu bazaconii ! Individul e un *greenhorn* get-beget, altminteri cum s-ar fi încumetat să lupte cu indianul acela uriaş şi dibaci ? Numai că oamenii uşuratici au noroc, după cum ţăranii cei mai proşti recoltează cartofii cei mai mari. Aşa e şi cu individul de faţă : prost, uşuratic, *greenhorn !* Că mai trăieşte, nu e nicidecum meritul lui, ci al prostiei de care e în stare, dacă nu mă-nşel. Cînd a pornit lupta, mi-a stat inima în loc. Abia dacă mai răsuflam ; toate gîndurile îmi fugeau la testamentul acestui *greenhorn.* Ei, şi veni lovitura şi indianul se prăbuşi ! În sfîrşit, ce mai calea-valea, am învins ! Viaţa şi libertatea apaşilor sînt asigurate.

— Te cam înşeli, Sam ! intervenii eu, deloc supărat pentru tratamentul ce-mi aplica.

— Mă-nşel ? Cum asta ?

— În cuvîntul ce ni l-a dat, Tangua şi-a lăsat o portiţă deschisă şi se foloseşte acum de ea.

— Bănuiam eu că umblă cu viclenii ! Despre ce portiţă e vorba ?

I-am reprodus cuvintele lui Tangua. Era atît de indignat, încît porni glonţ către şeful kiowaşilor ca să-l tragă la răspundere. Mă folosii de răgaz ca să mă îmbrac şi să-mi reiau armele.

Kiowaşii nu se îndoiseră o clipă că faimosul lor Cuţit-Fulger mă va da gata. Deznodămîntul atît de surprinzător îi umpluse de jale, dar şi de furie. S-ar fi năpustit asupra noastră, dacă gestul nu le-ar fi fost interzis ; fusese doar convenit, chiar şi consfinţit prin fumatul pipei, că luptătorul înfrînt nu va fi răzbunat de ai săi. Legămîntul îi imobiliza. Se gîndeau, în tot cazul, să născocească un alt pretext pentru a porni împotriva noastră. Deocamdată nu se grăbeau, căci erau siguri de noi. Îşi stăpîneau pînă una-alta ciuda, avînd, de altminteri, destulă treabă şi bătaie de cap cu mortul. Tangua se afla printre ei şi intervenţia lui Sam Hawkens fireşte că nu găsi urechi

prea atente şi binevoitoare. Se întoarse morocănos şi ne vesti :

— Individul, ce mai, nu vrea să-şi ţină cuvîntul. Şi-a pus probabil în gînd să-i ucidă pe prizonieri prin înfometare. Şi asta, după opinia lui, nu înseamnă a ucide. Noi însă avem ochii deschişi, dacă nu mă-nşel, şi o să le tragem clapa, hi-hi-hi-hi !

— Numai dacă nu ne-o trag ei nouă ! observai. E foarte greu să-i aperi pe alţii cînd tu ai nevoie de apărare.

— Mi se pare, *sir*, că vă cam sperie roşii ăştia !

— *Pshaw !* Ştii doar că nu sînt fricos.

— Ştiu, dar e o deosebire : atunci cînd eu devin prudent, dumneavoastră vă repeziţi ca taurul în pînza roşie, iar cînd curajul e atît de necesar, vă apucă temerile. Aşa e orice *greenhorn*. De fapt, cum vedeţi cele întîmplate ?

— Ce anume ?

— Lupta aceea cu cuţitul la care aţi participat.

— Cred că ai motive să fii mulţumit cu mine.

— Lăsaţi asta. Mă refer la unele mustrări.

— Mustrări ? Din partea cui ? Poate a dumitale ?

— Cerule, dar greu mai pricepeţi ! Spuneţi-mi sincer, *sir*, v-aţi aflat vreodată pe eşafod, dincolo, în lumea veche, în calitate de ucigaş ?

— Nu cred. Cel puţin nu-mi amintesc ! am răspuns în doi peri la întrebarea sa lugubră.

— Va să zică n-aţi ucis niciodată un om ?

— Nu.

— Aţi săvîrşit deci astăzi primul omor. Şi, mă rog, în ce stare psihică vă aflaţi ? Asta mă interesează.

— Hm ! Nu chiar plăcută. Prevăd că n-o să-mi fie uşor să găsesc şi altă dată postura de a ucide. Ceea ce simt acuma seamănă mult a mustrare de conştiinţă.

— Nu vă necăjiţi şi alungaţi din cap prostiile ! Aici vi se poate întîmpla oricînd ca, în pofida dorinţei,

să fiţi nevoit a ucide pentru a vă salva propria viaţă. Într-un asemenea caz, trebuie... *heavens*, o, ceruri, uite că se iveşte cazul ! exclamă el, pe neaşteptate. Iată-i pe apaşi ! Sosesc ! O să curgă sînge, nu glumă. Pregătiţi-vă de bătălie, domnii mei !

Într-adevăr, din direcţia unde se aflau prizonierii şi paznicii lor, răsună acel „hiiiiiih !" strident şi prelung, strigătul de luptă al apaşilor. Inciu-Ciuna şi Winnetou, împotriva oricăror aşteptări, se şi înapoiaseră. Apaşii năvăliră în tabăra kiowaşilor. Cei care se aflau printre noi ciuliră speriaţi urechile ; apoi Tangua strigă din toate puterile :

— Duşmanii s-au năpustit asupra fraţilor noştri ! Iute, să le venim în ajutor !

Dădu să se repeadă, dar Sam i se aşeză în drum.

— Nu vă duceţi acolo ! Rămîneţi aici. Sîntem împresuraţi cu toţii. Doar nu-ţi închipui că cei doi şefi ai apaşilor sînt atît de proşti, încît să atace numai santinelele, fără să ştie cum şi unde vă aflaţi ? Într-o clipă...

Vorbi repede, precipitat, însă nu putu sfîrşi fraza, deoarece jurîmprejur se ridică iarăşi acel strigăt de luptă care pătrundea pînă-n măduva oaselor. E drept că, după cum am mai spus, ne găseam în largul preriei, dar peste tot creşteau tufişuri la adăpostul cărora apaşii se strecuraseră neobservaţi. Luaţi de treburile noastre, ne-am trezit deodată încercuiţi. Goneau acum spre noi cu grămada, în salturi, din toate părţile. Kiowaşii trăgeau în ei, mai nimereau pe cîte unii, dar atît de puţini, încît nici nu conta. Curînd, începură şi atacanţii să tragă.

— Nu omorîţi nici un apaş, absolut nici unul ! le strigai eu lui Sam, Dick şi Will.

Vacarmul luptei ajunse în preajma noastră. Noi tuspatru ne ţineam deoparte, însă inginerul-şef şi cei trei experţi se angajară în luptă şi căzură ucişi. Era

îngrozitor. Aţintindu-mi privirea înainte, nu văzui ce se petrece în spatele meu. Ne pomenirăm atacaţi de o ceată numeroasă. Le strigarăm noi că le sîntem prieteni, dar în van. Se repeziră asupra noastră cu tomahawkuri şi cuţite, încît a trebuit să ne apărăm, să lovim, deşi cu totul alta ne fusese dorinţa. Am doborît cîţiva inşi cu patul armei, ceea ce le-a impus respect celorlalţi. Ne lăsară în pace.

Profitînd de răgaz aruncai o privire împrejur. Nu era nici un kiowaş care să n-aibă de luptat în acelaşi timp cu cîţiva adversari. Sam cîntări la rîndul lui situaţia şi-mi strigă :

— Hai s-o ştergem repede în tufăriş !

Îmi arătă tufele de care am mai pomenit în cîteva rînduri şi care ne serviseră drept acoperire la tabără şi fugi într-acolo. Dick Stone şi Will Parker îl urmară. Am şovăit cîteva momente privind către locul unde zăceau cei trei experţi ucişi. Erau doar albi şi regretam sincer că nu le-am putut veni în ajutor. Acum totul era prea tîrziu. O luai şi eu spre tufăriş. Dar pînă să-mi ajung ţinta răsări ca din pămînt Inciu-Ciuna.

Venise împreună cu Winnetou în fruntea detaşamentului de apaşi însărcinaţi să atace tabăra şi să-i elibereze pe prizonieri. Sarcina fiind îndeplinită, cele două căpetenii porniră în control spre celălalt detaşament, care tăbărîse asupra noastră. Inciu-Ciuna o luase cu mult înaintea fiului său. Cînd s-o cotească după un tufiş, mă zări.

— Tîlhar de pămînturi ! îmi strigă şi se năpusti asupra mea, încercînd să mă zdrobească cu patul puştii sale ţintuite cu argint.

Am încercat să-i vorbesc spre a lămuri situaţia, dar el nu mă asculta şi se repezi la mine. Ce aveam să fac ? Să mă las rănit sau chiar ucis ? Trebuia să forţez şi eu nota. Se pregătea tocmai să sară asupra

mea, cînd aruncai din mînă arma, cu care-i parasem pînă atunci loviturile, îl apucai cu stînga de beregată şi cu pumnul drept îl trăsnii în tîmplă. Inciu-Ciuna scăpă puşca din mînă, horcăi scurt şi căzu. Deodată, lîngă mine, se auzi un strigăt de triumf.

— Acesta-i Inciu-Ciuna, căpetenia cîinilor de apaşi ! O să-mi folosească pielea de pe ţesta lui ; am să-l scalpez !

Întorcîndu-mă, văzui pe Tangua, şeful kiowaşilor, care din nu ştiu ce motiv apucase acelaşi drum cu mine. Îşi aruncă arma cît colo, scoase cuţitul şi se năpusti asupra apaşului ce zăcea în nesimţire. Dădu să-l scalpeze. Îi prinsei braţul şi poruncii :

— Jos mîna ! Eu l-am învins, aşadar eu îi hotărăsc soarta, numai eu !

— Taci, păduche alb ! răcni Tangua. N-am să-ţi cer învoire, apaşul e al meu ! Dă-mi drumul, că de nu...

Fulgeră cuţitul spre mine şi mi-l înfipse în încheietura mîinii stîngi. Nu voiam să-l tai la rîndul meu cu cuţitul ; am încercat să-l înşfac şi să-l trag în lături, dar n-am izbutit ; atunci l-am strîns de gît pînă s-a muiat de tot şi a rămas în nemişcare. M-am aplecat asupra lui Inciu-Ciuna, căruia îi înroşisem faţa cu sîngele ce-mi curgea din rană. În clipa aceea auzii un foşnet în spatele meu şi întorsei repede capul. Această mişcare mă salvă de la moarte. O lovitură cumplită cu patul puştii îmi fulgeră umărul. Dacă nimerea în cap, mi-l crăpa în zece. Omul care mă lovise era Winnetou.

Cum am mai spus, tînărul apaş rămăsese în urma tatălui său. Ieşind de după tufăriş, mă văzuse îngenunchind lîngă Inciu-Ciuna, care zăcea în nesimţire, cu obrazul pătat de sînge. Atunci se repezi la mine ca să mă facă zob cu patul puştii, dar spre norocul meu nimeri în umăr. Nereuşindu-i lovitura, lepădă

pușca, scoase cuțitul de la brîu și se năpusti asupra mea.

Mă aflam într-o situație cît se poate de precară. Lovitura îmi zdruncinase tot trupul și-mi paralizase brațul. Aș fi încercat să-l lămuresc pe Winnetou, dar totul se petrecea atît de repede, încît nu mai aveam timp de explicații. Văzui cum își înalță cuțitul și-mi țintește inima. Cu o ușoară fentă evitai lovitura fatală : lama cuțitului îmi pătrunse în buzunarul stîng de la piept, se abătu din cauza cutiei de sardele în care, după cum știți, îmi păstram documentele, trecu pe lîngă gît și mi se înfipse în gură, străpungîndu-mi limba. Winnetou își smulse cuțitul și, strîngîndu-mă de beregată se pregăti pentru o nouă lovitură. Teama morții dublează puterile ; nu mă puteam folosi decît de o singură mînă, aveam un singur braț valid. Izbutii și de astă dată. Încleștîndu-i mîna dreaptă, o strînsei cu atîta forță, încît de durere lăsă să-i scape cuțitul. Pe urmă îl apucai de brațul stîng, lîngă cot, și i-l răsucii, silindu-l să-mi elibereze gîtul. Îmi încordai iute genunchii izbindu-l cu toată puterea și răsturnîndu-l cu fața la pămînt. În clipa următoare, mă și aflam în spinarea lui.

Trebuia acum să-l imobilizez ; dacă se ridica, eram pierdut. Cu un genunchi îi apăsam de-a curmezișul pe ambele coapse, cu celălalt îi striveam brațul. Cu mîna sănătoasă îl strîngeam de ceafă, în timp ce el cu mîna liberă încerca — din fericire zadarnic — să apuce din nou cuțitul. Se încinse o luptă cu adevărat titanică. Închipuiți-vi-l pe Winnetou, care nu mai fusese învins pînă atunci și nici nu mai avea să fie de atunci încolo, cu mlădierea lui ca de șarpe, cu mușchii lui de fier, cu tendoanele de oțel. Am fi avut acum prilejul să ne explicăm ; din cîteva vorbe s-ar fi putut lămuri lucrurile. Dar limba îmi era spintecată, sîngele îmi țîșnea în șuvoaie din gură și, cînd

încercai să vorbesc, nu scosei decît o bîiguială confuză. Winnetou făcea sforțări uriașe ca să se scuture de mine, dar eu îl apăsam cu o greutate implacabilă. Gîfîia din ce în ce mai tare, în timp ce eu îl strîngeam de beregată oprindu-i răsuflarea. Să fi continuat pînă se înăbușe ? Nu, în nici un caz ! Îi dădui o clipă răgaz, ca să-și tragă sufletul. Atunci își înălță puțin capul. Era tocmai ce doream : doi-trei pumni la rînd și Winnetou se liniști, buimac. Îl biruisem, în sfîrșit, pe el, invincibilul. Căci faptul că-l mai trîntisem cîndva la pămînt nu se putea numi victorie : atunci nu ne aflam în luptă.

Răsuflai adînc și cu toată grija ca să nu înghit sîngele care-mi umplea gura. Trebuia s-o țin mereu deschisă pentru ca șuvoiul să se scurgă afară. Și buzele îmi sîngerau destul de abundent.

Cînd să mă ridic răsună în spatele meu o înjurătură indiană. Mă pomenii cu un pat de pușcă în cap și căzui leșinat.

Mi-am revenit abia seara. Zăcusem deci multă vreme în leșin. Mai întîi, am crezut că visez : mă prăbușisem parcă în armătura de piatră a unei roți de moară. Moara stătea, roata nu se mișca, împiedicată fiind de trupul meu. Apa clocotea deasupra-mi și năvălea asupra roții, strivindu-mă din ce în ce mai tare ; mi se părea că voi fi măcinat. Mă dureau toate mădularele, dar cel mai rău mă chinuiau capul și umărul. Treptat, începui să-mi dau seama că starea în care mă aflam nu e în totul nici realitate, nici vis. Clocotul și țiuitul acela nu era provocat de nici o cădere de apă, ci se nășteau doar în capul meu datorită loviturii ce mă culcase la pămînt ; iar durerea din umăr nu provenea de la roata morii ; ci de la izbitura ce mi-o aplicase Winnetou. Gura îmi sîngera încă și sîngele amenința să-mi inunde gîtlejul, să

mă sufoce; un horcăit stăruitor mă trezi de-a binelea. Era horcăitul meu.

— Se mişcă ! Slavă Domnului, se mişcă ! auzii glasul lui Sam.

— Exact, am observat şi eu, întări Dick Stone.

— Iată că a deschis ochii ! E în viaţă, trăieşte ! adăugă Will Parker.

Într-adevăr, deschisesem ochii. Dar ceea ce văzui în prima clipă nu era deloc încurajator. Ne găseam în acelaşi loc unde se desfăşurase lupta. Jur-împrejur erau vreo douăzeci de focuri de tabără, pe lîngă care mişunau pe puţin cinci sute de apaşi. Erau şi mulţi răniţi. Observai şi un număr considerabil de morţi. O stivă de cadavre, unii apaşi, alţii kiowaşi. Primii pierduseră unsprezece, iar ceilalţi treizeci de oameni. În jurul nostru erau culcaţi kiowaşii căzuţi prizonieri, fiind legaţi cu străşnicie. Nici unul nu reuşise să scape. Şi Tangua, căpetenia kiowaşilor, se afla printre ei. Cadavrele inginerului-şef şi ale celor trei experţi nu le vedeam nicăieri. Fuseseră ucişi fiindcă se apăraseră orbeşte.

La mică depărtare de noi zăcea un om încovrigat, ca şi cînd ar fi fost supus torturii de altădată pe aşa-numitul butuc spaniol. Era Rattler. Apaşii îl legaseră astfel pentru a-l chinui. Rattler gemea şi, cu tot caracterul său urît, imoral, provoca milă. Oamenii lui nu mai trăiau. Fuseseră împuşcaţi cu prilejul primului atac. Numai pe el îl lăsaseră în viaţă; ca ucigaş al lui Klekih-Petra, avea să moară încet şi chinuitor.

Eu eram legat de mîini şi de picioare, ca şi Parker şi Stone culcaţi la stînga mea. În dreapta zăcea Sam Hawkens, cu picioarele legate; mîna dreaptă îi era prinsă la spate; în schimb stînga îi fusese lăsată liberă, pentru ca — lucru ce-l aflai mai tîrziu — să-mi poată veni în ajutor.

— Să mulţumim cerului, iubite *sir*, că v-aţi revenit ! exclamă el, în timp ce, cu mîna slobodă, îmi mîngîia obrazul. Cum de aţi fost răpus ?

Voiam să-i explic, dar nu eram în stare; mi se umpluse gura de sînge.

— Scuipaţi-l afară ! mă îndemnă Sam.

Scuipai, dar abia reuşii să îngaim cîteva cuvinte nelămurite şi gura mi se umplu iarăşi. Din cauza acestei hemoragii abundente, eram total istovit. Rostii nişte fraze trunchiate, cu pauze interminabile şi cu o voce atît de slabă, încît cam cu greu mă înţelese.

— Inciu-Ciuna luptat... pe urmă Winnetou... înţepat limbă... patul puştii... cap... nu ştiu cine...

Restul vorbelor se înecară. Abia atunci observai că zăceam într-un lac de sînge.

— Păcatele mele ! Cine-ar fi bănuit aşa ceva ? Ne-am fi predat bucuroşi, dar apaşii nici gînd să ne asculte. Ne-am retras în tufăriş ca să aşteptăm acolo, poate le trece mînia, dacă nu mă-nşel. Credeam că aţi procedat la fel; v-am căutat peste tot, dar în zadar. Atunci m-am tîrît pînă la marginea tufărişului, sperînd că vă găsesc acolo. Şi iată, un grup zgomotos de apaşi îi înconjuraseră pe Inciu-Ciuna şi pe Winnetou, care păreau morţi. Şi-au revenit însă curînd. Iar dumneavoastră zăceaţi lîngă ei ca şi cînd aţi fi murit. M-am speriat aşa de tare, încît i-am chemat imediat pe Will Parker şi pe Dick Stone; alergarăm tustrei încoace, să vedem dacă mai trăiţi. Ei, şi ne-au prins numaidecît. I-am explicat lui Inciu-Ciuna că sîntem prietenii apaşilor şi că aseară avusesem chiar de gînd să-i eliberăm. Dar el mi-a rîs în faţă cu dispreţ; numai lui Winnetou îi datorez faptul că mi-au lăsat mîna liberă. Tot el v-a bandajat gîtul, altminteri nu v-aţi fi revenit; vi s-ar fi scurs tot sîngele, dacă nu mă-nşel. A pătruns tare adînc cuţitul ?

— Prin... limbă... îngăimai eu.

— Drace! Asta-i periculos. Vă așteaptă niște friguri care, deși îmi displac profund, aș prefera să treacă asupră-mi, avînd în vedere că un urs bătrîn ca mine le suportă mai ușor decît un *greenhorn* care, bănuiesc, n-a văzut pînă acum sînge decît în cîrnați. Sper că nu aveți și alte răni.

— Lovituri... patul puștii... cap... umăr...

— Așadar, v-au lucrat serios. Eu credeam că numai cuțitul e de vină. Vai, că tare vă mai vîjîie pesemne capul! Dar trece. Bine că nu v-au făcut terci și dramul de minte pe care-l aveați. Tot pericolul e în rana de la limbă, care nu poate fi pansată. Am să...

Mai mult nu putui auzi. Leșinai din nou.

Cînd m-am trezit din leșin, mă aflam în mers; auzeam tropotul multor cai și am deschis ochii. Zăceam — închipuiți-vă! — pe blana ursului grizzly ucis de mine. Devenise un fel de hamac atîrnat între doi cai care mă transportau. Eram culcat atît de adînc în blană, încît nu vedeam decît capetele celor doi cai și cerul de deasupra; altceva nimic. Soarele era sus și mă frigea ca plumbul topit scurgîndu-mi-se în toate vinele. Gura — umflată și plină de sînge năclăit. Aș fi vrut să-l scuip, dar limba refuza orice mișcare.

„Apă, apă!" voiam să strig, deoarece setea mă chinuia îngrozitor. Dar nu puteam scoate nici o șoaptă și nici un sunet. Îmi spuneam că s-a isprăvit cu mine și mă sileam, ca orice muribund, să cuget la Dumnezeu și la cele de dincolo de viață, dar leșinai din nou...

Se făcea că luptam cu indienii, cu bizonii, cu urșii, călăream spre moarte prin stepe pustii, înotam la nesfîrșit pe oceane fără țărmuri... Mă stăpîneau frigurile traumatice cu care lungă vreme m-am luptat între viață și moarte. Auzeam din cînd în cînd, ca de la mare depărtare, glasul lui Sam Hawkens; zăream

uneori doi ochi noptatici și catifelați, ochii lui Winnetou; apoi muream, eram culcat în sicriu și înmormîntat; bulgări de țărînă se rostogoleau parcă peste capacul sicriului și zăceam așa o lungă, lungă veșnicie sub pămînt și în nemișcare, pînă ce capacul se ridicase iarăși, ca de la sine și neauzit, plutind în înălțimi și mistuindu-se. Răsări deasupră-mi un cer senin; iar cei patru pereți ai mormîntului se retraseră în adînc. Era oare posibil? Era aievea? Îmi trecui mîna peste frunte și...

— Aleluia, aleluia! Învie din morți, zău că învie! jubila Sam.

Îmi răsucii nițel capul.

— Vedeți, și-a dus mîna la frunte! Și-a întors capul! strigă el.

Se aplecă peste mine. Chipul îi radia de fericire; vedeam asta limpede, în pofida bărbii care îi ascundea mai toată fața.

— Mă recunoașteți, *sir*, iubite *sir*? întrebă el. Ați deschis ochii și vă mișcați. Va să zică ați înviat din morți. Mă vedeți?

Voiam să-i răspund, dar nu puteam, mai întîi din pricina lipsei totale de vlagă și apoi din cauza limbii care-mi atîrna în gură ca de plumb. Mă mulțumii să dau din cap.

— Și mă auziți? insistă Sam.

Dădui iarăși din cap.

— Uitați-vă la el... priviți încoace... uitați-vă!

Fața dispăru, în schimb apărură capetele lui Stone și Parker. Bravii mei camarazi! Aveau ochii înlăcrimați de bucurie. Dădură să-mi vorbească, dar Sam îi împinse la o parte.

— Lăsați-mă pe mine! Eu discut, eu!

Îmi prinse amîndouă mîinile, le apăsă de acel sector al bărbii unde, după toate probabilitățile, era situată gura, și mă iscodi cu duioșie.

— Vă e foame, *sir?* Vă e sete? Ați putea să mîncați ceva sau să beți?

Făcui din cap un semn că refuz; nu simțeam nici cea mai mică nevoie să mănînc. Mă aflam într-o stare de sfîrșeală care nu mai reclama nici măcar un strop de apă.

— Nu zău, chiar nu vreți? Păi, e posibil? Știți cîtă vreme ați zăcut?

Am răspuns printr-o ușoară mișcare din umeri.

— Trei săptămîni, trei săptămîni încheiate! Închipuiți-vă! De altfel, nici nu știți ce s-a mai petrecut după ce ați fost rănit, nici unde vă aflați! Ați trecut prin niște friguri grozave din cauza rănii; apoi v-au înțepenit mușchii. Apașii, ce mai, erau gata să vă îngroape. Dar eu nu vă puteam crede mort. Atîta m-am rugat de ei, încît Winnetou, sfătuindu-se cu tatăl său, a obținut învoirea să vă îngroape abia după ce veți intra în putrefacție. Asta i-o datorăm lui Winnetou și intervenției sale. Trebuie să-l caut și să-l invit încoace!

Am închis ochii și am continuat să zac, dar nu în mormînt, ci într-o istovire plăcută, într-o pace netulburată. Aș fi vrut să rămîn la nesfîrșit în această stare....

Deodată, auzii niște pași. O mînă mă pipăi și-mi mișcă brațul; recunoscui apoi vocea lui Winnetou:

— Oare Sam Hawkens nu se înșală? Să se fi trezit într-adevăr Selki Lata? (Old Shatterhand, în traducere indiană.)

— Da, da! am văzut tustrei cu ochii noștri. Ne-a răspuns chiar la întrebări, a mișcat din cap.

— Mare minune! Ar fi fost însă mai bine ca minunea să nu se întîmple. S-a întors din moarte ca să plece iarăși fără întoarcere. Veți muri cu toții împreună.

— Dar el e cel mai bun prieten al apașilor!

— M-a doborît în două rînduri!

— A fost nevoit.

— Nu trebuia s-o facă.

— Ba da; prima oară, ca să te salveze pe tine; kiowașii te-ar fi ucis în luptă. A doua oară a fost silit să se apere împotriva ta. Voiam să ne predăm de bună voie, dar n-am putut; oamenii tăi nici nu ne luau în seamă vorbele.

— Asta o spune Sam Hawkens numai ca să-și salveze pielea.

— Ba nu. Vorbesc adevărul curat!

— Limba ta minte. Tot ce-mi îndrugi ca să scapi de o moarte chinuitoare nu face decît să mă convingă și mai mult de faptul că ne-ați fost dușmani încă și mai răi decît kiowașii. Te-ai furișat printre noi și ai tras cu urechea. Dac-ai fi fost prietenul nostru, ne-ai fi prevenit și n-am fi fost atacați acolo și legați de copaci lîngă malul apei.

— Dar v-ați fi răzbunat pe noi pentru moartea lui Klekih-Petra și chiar dacă n-ați fi făcut-o, drept mulțumită că v-am prevenit, totuși ne-ați fi împiedicat să continuăm și să terminăm lucrările.

— Nici așa nu le mai puteți continua. Născocești motive în care nici copiii n-ar crede. Ori îți închipui că Inciu-Ciuna și Winnetou sînt mai proști decît copiii?

— Departe de mine un asemenea gînd. Păcat că Old Shatterhand a leșinat iarăși. Dac-ar fi în putere și ar putea grăi, ți-ar da și el mărturie că nu spun decît adevărul adevărat.

— Firește, ar minți ca și tine. Toate fețele palide sînt mincinoase și viclene. Am cunoscut un singur alb în inima căruia sălășluia adevărul: acela era Klekih-Petra, pe care voi ni l-ați răpit. Cu acest Old Shatterhand era cît p-aci să mă-nșel. Curajul și forța

lui îmi stîrniseră admirație. Ochii îi scăpărau sinceri și credeam că-l pot iubi. Dar nu e decît un tîlhar de pămînturi, ca și toți ceilalți. Nu v-a împiedicat să ne atrageți în cursă, în schimb m-a lovit în două rînduri cu pumnul. De ce oare Marele Spirit o fi adus pe lume asemenea om cu inima ipocrită ?

Simțindu-i atingerea mîinii, încercasem să-l privesc ; dar în apatia mea trupul refuzase să se supună voinței. Părea eteric sau alcătuit dintr-o plămadă insensibilă, incapabil de a percepe realitatea concretă. Acum însă, ascultînd părerile lui Winnetou despre mine, reușii să-mi ridic pleoapele și să-l privesc. Era neînarmat și îmbrăcat într-un veșmînt ușor de pînză, iar în mîini ținea o carte cu titlu mare, aurit : *Hiawatha*. Acest indian, fiul unui popor considerat „sălbatic", nu numai că știa carte, dar avea și gust pentru literatură aleasă. Celebrul poem al lui Longfellow în mîinile unui apaș ! Nici n-aș fi visat un asemenea tablou !

— A deschis iar ochii ! exclamă Sam.

Winnetou se întoarse spre mine. Se apropie, își aținti îndelung privirea în ochii mei și întrebă :

— Poți vorbi ?

Negai cu o clătinare din cap.

— Te mai doare trupul ?

Același răspuns.

— Fii cinstit cu mine ! Cînd revii din moarte, nu trebuie să minți. E adevărat că voi patru ați vrut să ne salvați ?

Dădui de două ori din cap în semn de confirmare. Atunci Winnetou făcu cu mîna un gest de dispreț și vorbi pe un ton extrem de indignat.

— Minciună, minți ! ! Minți chiar în fața mormîntului tău. Dacă mi-ai fi mărturisit adevărul, poate că aș fi crezut o clipă că ești un astfel de om, că te poți îndrepta ; l-aș fi rugat pe tatăl meu, Inciu-Ciuna,

să-ți dăruiască viața. Dar nu meriți să intervin pentru tine, trebuie să mori. Îți vom da îngrijire atentă ca să te faci sănătos cît mai curînd, să ajungi în depline puteri și să poți îndura chinurile ce te așteaptă. Bolnav și slab cum ești, ai muri prea repede și asta n-ar fi pedeapsă.

Nu-l mai puteam privi, pleoapele îmi căzură grele peste ochi. Ah, de-aș fi putut să vorbesc ! Sam, acest Sam Hawkens, de obicei atît de șiret, pleda prea puțin convingător. Eu aș fi vorbit altfel. Ca și cînd mi-ar fi ghicit gîndul, Sam se adresă din nou tînărului apaș.

— Ți-am dovedit doar limpede și fără putință de tăgadă că am fost alături de voi. Războinicii voștri urmau să fie uciși în chinuri și, pentru a-i salva, Old Shatterhand s-a luptat cu Cuțit-Fulger și l-a răpus. Va să zică și-a pus viața în pericol pentru voi și acum, drept răsplată, vreți să-l torturați și să-l omorîți ? !

— Nu mi-ai dovedit nimic ; pînă și această istorie e o minciună.

— Întreabă-l pe Tangua, căpetenia kiowașilor, care se află în mîinile voastre.

— L-am întrebat.

— Și ce a spus ?

— Că minți. Old Shatterhand nu l-a răpus pe Cuțit-Fulger. Războinicii noștri l-au ucis în timpul atacului.

— Încă o dovadă de cîtă răutate zace în sufletul lui Tangua. El știe că noi eram, în ascuns, de partea voastră. Acuma vrea să se răzbune pe noi ducîndu-ne la pieire.

— A jurat pe Marele Spirit, de aceea îl cred pe dînsul, nu pe voi. Îți repet și ție ce i-am spus adineauri lui Old Shatterhand : dacă ați mărturisi deschis adevărul, aș interveni pentru viața voastră.

Klekih-Petra, care mi-a fost ca un părinte, prieten și dascăl, a sădit în inima mea simțămîntul păcii și al milei. Nu sînt setos de sînge, iar tatăl meu, căpetenia, îmi împlinește totdeauna dorințele. Iată, n-am omorît încă pe nici unul din kiowașii pe care-i ținem aici ca prizonieri. Nu cu viața îi vom face să plătească, ci cu caii și cu armele, cu corturile și cu păturile lor. A mai rămas să ne înțelegem în privința prețului răscumpărării, și atît. Rattler, însă, ucigașul lui Klekih-Petra, trebuie să moară. Iar în ce vă privește, deși îi sînteți tovarăși, am mai fi îngăduitori dacă ați vorbi sincer. Dar cum nu vreți, vă așteaptă aceeași soartă.

Era o replică lungă a taciturnului Winnetou, cum nu aveam să mai aud altele decît rareori și numai în ocazii de mare importanță. Așadar, soarta noastră îi stătea la inimă mai mult chiar decît găsea cu cale să mărturisească.

— Dar cum e posibil să ne declarăm dușmanii voștri, cînd de fapt vă sîntem prieteni? insistă Sam.

— Taci! Văd că ți-ai pus în gînd să mori cu o mare minciună pe buze. V-am lăsat pînă acum mai liber decît pe ceilalți prizonieri, ca să-l puteți ajuta pe Old Shatterhand. Dar nu meritați cruțare; de acum înainte, veți fi tratați mai aspru. Bolnavul nu mai are nevoie de voi. Urmați-mă! Am să vă arăt locul ce vă e destinat; de aci încolo, nu aveți voie să-l părăsiți.

— Asta nu, Winnetou, să nu faci una ca asta! se rugă Sam îngrozit. Nu pot să mă despart de Old Shatterhand!

— Vei putea. Îți poruncesc! Voința mea e lege!

— Dar te implorăm... Cel puțin să...

— Tăcere! îl puse la respect apașul. Să nu mai aud nici un cuvînt în această chestiune! Mă urmați, sau pun războinicii mei să vă lege și să vă ducă pe sus?

— Sîntem în puterea voastră și, prin urmare, nevoiți să te ascultăm. Cînd ne vei îngădui să-l revedem pe Old Shatterhand?

— În ziua morții lui și a voastră.

— Mai înainte nu?

— Nu!

— Atunci, pînă a te urma, dă-ne voie să ne luăm rămas bun de la el!

Îmi cuprinse mîna și simții barba lui stufoasă atingîndu-mi fruntea; mă sărută. Parker și Stone făcură la fel. Plecară apoi tustrei împreună cu Winnetou. Rămăsei o vreme singur, pînă veniră cîțiva apași și mă ridicară; nu știam încotro mă duc, eram prea slăbit ca să mai deschid ochii. În timp ce mă transportau, am adormit.

Nu știu cît a durat somnul. A fost un somn tămăduitor, care întotdeauna este adînc și lung. Cînd m-am trezit nu mi-a fost greu să deschid ochii, nu mai eram nici pe departe atît de vlăguit. Puteam să mișc nițel limba și să-mi duc mîna la gură ca să mă șterg de sînge și puroi.

Spre mirarea mea, mă aflam într-o odaie pătrată, cu pereți de zid. Lumina pătrundea printr-o intrare fără ușă. Patul meu se rezema de peretele opus. Aici se găseau cîteva blănuri de grizzly așezate una peste alta; o foarte frumoasă cuvertură indiană de Santillo îmi acoperea trupul. În colț, lîngă intrare, ședeau două femei indiene, una în vîrstă, alta tînără. Mă îngrijeau și mă păzeau totodată. Bătrîna era scofîlcită, urîtă, cum ajung cele mai multe *squaw*, adică femei roșii — ca urmare a vieții lor trudnice. Ele îndeplinesc toate muncile, chiar și cele mai grele, în timp ce bărbații se ocupă de război și de vînătoare, iar în restul timpului nu fac nici o treabă. Tînăra era frumoasă, ba chiar foarte frumoasă. Îmbrăcată în veșminte europene, ar fi stîrnit admirație în orice

salon civilizat. Purta un fel de cămaşă lungă de un albastru deschis, strîns încheiată la gît şi cu mijlocul prins într-o centură din piele de şarpe cu clopoţei. Nu avea nici o podoabă, cum ar fi, de pildă, mărgelele de sticlă sau monedele ieftine cu care se gătesc de obicei femeile indiene. Singura-i podoabă era părul minunat, lung, împletit în două cozi grele, negre-albăstrii, ce-i cădeau pînă la şolduri. Părul acesta mi-l amintea pe Winnetou. De altfel şi trăsăturile feţei semănau cu ale lui. Aceiaşi ochi negri-catifelaţi, pe jumătate ascunşi sub gene lungi, umbroase, ca nişte taine de nepătruns. Şi nici urmă de pomeţii aceia proeminenţi, specifici fizionomiei indiene. Obrajii gingaşi, de un oval cald şi plin, se încheiau la bărbie cu o gropiţă care ar fi făcut farmecul oricărei europene. Vorbea în şoaptă cu bătrîna, probabil pentru a nu mă trezi din somn; cînd surîdea cu gura-i frumoasă, uşor întredeschisă, dinţii albi, asemenea celui mai curat fildeş, sclipeau între buzele-i roşii. Nasul fin, cu nări delicate, ar fi trădat mai curînd o obîrşie greacă decît indiană. Să tot fi avut optsprezece ani, şi aş fi pus rămăşag că e sora lui Winnetou.

Cele două *squaws* lucrau la o centură de piele albă, pe care o împodobeau cu arabescuri şi cusături roşii.

Mă ridicai în capul oaselor; da, mă ridicai, şi nu mi-a fost deloc greu s-o fac, deşi înaintea ultimei etape de somn nici nu izbuteam să deschid ochii de slăbiciune. Bătrîna auzi mişcarea, mă privi şi, arătîndu-mă cu degetul, exclamă:

— Uf! Aguan inta-hinta!

„Uf" este o exclamaţie de mirare şi „aguan inta-hinta" înseamnă „e treaz". Fata îşi ridică privirea de la lucrul ei şi, văzînd că şed se apropie de patul meu.

— Te-ai trezit, aşadar! spuse ea, folosind, spre marea mea surpriză, o englezească destul de corectă. Ai vreo dorinţă?

Deschisei gura ca să-i răspund. Dar mi-am adus aminte că nu pot vorbi şi că uitasem pentru moment starea în care mă găsesc. Totuşi, aşezîndu-mă comod, judecai în sine-mi că s-ar putea să-mi fi revenit şi graiul. Făcui o încercare şi reuşii.

— Dar, am chiar... mai multe... dorinţe...

Vai, cît mă bucuram să-mi aud iarăşi glasul! Îmi suna mie însumi ca străin; cuvintele ieşeau precipitate, şuierătoare; îmi provocau dureri în fundul gurii; dar erau totuşi cuvinte şi le rosteam eu, care timp de trei săptămîni nu fusesem în stare să pronunţ o silabă.

— Vorbeşte încet sau numai prin semne, mă sfătui ea. Nşo-ci vede că vorbitul îţi face rău.

— Nşo-ci e numele tău? o întrebai.

— Da.

— Har celui ce ţi l-a dat! Nu se putea un nume mai potrivit; eşti ca o zi frumoasă de primăvară, cînd primele flori ale anului încep să-şi dăruie mireasma.

Nşo-ci înseamnă „zi-frumoasă". Fata se îmbujoră uşor la faţă şi îmi aminti:

— Ai vrut să vorbeşti de dorinţele tale.

— Spune-mi mai întîi dacă stai din pricina mea.

— Da, am poruncă să te îngrijesc.

— Cine te-a trimis?

— Winnetou, fratele meu.

— Mi-am închipuit că ţi-e frate. Semeni leit cu tînărul şi viteazul luptător.

— Dar tu ai vrut să-l ucizi?!

Era numai pe jumătate o afirmaţie. Fata mă scrută din ochi, parcă ar fi vrut să-mi citească sufletul.

— Nu-i adevărat! i-am răspuns.

— El nu te crede şi te socoteşte vrăjmaşul lui. L-ai doborît de două ori, pe el, neînvinsul!

— Odată pentru a-l salva şi a doua oară pentru că trebuia să mă apăr. Îl îndrăgisem încă din prima clipă.

Ochii ei se aţintiră iarăşi prelung într-ai mei. Apoi rosti :

— El n-are încredere în tine, iar eu sînt sora lui. Te mai doare gura ?

— Acum nu.

— Poţi să înghiţi ceva ?

— Să încerc. Ai voie să-mi aduci apă de băut ?

— Da, şi pentru spălat. Îţi aduc numaidecît.

Ieşi împreună cu bătrîna. Ce însemnau toate acestea ? Ce interpretare să le fi dat ? Winnetou ne considera duşmanii lui, nu credea în asigurările noastre, şi totuşi a pus-o pe sora lui să îmi poarte de grijă ! Motivul l-am descoperit abia mai tîrziu.

După puţin, cele două *squaw* se înapoiară. Tînăra ducea un vas de forma unei cupe din argilă cafenie şi amintind meşteşugul olarilor pueblo indieni. Vasul era plin cu apă limpede. Mă socotea încă prea slab ca să beau fără ajutorul ei, aşa că-mi duse vasul la gură. Înghiţeam greu, chiar foarte greu ; suportam dureri mari ; dar mergea, trebuia să meargă ; băui cu înghiţituri mici şi cu pauze mari, pînă golii toată cupa.

Cîtă putere îmi dădu apa ! Nşo-ci observă efectul şi-mi zise :

— Ţi-a făcut bine. Mai tîrziu îţi aduc şi altceva. Trebuie să-ţi fie tare sete şi foame. Vrei să te speli ?

— Oare voi putea ?

— Încearcă !

Bătrîna aduse apă într-o coajă de dovleac tăiat în două. Nşo-ci mi-o aşeză lîngă pat şi-mi dădu o împletitură dintr-o scoarţă de copac, albă şi fină, semănînd cu un prosop. Am încercat să mă spăl, dar n-am reuşit din cauza slăbiciunii. Atunci fata

muie un capăt al prosopului în apă şi mi-l trase pe obraz, pe mîini — mie, presupusului duşman de moarte al fratelui şi al părintelui ei. Cînd sfîrşi, mă întrebă cu un surîs blînd şi cu vădită compasiune :

— Ai fost totdeauna uscăţiv ca acum ?

Uscăţiv ? Ah, la asta nici nu mă gîndisem ! Trei lungi săptămîni de febră şi, pe deasupra, leşinul cataleptic care sfîrşeşte de obicei cu moartea ! Apoi nemîncat şi fără strop de apă ! Normal că toate acestea nu puteau trece fără urme. Îmi umflai obrajii şi răspunsei :

— N-am fost niciodată slab.

— Atunci priveşte-ţi chipul în apă !

Mă uitai în ţigva de dovleac şi mă speriai de-a binelea : din apă răsărea un cap scheletic, de strigoi.

— Ce minune că mai trăiesc ! strigai aproape fără să vreau.

— Aşa spune şi Winnetou. Ai suportat şi drumul lung călare pînă aici. Spiritul cel mare şi bun ţi-a dăruit multă putere ; altul n-ar fi dus-o aşa cinci zile încheiate.

— Cinci zile ? Dar unde ne aflăm ?

— La noi, în pueblo, la Rio Pecos.

„Pueblo" este o aşezare de piatră, un fel de cetate indiană.

— Oare s-au întors şi războinicii voştri care fuseseră luaţi prizonieri ?

— Da, toţi. Ei locuiesc nu departe de pueblo.

— Sînt şi prizonierii kiowaşi aici ?

— Sînt şi ei. De fapt, ar fi meritat să fie ucişi. Orice alt trib i-ar fi chinuit şi omorît, dar bunul Klekih-Petra, care a fost dascălul nostru, ne-a învăţat blîndeţea Marelui Spirit. Dacă ne plătesc preţul răscumpărării, atunci kiowaşii se pot întoarce acasă.

— Şi cei trei tovarăşi ai mei ? Ştii unde se află ?

— Într-o odaie ca asta, numai că sînt legați și nu au lumină.

— Cum le merge ?

— Nu le lipsește nimic ; cine va muri la stîlpul caznelor are nevoie de putere ca să reziste mult, să se chinuiască. Altminteri n-ar fi pedeapsă.

— Deci îi așteaptă moartea ? Trebuie să moară ?

— Trebuie.

— Și eu ?

— Și tu !

Glasul ei nu trădă nici o urmă de compătimire. Era oare această ființă frumoasă atît de insensibilă, încît să nu o miște moartea unui om ?

— Spune-mi, n-aș putea vorbi cu ei ? o rugai.

— E interzis.

— Nici să-i văd măcar odată, de departe ?

— Nici.

— Atunci poate îmi îngădui să le dau un semn de viață ?

— Nici asta nu se poate.

— Numai o vorbă, ca să afle cum mă simt ?...

Cumpăni o clipă, apoi răspunse :

— Am să-l rog pe Winnetou, fratele meu, să fie informați din cînd în cînd despre starea ta.

— Va trece Winnetou pe la mine ?

— Nu.

— Vreau să-i vorbesc ceva !

— Dar el nu are ce să-ți vorbească.

— Ceea ce vreau să-i spun e de mare însemnatate.

— Pentru el ?

— Pentru mine și pentru tovarășii mei.

— Nu va veni. Dar îi comunic eu, dacă e un lucru pe care mi-l poți încredința.

— Nu, îți mulțumesc ! Aș putea să ți-l spun și ție ; ți-aș încredința chiar totul, totul. Dar dacă Winnetou

e prea mîndru ca să discute cu mine, atunci nici eu n-am să-i vorbesc prin mijlocitor.

— N-ai să-l vezi decît în ziua morții tale. Noi plecăm acum. Dacă dorești sau ai nevoie de ceva, dă-ne un semn. O să-l auzim și va veni cineva imediat.

Scoase din buzunar un fluieraș mic de argilă și mi-l dădu. Apoi ieși împreună cu bătrîna.

Se poate oare imagina o situație mai ciudată decît aceea în care mă găseam ? Bolnav de moarte, urma să fiu bine îngrijit ca să-mi recapăt puterea de a îndura o moarte lungă și chinuitoare ! Iar cel care-mi pregătea sfîrșitul poruncise să fiu îngrijit de însăși sora lui, nu de vreo bătrînă slută și murdară !

Cred că nu e nevoie să adaug că discuția mea cu Nșo-ci nu s-a desfășurat chiar atît de simplu cum am descris-o. Articularea cuvintelor îmi provoca dureri destul de mari. Vorbeam anevoie și trebuia să fac pauze lungi și dese pentru a-mi trage sufletul. Asta m-a obosit. După ce plecă „Zi-frumoasă", adormii numaidecît.

Trecură astfel cîteva ceasuri. La deșteptare, mi-era o sete cumplită și o foame de lup. M-am folosit de fluierașul acela fermecat. Imediat apăru bătrîna — pesemne că veghease afară, lîngă ușă —își iți capul și mă întrebă ceva. N-am deslușit decît cuvintele *ișa* și *iștla,* dar nici pe acestea nu le înțelegeam. De fapt, mă întreba dacă vreau să mănînc sau să beau. Făcui semne mimînd băutul și mestecatul, după care femeia dispăru. Peste puțin, sosi Nșo-ci cu o strachină de lut și o lingură. Îngenunchie lîngă patul meu și-mi dădu să mănînc, lingură cu lingură, ca și cum ai fi hrănit un copil care încă nu se descurcă singur. Indienii înapoiați nu folosesc asemenea vase și tacîmuri ; dar bietul Klekih-Petra fusese și în această privință un dascăl al apașilor.

În strachină era zeamă de carne foarte concentrată și amestecată cu mălai pe care indienii îl prepară anevoie, măcinînd boabele între două pietre. Dar în gospodăria lui Inciu-Ciuna exista o morișcă de mînă, care, mai tîrziu, mi-a fost prezentată ca o raritate și pe care o construise Klekih-Petra.

Firește că-mi era și mai dificil să mănînc decît să beau; suportam cu mare greutate durerile și-mi venea să țip la fiecare îmbucătură. Dar natura cerea hrană și, dacă nu voiam să mor de inaniție, trebuia să mănînc. Îmi dădeam chiar osteneala să nu se observe suferința mea; totuși, de durere, îmi dădeau lacrimile și pe acestea nu le puteam stăpîni. Nșo-ci îmi sesiză suferința și, după ce birui și ultima lingură, îmi spuse:

— Ești slab că abia te mai ții, dar ai voință și dîrzenie de viteaz. Măcar de te nășteai apaș, și nu o față palidă mincinoasă!

— Eu nu mint. Nu mint niciodată. Ai s-o recunoști și tu cîndva!

— Mult aș vrea să te cred; dar nu a fost decît o singură față palidă pe lume care vorbea cinstit, și anume Klekih-Petra, pe care l-am iubit cu toții. Era urît, dar avea mintea limpede și o inimă bună, frumoasă. Voi l-ați ucis fără să vă fi jignit măcar; de aceea trebuie să muriți și să fiți îngropați împreună cu el.

— Cum? Nu l-ați îngropat încă?

— Nu.

— Dar nu e posibil să se fi păstrat leșul atîta timp!

— Se află într-un coșciug bine închis, în care nu pătrunde aerul. Ai să vezi și tu coșciugul înainte de a muri.

După această consolare fata plecă. Este, oricum, o nespusă mîngîiere ca, sortit schingiuirilor și morții, să poți admira mai întîi sicriul altuia! De fapt, însă, nici nu luam în serios apropierea morții. Ba eram sigur că voi trăi. Posedam doar o mărturie infailibilă pentru a demonstra nevinovăția noastră, și anume șuvița ce o tăiasem din părul lui Winnetou pe cînd îl eliberam din captivitate.

Dar mai era oare la mine? Nu cumva mi-a fost luată? Mă îngrozii la gîndul acesta. În scurtele mele clipe de trezie nu-mi trecuse prin minte că indienii obișnuiesc să jefuiască prizonierii. Trebuia, deci, să-mi controlez buzunarele.

Mai purtam încă pe mine aceleași haine cu care căzusem în mîinile apașilor. Nu mă dezbrăcaseră. Nu-mi luaseră nimic din veșminte. Își poate oricine imagina ce înseamnă să zaci trei săptămîni încheiate așa, îmbrăcat, în arsura rănilor. Sînt împrejurări prin care treci aievea, dar pe care nu le poți istorisi într-o carte. Cititorii desigur că-l invidiază pe omul care a călătorit mult, care a trecut prin ciur și dîrmon; dar dac-ar afla toate lucrurile, atunci s-ar feri ca de foc să-i calce pe urme. De cîte ori nu primesc scrisori de la cititori entuziaști, admiratori ai cărților mele, prin care mă anunță că vor să întreprindă și ei asemenea călătorii. Mă întreabă de cheltuieli, de echipament; pe unii îi interesează ce cunoștințe trebuie să-ți însușești în prealabil și ce limbi e bine să înveți. Pe acești domni, care se dau în vînt după aventuri, îi vindec repede vorbindu-le deschis și trăgînd perdeaua de pe faptele ce le trecusem sub tăcere.

Îmi controlai deci buzunarele și, spre plăcuta mea surpriză, găsii totul neatins; numai armele îmi fuseseră luate. Scosei la iveală cutia de sardele; hîrtiile se găseau la locul lor, și printre ele, șuvița din părul lui Winnetou. O strînsei cu grijă și mă culcai liniștit. Către seară, cum mă trezii — deși nu dădusem semnalul — Nșo-ci se înfățișă iarăși cu bucate și cu

apă proaspătă. Mîncam acum fără ajutorul ei și, în răstimp, îi puneam fel de fel de întrebări ; ea îmi răspundea după caz, cu da sau nu, ori prefera să tacă. I se dăduseră, desigur, indicații stricte de comportare. Erau multe pe care nu trebuia să le știu. Am întrebat-o cum se face că mi-au fost lăsate toate lucrurile.

— Fratele meu Winnetou a poruncit astfel, mă lămuri ea.

— Cunoști și pricina ?

— Nu, nu l-am întrebat. Dar pot să-ți istorisesc altceva mai interesant.

— Ce anume ?

— Le-am văzut pe cele trei fețe palide care au fost prinse odată cu tine.

— Le-ai văzut cu ochii tăi ? întrebai cu bucurie.

— Da. Am fost să le dau de veste că te simți mai bine și că în curînd vei fi sănătos. Atunci, acela ce poartă numele de Sam Hawkens m-a rugat să-ți dau ceva din partea lui, un lucru pe care ți l-a pregătit în timpul celor trei săptămîni cît ai zăcut bolnav de moarte.

— Ce lucru ?

— L-am întrebat pe Winnetou dacă pot să ți-l aduc și el a încuviințat. Iată-l. Trebuie că ești un om puternic și viteaz dacă îndrăznești să înfrunți ursul cenușiu numai cu cuțitul în mînă. Sam Hawkens mi-a povestit totul.

Îmi dădu o salbă confecționată din dinții și ghearele acelui grizzly ; nu lipseau nici vîrfurile urechilor.

— Cum de a reușit să meșterească o asemenea salbă ? întrebai mirat. Fără nici o sculă ? Sau i-ați lăsat cuțitul și celelalte lucruri ?

— Nu. Numai ție nu ți s-a luat nimic. Însă Winnetou, aflînd de la dînsul că ar dori să facă o salbă, i-a înapoiat ghearele și dinții ursului, dîndu-i și

sculele necesare, Pune-ți salba la gît, fiindcă n-ai să te bucuri multă vreme de ea.

— Adică trebuie să mor curînd ?

— Da.

Îmi luă salba din mînă și mi-o petrecu după gît. Din acea zi am purtat-o mereu, cît am stat în vestul sălbatic. I-am răspuns frumoasei indiene :

— Darul acesta puteai să mi-l aduci și mai tîrziu. Nu era nici o grabă, căci sper să-l port încă mulți ani de-aci încolo.

— Greșești. Timpul e scurt, foarte scurt.

— Nu cred. Războinicii voștri nu mă vor ucide.

— Ba da ! S-a hotărît în sfatul bătrînilor.

— Atunci or să-și schimbe hotărîrea cînd vor afla că sînt nevinovat.

— Ei nu-ți dau crezare !

— Le voi dovedi și mă vor crede.

— Dovedește, dovedește ! M-aș bucura mult, foarte mult să aflu că nu ești un mincinos și un trădător ! Spune-mi, ce dovadă ai, să-l înștiințez pe fratele meu Winnetou.

— Să vină la mine și va afla.

— N-are să vină.

— Atunci am să tac. N-am obiceiul să cerșesc nimănui prietenia și nici să vorbesc prin mijlocire cu un om care mă poate vizita personal.

— Ce aspri mai sînteți și voi, războinicii ! Cu cîtă bucurie ți-aș fi adus iertarea lui Winnetou ! Însă n-ai s-o capeți.

— N-am nevoie de iertare, de vreme ce n-am comis nici o faptă care ar trebui iertată. Am să te rog totuși să-mi faci un serviciu.

— Și anume ?

— Dacă ai prilejul să-l mai vezi pe Sam Hawkens, spune-i să fie fără grijă. Cum mă fac sănătos ne dobîndim libertatea.

— Asta n-o mai cred ! E o speranţă deşartă.

— Nu e speranţă. Sînt absolut sigur. Vei vedea mai tîrziu că am dreptate.

Convingerea cu care vorbeam o făcu să renunţe la răspuns ; plecă fără să mai spună nimic.

Aşadar, închisoarea în care mă aflam era situată lîngă Rio Pecos, în orice caz, într-o vale lăuntrică, pentru că, ori de cîte ori privirea îmi scăpa dincolo de uşă, se izbea de peretele unei stînci nu prea depărtate ; or, valea lui Rio Pecos trebuia să fie mult mai întinsă. Mi-ar fi plăcut să vizitez acest pueblo în care vieţuiam. Dar cum să mă scol din pat ? Şi chiar dac-aş fi reuşit să mă ţin pe picioare şi să mă deplasez, nu ştiam dacă mi-era îngăduit să părăsesc încăperea.

Cînd se făcu întuneric intră bătrîna şi se aşeză într-un colţ. Adusese o lampă făcută dintr-o tărtăcuţă golită şi o ţinu aprinsă toată noaptea. Bătrîna avea de împlinit muncile mai grele, în timp ce Nşo-ci reprezenta, cum s-ar spune, principiul ospitalităţii.

Mi-am petrecut noaptea într-un somn adînc, întremător, şi dimineaţa m-am trezit mai înviorat. În ziua aceea mi se dădu de mîncare nu mai puţin de şase ori : tot zeamă de carne cu mălai. Era un aliment pe cît de nutritiv, pe atît de uşor de digerat, care avea să-mi fie servit şi în zilele următoare, pînă ce am ajuns să mestec mai bine şi să consum hrană mai solidă, îndeosebi carne.

Sănătatea îmi revenea văzînd cu ochii. Muşchii se refăceau şi umflătura din gură scădea rapid. Nşo-ci rămase mereu aceeaşi, prietenoasă, grijulie, deşi convinsă că mi se apropie sfîrşitul. De cîte ori se credea neobservată, surprindeam în ochii ei o privire tristă, ca un fel de întrebare mută, stăruind asupră-mi. Părea că începe să-i fie milă de mine. Greşisem, deci, crezînd-o fără inimă.

Mă hotărîi s-o întreb dacă pot să-mi părăsesc odaia a cărei intrare era veşnic deschisă ; îmi răspunse negativ. Totodată mă informă că, zi şi noapte, neobservaţi de mine, doi paznici făceau de serviciu în faţa intrării şi că voi fi păzit şi de-aci încolo. Dacă n-am fost legat, faptul se datora stării mele de slăbiciune ; după părerea ei, însă, urma să fiu legat cît de curînd în curele.

Această ştire m-a îndemnat să fiu prudent. Ce-i drept, îmi puneam nădejdea în şuviţa de păr ; era totuşi posibil să dau greş pe această cale ; într-o asemenea eventualitate, trebuia să mă bizui pe mine, pe forţa mea fizică, şi această forţă trebuia antrenată. Dar cum ?

Numai în timpul somnului zăceam întins pe blănurile de urs ; altminteri şedeam sau umblam cîte puţin prin cameră. I-am explicat frumoasei Nşo-ci că nu sînt obişnuit să şed pe moale şi am rugat-o să-mi procure, dacă poate, un pietroi. Dorinţa mea ajunse la urechile lui Winnetou, care-mi trimise bolovani de diferite mărimi. Cel mai mare cîntărea, fără îndoială, un chintal. Cu aceşti bolovani făceam exerciţii ori de cîte ori mă aflam singur în odaie. Faţă de îngrijitoarea mea simulam încă slăbiciune ; în realitate, după numai paisprezece zile, eram în stare să ridic cu uşurinţă, de cîteva ori la rînd, pietroiul cel mai greu. Făceam serioase progrese şi, la sfîrşitul celei de-a treia săptămîni, îmi simţii forţele pe deplin restabilite.

Se împliniseră, deci, şase săptămîni de cînd mă aflam aici şi nu-mi parvenise încă nici o ştire despre eliberarea prizonierilor kiowaşi. Era o performanţă să hrăneşti atîta timp două sute de oameni ! Oricum, kiowaşii îşi vor plăti hrana cu vîrf şi îndesat. Cu cît vor rămîne mai multă vreme aici fără

să accepte condiţiile apaşilor, cu atît mai ridicat va fi preţul răscumpărării.

Era într-o frumoasă şi însorită dimineaţă de toamnă tîrzie, cînd Nşo-ci îmi aduse gustarea şi, în timp ce îmbucam, se aşeză lîngă mine, contrar obiceiului ei din ultimele zile de a se depărta imediat. Ochii i se opriră asupra mea cu licăriri neliniştite. Mă învălui într-o privire blîndă şi o lacrimă i se rostogolea pe obraz.

— Plîngi ? o întrebai. S-a întîmplat ceva care te mîhneşte ?

— Se va întîmpla astăzi.

— Ce ?

— Kiowaşii au fost eliberaţi şi pleacă. Trimişii lor au sosit azi-noapte la malul rîului şi au adus toate avuţiile cerute de noi drept despăgubire.

— Şi asta te întristează ? Ar trebui să te bucuri că pleacă, în sfîrşit, după ce v-au îndeplinit condiţiile.

— Nu ştii ce vorbeşti, nici nu bănuieşti măcar ce te aşteaptă ! Plecarea kiowaşilor va fi sărbătorită ; adică tu şi cei trei tovarăşi ai tăi veţi fi legaţi la stîlpul caznelor.

Presimţeam de mult că se apropie deznodămîntul, şi totuşi tresării aflînd înfricoşătoarea veste. Aşadar, sosise ziua hotărîtoare, poate chiar ultima zi din viaţa mea ! Ce-mi va aduce oare această zi pînă la căderea serii ? Mă prefăcui nepăsător şi mîncai aparent liniştit ; isprăvind, îi dădui strachina. O luă, se ridică şi voi să iasă. Se întoarse însă din prag, veni iar lîngă mine, îmi întinse mîna şi, fără a-şi mai reţine lacrimile, rosti :

— E ultima oară că-ţi mai pot vorbi. Te las cu bine ! Ţi se spune Old Shatterhand şi eşti un războinic viteaz. Să te ţii tot aşa de dîrz cînd te vor supune la chinuri ! Nşo-ci e foarte mîhnită de moartea

ta ; dar se va bucura nespus dacă durerea nu-ţi va smulge nici un strigăt, nici un vaiet. Fă-mi, te rog, bucuria să mori ca un un erou !

După această rugăminte, se grăbi să părăsească odaia. Mă apropiai de ieşire ca s-o urmăresc cu ochii. Dar mă pomenii cu două ţevi de puşcă îndreptate spre mine ; cei doi paznici îşi făceau datoria. Dacă mai înaintam un pas, desigur că m-ar fi împuşcat sau poate că m-ar fi rănit numai, ca să nu pot merge mai departe. La o evadare nici nu puteam visa ; aş fi eşuat, fără îndoială, cu atît mai mult cu cît nici nu cunoşteam locurile. M-am retras deci iarăşi în închisoarea mea.

Ce-mi rămînea de făcut ? În orice caz, cel mai bun lucru era să aştept liniştit desfăşurarea evenimentelor şi, la momentul oportun să încerc efectul ce l-ar produce şuviţa de păr. Mi-a fost suficientă privirea pe care am aruncat-o afară, ca să mă conving că orice gînd de fugă ar fi curată nebunie. Citisem, ce-i drept, multe despre aşezările pueblo, dar nu văzusem încă nici una. Ele sînt ridicate în scop de apărare şi, în ce priveşte construcţia lor, corespund în totul destinaţiei.

Îndeobşte, un pueblo e durat în golurile adînci ale stîncilor, din piatră tare şi din cărămidă. Clădirile se compun din mai multe caturi al căror număr variază după specificul locului. Etajul suprapus e zidit mai înăuntru, încît acoperişul celui inferior îl alcătuieşte un fel de platformă. Întregul oferă priveliştea unei piramide cu etaje, care, spre vîrf, sînt din ce în ce mai adînc săpate în stîncă. Prin urmare, parterul este cel mai ieşit în afară şi cel mai întins, pe cînd etajele superioare se îngustează mereu. Caturile acestea nu sînt legate laolaltă, ca la noi, prin trepte interioare ; se ajunge la ele din exterior, pe scări mobile, sprijinite de zid, care pot fi îndepărtate

la nevoie. Dacă se apropie vreun duşman, scara dispare şi el nu va putea să urce decît folosindu-se de o scară proprie; dar în acest caz, va trebui să ia cu asalt fiecare etaj în parte, fiind expus focului pe care îl deschid apărătorii de pe platforma superioară, bine adăpostiţi în faţa gloanţelor inamice.

Într-un asemenea pueblo-piramidă mă aflam eu, şi anume — după aprecierea mea — la etajul opt sau nouă. Cum aş fi putut coborî ca să evadez de aici, cînd pe fiecare platformă vegheau indienii? Nu. Trebuia să rămîn locului. Mă trîntii, aşadar, pe pat, şi aşteptai. Erau ceasuri grele, aproape insuportabile; timpul înainta cu paşi de melc şi se făcu aproape amiază fără să se fi petrecut ceva care să adeverească spusele fetei. În sfîrşit, auzii mişcîndu-se afară cîţiva oameni. Winnetou pătrunse în odaie, însoţit de cinci apaşi. Rămăsei culcat şi, în aparenţă, nepăsător. Mă cercetă cu ochi stăruitori şi rosti:

— Old Shatterhand să-mi spună dacă s-a făcut sănătos.

— Nu de tot, răspunsei.

— Dar, precum aud, graiul i-a revenit?

— Da.

— Şi poţi umbla?

— Cred.

— Ştii să înoţi?

— Puţin.

— Atunci e în regulă; va trebui să înoţi. Ai aflat în ce zi fusese hotărît să ne revedem?

— În ziua morţii mele.

— Ai reţinut bine. Ziua a sosit. Scoală-te; vei fi legat.

Ar fi fost o copilărie să nu dau urmare ordinului. Aveam de-a face cu şase indieni, care, fără prea multă dificultate, m-ar fi luat pe sus. Aş fi fost în stare, nu-i vorbă, să dobor pe unul sau pe altul, dar

astfel n-aş fi reuşit decît să-i înfurii şi mai mult pe camarazii lor. Mă ridicai deci din pat şi întinsei mîinile; mi le-au legat în faţă, apoi mi-au pus curele la picioare, dar în aşa fel, încît să pot merge încet şi chiar să urc la nevoie cu paşi mărunţi, dar n-aş fi putut scăpa prin fugă. Pe urmă am fost scos afară, pe platformă.

De aici ducea o scară la etajul imediat inferior; nu era o scară de felul celor folosite la noi, ci un stîlp gros de lemn cu crestături adînci alcătuind un fel de trepte. Trei apaşi mi-o luară înainte; a trebuit să-i urmez, ceea ce — în pofida curelelor — nu-mi cădea peste măsură de greu; în spate veneau ceilalţi doi apaşi. Am coborît astfel de la etaj la etaj. Pe fiecare din platforme stăteau femei şi copii, mă priveau curioşi, tăcuţi, coborînd apoi în urma noastră. Pînă să ajungem deasupra parterului se alcătuise un convoi de cîteva sute de persoane; era publicul dornic să se desfete la spectacolul morţii noastre.

Nu greşisem în presupunerile mele; acest pueblo era situat într-o vîlcea îngustă, laterală, care dădea în valea largă a lui Rio Pecos. În direcţia aceea mă duceau acum pe mine. Pecos nu e un rîu prea mare; în timpul verii şi al toamnei, apele sale sînt şi mai sărace decît iarna şi primăvara; are însă şi locuri adînci, unde apa nu scade în nici un anotimp; acolo există şi o vegetaţie abundentă — ierburi şi copaci — fapt care-i determină pe indieni să se aşeze în aceste locuri unde găsesc întotdeauna nutreţ pentru cai.

Priveliştea unui asemenea loc se întindea înaintea ochilor mei. Albia rîului era largă de aproximativ o jumătate de oră de mers; pe ambele maluri, la dreapta şi la stînga noastră, creştea tufăriş şi pădure străbătută de pajişti verzi. Chiar în faţa noastră pădurea

era tăiată pe amîndouă malurile; nu m-am întrebat de ce, nu aveam timp să meditez. În locul unde vîlceaua pe care o traversasem răspundea în valea largă a rîului, răsărea o fîșie de nisip de vreo cinci sute de metri lățime, ducînd în linie dreaptă la rîu și continuînd apoi pe malul celălalt; semăna cu o dungă aurie trasă perpendicular peste valea verde. Pe această dungă de nisip nu creștea fir de iarbă, nici tufă, nici copac, cu excepția unui cedru uriaș înfipt în pămîntul sterp și străjuind malul opus. Datorită rezistenței lui, arborele înfruntase toate toanele naturii care croiau de-a curmezișul văii acea limbă de nisip. Nu se afla chiar lîngă mal, ci la oarecare distanță, și fusese ales de Inciu-Ciuna ca să joace un anume rol în spectacolul de azi.

De partea astălaltă a rîului domnea o vie mișcare. Zării mai întîi carul nostru cu boi, pe care apașii îl luaseră ca pradă. Dincolo de dunga stearpă de pămînt pășteau caii kiowașilor, aduși ca preț al eliberării din captivitate. Acolo se înălțau corturile și erau expuse feluritele arme intrînd, de asemenea, în prețul răscumpărării. Se afla acolo și Inciu-Ciuna împreună cu oamenii care aveau să calculeze valoarea tuturor lucrurilor aduse de kiowași. Tangua era cu ei; fusese eliberat și dînsul împreună cu războinicii săi. O scurtă privire asupra acestei mulțimi îmbrăcate în veșminte fantastice, predominant roșii, îmi vădi prezența unui număr de minimum șase sute de apași.

Văzînd că ne apropiem, se adunară și formară repede mai multe șiruri dispuse într-un semicerc larg în jurul carului cu boi spre care eram condus. Li se alăturară și kiowașii.

Odată, ajuns, îi văzui pe Sam Hawkens, pe Stone și pe Parker legați fedeleș, însă nu de care, ci de niște stîlpi înfipți adînc în pămînt. Un al patrulea stîlp

își aștepta victima; aici mă legară pe mine. Așadar, aceștia erau stîlpii de tortură, la care urma să ne încheiem viața în mod jalnic, în chinuri și batjocuri! Stîlpii se înșirau pe un singur rînd, la intervale mici, în așa fel încît să putem comunica între noi. După mine venea Sam, apoi Stone și Parker. Prin preajmă zăceau numeroase legături de vreascuri. Urmau să fie adunate la picioarele noastre și aprinse ca să ardem în vîlvătăile focului, după ce vom fi trecut prin celelalte torturi.

Prietenii mei nu păreau să se fi chinuit în timpul prizonieratului; arătau bine hrăniți, numai că nu dădeau semne de voioșie.

— Ah, *sir*, iată-vă și pe dumneavoastră! mă întîmpină Sam. E o tevatură jalnică, nespus de jalnică, la care au de gînd să ne supună. Asemenea chinuri și lovituri năprasnice slăbesc în așa măsură corpul omenesc încît rar se întîmplă să le supraviețuiască. Și, în plus, se pregătesc să ne și frigă, dacă nu mă-nșel. Ce spuneți de afacerea asta, *sir*?

— Ai vreo nădejde de salvare, Sam?

— Nu văd cine ar putea să ne smulgă de aici. Mi-am frămîntat mintea săptămîni de-a rîndul, dar n-am găsit nici o soluție. Am zăcut pe întuneric, într-o văgăună de piatră, și pe deasupra legați cobză și cu paznici în jur. Cum să scapi în asemenea condiții?! Dar dumneavoastră cum ați dus-o?

— Foarte bine!

— Cred și eu; vi se citește pe față. V-au îndopat cum se îndoapă gîscanii pentru sfîntul Martin. Și cu limba cum stați?

— Binișor. Precum auzi, pot vorbi; umflătura, cît mai este, va trece și ea curînd.

— Sînt convins! Drăguța de ea va fi astăzi radical vindecată; nici urmă nu va rămîne. Dar nici din Old Shatterhand nu se va alege decît un pumn de

cenuşă. Şi totuşi, chiar dacă nu văd vreo salvare, nu mă prea simt ca în pragul morţii. Mă credeţi ori nu, dar nici măcar nu mi-e teamă, nici nu mă frămînt. Mă simt ca şi cum indienii ăştia nu ne-ar vrea răul, ca şi cum pe undeva, pe neaşteptate, ar trebui să apară un salvator.

— Posibil ! Nici eu nu mi-am pierdut speranţa. Aş pune chiar rămăşag că, deseară, la capătul acestei zile tragice, ne vom găsi într-o foarte bună dispoziţie.

— Asemenea vorbă nu poate ieşi decît din gura dumneavoastră, pentru că sînteţi un *greenhorn* desăvîrşit. Auzi, într-o foarte bună dispoziţie ! Prostii ! Nici nu mă gîndesc la una „foarte bună". I-aş mulţumi Domnului dacă deseară m-aş simţi barem într-un oarecare fel.

— Ţi-am repetat de atîtea ori şi ţi-am dovedit că *greenhorn*-ii sînt cu totul altfel de indivizi decît ceilalţi.

— Aşa ? Şi la urma urmei ce vreţi să spuneţi ? Parcă folosiţi un ton ciudat. Aţi găsit vreo idee potrivită ?

— Da.

— Cînd ? Care ?

— În seara cînd Winnetou şi tatăl său au fugit din prizonierat.

— Va să zică atunci ? Nici o scofală ! Ideea de atunci nu mai poate folosi astăzi ; doar nu aveaţi cum să prevedeţi că vom fi cazaţi aici, la apaşi, în nişte „garsoniere" atît de agreabile. Şi cum îi zice, mă rog, ideii dumneavoastră ?

— Şuviţa de păr.

— Şuviţa de păr ? repetă Sam uluit. Ia spuneţi-mi, *sir*, cum staţi cu mansarda ? Aveţi cumva un cuib de şoareci în cap ?

— Nu cred.

— Atunci ce-mi veniţi cu şuviţa de păr ? V-a oferit vreo iubită de pe vremuri cosiţa ei şi vreţi să le-o faceţi cadou apaşilor ?

— Dimpotrivă, e de la un bărbat.

Mă privi ca şi cum s-ar fi îndoit de sănătatea mea psihică şi, clătinînd din cap, zise :

— Ascultaţi-mă, scumpe *sir*, vă lipseşte o doagă. Rana de la cap trebuie să fi lăsat urme. Probabil că şuviţa de păr o purtaţi în creier, nu în buzunar. Eu, unul, nu pricep cum un smoc de păr ne-ar putea salva de stîlpii ăştia.

— Hm ! Vezi că ideea aparţine unui *greenhorn* şi trebuie să aşteptăm în linişte pînă să-şi dovedească valoarea. Iar în ce priveşte stîlpii, te asigur că cel puţin eu unul n-am să rămîn veşnic legat.

— Fireşte ! După ce ajungeţi cenuşă, nu vă mai ţine nimeni legat de stîlp.

— *Pshaw !* Îmi vor da drumul încă înainte de a începe tortura.

— Zău ? Şi pe ce vă bizuiţi ?

— Mă vor pune să înot.

— Să înotaţi ? întrebă el, aruncîndu-mi iarăşi o privire cu coada ochiului, ca un psihiatru pacientului său.

— Da, să înot. Şi asta nu se poate dacă eşti legat de stîlp. Trebuie, deci, să-mi redea libertatea de mişcare.

— La naiba ! Cine v-a informat ?

— Winnetou.

— Şi cînd o să înotaţi ?

— De bună seamă azi, chiar îndată.

— *Good luck* ! Dacă v-a spus-o însuşi Winnetou, înseamnă că mijeşte printre noi o rază de soare. Pesemne că va trebui să vă cuceriţi dreptul la viaţă.

— Aşa cred.

— Atunci vor proceda la fel şi cu noi ; nu-mi închipui să facă vreo excepţie cu dumneavoastră. Deci situaţia nu e chiar atît de desperată cum credeam.

— Sînt de aceeaşi părere. Probabil că ne vom putea salva.

— Oho ! Nu vă faceţi iluzii prea mari ! Dacă e vorba să ne cucerim libertatea, ne vor pune la încercări din cele mai grele. Cunosc însă şi cazuri cînd unii prizonieri s-au salvat în felul acesta. Ştiţi să înotaţi, *sir* ?

— Da.

— Bine ?

— Suficient ca să nu-mi fie frică de nici un indian.

— Vă previn încă odată : nu vă faceţi iluzii ! Aştia înoată ca şoarecii de apă, ca peştii !

— Şi eu ca vidra, care prinde peştii şi-i mănîncă.

— Prea vă lăudaţi !

— Deloc. Înotul a fost unul din sporturile mele preferate. Ştii ce se cheamă a călca apa ?

— Am auzit.

— Ştii şi cum se procedează ?

— Nu, n-am văzut niciodată.

— Atunci e posibil să vezi chiar azi. Dacă mi se dă ocazia să-mi salvez viaţa înot, aproape că nu mă mai îndoiesc de reuşită.

— Vă urez din inimă, *sir* ! Să sperăm că ni se oferă şi nouă un asemenea prilej. Ar fi, oricum, mai bine decît să rămînem agăţaţi de stîlp. Prefer să cad în luptă, decît să fiu chinuit pînă la moarte.

Nimeni nu ne împiedica să vorbim : Winnetou nu ne lua în seamă ; discuta cu tatăl său şi cu Tangua ; iar războinicii care mă conduseră pînă aici menţineau ordinea mulţimii rînduite în semicerc...

În faţă şedeau copiii, iar în spatele lor fetele şi femeile ; printre ele şi Nşo-ci, care îşi lua rareori privirea de la mine. Veneau la rînd băieţandrii şi apoi

războinicii adulţi. Cînd Sam pronunţă ultimele cuvinte, ordinea devenise perfectă. Inciu-Ciuna, care se afla lîngă Winnetou şi Tangua, înăuntrul semicercului, îşi înălţă capul şi rosti cu glasul tare, încît auzeam fiece cuvînt :

— Fraţii mei roşii, surori, copii şi chiar voi, bărbaţi din tribul Kiowa, luaţi seama la ceea ce vă spun !

Făcu o pauză şi, constatînd că atenţia tuturor era îndreptată asupra lui, continuă.

— Feţele palide sînt duşmanii oamenilor roşii ; se află rareori printre ei cîte unul ai cărui ochi să ne privească limpede şi cu prietenie. Cel mai nobil dintre aceşti puţini a venit cîndva încoace, la poporul apaşilor, ca să-i fi prieten şi părinte. Noi i-am dat numele de Klekih-Petra, părintele alb. Fraţii şi surorile mele l-au cunoscut şi l-au iubit. Să mărturisească deschis aici !

— *Howgh* ! răsună ca un cor solemn.

Căpetenia îşi reluă discursul.

— Klekih-Petra a fost învăţătorul nostru în toate cîte nu le ştiam, dar care ne sînt de folos şi binevenite ; ne-a vorbit şi de credinţa albilor, şi de Marele Spirit care îi naşte şi îi veghează pe toţi oamenii. Acest Mare Spirit a poruncit ca roşii şi albii să fie fraţi şi să se iubească. Dar i-au împlinit oare albii voinţa ? Ne-au adus oare dragoste ? Nu ! Fraţii şi surorile mele să mărturisească !

— *Howhg* ! răsună din nou.

— Au venit, de fapt, ca să ne prade avutul, să ne jefuiască. Ei pot s-o facă, pentru că sînt mai tari ca noi. Acolo unde altădată păşteau bizonii şi mustangii, ei au ridicat oraşe şi zidării de unde pornesc toate relele în care ne zbatem. Pe unde vîna altădată omul roşu, străbătînd codrul străvechi şi călărind prin savană, goneşte astăzi calul de foc şi trage după el sumedenie de care uriaşe, pline cu duşmani trimişi

să ne ucidă. Și dacă omul roșu fuge din calea lui și se retrage să flămînzească și să moară în pace pe locurile ce i-au mai rămas, nu trece mult și iarăși îl calcă fețele palide, îl alungă și-l hăituiesc pentru a croi calului de foc alte drumuri pe glia noastră strămoșească. Am întîlnit asemenea fețe palide și le-am vorbit pașnic. Le-am spus că țara e a noastră și nu a lor. N-au avut cum să nege și au trebuit să recunoască. Dar cînd le-am cerut să se întoarcă acasă și să renunțe de bună voie a mai deschide drum calului de foc pe imașurile noastre, nu ne-au ascultat și l-au ucis pe Klekih-Petra, omul iubit și cinstit de noi. Frații mei și surorile mele să întărească cele spuse !

— *Howgh !* răsună iarăși, într-un glas, confirmarea.

— Am adus aici trupul său neînsuflețit și l-am păstrat pînă în ziua răzbunării. Ziua aceasta a sosit. Klekih-Petra va fi înmormîntat și, împreună cu el, vom îngropa pe ucigaș. De asemenea, i-am prins și pe aceia care se aflau cu ucigașul cînd a săvîrșit crima. Ei sînt prietenii lui și ne-au dat pe mîna kiowașilor. Dar tăgăduiesc fapta lor mîrșavă. Orice alt neam de oameni roșii, cunoscînd faptele știute de noi, ar osîndi pe loc aceste fețe palide la moarte chinuitoare. Noi însă vrem să urmăm sfaturile lui Klekih-Petra și să fim judecători drepți. Cum ei nu vor să-și recunoască vina și susțin că nu ne-au fost dușmani, haide să-i ascultăm și să le hotărîm pe urmă soarta. Frații și surorile mele să dea dezlegarea cuvenită !

— *Howgh !* se înălță de jur-împrejur aprobarea.

— Auziți, *sir ?* Sună a bine ! îmi șopti Sam. Dacă vor să ne asculte, înseamnă că nu stăm chiar atît de prost. Sper să-i putem convinge de nevinovăția noastră. Am să-i lămuresc și ne vor da drumul.

— Află, dragă Sam, că nu vei reuși, i-am răspuns.

— Nu ? Și din care motiv ? N-oi fi eu bun de gură ?

— O, nicidecum ! Cred că-ți turuie gura încă din leagăn ; dar iată-ne de șase săptămîni prizonieri și în tot răstimpul acesta n-ai izbutit să le schimbi părerea despre noi.

— Dar nici dumneavoastră, *sir !*

— Firește că nu. Întîi de toate, n-am putut vorbi, și, pe urmă, cînd să mișc și eu limba, nici un indian nu s-a mai apropiat de mine. Vei recunoaște că n-a fost chip nici să încerc o pledoarie în fața vreunuia din șefi.

— Nici să nu încercați !

— De ce ?

— Fiindcă n-o să iasă nimic. Sînteți un *greenhorn* prea naiv în asemenea chestiuni ; puteți fi sigur că, în loc să ne salvați o să ne înfundați și mai rău. Ce-i drept, dispuneți de niște mușchi grozavi, dar ăștia nu ne folosesc în cazul de față. Aici e nevoie, în primul rînd de experiență, de agerime a minții, de șiretenie, adică de o seamă de însușiri care vă lipsesc. În fond, n-aveți nici o vină : așa v-a făcut natura. Dar tocmai de aceea zic să nu vă amestecați. Lăsați apărarea noastră în seama mea.

— Atunci, dragă Sam, nu-mi rămîne decît să-ți urez mai mult succes ca pînă acum !

— Nici o grijă ; veți auzi cu urechile proprii cît de bine o întorc.

Dialogul s-a desfășurat nestingherit ; audierea noastră încă nu începuse. Inciu-Ciuna și Winnetou se întrețineau pe șoptite cu Tangua, cercetîndu-ne din cînd în cînd cu privirea. Discutau, așadar, despre noi. Ochii celor doi șefi ai apașilor se întunecau treptat, se aspreau, în timp ce înfățișarea și gesturile kiowașului trădau stăruința sa evidentă de a-i convinge pe interlocutori de vinovăția noastră. Cine știe ce minciuni îndruga pentru a ne duce la pierzanie ! În sfîrșit,

se apropiară de noi. Apașii se opriră la dreapta noastră, iar Tangua se postă lîngă mine, în stînga. Cu voce tare, ca toată lumea să-l audă, Inciu-Ciuna ni se adresă.

— Ați înțeles ce-am spus adineauri. Mărturisiți adevărul și pe urmă apărați-vă. Răspundeți la întrebările mele. Faceți parte dintre oamenii albi care au lucrat la măsurători pentru calul de foc ?

— Da, se grăbi Sam să confirme. Însă trebuie să știi că noi ăștia trei n-am făcut măsurători, ci am fost trimiși pentru pază. Iar în ce-l privește pe al patrulea, pe Old Shatterhand, cum i se mai spune...

— Taci ! îl întrerupse căpetenia. Să răspunzi numai la întrebările mele și să nu scoți o vorbă de prisos ! Altminteri, pun să te biciuiască pînă-ți plesnește pielea ! Prin urmare, faceți parte dintre acei albi ? Scurt : da sau nu ?

— Da ! rosti Sam, scurt, pentru a scăpa de bici.

— Old Shatterhand a lucrat și el la măsurători ?

— Da.

— Și voi făceați de strajă ?

— Da.

— Înseamnă că sînteți și mai răi ; cine îi apără pe hoți și pe tîlhari acela merită pedeapsă îndoită. Ucigașul Rattler e de-al vostru ?

— Da, însă trebuie să știi că nu i-am fost prieteni...

— Taci, cîine ! îl repezi Inciu-Ciuna. Îmi răspunzi la întrebare, nimic mai mult. Cunoști legile vestului sălbatic ?

— Da.

— Cum se pedepsesc hoții de cai ?

— Cu moartea.

— Ce e mai de preț : un cal, sau pămîntul cel mare al apașilor ?

Sam tăcu, pentru a nu-și pronunța el însuși sentința de moarte.

— Vorbește, că de nu, te biciuiesc pînă la sînge !

Atunci mărunțelul, curajosul Sam mîrîi :

— N-ai decît ! Lovește ! Sam Hawkens nu e omul care să vorbească silit !

Auzindu-l îmi întorsei fața spre el și-l rugai :

— Vorbește, Sam. E mai bine pentru noi !

— *Well*, îmi răspunse, dacă doriți, voi accepta să vorbesc, deși ar trebui să tac.

— Spune : ce-i mai important, un cal, sau pămîntul nostru ?

— Pămîntul.

— Prin urmare, unul care fură pămînt merită mai curînd moartea decît hoțul de cai. Iar voi tocmai asta vreți : să ne furați pămîntul. Pe deasupra, mai sînteți și tovarășii ticălosului care l-a omorît pe Klekih-Petra. Aceasta înăsprește pedeapsa. Ca hoți de pămînt ați fi fost împușcați fără cazne ; dar ca ucigași, veți fi schingiuiți la stîlpul caznelor pînă veți muri. Totuși n-am încheiat încă șirul isprăvilor voastre. Ne-ați dat sau nu pe mîinile dușmanilor noștri kiowași ?

— Nu !

— Minți !

— Spun adevărul !

— N-ai venit tu după noi călare, împreună cu Old Shatterhand, după ce v-am părăsit ?

— Da.

— Iată dovada sigură a dușmăniei !

— Ba nu-i așa. Voi ne-ați amenințat și, după toate regulile de aici, din vestul sălbatic, trebuia să ne încredințăm că nu v-ați ascuns prin apropiere. Ați fi putut să vă ascundeți și să deschideți focul asupra noastră. Numai de aceea v-am urmărit.

— De ce nu ai făcut-o singur ? De ce l-ai luat și pe Old Shatterhand ?

— Ca să-l învăţ cum se citesc urmele ; dînsul e abia ucenic.

— Dacă dorinţele vă erau atît de paşnice şi nu ne-aţi urmărit decît din prevedere, atunci de ce i-aţi mai chemat în ajutor pe kiowaşi ?

— Pentru că am văzut că ai luat-o repede înainte. Voiai să-ţi aduci războinicii şi să ne ataci.

— Şi aveaţi mare nevoie de ajutorul kiowaşilor ?

— Fireşte.

— Altă cale nu găseaţi ?

— Nu.

— Iarăşi minţi ! N-aveaţi decît să vă supuneţi poruncii mele, să părăsiţi locul, şi aţi fi scăpat teferi.

— Nu puteam pleca înainte să fi terminat lucrul.

— Aşa, va să zică voiaţi să duceţi furtul pînă la capăt, deşi v-am prevenit. Pentru asta i-aţi chemat în ajutor pe kiowaşi. Dar cine-i aţîţă pe duşmani împotriva noastră dovedeşte că şi el ni-e duşman, deci trebuie ucis. Iată încă un temei ca să vă condamnăm la moarte ! Dar nici măcar nu aţi lăsat pe seama kiowaşilor ca ei singuri să ne atace şi să ne biruie ; i-aţi sprijinit şi voi. Recunoşti ?

— N-am vrut decît să împiedicăm vărsarea de sînge.

— Îţi rîzi de mine ? Nu ai ieşit tu înaintea noastră la întoarcere ?

— Da.

— Şi nu ne-ai iscodit ?

— Da.

— Şi n-ai stat toată noaptea în preajma noastră ? Da ori ba ?

— Aşa e.

— Nu ai condus tu feţele palide pînă la rîu, ademenindu-ne acolo ? Nu i-ai ascuns pe kiowaşi în pădure ca să poată sări asupra noastră ?

— E adevărat, însă trebuia...

— Taci ! Vreau un răspuns scurt, nu pălăvrăgeli. Ne-aţi atras într-o cursă ? Al cui a fost vicleşugul ?

— Al meu.

— De astă dată ai spus adevărul. Unii de-ai noştri au fost răniţi, alţii omorîţi, restul prinşi. Şi totul din pricină voastră. Sîngele vărsat vă dovedeşte vinovăţia. Iată încă un temei ca să fiţi daţi morţii.

— În planul meu era...

— Ţine-ţi gura ! Nu te-am întrebat nimic. Marele şi bunul Spirit ne-a trimis un salvator neştiut şi nevăzut. Eu şi fiul meu Winnetou am fost eliberaţi. Ne-am furişat pînă la caii noştri, dar nu am luat decît doi, cît ne trebuia. Restul l-am lăsat acolo fraţilor noştri prizonieri pentru ca, după ce-i vom fi scos în libertate, să se folosească de ei. Am pornit în goană ca să aducem războinicii şi să-i zdrobim pe kiowaşi. Le descoperiserăm urmele, de aceea ne-am putut întoarce chiar a doua zi şi să tăbărîm asupra duşmanului. A curs iarăşi mult sînge ; am avut cu totul şaisprezece morţi, fără a mai socoti chinurile răniţilor. Aşadar, încă un temei ca să fiţi omorîţi. Să nu vă aşteptaţi nici la iertare, nici la milă şi...

— Nu cerem iertare, ci dreptate ! întrerupse Sam. Pot să...

— N-ai de gînd să taci odată, cîine ? i-o tăie Inciu-Ciuna mînios. Să vorbeşti numai cînd te întreb. De altfel am terminat cu tine şi cu voi toţi. Dar pentru că vorbeşti de dreptate nu veţi fi osîndiţi numai după spusele tale ; am să vă aduc şi un martor. Tangua, căpetenia kiowaşilor, să binevoiască a-şi înălţa glasul şi să depună mărturie. Sînt aceste feţe palide prietenii noştri ?

— Nu, răspunse kiowaşul, pe chipul căruia se citea clar satisfacţia că lucrurile iau o întorsătură atît de primejdioasă pentru noi.

— Au vrut să ne cruţe ?

— Nu. M-au aţîţat împotriva voastră, m-au îndemnat să nu avem milă de voi şi să vă ucidem, pe toţi să vă ucidem.

Acest neadevăr mă scoase pur şi simplu din sărite şi mă făcu să renunţ la tăcerea mea. Îi strigai în obraz :

— Ceea ce spui e o minciună atît de mare şi atît de sfruntată, încît, de-aş avea o singură mînă liberă, te-aş face una cu pămîntul !

— Cîine împuţit ! urlă Tangua. Ba eu am să te fac !

Ridică pumnul gata să lovească. I-am răspuns :

— Loveşte, dacă nu ţi-e ruşine să dai într-un om care nu se poate apăra ! Voi vorbiţi de ascultare şi de judecată dreaptă ? Asta înseamnă să fii ascultat ? Asta se cheamă dreptate, cînd nu ai voie să rosteşti ceea ce ai de spus ? Pasămite avem dreptul să ne apărăm ? Cum adică s-o facem ? Sub ameninţarea de a fi biciuţi la sînge dacă scoatem un singur cuvînt în plus faţă de ceea ce vreţi să auziţi ? Inciu-Ciuna se poartă ca un judecător nedrept. Ne pune întrebări şi ne sileşte să dăm răspunsuri care ne-ar duce la pieire ; alte răspunsuri nu ne îngăduie. Cînd vrem să lămurim adevărul, ne întrerupe, ne interzice apărarea şi ne ameninţă cu bătaia. Nu ne trebuie asemenea ascultare şi dreptate. Mai bine schingiuiţi-ne, că tot v-aţi pregătit pentru asta. Nu veţi stoarce din noi nici un geamăt de durere !

— Iuf, iuf ! răsună cu admiraţie un glas de femeie. Era sora lui Winnetou.

— Iuf, iuf, iuf ! repetară ca un ecou, mulţi dintre apaşi.

Curajul le impune indienilor ; ei îl admiră chiar şi la duşmani ; de aci exclamaţiile pe care le auzeam. Continuai :

— Întîlnindu-i întîia oară pe Inciu Ciuna şi pe Winnetou, inima îmi spunea că sînt oameni viteji şi drepţi, pe care i-aş putea stima şi iubi. M-am înşelat. Nu sînt cu nimic mai buni decît ceilalţi, de vreme ce dau ascultare unui mincinos şi nu vor să audă adevărul. Sam Hawkens s-a lăsat intimidat, dar mie nici nu-mi pasă de ameninţările voastre ; dispreţuiesc pe oricine dacă-şi bate joc de prizonieri, profitînd de faptul că nu se pot apăra. De-aş fi liber, v-aş vorbi cu totul altfel !

— Cîine, mă faci pe mine mincinos ? strigă Tangua. Îţi zdrobesc oasele !

Ţinea puşca în mînă. O întoarse cu patul spre mine şi dădu să mă lovească, dar Winnetou sări la el.

— Căpetenia kiowaşilor să facă bine să stea liniştit. Old Shatterhand a vorbit foarte îndrăzneţ, dar cu o parte din vorbele lui sînt şi eu de acord. Inciu-Ciuna, părintele meu, şeful suprem al apaşilor, să-i dea voie să termine ce are de spus !

Tangua fu nevoit să se potolească, iar Inciu-Ciuna hotărî să satisfacă dorinţa fiului său. Se apropie de mine şi-mi zise :

— Old Shatterhand e ca o pasăre de pradă care mai loveşte cu ciocul şi după ce-a fost prinsă. Nu l-ai doborît tu în două rînduri pe Winnetou ? Nu m-ai năucit şi pe mine cu pumnul tău ?

— Şi crezi că am făcut-o de bună voie ? Oare n-am fost silit să lovesc ?

— Silit ? făcu el mirat.

— Da. Am vrut să ne predăm fără nici o vărsare de sînge, dar războinicii voştri nici n-au stat să ne asculte. S-au năpustit asupra noastră şi ne-au obligat la apărare. Şi, totuşi, întreabă-i dacă i-am rănit măcar, deşi îi puteam ucide. Am preferat să ne retragem,

să fugim din calea lor, decît să lovim. Pe urmă ai venit tu și m-ai atacat, fără să dai ascultare vorbelor mele. A trebuit să mă apăr și aș fi putut să te tai cu cuțitul sau să te împușc, dar n-am făcut decît să te amețesc cu pumnul, fiindcă îți sînt prieten și voiam să te cruț. Atunci a apărut Tangua, căpetenia kiowașilor; s-a repezit să-ți jupoaie capul. Pentru că l-am împiedicat a tăbărît pe mine, dar l-am învins. Ți-am cruțat astfel și scalpul. Apoi...

— Javra blestemată ! Spune la minciuni ca și cînd ar avea o sută de limbi în gură ! tună Tangua furios.

— Ești sigur că minte ? îl întrebă Winnetou.

— Da ! Cred că fratele meu roșu nu se îndoiește de spusele mele !

— Chiar atunci am sosit și eu, lămuri Winnetou. Tu zăceai la pămînt, alături de tatăl meu. Asta-i adevărul. Old Shatterhand să continue !

— Așadar, îl doborîsem pe Tangua pentru a-l salva pe Inciu-Ciuna. Atunci a sosit Winnetou. Nu-l observasem, și dînsul mă lovi cu patul puștii ; însă mă nimeri în cap. Apoi, cu cuțitul, îmi străpunse gura și limba. Nu mai puteam vorbi, altminteri i-ași fi spus că mi-e drag, că vreau să-i fiu prieten și frate. Eram rănit. Brațul îmi atîrna ca mort. Totuși, am reușit să-l dobor. Zăcea ca și Inciu-Ciuna sub ochii mei. Aș fi putut să-i ucid pe amîndoi. Am făcut-o, oare ?

— Ai fi făcut-o, interveni Inciu-Ciuna, dar un războinic de al nostru te-a doborît cu patul puștii.

— Nu, n-aș fi ucis. Oare aceste trei fețe palide, care se găsesc aici legați lîngă mine, nu vi s-au predat de bună voie ? S-ar fi predat ei, oare, dacă vă socoteau dușmani ?

— Nu mai aveau încotro. Au văzut că nu mai e scăpare și au găsit că e mai cuminte să se predea. Recunosc că în cuvîntul tău pare a fi ceva demn de crezare ; dar cînd l-ai doborît prima oară pe fiul meu Winnetou, atunci nimeni nu te-a silit.

— Ba da.

— Cine ?

— Simțul meu de prevedere. Am vrut să vă salvăm pe amîndoi. Voi sînteți războinici foarte viteji ; cu siguranță că v-ați fi apărat și ați fi fost răniți sau chiar uciși. Am vrut să împiedicăm aceasta. De aceea l-am scos din luptă pe Winnetou, iar pe tine au tăbărît acești prieteni albi. Sper că vei crede acum în vorbele mele.

— Minciuni ! Nimic decît minciuni ! se amestecă Tangua. Eu tocmai mă apropiam cînd te-a doborît la pămînt. Nu eu, ci el a vrut să te scalpeze. M-am repezit să-l opresc, dar am căzut sub pumnul lui în care locuiește parcă spiritul cel rău ; căci nimeni nu-i poate ține piept, nici cel mai puternic dintre oameni.

Mă întorsei din nou spre Tangua și rostii hotărît :

— Da. În fața pumnului meu nu rezistă nimeni. Totuși, nu-l folosesc decît pentru a nu vărsa sînge de om. Pe tine însă, dacă va mai fi să ne înfruntăm, n-am să te năucesc cu pumnul, ci am să te împușc. N-o să te mai alegi cu o simplă amețeală. Ține minte ce-ți spun !

— Tu să te înfrunți cu mine ? ! rîse el batjocoritor. Ai să arzi și-ți vom împrăștia cenușa în toate vînturile !

— Asta să ți-o scoți din cap ! Voi fi liber mai curînd decît îți închipui, și atunci am să-ți cer socoteală.

— Pot să ți-o dau de pe acum. Aș vrea ca vorbele tale să se împlinească. M-aș bate bucuros cu tine, ca să te fac praf și pulbere.

Inciu-Ciuna puse capăt acestui intermezzo.

— Old Shatterhand e prea încrezător în sine dacă-şi închipuie că va fi iarăşi slobod. Să se gîndească la cîte învinuiri îi stau împotrivă ; chiar dacă renunţăm la vreuna, încă nu înseamnă că soarta lui va fi schimbată. El susţine o seamă de lucruri, dar nu aduce nici un fel de dovezi în sprijinul lor.

— Nu l-am doborît eu pe Rattler cînd a tras asupra lui Winnetou şi glonţul l-a nimerit pe Klekih-Petra ? Nici asta nu e o dovadă ?

— Nu. Ai făcut-o poate din alte pricini. Mai ai ceva de spus ?

— Deocamdată nimic... Vom vedea mai tîrziu.

— Vorbeşte, căci pe urmă n-ai să mai poţi !

— Nu, acum nu vorbesc. Dar mai pe urmă vă veţi deschide urechile, căci Old Shatterhand nu e omul ale cărui vorbe să nu fie luate în seamă. Deocamdată păstrez tăcerea ; sînt curios să aud ce sentinţe veţi pronunţa împotriva noastră.

Inciu-Ciuna îşi întoarse spatele şi făcu un semn. Cîţiva războinici ieşiră din semicerc şi, împreună cu cele trei căpetenii, se aşezară la sfat. Tangua îşi dădea, fireşte, toată silinţa ca să-i determine la cel mai greu verdict. Între timp mai puturăm schimba între noi cîteva cuvinte.

— Sînt curios ce mai pun la cale, vorbi Dick Stone. În tot cazul, nimic bun.

— Ne vor frînge oasele, desigur, întregi Will Parker.

— Cred şi eu ! întări Sam Hawkens ! Ăştia nici nu visează că le-am putea face bucata ! De altfel, *sir*, n-ai pledat rău ! Mă şi miram de Inciu-Ciuna.

— De ce ?

— Că v-a lăsat să trăncăniţi atîta. Mie mi-a închis gura de la bun început.

— Crezi, într-adevăr, că am trăncănit, Sam ?

— Oho !

— Mulţumesc de compliment !

— Eu numesc trăncăneală orice discurs fără rezultat, dacă nu mă-nşel. Şi rezultatul e nul, ca şi al străduinţelor mele, de altfel.

— Sînt de altă părere.

— Mă rog, dar fără temei.

— Ba cu foarte mult temei. Winnetou mi-a vorbit de încercarea cu înotul ; era un lucru hotărît. De aceea cred că interogatoriul a fost numai formal atît de aspru, pentru a ne băga în sperieţi. Sentinţa însă va fi mai blîndă.

— *Sir*, nu mai umblaţi cu fantezii ! Trageţi chiar nădejdea să vi se ofere ocazia de a scăpa înot ?

— Da.

— Ridicol, absolut ridicol ! Desigur, dacă asta e hotărîrea, vă vor pune să înotaţi ; dar ştiţi şi încotro ?

— Ei ?

— În gura morţii, na ! Cînd veţi fi dus dintre vii, amintiţi-vă de vorbele mele, hi-hi-hi-hi !

Omuleţul acesta ciudat reuşea, chiar într-o asemenea situaţie gravă, să facă glume îndoielnice şi să chicotească. Dar veselia lui nu dură mult, căci sfatul apaşilor luă sfîrşit ; războinicii care participaseră la consfătuire se retraseră în semicerc, iar Inciu-Ciuna pronunţă cu voce tare sentinţa :

— Războinici ai apaşilor şi ai kiowaşilor, ascultaţi hotărîrea ce am luat în legătură cu acele feţe palide, prizonierii noştri ! În sfatul bătrînilor ne-am înţeles mai dinainte să-i mînăm în apă, să-i lăsăm să se zbată şi apoi să-i ardem. Dar Old Shatterhand, cel mai tînăr dintre ei, a rostit cuvinte din care a răzbătut pe alocuri înţelepciunea bătrînească. Deşi ar

merita moartea, se pare totuşi că nu ne-au purtat gînduri atît de rele cum bănuisem. Iată de ce n-am rămas la hotărîrea noastră; vom lăsa ca Marele Spirit să judece între noi şi el.

Tăcu o clipă, desigur, pentru a spori încordarea asistenţei. Sam profită de ocazie, strecurîndu-mi observaţia sa.

— Mii de trăsnete! Devine interesant, cît se poate de interesant! Ştiţi, *sir*, ce vrea să spună?

— Bănuiesc.

— Ei?

— O luptă în doi. O judecată divină, cum s-ar zice. Am ghicit?

— Aşa e. În orice caz, e vorba de un duel. Dar între cine şi cine? Sînt grozav de curios!

Şeful apaşilor îşi reluă discursul.

— Acela pe care îl cheamă Old Shatterhand pare a fi cel mai de seamă dintre ei; vom pune aşadar hotărîrea în mîinile lui. Iar din partea noastră vom alege, de asemenea, pe cel mai mare în rang. Acela sînt chiar eu, Inciu-Ciuna, căpetenia apaşilor.

— Auzi drace! Dumneavoastră şi el! şopti Sam agitat la culme.

— Iuf, iuf, iuf! se auziră exclamaţii de mirare din rîndurile indienilor.

Erau surprinşi că însuşi Inciu-Ciuna se oferea să lupte. S-ar fi putut sustrage primejdiei care, desigur, îl pîndea şi pe el; ar fi putut însărcina pe un altul. De altfel, şeful apaşilor se şi grăbi să explice.

— Inciu-Ciuna şi Winnetou au fost atinşi în faima lor, fiind doborîţi de Old Shatterhand dintr-o singură lovitură de pumn. Trebuie ştearsă ruşinea; de aceea unul din noi va lupta cu această faţă palidă. Winnetou se cade să renunţe, pentru că eu sînt mai în vîrstă şi am rangul cel mai înalt. Fiul meu consimte. Ucigîndu-l pe Old Shatterhand, voi spăla şi onoarea lui odată cu a mea.

Făcu o nouă pauză.

— Bucuraţi-vă, *sir!* îmi şopti Sam. Oricum, veţi muri mai uşor decît mine. Aţi vrut să-l cruţaţi şi acum, în tot cazul, veţi dispărea de pe faţa pămîntului!

— Asta rămîne de văzut.

— Nu mai am ce vedea. Ştiu de pe acum. Vă închipuiţi că veţi lupta cu arme egale?

— Nu-mi fac iluzii.

— *Well!* În asemenea cazuri se stabilesc condiţii prin care albul e dinainte sortit pieirii. Dacă pe undeva, cîndva, scapă vreunul cu viaţă, atunci e o excepţie care întăreşte regula. Fiţi atent!

Inciu-Ciuna reluă explicaţiile.

— Îl vom dezlega pe Old Shatterhand; dînsul va coborî în apă şi va trebui să treacă rîul înot. Armă n-o să-i dăm. Eu îl urmez avînd cu mine drept armă numai tomahawkul. Dacă Old Shatterhand ajunge viu pe celălalt mal, adică la cedrul din luminişul de colo, atunci, e salvat şi tovarăşii lui vor fi eliberaţi. Se vor putea duce încotro doresc. În schimb, dacă îl ucid înainte de a fi ajuns la ţintă, atunci şi ceilalţi sînt meniţi morţii, dar fără cazne, fără a fi arşi, ci prin împuşcare. Toţi războinicii aci de faţă să arate că au înţeles cuvintele mele şi să le întărească.

— *Howgh!* veni răspunsul ca dintr-un singur glas.

Vă puteţi imagina în ce agitaţie ne aflam, nu atît eu, cît Sam, Dick şi Will. Cu vocea sugrumată Hawkens spuse:

— Vulpoii ăştia de apaşi au întors-o bine. Pentru că vă ţin drept cel mai grozav dintre noi, poftim la înot! E absurd! Nu de alta, dar sînteţi un *greenhorn!*

Să mă lase pe mine! Să le arăt eu cum umblă Sam Hawkens prin apă ca păstrăvii. Dar aşa? Fiţi atent la ceea ce vă spun, *sir*: viaţa noastră depinde de dumneavoastră! Dacă pierdeţi partida şi va fi să murim, atunci pe cuvîntul meu că nu vă mai vorbesc în vecii-vecilor, dacă nu mă-nşel!

— Nu-ţi face griji, bătrîne Sam! l-am liniştit. Voi face tot ce-mi stă în putinţă. Contrar părerii dumitale, cred că apaşii n-au făcut o alegere proastă. Sînt sigur că mie îmi va veni mai uşor să vă salvez decît ţi-ar veni dumitale.

— Să sperăm! Aşadar, pe viaţă şi pe moarte! Nu cumva să-l cruţaţi pe Inciu-Ciuna! Nici să nu vă treacă prin cap asemenea idee!

— Vom vedea!

— Asta nu e un răspuns; aici nu e nimic de văzut. Dacă-l cruţaţi, sînteţi pierdut şi ne ducem cu toţii dracului. Nu cumva vă bizuiţi pe pumnul dumneavoastră?

— Da!

— N-are nici o valoare! e absolut inutil! Nu veţi ajunge să vă luptaţi corp la corp.

— Dimpotrivă, sînt convins că vom ajunge.

— Nici gînd!

— Păi, atunci cum va încerca să mă omoare?

— Cu tomahawkul, fireşte. Ştiţi doar că arma asta e bună nu numai în lupta de aproape; e la fel de primejdioasă şi la distanţă; indienii sînt atît de pricepuţi în mînuirea ei, încît aruncînd-o de la o sută de paşi, îţi zboară vîrful degetului. Inciu-Ciuna n-o să vă toace cu securea; o va azvîrli după dumneavoastră şi din prima aruncătură veţi fi lichidat. Vă rog să mă credeţi, oricît de bun înotător aţi fi, nu veţi ajunge teafăr la mal. Chiar în timpul înotului vă va trăsni cu tomahawkul în cap, sau mai curînd

în ceafă, pentru ca moartea să fie mai sigură. În această afacere nu vă mai ajută nici dibăcia, nici forţa atletică.

— Ştiu şi eu, dragă Sam. Dar mai ştiu că, în unele împrejurări, un gram de şiretenie valorează mai mult decît o tonă de muşchi.

— Şiretenie? Cum naiba veţi găsi tocmai şiretlicul salvator? Bătrînul Sam e recunoscut drept şmecher fără pereche, şi totuşi nu prea vede cum l-aţi putea învinge printr-un şiretlic pe însuşi şeful apaşilor. Ce-ţi ajută toată viclenia din lume, cînd ai de-a face cu un tomahawk bine mînuit?!

— Las' că ajută, Sam, ajută!

— Ei bine, cum?

— Ai să vezi, sau mai bine spus n-ai să poţi vedea nimic. Dar îţi declar de pe acum că sînt aproape sigur de izbîndă.

— Ia nu vă mai făliţi atît! Vorbiţi aşa, numai ca să ne uşuraţi inima.

— Nu-i adevărat.

— Ba da. Vreţi să ne consolaţi! Dar ce folos de iluzii, cînd clipa următoare le va destrăma!

— Hai, linişteşte-te odată! Am eu un plan, şi încă unul grozav.

— Plan? Asta mai lipsea! Aici nu există alt plan decît acesta: înotaţi către malul opus şi, pînă-l atingeţi, vă doboară tomahawkul.

— Te înşeli. Judecă bine. Dacă, de pildă, mă înec, atunci sîntem salvaţi.

— Înec... salvaţi! *Sir*, vorbiţi aiurea, ca în ceasul morţii!

— Las' că ştiu eu ce spun. Bagă de seamă: dacă mă înec nu ne mai paşte nici o primejdie.

Am rostit aceste cuvinte la mare repezeală, căci tustrei şefii se îndreptau spre noi. Inciu-Ciuna vorbi:

— Îl dezlegăm acum pe Old Shatterhand, dar să nu-şi închipuie că va putea fugi! Cîteva sute de oameni sînt gata să-l urmărească.

— Nici nu mă gîndesc! i-am răspuns. Chiar dac-aş putea fugi, ar fi o laşitate să-mi părăsesc tovarăşii.

Îmi desfăcură legăturile; mişcai braţele ca să le încerc mobilitatea. Apoi zisei:

— E o mare cinste pentru mine să mă întrec la înot cu vestita căpetenie a apaşilor sau, mai bine zis, să înot pe viaţă şi pe moarte. În schimb pentru dînsul nu e nici o cinste.

— Şi de ce nu?

— Fiindcă nu sînt un adversar demn de el. M-am scăldat uneori în gîrlă şi mi-am dat multă osteneală să nu cad la fund. Dar să trec înot un rîu atît de lat şi de adînc, asta întrece puterile mele.

— Iuf, iuf! Nu mă bucur deloc. Eu şi Winnetou sîntem cei mai buni înotători din tribul nostru. Ce preţ are o izbîndă asupra unui înotător aşa de prost?

— Unde mai pui că eşti înarmat, şi eu nu! Plec aşadar în întîmpinarea morţii. Tovarăşii mei s-au resemnat, la rîndul lor. Aş vrea totuşi să ştiu cum se va desfăşura lupta. Cine va intra primul în apă?

— Tu!

— Şi tu mă vei urma?

— Da.

— Şi cînd va fi să mă ataci cu tomahawkul?

— Cînd mi-o plăcea! îmi răspunse zîmbind cu dispreţ, ca maestrul care vede în faţa sa un cîrpaci.

— Atunci mă vei lovi chiar în apă?

— Da.

Mă prefăceam mereu mai neliniştit, mai îngrijorat şi deprimat; întrebai în continuare:

— Va să zică, tu ai dreptul să mă omori. Dar eu pe tine?

Făcu o mutră din care se vedea limpede răspunsul: „Sărmane vierme, ce-ţi veni?" Apoi cu voce puternică:

— Numai spaima morţii putea să te ducă la o asemenea întrebare!

— E vorba să înoţi şi să te lupţi pe viaţă şi pe moarte. Prin urmare, mă poţi ucide şi tu, căci altminteri n-ai reuşi să ajungi pînă la cedrul de colo.

— Şi moartea ta nu-mi va căşuna nici un rău!

— Nu. Dacă te ucid, nu vei ajunge la ţintă şi atunci şi tovarăşii tăi vor trebui să moară; în schimb dacă mă răpui tu pe mine, şi ajungi la cedru, atunci nimeni nu mai rămîne prizonier, toţi sînteţi oameni liberi. Haide!

Îmi întoarse spatele, iar eu îmi lepădai surtucul şi cizmele. Scosei din buzunar şi din brîu toate lucruşoarele mele şi le aşezai pe pămînt. Între timp, Sam mă căină.

— O să iasă rău, *sir*, foarte rău! Dacă v-aţi vedea în oglindă! Şi cu ce glas miorlăit aţi pus ultimele întrebări! Mi se rupe inima de dumneavoastră şi de noi!

Nu puteam să-i răspund, pentru că m-ar fi auzit cele trei căpetenii, dar eu ştiam de ce mă prefăcusem atît de plîngăreţ. Voiam să-i inspir lui Inciu-Ciuna siguranţă şi, de fapt, cum s-ar zice vulgar, să-l duc de nas.

— Încă o întrebare! îl rugai eu, înainte de a-l urma. Ne restituiţi lucrurile noastre dacă scăpăm cu viaţă?

Rîse scurt, nerăbdător, căci întrebarea i se părea de-a dreptul năstruşnică, şi răspunse:

— Da, vă dăm totul înapoi.

— Totul?

— Totul!

— Şi caii ? Şi armele ?

Atunci se răsti, scos din răbdări :

— Ţi-am spus doar, totul ! Sau n-ai urechi de auzit ? Broasca vrea să se întreacă la zbor cu vulturul şi-l întreabă ce va obţine după victorie ! Dacă înoţi la fel de prost precum întrebi, atunci îmi pare rău că nu ţi-am oferit o babă să te măsori cu ea !

Înaintarăm spre mal, trecînd prin semicercul care se deschise în faţa noastră. O văzui de aproape pe Nşo-ci şi deslușii în ochii ei un salut de adio. Indienii ne urmară şi se aşezară pe jos, comod, ca să asiste în tihnă la un spectacol atît de interesant.

Se înţelege că mă aflam în cel mai mare pericol. Oricum aş fi înotat, de-a dreptul sau în zigzag, scăpare nu aveam ; tomahawkul, mînuit de căpetenia apaşilor, nu putea greşi. Nu exista decît o singură soluţie : să mă scufund. Şi în meşteşugul ăsta, din fericire, nu eram deloc ageamiu cum bănuia Inciu-Ciuna.

Dar nu ajungea să mă scufund şi atît. Trebuia, din timp în timp, să scot capul pentru a trage aer ; şi atunci m-aş fi oferit ca ţintă tomahakului. Am decis să mă apăr la suprafaţă sub ochii indienilor. Dar cum s-o fac ? Cercetai cu privirea lungul malului şi descoperii, cu multă satisfacţie, că natura îmi stă în ajutor.

Ne găseam, cum am mai spus, pe acea panglică de nisip, dar nu chiar la mijlocul ei. La capăt, fîşia se ridica în pantă către pădure, de care mă despărţea vreo sută de paşi. Mai încolo, în sus, rîul făcea o cotitură, ascunzîndu-se privirii mele. Dincoace, în jos, capătul fîşiei de nisip se afla cam la patru sute de paşi depărtare.

Dacă săream în apă şi nu mai apăream la suprafaţă, s-ar fi crezut că m-am înecat şi am fost dus la vale ; atunci apaşii mi-ar fi căutat corpul în josul rîului ; salvarea era deci în direcţia opusă, în susul apei. Zării mai întîi un loc unde apa rosese malul pe dedesubt ; mi s-a părut foarte potrivit pentru un scurt popas. Puţin mai încolo era o grămadă de buşteni, trunchiuri de copaci răsturnaţi, care îmi ofereau şi ele adăpost. Deocamdată însă, era bine s-o fac pe speriatul.

Inciu-Ciuna se dezbrăcă pînă la brîu şi rămase numai în nişte pantaloni uşori, specifici indienilor ; îşi vîrî tomahawkul în cingătoare, după ce şi-o golise de toate celelalte obiecte, şi apoi rosti :

— Să începem ! Haide, sări !

— N-aş putea să încerc mai întîi cît de adîncă e apa ? întrebai sfios.

Un zîmbet ca de silă i se ivi pe faţă ; ceru să mi se aducă o suliţă, pe care o vîrî în apă. Nu atingea fundul. Era tocmai pe placul meu, dar mă arătai şi mai speriat ; mă lăsai pe vine şi îmi răcorii fruntea cu apă, ca unul ce se teme să nu-l lovească damblaua dac-ar intra înfierbîntat în apa rece. În spatele meu se stîrni un murmur unanim de ironie şi dispreţ semn sigur că mi-am atins scopul. Iar Sam mă imploră :

— Pentru Dumnezeu, *sir*, mai bine vă întoarceţi ! Nu mai suport priveliştea asta ! Prefer să ne jupoaie de vii, decît să asist la un spectacol lamentabil !

Fără să vreau îmi veni în minte Nşo-ci ; mă gîndeam ce părere şi-o fi făcînd despre mine. Întorsei capul. Chipul lui Tangua era numai batjocură ; Winnetou stătea cam încruntat, cu buza de sus răsfrîntă, de i se vedeau dinţii ; părea furios că îmi dăruise cîndva simpatie. Iar sora lui ţinea ochii plecaţi ; nici nu se mai uita la mine.

— Eu sînt gata ! rosti cu glas poruncitor Inciu-Ciuna. Ce te mai codeşti ? Intră în apă !

— Oare trebuie numaidecît ? întrebai eu. Nu s-ar putea şi altfel ?

Atunci izbucni un hohot de rîs peste care se înălţă glasul lui Tangua.

— Daţi-i drumul broscoiului ! Lăsaţi-l în viaţă ! Nici un războinic n-ar trebui să se atingă de un laş ca ăsta !

Iar Inciu-Ciuna mă repezi, mîrîind ca un tigru întărîtat.

— Sări în apă, că de nu, îţi reped pe loc tomahawkul în ceafă !

Mă arătai extrem de speriat şi, aşezîndu-mă pe mal, mă prefăcui că lunec aproape fără voie în apă, mai întîi cu picioarele, apoi cu coapsele.

— Ci bagă-te odată ! mă somă iarăşi Inciu-Ciuna, lovindu-mă cu piciorul în spate.

Asta şi aşteptam. Îmi înălţai braţele a neputinţă, strigai de spaimă şi căzui bîldîbîc în apă. Dar în clipa aceea orice prefăcătorie încetă. Dădui de fund şi, aplecîndu-mi capul, începui să înot, bineînţeles dedesubt, luînd-o în susul rîului, cît mai aproape de mal. Aproape concomitent auzii un zgomot îndărătul meu ; Inciu-Ciuna sărise şi el în apă. Mi s-a povestit mai tîrziu că avusese de gînd să-mi lase mai întîi un avans, apoi să mă urmărească în direcţia malului opus şi să-mi înfigă securea. Dar de laş ce eram, a renunţat la prima sa intenţie, şi a sărit în apă imediat după mine, ca să mă lichideze îndată ce-aş apărea la suprafaţă. N-avea rost să-şi piardă timpul cu un asemenea om de nimic.

Ajuns în scobitura aceea din mal, ca sub o streaşină, îmi ridicai la aer capul pînă în dreptul gurii. Nu mă putea zări nimeni, afară de Inciu-Ciuna care se afla în apropiere. Observai bucuros că dînsul privea în altă direcţie. Îmi umplui plămînii cu aer şi mă dădui iarăşi la fund, înotînd mai departe. Am ajuns apoi în dreptul grămezii de lemnărie şi, la adăpostul ei, am ieşit la suprafaţă, pentru a inhala o nouă porţie de aer. Eram atît de bine ascuns, încît mă încumetai să-mi prelungesc popasul. Îl privii pe Inciu-Ciuna cum pluteşte pe apă ca rechinul gata să se năpustească asupra prăzii. Îmi mai rămînea ultima, dar şi cea mai lungă etapă pînă la liziera pădurii, unde tufărişul se lăbărţase peste mal, deasupra apei. Ajunsei şi acolo cu bine. Ocrotit de vegetaţie, sării pe uscat.

Trebuia, fireşte, să ajung la cotitura rîului pomenită mai sus şi apoi să-mi continui drumul înot. O luai deci la goană de-a lungul malului, în direcţia respectivă. Dar înainte de a porni, mă uitai odată prin tufiş, la mulţimea de oameni pe care-i păcălisem. Strigau şi gesticulau, în timp ce Inciu-Ciuna, tot aşteptînd să răsar din apă, înota fără noimă în toate sensurile, deşi era evident că n-aş fi putut rămîne atîta timp la fund fără să mă înec. Îşi amintea oare Sam Hawkens, în acele clipe, vorba mea : dacă mă înec, sîntem salvaţi ?

Fugii prin pădure cu toată viteza de care eram capabil, pînă lăsai în urmă cotul rîului ; apoi intrai iarăşi în apă şi ajunsei nespus de bucuros la punctul dorit. Fireşte că izbînda se datora vicleşugului meu, faptului că apaşii ajunseră să mă creadă un prost înotător, un ins care se teme grozav de apă. Era, de altfel, un vicleşug destul de grosolan, dar care a prins ; indienii s-au lăsat păcăliţi, deşi — din cît mă cunoscuseră pînă atunci — n-ar fi avut motive să mă creadă laş.

Acum coborîi pînă la capătul pădurii. Adăpostit iarăşi după tufăriş, observai spre marea mea satis-

facţie, că numeroşi indieni săriseră în apă şi, cu suliţele, sondau adîncimea ca să descopere leşul lui Old Shatterhand. Puteam, aşadar, să mă deplasez în toată liniştea pînă la cedru şi să cîştig astfel întrecerea. Dar n-am făcut-o, căci nu mă mulţumea să cîştig partida numai datorită şiretlicului; voiam să-i dau o lecţie lui Inciu-Ciuna şi să-l oblig la recunoştinţă.

Căpetenia apaşilor înota într-una, ba în sus, ba în jos, căutîndu-mă; dar nici prin gînd nu-i trecea să-şi îndrepte ochii spre celălalt mal. Coborîi din nou în apă şi mă lăsai pe spate; îmi ţineam la suprafaţă numai nasul şi gura. Vîsleam rar şi încet cu braţele, înaintînd lin, pentru ca nimeni să nu mă observe. Dar ajuns cam în dreptul mulţimii, mă dădui iarăşi la fund şi ţîşnii deodată la vedere, călcînd apa şi strigînd din răsputeri:

— Sam Hawkens, Sam Hawkens, am cîştigat... cîştigat!

Mă ţineam drept în picioare ca şi cînd aş fi mers pe uscat. Indienii mă auziră şi-şi holbară ochii. Vai, ce strigăt se dezlănţui! Părea că mii de diavoli s-ar porni să zbiere pe întrecute. Cine a auzit vreodată o asemenea izbucnire n-o mai uită cît trăieşte. Cum mă zări, Inciu-Ciuna porni înot spre mine, lopătînd avan cu braţele sale puternice. Nu trebuia să întind prea mult gluma; mă apropiai din nou de celălalt mal, mă căţărai pe uscat şi rămăsei în aşteptare.

— Daţi-i drumul *sir*, mai departe! Haide, la cedru! mă îndemnă Sam strigînd.

Da, nimeni nu mă mai putea împiedica să ajung la cedru; nici chiar Inciu-Ciuna nu era în stare să mă oprească; dar voiam să-i dau lecţia de care am

pomenit; de aceea nu mă depărtai înainte ca el să fi ajuns la vreo patruzeci de paşi de mine. Abia atunci dădui fuga în direcţia cedrului. Dacă mai eram în apă, m-ar fi învăţat minte tomahawkul lui Inciu-Ciuna; dar acum eram convins că şeful apaşilor nu se poate servi de arma aceasta decît cu condiţia să se urce pe mal.

Arborele se înălţa la trei sute de paşi depărtare de rîu. Cam la jumătatea drumului, pe care l-am străbătut în salturi repezi, mă oprii din nou şi privii îndărăt. Inciu-Ciuna ieşea tocmai din apă; căzuse, astfel, în cursa pe care i-am întins-o. Să mă ajungă din urmă nu mai putea, decît cel mult cu tomahawkul. Îl trase afară din cingătoare şi alergă spre mine. Dar nici nu mă mişcai din loc. Abia cînd se apropie primejdios de mult, îi întorsei spatele, ca şi cînd aş vrea s-o iau la fugă. Ce mi-am zis? Cîtă vreme stau pe loc şi-i urmăresc orice mişcare, nu va repezi securea după mine, pentru că aş putea să mă feresc la iuţeală. În schimb, dacă-i întorc spatele, prefăcîndu-mă că fug, situaţia se schimbă. Or, eu am tot interesul ca tomahawkul să nu rămînă în mîinile sale! Îmi jucai deci rolul şi numai după vreo douăzeci de salturi mă oprii brusc să văd ce face.

Exact! Ca să poată ţinti cu precizie, Inciu-Ciuna tocmai îşi rotea tomahawkul deasupra capului. În clipa următoare, îl şi aruncă. O săritură în lături — şi securea zbură pe lîngă mine, înfingîndu-se adînc în nisip.

Planul meu se realizase. Alergai într-acolo, ridicai securea şi, în loc să mă grăbesc la cedrul salvator ieşii calm în întîmpinarea apaşului. Dădu un strigăt de furie şi se repezi înnebunit spre mine. Înălţai atunci tomahawkul, ameninţîndu-l.

— Oprește-te, Inciu-Ciuma ! Te-ai înșelat din nou în privința lui Old Shatterhand ! Vrei să-ți retez capul cu propria-ți secure ?

Stătu și-mi strigă :

— Cîine, cum de mi-ai scăpat din apă ? Spiritul cel rău ți-a venit și acum în ajutor !

— Să nu crezi în cuvintele tale ! Dacă se poate vorbi aici de vreun spirit, atunci numai bunul Manitu m-a ocrotit.

Ochii lui mă fixau, ascunzînd parcă o hotărîre tainică. De aceea l-am prevenit.

— Pîndești clipa ca să mă ataci prin surprindere ; ți se citește în ochi. Dar să nu încerci, pentru că te-ar paște moartea ! Eu nu-ți doresc nici un rău ! Și tu, și Winnetou îmi sînteți într-adevăr dragi ; dar dacă mă ataci, trebuie să mă apăr. Știi doar că sînt mai puternic decît tine, chiar și neînarmat ; or acuma, privește, am și tomahawkul ! Fii deci cuminte și...

Nu putui continua. Furia îi răpise judecata... Se aruncă asupra mea cu mîinile întinse ca niște gheare uriașe, rășchirate. Crezu că m-a prins, dar mă eschivai, ghemuindu-mă ; și propria-i greutate, menită să mă strivească, îl trînti de pămînt. Într-o clipă sării pe el, îi imobilizai cu genunchii ambele brațe, îl apucai de mîna stîngă de gît și, jucînd în dreapta tomahawkul, vorbii hotărît.

— Inciu-Ciuna, te rogi de mine ca să te cruț ?

— Nu !

— Atunci îți retez capul !

— Ucide-mă, cîine ! gîfîi el, sforțîndu-se inutil să scape de sub apăsarea mea.

— Nu, tu ești tatăl lui Winnetou și vreau să-ți trăiești veacul, dar trebuie să te pun la respect. Mă silești s-o fac.

Îl lovii în cap cu latul securii ; un geamăt, apoi mădularele lui tresăriră convulsiv și se întinseră ca țepene. Dincolo, indienii avuseseră impresia că l-aș fi ucis pe Inciu-Ciuna. Se înălță un huiet și mai grozav ca adineauri. Cu cingătoarea mea îi legai strîns brațele de trup. Îl cărai în spinare pînă la cedrul cu pricina și-l culcai acolo. Trebuia să fac și drumul acesta inutil ; potrivit înțelegerii noastre, eram obligat să ajung la cedru. Îl lăsai pe Inciu-Ciuna lîngă copac și alergai îndărăt, căci observasem că mulți indieni, în frunte cu Winnetou, înotau încoace. În cazul că avea de gînd să-și calce cuvîntul dat, situația putea deveni primejdioasă pentru mine și pentru tovarășii mei. De aceea, ajuns la rîu, le strigai :

— Înapoi ! Căpetenia voastră trăiește ; nu i-am făcut nimic ! Dar dacă vă apropiați, îl ucid. Să vină numai Winnetou. Vreau să vorbesc cu el.

Apașii nu ținură seama de avertismentul meu. Însă Winnetou se înălță deasupra apei, pentru a fi văzut de toți, și rosti cu glas tare cîteva cuvinte pe care nu le-am înțeles. Lui îi dădură ascultare și făcură cale întoarsă. Winnetou se apropie singur de mine. L-am așteptat la mal și, pe cînd ieșea din apă, i-am spus :

— Ai făcut bine că le-ai poruncit să se întoarcă, altminteri îl puneau pe tatăl tău în mare primejdie.

— L-ai omorît cu tomahawkul ?

— Nu. Doar l-am amețit un pic, fiindcă n-a vrut să se predea.

— Ai fi putut să-l ucizi. Era doar în mîinile tale!

— Eu nu ucid cu plăcere nici pe vrăjmașii mei, dar încă pe tatăl lui Winnetou, al lui Winnetou care mi-e drag ! Uite aici arma lui. Hotărăște tu dacă am învins și dacă cuvîntul dat mie și tovarășilor mei va fi respectat.

Apucă tomahawkul din mîna mea şi mă privi îndelung, ca dus pe gînduri. Ochii i se înduioşară parcă, expresia lor creştea pînă la admiraţie. Nu se mai putu reţine şi exclamă :

— Ce fel de om mai e şi Olt Shatterhand acesta! Cine să-l înţeleagă ?

— Chiar tu însuţi vei începe să mă înţelegi.

— Îmi predai arma fără să ştii dacă ne vom respecta sau nu cuvîntul ! Ai fi putut s-o păstrezi pentru apărare. Ştii că în felul acesta te dai pe mîinile mele ?

— *Pshaw !* Nu mi-e teamă. Pentru orice eventualitate, am braţele şi pumnii. Dar Winnetou nu e un viclean, ci un războinic nobil, care nu-şi calcă niciodată cuvîntul.

Atunci Winnetou îmi întinse mîna şi mă privi cu ochii sclipind.

— Ai dreptate ! Eşti liber, împreună cu celelalte feţe palide, afară de omul pe care îl cheamă Rattler. Văd că-mi acorzi încredere, de aceea trebuie să mă încred şi eu în tine !

— Ai să te convingi, şi vei avea încredere în mine cum am şi eu în tine ; mai aşteaptă niţel. Acum haide la tatăl tău.

— Da, să mergem ! Trebuie să-l îngrijesc ; unde loveşte Old Shatterhand, acolo e primejdie de moarte, chiar dacă n-a fost în intenţia lui să ucidă.

Ne apropiarăm de cedru şi îi dezlegarăm braţele lui Inciu-Ciuna. Winnetou îi cercetă starea şi stabili :

— Trăieşte, dar o să-şi revină tîrziu şi îl va durea multă vreme capul. Nu mai am timp să stau aici ; îi trimit îndată cîţiva oameni. Fratele meu Old Shatterhand să mă urmeze.

Era pentru întîia oară că mă numea „frate". De cîte ori, mai pe urmă, n-am auzit din gura lui cuvîntul acesta şi cît de serios îl gîndea şi-l rostea întotdeauna, cît de cinstit şi adevărat !

Ne întoarserăm la rîu şi-l traversarăm înot. Indienii ne aşteptau pe mal, urmărindu-ne cu atenţie încordată. Acum abia, văzînd cum înotăm prieteneşte, umăr lîngă umăr, îşi dădeau seama nu numai că sîntem împăcaţi, dar şi ce mult se înşelaseră în privinţa mea cînd mă făcuseră obiectul zeflemelei şi batjocurii lor.

Ieşind la mal, Winnetou îmi luă mîna şi vorbi cu glas tare :

— Old Shatterhand a biruit ! El ca şi cei trei tovarăşi ai lui sînt liberi !

— Iuf, iuf, iuf ! exclamară apaşii.

Numai Tangua stătea deoparte şi se uita la noi cu ochii bîntuiţi de umbre. Cu el mai aveam o răfuială, nu atît pentru a-i plăti minciuna şi încercarea de a ne da morţii, cît pentru soarta albilor cu care s-ar mai fi putut întîlni în viitor.

Winnetou trecu pe lîngă el, cu mine alături, fără a-i arunca o singură privire. Mă conduse la stîlpii de care erau legaţi camarazii mei.

— Aleluia ! strigă Sam. Am scăpat ! Nu mai murim, măi omule, prietene, tinere, *greenhorn* ce sînteţi ! Cum de-aţi făcut toate astea ?

Winnetou îmi dădu cuţitul şi-mi spuse :

— Taie-le legăturile. Meriţi s-o faci cu mîna ta!

Le-am tăiat. Cum se văzură liberi, se aruncară la pieptul meu şi mă strînseră în trei perechi de braţe, gata-gata să-mi strivească oasele. Sam îmi sărută chiar mîna şi, în timp ce lacrimile i se rostogoleau din ochişori în stufărişul bărbii declară solemn :

— *Sir*, dacă am să vă uit vreodată, atunci să mă înghită cu păr cu tot și cu piele primul urs ce-mi va ieși în cale! Cum dracu ați reușit? Ați dispărut deodată, nu știu cum. Vă temeați de apă ca de foc și ne așteptam să cădeți la fund ca un pietroi.

— Nu ți-am spus eu că, dacă mă înec, sîntem salvați?

— A spus asta Old Shatterhand? se miră Winnetou. Așadar, totul n-a fost decît un șiretlic?

— Da, încuviințai eu.

— Va să zică fratele meu își pregătise planul. După cîte înțeleg, a înotat pe sub apă în sus și a ieșit în cealaltă parte. Fratele meu nu e numai puternic ca ursul, dar și viclean ca vulpea de prerie; dușmanii ar trebui să se ferească de el!

— Oare nu mi-a fost și Winnetou dușman?

— Ba da, însă acum s-au schimbat lucrurile.

— Așadar, mă crezi pe mine, nu pe mincinosul de Tangua?

Se uită lung, stăruitor la mine, ca și adineauri cînd ne aflam pe malul celălalt, îmi întinse mîna și-mi vorbi:

— Ochii tăi sînt calzi și pe chipul tău nu citesc fățărnicia. De aceea te cred.

Între timp mă îmbrăcasem. Scosei din buzunar cutia de sardele.

— De astă dată, fratele meu Winnetou judecă bine; am să i-o dovedesc. Poate va recunoaște lucrul ce vreau să-i arăt.

Desfăcui cutia și-i arătai șuvița de păr. Dădu s-o apuce, dar nu o atinse, ci, deosebit de surprins, se trase un pas înapoi și exclamă:

— E o șuviță din părul meu! Cine ți-a dat-o?

— Inciu-Ciuna spunea că, pe cînd erați legați de arborii aceia, Spiritul cel bun v-a trimis un salvator

nevăzut. Da, era nevăzut, căci trebuia să se ferească de ochii kiowașilor; acum nu mai are nevoie să se ascundă de ei. Acum mă vei crede și tu că nu ți-am fost dușman, ci prieten!

— Tu... chiar tu ne-ai dezlegat! Prin urmare ție îți datorăm libertatea și viața! izbucni Winnetou uluit de-a binelea, el, care nu știa ce înseamnă a fi surprins sau uimit.

Mă luă de mînă și mă conduse la Nșo-ci, care stătea nemișcată la locul ei și nu ne pierdea o clipă din ochi. Winnetou mă împinse ușurel pînă în fața ei și vorbi cu emoție în glas.

— Nșo-ci, iată-l pe viteazul care ne-a eliberat în taină, pe mine și pe tatăl tău, din mîinile kiowașilor! Sora mea să-i mulțumească!

Acestea zise, mă îmbrățișă și mă sărută pe amîndoi obrajii. Nșo-ci îmi întinse mîna și nu rosti decît un singur cuvînt:

— Iartă!

În loc să-mi mulțumească, îmi cerea iertare! Pentru ce? Am înțeles; ea mă nedreptățise în sinea ei. Ea, care mă îngrijise, ar fi trebuit să mă cunoască mai bine decît ceilalți, și totuși, pe cînd jucam rolul fricosului, mă crezuse într-adevăr un papă-lapte. Mă ținuse drept un nevrednic și neputincios. Acum, pentru a-și repara greșeala, i se părea mai potrivit să-mi ceară iertare decît să-mi mulțumească la îndemnul lui Winnetou. I-am strîns mîna și i-am răspuns:

— Nșo-ci să-și amintească de cele ce i-am spus. Acum vorbele mele s-au împlinit. Vrei, sora mea, să-mi dărui încrederea de acum înainte?

— Îl cred din tot sufletul pe fratele meu alb!

Tangua se afla în preajmă. I se citea pe față mînia. Mă apropiai de el și, privindu-l țintă în ochi, întrebai :

— Este oare, Tangua, căpetenia kiowașilor, un mincinos ordinar, sau îi place adevărul ?

— Vrei să mă jignești ? se răsti el.

— Nu. Vreau să știu doar cu cine am de-a face. Răspunde ?

— Old Shatterhand să afle că-mi place adevărul.

— Vedem noi ! Zici că obișnuiești să te ții de cuvînt ?

— Da.

— Așa și trebuie. Cine spune una și face alta e un ticălos. Îți amintești ce mi-ai spus ?

— Cînd ?

— Cînd eram legat.

— Am spus de toate.

— Într-adevăr. Dar bănuiești, desigur, la care din vorbele tale mă refer.

— Nu.

— Atunci îți amintesc eu. Spuneai că vrei să te răfuiești cu mine.

— Am spus eu asta ? întrebă el, ridicînd sprîncenele a mirare.

— Da. Și ai declarat că tare ți-e poftă să te încaieri cu mine, fiindcă știi dinainte că mă faci praf.

Se vede că tonul meu îl punea pe gînduri, căci îmi răspunse șovăind :

— Nu-mi amintesc să fi rostit asemenea lucruri. Old Shatterhand trebuie să fi înțeles greșit.

— Winnetou era de față și poată să întărească.

— E adevărat, întări bucuros Winnetou. Tangua voia să ajungă la o răfuială cu Old Shatterhand și

s-a lăudat că e gata să se bată cu el și să-l zdrobească.

— Recunoști că ai pronunțat asemenea vorbe ? Le menții ?

— Îmi ceri tu asta ?

— Da. M-ai făcut broscoi și laș ; m-ai ponegrit și ți-ai dat osteneala să ne duci la pieire. Cine cutează să se poarte astfel, acela trebuie să aibă și curajul de a se lupta cu mine.

— *Pshaw!* Nu mă înfrunt decît cu oameni de rangul meu.

— Sînt și eu o căpetenie !

— Dovedește !

— Bine ! Dacă refuzi să-mi dai socoteală, ți-o dovedesc spînzurîndu-te de primul copac.

Să ameninți pe un indian cu spînzurătoarea e una din injuriile cele mai grele. Își smulse imediat cuțitul de la brîu și strigă :

— Cîine, vrei să te tai ?

— Da. Însă nu așa, tam-nesam, cum ți-ar place ție, ci în luptă dreaptă, bărbat contra bărbat, cuțit contra cuțit.

— Nici prin gînd nu-mi trece. N-am nimic de-a face cu Old Shatterhand !

— Dar adineauri, cînd eram legat cobză și nu puteam să mă apăr, aveai de-a face, lașule !

Dădu să se repeadă la mine, dar Winnetou sări între noi și vorbi :

— Fratele meu Old Shatterhand are dreptate. Tangua l-a batjocorit și trebuie să-i dea socoteală. Dacă nu vrea, înseamnă că e un nemernic și merită să fie alungat din tribul său. Treaba aceasta se cuvine să fie rezolvată pe loc, să nu spună nimeni

că războinicii apaşilor au ţinut în ospeţie nişte laşi. Ce are de gînd căpetenia kiowaşilor ?

Pînă a răspunde, Tangua îşi roti privirea în jur. Apaşii erau aproape de patru ori mai mulţi decît kiowaşii ; în plus, aceştia din urmă se aflau pe teritoriul gazdelor ; să încerce a stîrni o nouă bătălie era cu neputinţă acum, cînd convenise să plătească răscumpărarea şi cînd, de fapt, mai era pe jumătate prizonier.

— Să mă mai gîndesc, zise kiowaşul, ocolind răspunsul.

— Un războinic netemător nu mai stă pe gînduri într-un astfel de caz. Ori primeşti lupta, ori eşti o cîrpă.

Atunci Tangua se încruntă din nou.

— Tangua cîrpă ? Cine îndrăzneşte să mi-o spună? Acuşi îţi vîr cuţitul în burtă !

— Eu, eu o spun ! răsună glasul lui Winnetou, calm şi cu mîndrie. Eu o spun, fiindcă nu respecţi cuvîntul pe care l-ai dat lui Old Shatterhand.

— Îl respect !

— Adică eşti gata de luptă ?

— Da !

— Imediat ?

— Fără nici o amînare ! Abia aştept să-i văd culoarea sîngelui !

— Perfect ! Atunci să se hotărască arma cu care veţi lupta.

— Şi cine hotărăşte ?

— Old Shatterhand !

— De ce ?

— Fiindcă l-ai jignit.

— Ba eu hotărăsc.

— Tu ?

— Eu, eu ! Am fost şi eu jignit ! Şi, pe deasupra, sînt o căpetenie, nu un alb oarecare ca dînsul. Am rang mai mare.

— Old Shatterhand e cu mult mai mare decît o căpetenie a pieilor-roşii.

— Asta spune şi el, dar cum o dovedeşte ? Fără dovezi, degeaba !

Am intervenit pentru a pune capăt disputei.

— Să aleagă Tangua ; mi-e totuna cu ce armă îl voi zdrobi.

— N-ai să mă zdrobeşti ! tună el mînios. Crezi că am să aleg lupta cu pumnul în care te pricepi să-i dobori pe toţi, sau am să aleg cuţitul cu care l-ai înjunghiat pe Cuţit-Fulger, sau cumva tomahawkul cu care l-ai răpus pe însuşi Inciu-Ciuna ?

— Dar ce atunci ?

— Puşca. Vom trage unul asupra celuilalt. Glonţul meu îţi va pătrunde în inimă.

— Bine. Sînt de acord. Dar cred că fratele meu Winnetou a înţeles cele mărturisite acum de Tangua ?

— Ce ?

— Că am luptat cu Cuţit-Fulger şi l-am înjunghiat. Am făcut-o pentru a-i salva de la cazne pe apaşii prizonieri. Numai că Tangua a tăgăduit pînă acum adevărul. Se vede că n-am greşit făcîndu-l mincinos.

— Mincinos ? Eu ? urlă kiowaşul. Asta mi-o plăteşti cu viaţa ? Puştile încoace ! Repede ! Începem imediat lupta. Vreau să-i astup botul acestei potăi care latră !

Prinse puşca în mînă. Winnetou trimise un apaş în pueblo să-mi aducă şi mie arma şi muniţiile. Fuseseră păstrate în bună regulă, căci Winnetou — deşi mă credea duşman — se îngrijise cu atenţie de toate lucrurile mele. Acum mi se adresă :

— Fratele meu alb să-mi spună de la ce depărtare și cîte focuri veți trage.

— Mi-e indiferent, am răspuns. Cine a ales arma să hotărască și restul!

— Da, eu hotărăsc, se grăbi Tangua. Tragem de la două sute de pași cîte focuri vor fi necesare pînă ce unul din noi va cădea fără să se mai ridice.

— Bine! consimți Winnetou. Voi băga de seamă eu. Trage unul, apoi celălalt. Așadar, pe rînd. Eu veghez cu pușca în mînă; dacă vreunul trage înainte de a-i veni rîndul, îl ucid cu un glonț în cap. Cine face începutul?

— Eu, firește! strigă kiowașul.

Winnetou era de altă părere.

— Tangua vrea să aibă toate avantajele de partea sa. Să tragă Old Shatterhand primul.

— Nu! am răspuns. Facă-se voia lui. Trage el un foc, pe urmă eu și basta.

— Ba nu, se împotrivi Tangua. Tragem într-una pînă cade unul din doi.

— Bineînțeles; numai că tu ai să cazi din primul meu glonț.

— Lăudărosule!

— *Pshaw!* De fapt, ar trebui să te ucid, dar n-am nici o plăcere. Pedeapsa cea mai ușoară va fi să te schilodesc. Îți voi sfărîma genunchiul drept. Ține minte!

— Ați auzit? hohoti el. O față palidă, căreia și prietenii îi spun *greenhorn,* se fălește că, de la două sute de pași are să mă împuște în genunchi! Rîdeți, oameni buni! Rîdeți, că aveți de ce!

Își roti ochii peste mulțime, provocator — însă nimeni nu rîse. Atunci adăugă:

— Vă temeți de el! Dar veți vedea cum îl fac de batjocura lumii. Haide, să numărăm două sute de pași!

Între timp mi se aduse doborîtorul meu de urși. Îmi cercetai arma: era în cea mai bună stare. Amîndouă țevile erau încărcate. Pentru a fi mai sigur, slobozii ambele focuri și încărcai iarăși arma, cu atenția cuvenită unei asemenea împrejurări. Sam se apropie de mine, plîngîndu-se:

— *Sir,* am o sută de probleme să le discut cu dumneavoastră, și nu găsesc prilejul! Acum doar una: vreți într-adevăr să ochiți la genunchi?

— Da.

— Numai atît?

— Îi ajunge.

— Nu, hotărît nu! O asemenea scîrbă trebuie stîrpită, dacă nu mă-nșel. Gîndiți-vă numai cîtă vină are și cîte s-au petrecut din cauza tentativei sale de a fura caii apașilor!

— Aceeași vină o poartă și albii care l-au îndemnat la furt.

— Să nu-i fi ascultat! De-aș fi în locul dumneavoastră, i-aș găuri scăfîrlia. Fără îndoială că el va ținti în cap!

— Sau în piept; sînt convins că așa va face.

— Dar nu va nimeri. Pușcoacele ăstora nu fac două parale.

Distanța fusese măsurată și ne deplasarăm fiecare spre locurile noastre. Eram calm, ca întotdeauna; în schimb, Tangua nu înceta să-mi arunce sumedenie de ocări, imposibil de redat. Atunci Winnetou, care se postase pe margine, la jumătatea distanței dintre noi, îl preveni:

— Căpetenia kiowașilor să tacă și să fie atent! Număr pînă la trei, apoi se trage! Dar cine o ia înainte numai cu o clipită, pe acela îl fulger cu un glonț în cap!

Lesne de închipuit că toată asistenţa era cuprinsă de o încordare fără margini. Se aşezaseră în două şiruri pe dreapta şi pe stînga, despărţiţi de o pîrtie largă, la capetele căreia ne aflam noi. Se lăsase o tăcere adîncă.

— Începe căpetenia kiowaşilor! rosti Winnetou şi numără: Unu... doi... trei!

Stăteam liniştit oferind adversarului pieptul. De la primele cuvinte ale lui Winnetou, şeful kiowaşilor îşi duse arma la ochi şi ţinti cu atenţie — apoi trase. Glonţul trecu şuierînd pe lîngă mine. Nu se auzi nicăieri nici o şoaptă, nici un comentariu.

— Acum va trage Old Shatterhand, mi se adresă Winnetou. Unu... doi...

— Opreşte! l-am întrerupt. Eu am stat în faţa lui Tangua drept şi cinstit, fără a mă clinti din loc; dar el uite cum stă pe jumătate întors; nu-mi arată faţa, ci coasta.

— Ce, n-am voie?! răspunse Tangua. Cine mă poate opri? Nu s-a hotărît cum să stăm.

— E drept, am răspuns. Tangua poate sta cum îi place. El îmi întoarce coasta ca să am o ţintă mai mică şi crede că astfel îmi va fi mai greu să-l ochesc: dar se înşală amarnic, o să-l nimeresc cu siguranţă. Aş fi putut să trag imediat, fără nici o vorbă, dar vreau să fiu cinstit. Am să-l lovesc în genunchiul drept, cu condiţia ca să se întoarcă cu faţa la mine: altminteri, dacă rămîne aşa, îi voi zdrobi amîndoi genunchii. Iată deci diferenţa! Să stea cum pofteşte, dar să nu zică pe urmă că nu l-am prevenit!

— Nu mai trage cu vorba, trage cu puşca! mă luă el peste picior, neglijîndu-mi avertismentul şi rămînînd în aceeaşi poziţie.

— Trage, Old Statterhand! repetă Winnetou. Unu.. doi... trei!

Arma trosni. Tangua scoase un strigăt avan, scăpă din mînă puşca, îşi desfăcu braţele, se bălăbăni o vreme — şi căzu.

— Iuf, iuf, iuf! răsună pretutindeni, şi mulţimea se îngrămădi să vadă unde l-am nimerit.

Mă apropiai şi eu; toată lumea îmi făcea loc, dîndu-se cu respect la o parte.

— Genunchii, amîndoi genunchii! auzeam de peste tot.

L-am găsit pe Tangua tăvălindu-se pe jos de durere. Winnetou se aplecase asupra lui şi-i cercetă rana. Îmi zise:

— Glonţul a pătruns exact cum a prevăzut fratele meu: amîndoi genunchii sînt zdrobiţi. Tangua nu va mai umbla călare ca să-şi arunce ochii după caii altor triburi.

Cînd rănitul mă zări, dădu să-mi arunce un puhoi de înjurături. Dar mă răstii la el atît de energic, încît tăcu pentru cîteva clipe.

— Ţi-am spus dinainte ce se va întîmpla şi n-ai vrut să-mi asculţi sfatul. Eşti singur de vină!

Se îndîrjea să nu geamă; ca indian, nu-i era îngăduit să se vaite, oricît de mare ar fi fost suferinţa; îşi muşca buzele şi se uita sălbatic în pămînt. Apoi spuse, scrîşnind din dinţi:

— Sînt rănit. Nu mă pot întoarce acasă. Trebuie să rămîn aici printre apaşi.

Dar Winnetou clătină din cap şi răspunse ferm:

— Ba trebuie să te întorci acasă; n-avem loc aici pentru hoţii de cai şi pentru ucigaşii oamenilor noştri. Noi nu ne-am răzbunat prin vărsare de sînge; ne-am mulţumit cu dobitoace şi cu diferite lucruri. Mai mult nu ne poţi cere. Nici un kiowaş nu mai are ce căuta la noi în pueblo.

— Dar nu pot călări!

— Old Shatterhand era şi mai greu rănit; nici el nu putea călări. Totuşi a trebuit să vină cu noi. Învaţă de la el, şi-ţi va folosi! Kiowaşii voiau să plece încă astăzi din ţinutul nostru. Să plece aşadar! Cine va întîrzia pînă mîine lîngă păşunile noastre va avea soarta pe care i-aţi dorit-o voi lui Old Shatterhand! Am zis! *Howgh!*

Mă luă de mînă şi mă duse cu el. Cînd ieşeam din îmbulzeală, Inciu-Ciuna tocmai venea înot, împreună cu cei doi oameni care îi fuseseră trimişi de Winnetou. Acesta se grăbi să-l întîmpine, iar eu plecai în căutarea lui Sam Hawkens, Dick Stone şi Will Parker.

— În sfîrşit! În sfîrşit vă putem vedea şi noi în mijlocul nostru! se bucură Sam. Dar înainte de toate, ia spuneţi: ce-a fost cu părul acela pe care i l-aţi arătat lui Winnetou?

— I-l tăiasem eu.

— Cînd?

— Pe cînd îi dezlegam, pe el şi pe Inciu-Ciuna.

— Adică... dracu să mă ia! Dumneavoastră... un *greenhorn*... i-aţi... i-aţi eliberat?

— Eu.

— Fără să ne suflaţi o vorbuliţă?!

— Nu era nevoie.

— Dar cum, păcatele mele, aţi reuşit?

— Aşa, după metoda mea de *greenhorn*.

— Nu-mi vorbiţi în dodii, *sir*! Doar asta era o treabă grozav de anevoioasă!

— Într-adevăr, pînă şi dumneata te îndoiai că ai putea s-o scoţi la capăt.

— Şi aţi lucrat de unul singur! Zău că nu pricep: ori nu am cap, ori mi-a îngheţat mintea!

— Prima ipoteză, Sam, prima e cea justă!

— Lăsaţi glumele! Auzi ce pramatie! Îi eliberează pe şefii apaşi, duce cu el o şuviţă fermecată şi nu scapă o vorbă! Te uiţi la mutra asta cumsecade şi nu te poţi dumiri! Să mai ai încredere în oameni?! Şi unde mai pui cele petrecute azi! Una însă n-o înţeleg şi pace. Parcă vă înecaserăţi şi, hocus-pocus, aţi înviat!

I-am istorisit totul, după care Sam izbucni:

— Omule, prietene, *greenhorn*, ticălos şi porc-de-cîine fără pereche, dacă nu mă-nşel! Trebuie totuşi să vă mai întreb: chiar n-aţi călcat vreodată măcar aşa, de leac, prin vestul sălbatic?

— Nu.

— Nici prin Statele Unite?

— Nici.

— Atunci să vă înţeleagă dracu, nu eu! Sînteţi un boboc sadea şi iaca, toate vă merg strună! Zău dacă am întîlnit vreodată o puşlama mai teribilă! Şi nici nu am încotro, sînt obligat să vă laud. Ce mai încolo, aţi întors-o de minune, hi-hi-hi-hi! Viaţa noastră atîrna de un fir de păr, mai bine zis de o şuviţă. Dar dacă vă laud, nu care cumva să vă umflaţi în pene! O să mai faceţi destule prostii, şi încă gogonate. M-aş mira să iasă din dumneavoastră, în cele din urmă, un *westman* onorabil!

Ar fi continuat astfel încă mult şi bine, dar Winnetou şi Inciu-Ciuna se apropiară de noi. Ca şi fiul său cu puţin înainte, conducătorul apaşilor mă privi atent şi grav în ochi.

— Am auzit totul de la Winnetou. Fii liber şi iartă-ne. Eşti un războinic foarte viteaz şi foarte isteţ la minte. Înţelept e acela care-ţi cîştigă prietenia. Vrei să fumezi cu noi pipa păcii?

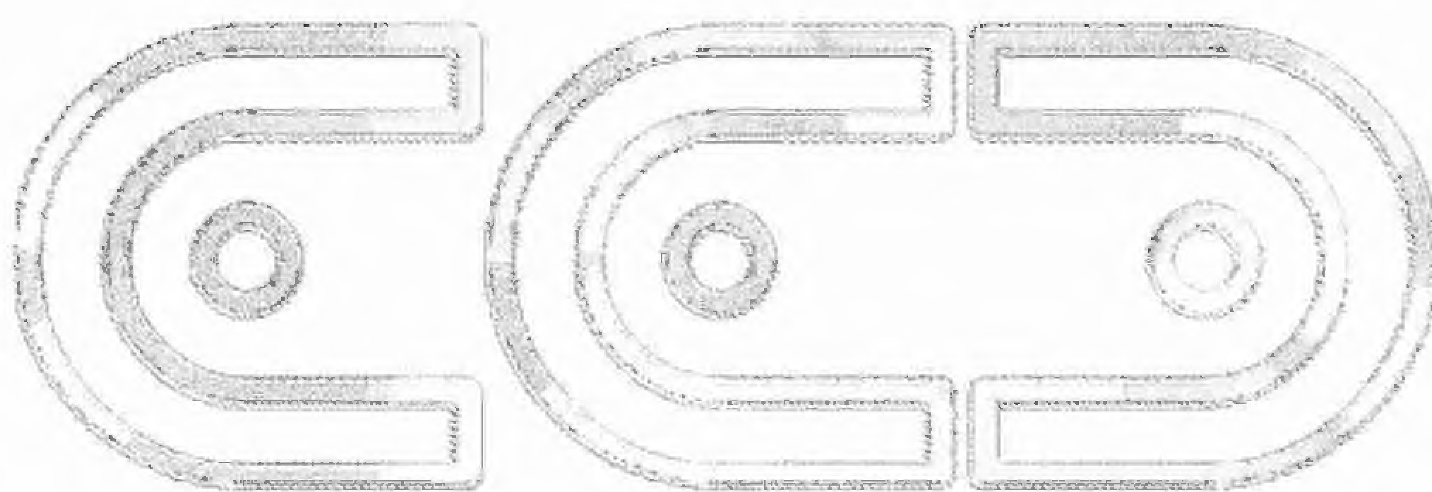
— Da, vreau să fiu prietenul şi fratele vostru!

— Atunci urmaţi-mă sus, în pueblo, tuspatru, împreună cu fiica mea Nşo-ci. Voi alege o locuinţă vrednică pentru biruitorul meu. Winnetou rămîne aici, ca să facă ordine.

Urcarăm cu toţii, ca oameni liberi, scările cetăţii piramidale, aceeaşi pe care şi părăsisem ca prizonieri, pentru a fi duşi la execuţie...

CUPRINS

Scanare și prelucrare digitală

de

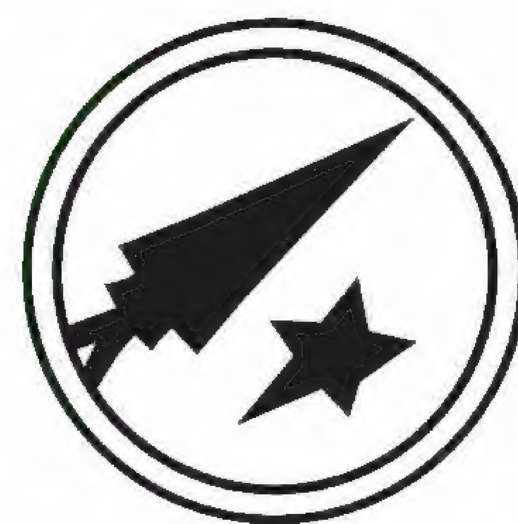

Anonim

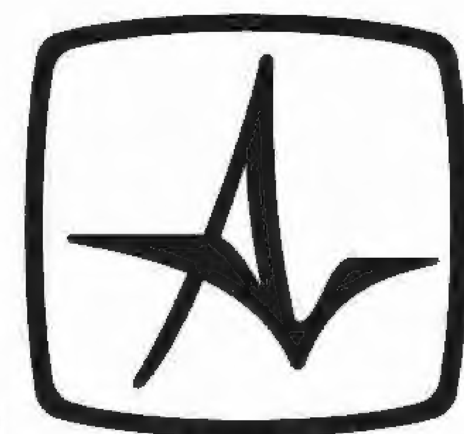
și

CAT Graur

Antwerpen

2024

